

ยาเสพติด

ปัญหาชายแดนภาคตะวันออก

ตราด เกาะช้าง สระแก้ว

พินิจ ลากษณานนท์

362.29

ท6864

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

กระทรวงยุติธรรม

ยาเสพติด

ปัญหาชายแดนภาคตะวันออก

ตราด เกาะช้าง สระแก้ว

พินิจ ลาภธนานนท์

หน่วยวิจัยสารเสพติดและผลกระทบทางสังคม
สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ยาเสพติดปัญหาชายแดนภาคตะวันออก ตราด เกาะช้าง สระแก้ว

พินิจ ลาภธนานนท์

หน่วยวิจัยสารเสพติดและผลกระทบทางสังคม
สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ครั้งที่ 1

จำนวนพิมพ์ 500 เล่ม

ISBN : 974-9980-12-3

จัดพิมพ์โดย

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

หน่วยวิจัยสารเสพติดและผลกระทบทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นเครือข่ายองค์กรวิชาการสารเสพติดภาคกลาง ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ให้ดำเนินการวิจัยปัญหาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชายแดนด้านตะวันออก จังหวัดที่เลือกขึ้นมาศึกษา คือ จังหวัดตราด และจังหวัดสระแก้ว นักวิจัยเริ่มเข้าไปศึกษาเก็บข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 โดยเริ่มศึกษาจังหวัดตราดก่อน ระหว่างที่เก็บข้อมูลนั้นพบว่าปัญหาเสพติดในจังหวัดตราดไม่ได้มีความหลากหลาย ปัญหาส่วนมาก คือ การเสกัญชาของชาวต่างชาติที่เข้ามาพักผ่อนที่เกาะช้าง เป็นหลัก ส่วนยาเสพติดในตัวจังหวัดตราดก็มีปัญหาการเสพยาบ้า จากการประเมินของศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด (ศตส.) จังหวัดตราดระบุว่า อยู่ในระดับ “เบาบาง” เท่านั้น สำหรับการเก็บข้อมูลในจังหวัดสระแก้ว นักวิจัยไม่สามารถจะใช้วิธีการเก็บข้อมูลเช่นเดียวกับที่ใช้เก็บข้อมูลในจังหวัดตราด ด้วยมีปัญหาด้านความปลอดภัย นักวิจัยจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเป็นหลัก ซึ่งข้อมูลจึงอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้จากทางราชการเท่านั้น ไม่สามารถลงลึกไปถึงชาวบ้านหรือผู้เกี่ยวข้องในระดับผู้นำท้องถิ่นได้ อย่างไรก็ตามนักวิจัยได้ใช้ความพยายามวิเคราะห์สถานการณ์จากข้อมูลที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดสำหรับการศึกษาคั้งนี้

หน่วยวิจัยสารเสพติดและผลกระทบทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ที่สนับสนุนการศึกษาคั้งนี้ การศึกษาคั้งนี้ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 2 ปีเต็ม ปัญหาเสพติดในพื้นที่ทั้งจังหวัดตราด เกาะช้าง และจังหวัดสระแก้ว อาจเปลี่ยนแปลงไปเพราะปัญหายาเสพติดมีพลวัตอยู่ตลอดเวลา สถาบันวิจัยสังคม ยังหวังว่าหนังสือเรื่อง ยาเสพติด ปัญหาชายแดนภาคตะวันออก ตราด เกาะช้าง สระแก้ว เล่มนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาเสพติด และจะเป็นประโยชน์สำหรับการเรียนรู้เทคนิควิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการรวบรวมข้อมูลปัญหาเสพติด เพื่อเป็นบทเรียนสำหรับการศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้ในอนาคต

หน่วยวิจัยสารเสพติดและผลกระทบทางสังคม

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กุมภาพันธ์ 2549

ดร.พินิจ ลาภรัตนนท์

มอบให้หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๔ / .....

๓๖๒.๒๑

๗๖๘๖๘

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

คำนำ	
สารบัญ	ก-ค
บทที่ 1 บทนำ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
วิธีการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล	5
ก. วิธีการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลในจังหวัดตราด	5
ข. วิธีการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลในจังหวัดสระแก้ว	9
ผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อสิ้นสุดโครงการ	10
บทที่ 2 สถานการณ์ยาเสพติดในจังหวัดตราด	11
ปัญหาเสพติดในช่วงก่อนการประกาศสงครามยาเสพติดอยู่ในระดับ “เบาบาง”	12
การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านอุปสงค์และอุปทาน	20
เยาวชนและแรงงานประมงชาวเขมรเป็นผู้ใช้ยาเสพติด	20
แหล่งผลิตยาเสพติดอยู่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา	22
ยาบ้าจากกัมพูชาคุณภาพไม่ดี	23
3 เส้นทางการค้ายาบ้า	26
กัญชาปลูกในกัมพูชาส่งผ่านจังหวัดตราดไปต่างประเทศ	29
การแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดตราด	30
การแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงการประกาศสงครามยาเสพติด	30
การดำเนินงานของฝ่ายป้องกัน	31
การดำเนินงานของฝ่ายปราบปราม	32
การดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด	35
ปัญหายาเสพติดภายหลังการประกาศสงครามยาเสพติด	38
การติดตามและเฝ้าระวังภายในจังหวัด	38
การติดตามและเฝ้าระวังตามแนวชายแดน	41

บทที่ 3 สถานการณ์ยาเสพติดในจังหวัดสระแก้ว	43
ปัญหายาเสพติดในช่วงก่อนการประกาศสงครามยาเสพติด	45
การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านอุปสงค์และอุปทาน	47
นักเรียนอาชีวะเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	47
แรงงานเขมรและแรงงานพม่าใช้ยาบ้าที่ผลิตในกัมพูชา	50
ยาบ้าขนจากภาคเหนือโดยรถขนส่งสินค้าเกษตร	54
ด่านคลองลึกช่องทางลำเลียงยาดี ยาเค กัญชาเข้ากรุงเทพ	56
การแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดสระแก้ว	59
การดำเนินงานของฝ่ายป้องกัน	59
การดำเนินงานของฝ่ายปราบปราม	62
การดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด	64
ผลการสำรวจความคิดเห็นต่อนโยบายประกาศสงครามยาเสพติด	66
ปัญหายาเสพติดภายหลังการประกาศสงครามยาเสพติด	74
การติดตามและเฝ้าระวังภายในจังหวัด	74
การติดตามและเฝ้าระวังตามแนวชายแดน	75
บทที่ 4 สถานการณ์ยาเสพติดบนเกาะช้าง	78
สถานการณ์อุปสงค์และอุปทานของยาเสพติดบนเกาะช้าง	79
นักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นผู้เสพยากลุ่มใหญ่ที่สุด	80
กัญชามีแหล่งใหญ่มาจากกัมพูชา	91
มาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดบนเกาะช้าง	93
การป้องกัน	95
การปราบปราม	95
การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา	96
สรุปสถานการณ์ปัญหายาเสพติดบนเกาะช้าง	97

บทที่ 5	สรุปปัญหายาเสพติดจังหวัดชายแดนภาคตะวันออก	98
	ปัญหายาเสพติดในจังหวัดชายแดนภาคตะวันออก	98
	สถานการณ์ด้านอุปสงค์	100
	สถานการณ์ด้านอุปทาน	101
	การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงการประกาศสงครามยาเสพติด	107
	การดำเนินงานของฝ่ายป้องกัน	107
	การดำเนินงานของฝ่ายปราบปราม	108
	การดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด	109
	ปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายประกาศสงครามยาเสพติดและสถานการณ์ปัจจุบัน	109
	ผลกระทบทางสังคมของมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล	110
	ผลกระทบเชิงบวก	110
	ผลกระทบเชิงลบ	111
บทที่ 6	ข้อเสนอแนะด้านนโยบายและข้อเสนอด้านวิจัย	114
	ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด	114
	มาตรการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	116
	มาตรการป้องกันยาเสพติด	117
	ข้อเสนอแนะรูปแบบที่เหมาะสมในการศึกษาข้อมูลยาเสพติดในพื้นที่ชายแดน	118
เอกสารอ้างอิง		121

บทที่ 1

บทนำ

ปัจจุบันปัญหายาเสพติดได้กลายเป็นปัญหาวิกฤติของประเทศไทย และได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ยาเสพติดได้แพร่ระบาดไปอย่างกว้างขวางถึงระดับหมู่บ้านและชุมชนอันเป็นรากฐานสำคัญของสังคม และกระจายเข้าไปในทุกสาขาอาชีพรวมถึงนักเรียน นักศึกษา และเยาวชนอันจะเป็นพลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต ซึ่งเป็นสัญญาณเตือนภัยถึงภาวะความรุนแรงของปัญหาเสพติด และถือเป็นปัญหาเร่งด่วนของชาติที่จะต้องแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นการขยายตัวของอุปสงค์และอุปทานของสารเสพติดชนิดต่างๆ ที่เติบโตอย่างรวดเร็ว และได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบทางสังคม ทางวัฒนธรรม และทางเศรษฐกิจ ต่อวิถีชีวิตของประชาชนในทุกกลุ่มอายุและอาชีพ โดยจะเห็นได้ชัดเจนมากในกลุ่มเยาวชนและผู้ใช้แรงงาน (คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านข้อมูลและวิชาการสารเสพติด และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2545) และในทางกลับกันเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมโดยรวมก็เป็นตัวเร่งให้สถานการณ์ปัญหาเสพติดรุนแรงยิ่งขึ้นด้วย ดังนั้นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนถาวร จึงควรเป็นการแก้ไขปัญหาโดยใช้กลไกสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนหรือสังคมโดยรวมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินการ การปราบปรามหรือความพยายามลดอุปทานของยาเสพติดอาจจะไม่สามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้แบบยั่งยืน

การวิจัยโดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) และคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านข้อมูลและวิชาการสารเสพติดจาก 5 สถาบันอุดมศึกษาพบว่า สาเหตุสำคัญของปัญหายาเสพติดมาจากปัจจัยที่เป็นทั้งอุปสงค์และอุปทาน กล่าวคือปัจจัยที่เป็นอุปสงค์มาจากปัญหาภายในประเทศ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดความยากจน ปัญหาสังคม ปัญหาครอบครัวขาดความอบอุ่น ประชาชนมีค่านิยมทางวัตถุ และความอยากรู้อยากลอง เป็นต้น ทำให้มีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั่วประเทศประมาณ 7.3 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 12 ของประชากรทั้ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเทศ (คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านข้อมูลและวิชาการสารเสพติด และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2545) โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาบ้าหรือเมทแอมเฟตามีนที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุด ซึ่งความต้องการใช้ยาบ้าในปัจจุบันถูกประมาณการว่ามีปีละประมาณ 800 ล้านเม็ด และคาดว่าจะได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศหลายหมื่นล้านบาท รวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมามากมาย (สำนักงานวิจัยและพัฒนา กระทรวงกลาโหม, 2545) สำหรับสถานการณ์ด้านอุปทานยังคงเป็นปัญหาใหญ่ที่ยากจะทำลายได้ เนื่องจากพื้นที่การผลิตส่วนใหญ่อยู่ในประเทศเพื่อนบ้านของไทยตามแนวชายแดน แหล่งผลิตใหญ่ที่สุดจะอยู่ที่ภาคเหนือตามแนวชายแดนไทย-พม่า บริเวณตรงข้ามจังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และตาก ส่วนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแหล่งผลิตอยู่ทางฝั่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตลอดไปถึงตามแนวชายแดนทางด้านประเทศกัมพูชาซึ่งอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย (พรพิมล ตรีโชติ และคณะ, 2545) สถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านต่างๆ จึงมีความสำคัญที่ควรจะต้องมีการศึกษาวิจัยและติดตามประเมินผลทั้งด้านอุปสงค์และอุปทานตลอดเวลา เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ภาคกลางมีจังหวัดชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านรวม 7 จังหวัด คือ กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ตรัง จันทบุรี และสระแก้วสำหรับใน 4 จังหวัดแรกมีพื้นที่อยู่ทางด้านตะวันตกและมีชายแดนติดกับประเทศสหภาพพม่า ซึ่งมีเส้นทางผ่านแดนเข้าออกจากทั้ง 4 จังหวัดหลายเส้นทาง ส่วนพื้นที่ด้านตะวันออกเฉียงเหนือมีชายแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชา เส้นทางผ่านแดนทางจังหวัดตรังมีมากถึง 30 ช่องทางและตามเทือกเขาบรรทัด จังหวัดสระแก้วมีหลายเส้นทางเช่นกัน แต่เส้นทางที่สำคัญที่สุด คืออ่าวเออร์ญประเทศ

สถานการณ์ปัญหายาเสพติดของจังหวัดชายแดนในภาคกลาง มีความรุนแรงไม่น้อยไปกว่าชายแดนในภูมิภาคอื่นๆ และเป็นที่น่าทึ่งกันว่าหลายจังหวัดชายแดนภาคกลางได้ถูกใช้เป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติดจากแหล่งผลิตที่อยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งประเทศพม่าและกัมพูชา โดยถูกใช้เป็นเส้นทางลำเลียงเข้ามาจำหน่ายทั้งในประเทศและส่งผ่านไปยังประเทศที่สาม ความสำคัญของจังหวัดชายแดนในภาคกลางไม่เพียงเป็นเส้นทางลำเลียงเท่านั้น การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ก็เป็นปัญหาที่น่าหวั่นวิตกเช่นเดียวกับในพื้นที่อื่นๆ การจัดเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ชายแดนภาคกลาง ทั้งในด้านอุปสงค์ อุปทาน และผลกระทบ เพื่อใช้ในการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กล่าวได้ว่ายังมีข้อมูลเพียงส่วนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ชายแดนในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยความต้องการข้อมูลยังคงมีอีกจำนวนมาก ทั้งข้อมูลจากระบบราชการในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และจากข้อมูลงานวิจัยเพื่อตอบคำถามถึงสาเหตุความรุนแรงของปัญหา และผลกระทบด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ชายแดนแต่ละด้าน

แม้ว่าปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นกับจังหวัดชายแดนเป็นที่สนใจของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และมีความพยายามศึกษาหาข้อมูลเพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหามาโดยตลอด แต่การศึกษาหาข้อมูลไม่ได้ดำเนินการอย่างมีแผนและไม่มีความต่อเนื่อง ส่วนมากเป็นงานศึกษาวิจัยในพื้นที่เล็กๆ ตามความสนใจหรือความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเหล่านั้นจึงบอกได้เพียงสถานการณ์ในพื้นที่เฉพาะเท่านั้น การศึกษาข้อมูลสถานการณ์ปัญหายาเสพติดของพื้นที่จังหวัดชายแดน ควรจะต้องเริ่มทำให้เป็นระบบเพื่อใช้สำหรับการติดตามและประเมินโครงการที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และวางแผนป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของพื้นที่ชายแดนทั้งประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหายาเสพติดด้านอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบทางสังคมของชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคกลางด้านตะวันออกติดกับประเทศกัมพูชา เพื่อนำเสนอแนวทางการศึกษาข้อมูลสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดที่เหมาะสมและสามารถใช้สนับสนุนการวางแผนป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดของพื้นที่ชายแดน

ขอบเขตการวิจัย

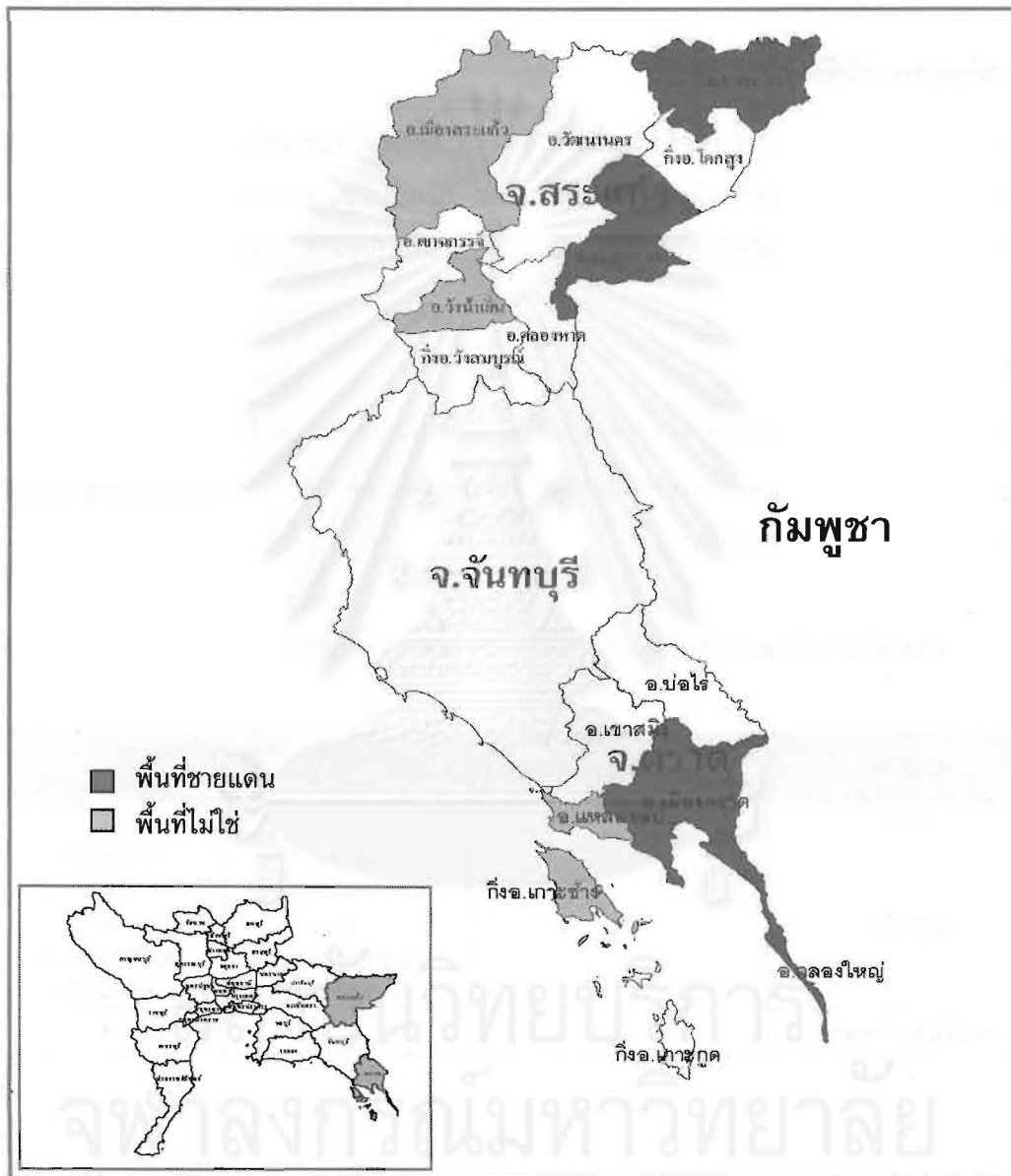
การศึกษานี้ได้กำหนดเลือกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคกลางด้านตะวันออกที่ติดกับประเทศกัมพูชา 2 จังหวัด คือ จังหวัดตราด ซึ่งมีพื้นที่ติดชายแดนประเทศกัมพูชาและมีพื้นที่ติดทะเลด้านอ่าวไทย และ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีพื้นที่ติดชายแดนประเทศกัมพูชาเพียงด้านเดียว

ตารางที่ 1-1 แสดงอำเภอเป้าหมายที่เป็นพื้นที่ศึกษาในจังหวัดตราดและสระแก้ว

จังหวัด	จำนวนอำเภอทั้งหมด	เลือกอำเภอเป้าหมาย	
		ชายแดน	ไม่ติดชายแดน
ตราด	7	2 อ.เมืองตราด อ.คลองใหญ่	2 อ.แหลมงอบ กิ่ง อ.เกาะช้าง
สระแก้ว	9	2 อ.อรัญประเทศ อ.ตาพระยา	2 อ.เมืองสระแก้ว อ.วังน้ำเย็น
รวมพื้นที่เป้าหมาย	16	4	4

เนื่องจากงานวิจัยนี้ให้ความสนใจเป็นพิเศษกับพื้นที่ชายแดน จึงจำแนกพื้นที่ศึกษาในแต่ละจังหวัดเป็น 2 ส่วน คือเลือกอำเภอที่มีอาณาเขตติดชายแดน 2 อำเภอ และอำเภอที่ไม่มีเขตติดต่อชายแดนอีก 2 อำเภอ เพื่อการศึกษา เปรียบเทียบข้อมูลด้านอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบของทั้ง 2 จังหวัด ซึ่งรวมเป็นพื้นที่ศึกษาทั้งสิ้น 8 อำเภอ ดัง รายละเอียดในตารางที่ 1-1 และแผนที่ 1-1

แผนที่ 1-1 แสดงที่ตั้งอำเภอที่เลือกเป็นพื้นที่ศึกษาในจังหวัดตราดและจังหวัดสระแก้ว

วิธีการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

โครงการวิจัยนี้กำหนดใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์เจาะลึกแหล่งข้อมูลสำคัญ ทั้งนี้การรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพมีโครงสร้างของข้อมูลที่คาดว่าจะสามารถนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ในการนำเสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้ โดยมีองค์ประกอบของประเด็นคำถามต่างๆ ดังนี้

- 1) ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรในพื้นที่ศึกษา
- 2) ประสบการณ์ของประชาชนที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ศึกษา ทั้งด้านอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบที่ได้รับ
- 3) การค้า การจำหน่ายยาเสพติด ขบวนการ วิธีการและลักษณะการจำหน่าย การลำเลียง ราคา การบรรจุหีบห่อ การส่งออก-นำเข้า ฯลฯ
- 4) การเสพ : ชนิด รูปแบบ วิธีการ ปริมาณ ช่วงเวลา ที่ไหน เมื่อไร กับใคร ฯลฯ
- 5) สถิติต่างๆ จากส่วนราชการ ทั้งจากกระทรวงมหาดไทย ทหาร ตำรวจ ศาลากร และสาธารณสุข
- 6) เงื่อนไขทางสังคมวัฒนธรรมหรือจารีตประเพณี ที่มีส่วนเอื้อประโยชน์หรือเป็นเงื่อนไขชะลอการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่

อย่างไรก็ตามในการเก็บรวบรวมข้อมูลสนาม ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาข้อมูลในจังหวัดตราดก่อนจังหวัดสระแก้ว เพราะเป้าหมายหลักของการวิจัยประการหนึ่งคือ เพื่อการนำเสนอวิธีวิจัยที่จะมีความเหมาะสมต่อการศึกษาปัญหาเสพติดในพื้นที่ชายแดน ซึ่งอาจจะนำไปประยุกต์ใช้ในการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดได้ ทั้งนี้หลังจากการศึกษาวิจัยในจังหวัดตราดแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อดีและข้อเสียของแต่ละวิธีการวิจัยไปปรับใช้ในการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในจังหวัดสระแก้วต่อไป ดังนั้นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสนามจึงมีความแตกต่างกันระหว่างจังหวัดตราดและจังหวัดสระแก้ว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก. วิธีการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลในจังหวัดตราด

งานวิจัยนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์ปัญหา และผลกระทบของยาเสพติดในชุมชน และใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มประชากรเสี่ยงหรือผู้ที่มีพฤติกรรมหรือประสบการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาก่อนในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ทั้งผู้ค้า ผู้ลำเลียง ผู้เสพ และผู้ติดสารเสพติด

ชนิดต่างๆ ทั้งนี้ได้กำหนดวิธีการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามและประชากรเป้าหมายในการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพรวม 6 กลุ่ม ดังนี้

- (1) ประชากรที่เคยมีประสบการณ์เสพหรือค้ายาเสพติดชนิดใดชนิดหนึ่งมาก่อน ประชากรกลุ่มนี้เป็นสมาชิกในครัวเรือนที่ได้รับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรม หรือเคยสัมผัสกับยาเสพติดในลักษณะใดลักษณะหนึ่งมาก่อน ประชากรที่ศึกษาจะครอบคลุมทั้งในพื้นที่ชนบทและเมือง โดยมีเป้าหมายจะสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมทุกเพศและทุกวัย แต่เนื่องจากความร่วมมือของประชากรเป้าหมายมีต่ำกว่าที่คาดหวัง ด้วยเหตุผลสำคัญคือความหวาดกลัวและสับสนต่อสถานการณ์ยาเสพติด อันเนื่องมาจากการประกาศสงครามกับยาเสพติดที่รัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้เน้นการใช้ความรุนแรงในการปราบปรามมากกว่าการป้องกันแก้ไขปัญห ประชากรเป้าหมายจึงไม่กล้าเปิดเผยข้อมูล เพราะไม่แน่ใจในความปลอดภัยของตนเองและครอบครัว
- (2) เยาวชนในระบบการศึกษา โดยในพื้นที่เขตเมืองจะศึกษาข้อมูลนักเรียนนักศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา และวิทยาลัยอาชีวศึกษา ส่วนเขตชนบทจะเลือกศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยได้เลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกนักเรียนนักศึกษา 5-10 ตัวอย่างในแต่ละสถานศึกษา โดยเลือกกลุ่มประชากรเป้าหมายให้ครอบคลุมทั้งเพศ กลุ่มอายุ และระดับการศึกษา นักเรียนนักศึกษาที่สัมภาษณ์มีจำนวนทั้งสิ้น 53 คนจาก 9 สถานศึกษาในพื้นที่ศึกษาทั้ง 4 อำเภอ
- (3) ประชากรผู้ต้องโทษ ในทัณฑสถานที่เป็นเขตรับผิดชอบของจังหวัดตราด ซึ่งจำแนกเป็น
  - ผู้ต้องโทษในคดีเด็ดขาด
  - ผู้ต้องโทษในระหว่างการอุทธรณ์หรือฎีกา
  - ผู้ต้องโทษในเรือนจำชั่วคราว
  - ผู้ต้องโทษที่เป็นเยาวชน (อายุระหว่าง 18-25 ปี)

ทั้งนี้ได้กำหนดจำนวนตัวอย่างประชากรเป้าหมายไว้ประมาณ 5-10 ตัวอย่างต่อกลุ่ม โดยให้กระจายครอบคลุมในทุกกลุ่มเพศและอายุ แต่การสัมภาษณ์เจาะลึกไม่สามารถทำได้ครบในทุกกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากผลกระทบของมาตรการปราบปรามยาเสพติดทำให้ไม่อยู่ในภาวะที่เอื้ออำนวยต่อการสัมภาษณ์เจาะลึกประชากรกลุ่มนี้ จึงสามารถสัมภาษณ์ได้เพียงจำนวนน้อย เฉพาะผู้ต้องโทษในคดีเด็ดขาด

- (4) ผู้ติดยาที่เข้ารับการรักษา ทั้งจากโรงพยาบาลประจำจังหวัดหรืออำเภอ วัด หรือค่ายทหาร โดยกำหนดตัวอย่างแต่ละ 5-10 ตัวอย่าง ให้กระจายครอบคลุมในทุกกลุ่มเพศและอายุ ประชากรกลุ่มนี้ไม่

สามารถสัมภาษณ์เจาะลึกได้ตามที่กำหนดไว้ เพราะเงื่อนไขและเหตุผลเดียวกันกับในกลุ่มประชากรผู้ต้องโทษ

- (5) ข้าราชการจากส่วนราชการที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษา ทั้งทหาร ตำรวจ ตำรวจตระเวนชายแดน แพทย์/พยาบาล ครู และข้าราชการระดับอำเภอหรือจังหวัด เน้นการสัมภาษณ์เจาะลึกโดยไม่จำกัดจำนวนตัวอย่างและพื้นที่ศึกษา ประชากรกลุ่มนี้สามารถสัมภาษณ์เจาะลึกได้รวม 32 ราย แต่ไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น เพราะเจ้าหน้าที่ในหลายส่วนราชการไม่ยินดีให้ข้อมูล
- (6) นักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การวิจัยเชิงคุณภาพในประชากรกลุ่มนี้เน้นเฉพาะพื้นที่ศึกษาบนเกาะช้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่บ้านคลองพร้าวและหาดทรายขาว ซึ่งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่รองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจำนวนมาก และนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ก็มีเป้าหมายการเดินทางไปเที่ยวเกาะช้างประการหนึ่งคือการเสพทัศนียภาพ ดังนั้นกลุ่มประชากรที่เก็บรวบรวมข้อมูลจึงประกอบด้วย 5 กลุ่มหลัก คือ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ หญิงบริการ (ซึ่งส่วนมากมีแขกเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ) เจ้าของและพนักงานบริการในสถานบริการท่องเที่ยวต่างๆ ชาวประมงและแรงงานรับจ้างบนเรือประมง และกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ทั้งผู้นำทางการ (ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล -อบต.) และผู้นำธรรมชาติ การเก็บข้อมูลในส่วนนี้ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมประกอบการสัมภาษณ์เจาะลึก โดยใช้ผู้ช่วยนักวิจัยที่มีลักษณะเฉพาะ 2 ท่าน ท่านแรกเป็นนักท่องเที่ยวชาวอังกฤษ และอีกท่านหนึ่งเป็นสาวประเภทสองที่ทำงานในสถานประกอบการบนเกาะช้าง การเลือกผู้ช่วยวิจัยทั้งสองลักษณะนี้ก็เพื่อเป้าหมายหลักให้ทั้งสองคนเข้าไปพูดคุยและสังเกตแบบมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดในสถานการณ์อุปสงค์ อุปทาน และผลกระทบของยาเสพติดบนเกาะช้าง จากกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติและกลุ่มคนที่ทำงานในสถานบริการต่างๆ สำหรับกลุ่มประชากรอื่นๆ ผู้วิจัยเป็นผู้เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลเอง

กล่าวสรุปได้ว่า การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในพื้นที่ศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ด้วยเงื่อนไขสำคัญคือ การศึกษาปัญหาเสพติดเป็นการศึกษาข้อมูลที่มีความไวต่อความรู้สึก (Sensitivity) สูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระหว่างและภายหลังการประกาศสงครามยาเสพติดของรัฐบาล การเข้าไปเจาะลึกข้อมูลทำได้ยากยิ่งกว่าเดิมมาก เพราะผู้ให้ข้อมูลไม่ไว้วางใจและไม่ยินดีที่จะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด ด้วยเกรงกลัวว่าจะไม่ปลอดภัย หรืออาจจะถูกจับกุมถ้ายอมเปิดเผยข้อมูลในส่วนตัวตนเองเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง โดยหลักการแล้วข้อมูลวิจัย

เชิงคุณภาพที่ดีจะต้องเป็นข้อมูลที่ได้มาจากความไว้วางใจ หรืออยู่บนพื้นฐานความเชื่อถือ หรือเชื่อใจต่อกันระหว่างผู้รับและผู้ให้ข้อมูล จึงจะสามารถวิเคราะห์สภาพและโครงสร้างปัญหาเสพติดทั้งด้านอุปสงค์ ด้านอุปทาน และผลกระทบ ได้ชัดเจน

อย่างไรก็ตามผลจากการศึกษาวิจัยในจังหวัดตราดสามารถสรุปได้ว่า ระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมต่อการศึกษาค้นคว้าข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเสพติดในจังหวัดตราด คือ การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ แต่ก็มีข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายประการด้วยกัน ดังนี้

ประการแรก จากการที่ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นข้อมูลที่มีความไวและกระทบต่อความรู้สึกของผู้ตอบอย่างมาก จึงเป็นอุปสรรคต่อการได้รับความร่วมมือในการตอบข้อซักถามต่างๆ เพราะเรื่องยาเสพติดไม่ค่อยมีใครต้องการจะพูดให้คนแปลกหน้าฟัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาและพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของตนเองหรือคนในครอบครัว ตัวอย่างเช่น ประชากรที่เป็นตัวอย่างหลายรายไม่ยอมรับว่าตนเองมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดชนิดใดๆ มาก่อนเลย แต่หลังจากที่รัฐบาลประกาศสงครามอย่างจริงจังกับปัญหาเสพติดพวกเขาต้องเข้าไปรายงานตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าเป็นผู้เสพยาบ้า และขอเข้ารับการรักษาบำบัดรักษา หรือแม้ว่าจะทราบข้อมูลมาล่วงหน้าบ้างคร่าวๆ มีสมาชิกในครอบครัวบางคนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่จากความพยายามสัมภาษณ์หลายครั้งหลายหนและยืนยันว่าจะไม่มีการเปิดเผยชื่อผู้ตอบไม่ว่าในกรณีใดๆ ก็ไม่ได้รับข้อมูลใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจากครอบครัวนั้นเลย เงื่อนไขสำคัญคือความไม่สนิทสนมและไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้ตอบกับพนักงานสัมภาษณ์

ประการที่สอง การประกาศสงครามกับยาเสพติดอย่างจริงจังที่รัฐบาลชุดปัจจุบันประกาศให้เริ่มต้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2546 นั้นเป็นอุปสรรคที่ใหญ่หลวงต่อการให้ความร่วมมือในการตอบคำถาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่เขตเมือง การสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องทั่วไปของครัวเรือนและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์มักจะสามารถสอบถามผ่านไปได้อย่างรวดเร็ว พอมาถึงประเด็นที่ต้องตอบและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติดก็ยังไม่ค่อยได้ข้อมูลมาบ้าง แต่เมื่อมาถึงประเด็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของคนในครอบครัวคำตอบที่ได้มักจะออกมาว่า “ไม่เคยใช้” หรือ “ไม่ทราบ” แม้ว่าคณะผู้วิจัยจะชะลอการเก็บรวบรวมข้อมูลออกไประยะหนึ่งจนถึงช่วงหลังเดือนเมษายนแล้วก็ตาม ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลก็ยังไม่ดีขึ้นมากนัก ทุกคนไม่ต้องการจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดของคนในครอบครัว เพราะยังกังวลต่อความปลอดภัยเกรงว่าชื่ออาจจะไปถึงมือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และอาจจะถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การบังคับให้ไปเข้าค่ายวิวัฒน์พลเมือง หรือไปบำบัดรักษาที่โรงพยาบาลและอื่นๆ

จากสถานการณ์ที่รัฐบาลประกาศสงครามกับผู้ค้าและผู้ผลิตยาเสพติดอย่างเปิดเผย และใช้มาตรการปราบปรามอย่างรุนแรง มีผลให้การเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ศึกษา นอกจากจะไม่สามารถสัมภาษณ์ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง

ได้แล้วสิ่งที่น่าเป็นห่วงมากคือความปลอดภัยของนักวิจัยและผู้ช่วยวิจัยที่เข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล เพราะอาจเกิดอันตรายในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งจากการเข้าไปเก็บข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด คณะวิจัยจึงตัดสินใจระงับการสัมภาษณ์เจาะลึกประชากรหลายกลุ่ม จึงกลายเป็นข้อจำกัดที่งานวิจัยครั้งนี้ไม่สามารถดำเนินการให้สมบูรณ์อย่างที่กำหนดไว้ในเบื้องต้นได้

ข. วิธีการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลในจังหวัดสระแก้ว

จากข้อจำกัดการเก็บรวบรวมข้อมูลในจังหวัดตราดอันเนื่องมาจากสงครามยาเสพติด ซึ่งเป็นเหตุปัจจัยภายนอกที่ยากต่อการควบคุม และเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาข้อเท็จจริงของสถานการณ์ยาเสพติด ทั้งในด้านอุปสงค์ อุปทาน และผลกระทบ การเก็บรวบรวมข้อมูลในจังหวัดสระแก้วจึงปรับเปลี่ยนวิธีการเป็น 2 วิธี คือ วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary research) ด้วยการรวบรวมข้อมูลเอกสารจากหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ศึกษา และการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้จำแนกการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 3 ส่วน คือ

- 1) ความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวทางการดำเนินงาน และผลลัพธ์การประกาศสงครามยาเสพติดของรัฐบาล โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักยังเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก แต่ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลลังเลใจหรือไม่อยากให้สัมภาษณ์โดยตรง ผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถเขียนรายละเอียดความคิดเห็นได้เอง โดยใช้แบบฟอร์มการเขียนแสดงความคิดเห็นแบบเปิดภายใต้คำถามที่ว่า “ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการดำเนินงานปราบปรามอย่างเฉียบขาด ภายใต้นโยบายการประกาศสงครามยาเสพติดของรัฐบาลชุดปัจจุบัน” โดยแบบฟอร์มการแสดงความคิดเห็นนี้จะไม่มีการระบุชื่อ ที่อยู่ หรือข้อมูลใดๆ ของผู้ตอบ ซึ่งหมายถึงว่าผู้วิจัยจะไม่ทราบว่าคุณตอบเป็นใคร ทำงานที่ไหน หรืออยู่ที่ไหน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นโดยอิสระและไม่ต้องกังวลว่าการแสดงความคิดเห็นนี้จะส่งผลกระทบต่อตนเอง โดยผู้วิจัยได้ส่งเจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลไปช่วยสัมภาษณ์และแจกแบบฟอร์มสำรวจความคิดเห็นแก่บุคคลต่างๆ ในเขตอำเภอเมืองสระแก้ว วังน้ำเย็น อรัญประเทศ และตาพระยา โดยให้มีการกระจายผู้ให้ข้อมูลไปตามกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มข้าราชการ ครู อาจารย์ นักเรียนนักศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย แรงงานรับจ้าง และอาชีพบริการ ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนเช่นนี้ปรากฏว่าการบันทึกในแบบฟอร์มเป็นวิธีการที่ผู้ให้ข้อมูลให้ความร่วมมือมากกว่าการสัมภาษณ์ โดยสามารถรวบรวมข้อมูลได้ถึง 541 ชุดในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม 2546 แต่ได้คัดเลือกความเห็นที่ไม่เกี่ยวข้องหรือไม่ชัดเจนออกจึงเหลือจำนวนรวม 468 ชุด

2) การสัมภาษณ์เจาะลึกบุคคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง หรือดำเนินการตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายการประกาศสงครามยาเสพติดของรัฐบาล ซึ่งได้แก่บุคคลากรในฝ่ายปกครอง กระทรวงมหาดไทย กองกำกับการตำรวจภูธร กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน กองกำกับการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ด้านศุลกากร กองกำลังทหารราบ และทหารพราน การสัมภาษณ์เจาะลึกนี้ได้พยายามสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบในระดับสูงเรื่อยลงมาถึงผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ โดยประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์จะอยู่ที่ผลการดำเนินงานตามแนวทางการประกาศสงครามกับยาเสพติด การดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาภัยเสติดอย่างยั่งยืน และการดำเนินงานเฝ้าระวังการลำเลียงหรือแพร่กระจายของยาเสพติดตามแนวชายแดน รวมจำนวนผู้ที่สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 31 คน

3) การสัมภาษณ์เจาะลึกประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในตามแนวชายแดนของจังหวัดสระแก้ว ในเขตอำเภอ อรัญประเทศและอำเภอตาพระยา โดยประกอบด้วยประชากรกลุ่มใหญ่ 3 กลุ่ม คือ

3.1) ผู้ประกอบการค้าและบริการในตลาดอำเภอตาพระยา ตลาดโรงเกลืออรัญประเทศ มีผู้ร่วมให้ข้อมูลรวม 16 คน

3.2) ครูและนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มีผู้ให้ข้อมูลรวม 28 คน

3.3) ประชาชนทั่วไปทั้งเกษตรกรและแรงงานรับจ้าง ที่มีบ้านเรือนอยู่ตามแนวตะเข็บชายแดน โดยให้มีการกระจายผู้ให้ข้อมูลไปตามแหล่งที่อยู่อาศัยต่างๆ ไม่กำหนดหรือเจาะจงกลุ่มอายุหรือเพศ ขึ้นอยู่กับความยินดีให้ข้อมูล ถ้าได้รับคำชี้แจงแล้วไม่ยินดีให้ข้อมูลก็จะไม่รบกวนสัมภาษณ์ ดังนั้นข้อมูลที่ได้รับจึงเป็นข้อมูลที่สามารถกล่าวได้ว่ามาจากกลุ่มผู้ยินดีให้ข้อมูลเท่านั้น ทั้งนี้มีผู้ยินดีให้ข้อมูลทั้งสิ้น 43 คน

จึงรวมการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในสวนที่ 1 โดยการแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีจำนวนรวม 468 ราย และการสัมภาษณ์เจาะลึกในส่วนที่ 2 และ 3 รวม 118 ราย เป็นจำนวนทั้งสิ้น 586 ราย ข้อมูลทั้งหมดได้นำไปจำแนกและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ซึ่งจะนำเสนอประเด็นการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาเสติดของจังหวัดสระแก้วในบทที่ 3

ผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อสิ้นสุดโครงการ

1. ทราบถึงข้อมูลที่เพียงพอต่อการเข้าใจสถานการณ์ปัญหาเสติดด้านอุปทาน อุปสงค์ และผลกระทบ
2. ทราบถึงแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมจะนำไปใช้สำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคกลาง
3. ข้อเสนอแนะต่อสถานการณ์และแนวทางการเฝ้าระวังปัญหาเสติด จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

สถานการณ์ยาเสพติดในจังหวัดตราด

จังหวัดตราดเป็นจังหวัดชายแดนที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา โดยมีเส้นทางที่อาจใช้ลำเลียงยาเสพติดได้ทั้งบนบกและในทะเล สถานการณ์ปัญหาเสพติดของจังหวัดตราดจึงมีความรุนแรงไม่น้อยกว่าจังหวัดชายแดนอื่นๆ ทั่วประเทศ ทั้งการเป็นเส้นทางการลำเลียงยาเสพติดข้ามชายแดนเพื่อส่งผ่านไปขายยังที่ต่างๆ และการแพร่ระบาดของใช้ยาเสพติดในจังหวัดตราด ดังนั้นการพิจารณาสถานการณ์ยาเสพติดของจังหวัดตราดในช่วงก่อนการประกาศสงครามกับยาเสพติดจึงควรที่จะแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ สถานการณ์ภายในจังหวัดและสถานการณ์ชายแดน

สถานการณ์ภายในจังหวัดตราด

มีปรากฏให้เห็นทั้งการเสพและการค้า แต่ไม่พบการผลิตในพื้นที่ โดยภาพรวมแล้วกล่าวได้ว่าปัญหาเสพติดในพื้นที่จังหวัดตราดอยู่ในภาวะที่ไม่รุนแรง ผลจากการสำรวจพบว่าผู้ใช้ยาเสพติดส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง รองลงมาเป็นนักเรียนและนักศึกษา และมักใช้ที่พักอาศัยเป็นสถานที่เสพยาเสพติดมากที่สุด รองลงมาเป็นที่สาธารณะ โดยเหตุผลของการเสพยาเสพติดเป็นการเสพเพื่อให้อาชีพสามารถทำงานได้มากขึ้นและเพื่อความบันเทิงตามลำดับ

สถานการณ์ชายแดน

ขบวนการค้ายาเสพติดลักลอบเข้าไปลงทุนการผลิตในเขตประเทศกัมพูชาแล้ว จึงลำเลียงเข้าประเทศไทยทางจังหวัดตราด เนื่องจากจังหวัดตราดมีอาณาเขตติดกับจังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา ทั้งแนวเขตทางบกและทางทะเล ซึ่งมีพื้นที่กว้างขวางยากต่อการป้องกันการลักลอบขนถ่ายยาเสพติดเข้าจังหวัดตราด การลำเลียงยาเสพติดผ่านแดนส่วนมากจะใช้เส้นทางช่องผ่านแดนทั้งด่านถาวรและจุดผ่อนปรน ตามแนวเทือกเขาบรรทัดและทางทะเล อีกทั้งยังสามารถจะตัดแปลงเรือประมงเป็นที่ผลิตยาเสพติดบนเรือได้ด้วย และสามารถเคลื่อนย้ายได้ตลอดเวลา อันเป็นเงื่อนไขที่ยากต่อการสกัดกั้นการลักลอบขนถ่ายยาเสพติด

จากการประเมินสถานการณ์ทั่วไปของยาเสพติดภายในจังหวัดและชายแดนดังกล่าว พบว่ายาเสพติดส่วนใหญ่ที่มีการค้าและลำเลียงเป็นยาบ้า สำหรับกลุ่มผู้ค้าที่ถูกจับได้ส่วนใหญ่เป็นผู้ค้ารายย่อย ส่วนการแพร่ระบาดของการใช้ยาเสพติดส่วนมากเป็นยาบ้าและเฮโรอีน ซึ่งมักจะแพร่ระบาดอยู่ในกลุ่มผู้ใช้แรงงานในกิจการประมงและแรงงานรับจ้าง แต่ก็มีแนวโน้มของการแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น ในช่วงระหว่างปี 2544-2545 จากสถานการณ์ดังกล่าวเป็นปัจจัยกระตุ้นให้ส่วนราชการในจังหวัดตราดเห็นความจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งนี้จังหวัดตราดและจังหวัดเกาะกงได้ร่วมกันกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เน้นแผนการสกัดกั้นยาเสพติดพื้นที่ชายแดนและแผนการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ ขณะเดียวกันก็ยังดำเนินงานป้องกัน ปราบปราม บำบัดรักษา และการแก้ไขปัญหายาเสพติดไปพร้อมกัน โดยมุ่งเสริมสร้างประสิทธิภาพในงานแต่ละด้านให้เป็นระบบและครบวงจร เพื่อส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งล้วนเป็นส่วนเสริมให้จังหวัดตราดสามารถประกาศเป็นจังหวัดเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดได้ในช่วงก่อนวันที่ 31 กรกฎาคม 2546

ปัญหายาเสพติดในช่วงก่อนการประกาศสงครามยาเสพติดอยู่ในระดับ “เบาบาง”

จากสถิติการจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติดในจังหวัดตราดในปี 2545 พบว่าจากจำนวนคดียาเสพติดในจังหวัดตราดทั้งหมด 442 คดี จำแนกได้เป็นคดีเกี่ยวกับการเสพถึงร้อยละ 51.3 คดีเกี่ยวกับการจำหน่ายร้อยละ 14.7 (ซึ่งรวมถึงคดีผู้นำเข้าสารเสพติดมาจากประเทศกัมพูชาด้วยจำนวน 4 คดี) คดีเกี่ยวกับการครอบครองร้อยละ 33.3 และคดีเกี่ยวกับการผลิตอีกร้อยละ 0.7 (หรือจำนวน 3 ราย) นอกจากนี้จากจำนวนคดีทั้งหมดยังสามารถจำแนกได้เป็นคดีจับกุมผู้ต้องหาเฉพาะ “ยาบ้า” มากที่สุด และรองลงมาเป็นคดี “สารระเหย” และ “กัญชา” ตามลำดับ โดยคดีเกี่ยวกับสารระเหยทั้งหมดเป็นคดีเสพ ซึ่งมีถึง 136 คดี มีผู้ต้องหาจำนวน 133 คน ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2-1 สถิติการจับกุมคดียาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรจังหวัดตราด (ม.ค.-ธ.ค. 2545)

ประเภท ยาเสพติด	จับกุมได้		ประเภทความผิด									
			จำหน่าย		เสพ		ครอบครอง		ผลิต		นำเข้า	
	ราย	คน	ราย	คน	ราย	คน	ราย	คน	ราย	คน	ราย	คน
เฮโรอีน	3	3	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-
ฝิ่น	25	31	5	5	-	-	20	26	-	-	-	-
กัญชา	55	69	3	3	3	9	46	55	3	2	-	-
ยาบ้า	223	228	53	64	88	74	78	84	-	-	4	6
สารระเหย	136	133	-	-	136	133	-	-	-	-	-	-
รวม	442	464	61	72	227	216	147	168	3	2	4	6

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองตราด

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทะเบียนผู้ต้องโทษในเรือนจำกลางจังหวัดตราดในปี พ.ศ.2545 พบว่าจากจำนวนผู้ต้องโทษทั้งหมด 909 ราย มีผู้ที่กระทำผิดพระราชบัญญัติยาเสพติดถึง 314 ราย หรือร้อยละ 37.5 อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากรายละเอียดชนิดยาเสพติดที่เป็นของกลางและใช้เป็นหลักฐานในการพิจารณาโทษผู้กระทำความผิดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติด ซึ่งมีจำนวนคดีที่มีของกลางทั้งสิ้น 333 ราย เมื่อนำมาจำแนกตามพื้นที่กระทำความผิด (ดูรายละเอียดในตารางที่ 2-2) พบว่ามีผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาบ้ามากที่สุดจำนวน 269 ราย หรือร้อยละ 80.8 รองลงมาเป็นกัญชา และฝิ่น ตามลำดับ ทางด้านพื้นที่กระทำความผิดพบว่าในเขตอำเภอเมืองตราดมีการกระทำความผิด พ.ร.บ.ยาเสพติดมากที่สุดจำนวน 112 ราย หรือร้อยละ 3.6 รองลงมาเป็นอำเภอคลองใหญ่ อำเภอบ่อไร่ และอำเภอเขาสมิง ตามลำดับ โดยทุกอำเภอยกเว้นกิ่งอำเภอเกาะช้างมีการกระทำความผิดในคดียาบ้ามากกว่าสารเสพติดชนิดอื่นๆ ส่วนเกาะช้างมีความผิดในคดีกัญชามากกว่ายาบ้า

จากการจำแนกพื้นที่ที่กระทำความผิดของนักโทษในเรือนจำกลางจังหวัดตราด เมื่อนำไปพิจารณาควบคู่กับประเภทคดียาเสพติดพบว่า คดียาเสพติดที่เกิดขึ้นในจังหวัดตราดเป็นคดีเสพมากที่สุด รองลงมาเป็นคดีครอบครอง เพื่อจำหน่ายและจำหน่ายตามลำดับ โดยไม่มีคดีนำเข้าและผลิต ในขณะที่คดีที่เกิดขึ้นในจังหวัดอื่นของนักโทษในเรือนจำกลางจังหวัดตราดเป็นคดีจำหน่ายมากที่สุด รองลงมาเป็นคดีครอบครองเพื่อจำหน่ายและเสพ ตามลำดับ โดยมีคดีที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าสารเสพติด 2 คดี ซึ่งทั้ง 2 คดีเป็นการนำเข้ากัญชา (ดูรายละเอียดในตารางที่ 2-3)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2-2 ความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.ยาเสพติดในจังหวัดตราด จำแนกตามชนิดสารเสพติด และพื้นที่กระทำความผิด

พื้นที่ (อำเภอ) กระทำความผิด	ชนิดสารเสพติด					รวม
	ยาบ้า	ฝิ่น	กัญชา	เฮโรอีน	สารระเหย	
เมือง	85	10	12	1	4	112
คลองใหญ่	63	-	3	-	-	66
เขาสมิง	26	-	1	-	-	27
บ่อไร่	19	-	9	-	-	28
แหลมงอบ	12	-	4	-	-	16
เกาะกูด	1	-	-	-	-	1
เกาะช้าง	3	-	6	-	-	9
จังหวัดอื่นๆ	60	3	10	1	-	74
รวม	269	13	45	2	4	333

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลคัดลอกจากเรือนจำกลางจังหวัดตราด

ตารางที่ 2-3 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำแนกตามพื้นที่กระทำความผิดและประเภทคดียาเสพติด

พื้นที่ (จังหวัด) ที่กระทำความผิด	เสพ	จำหน่าย	ครอบครอง เพื่อจำหน่าย	นำเข้า	รวม
ตราด	101	67	91	-	259
จังหวัดอื่นๆ	7	51	14	2	74
รวม	108	118	105	3	333

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลคัดลอกจากเรือนจำกลางจังหวัดตราด

ทั้งนี้หากพิจารณาเฉพาะประเภทคดียาเสพติดที่เกิดขึ้นในจังหวัดตราด อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า มากกว่าครึ่งหนึ่ง คือ 158 คดี หรือร้อยละ 61.0 เป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด (จำหน่ายและครอบครองเพื่อจำหน่าย) ในขณะที่เป็นคดีเสพยาเสพติดเพียงร้อยละ 39.0 จากตัวเลขดังกล่าวนี้มิได้มีความหมายว่าปัญหาการเสพยาเสพติดในจังหวัดตราดไม่รุนแรง แต่โดยความเป็นจริงแล้วกระบวนการปราบปรามยาเสพติดมักจะเน้นการจับกุมผู้ค้ามากกว่าผู้เสพ ผู้เสพหลายรายเมื่อถูกจับกุมจะไม่ถูกดำเนินคดีแต่จะใช้เป็นสายล่อซื้อเพื่อจับกุมทั้งผู้ค้าปลีกและผู้ค้าส่ง รวมไปถึงการกวาดล้างจับกุมผู้ค้าและผู้ลำเลียงยาเสพติดข้ามแดนระหว่างไทยและกัมพูชาด้วย ทั้งนี้ในสถานการณ์ความเป็น

จริงแล้วเจ้าหน้าที่จากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างยอมรับว่าสถานการณ์ของผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดมีความรุนแรงมากกว่าสถิติที่มีการจับกุมและดำเนินคดี

ตารางที่ 2-4 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลและประเภทคดียาเสพติด

สถานภาพส่วนบุคคล	ประเภทคดียาเสพติด				รวม (%)
	เสพ	จำหน่าย	ครอบครองเพื่อจำหน่าย	นำเข้า	
เพศ					
ชาย	99	100	93	1	294 (88.3)
หญิง	9	18	12	1	29 (11.7)
ช่วงอายุ (ปี)					
ต่ำกว่า 16	1	1	-	-	2 (0.6)
16-25	63	35	36	-	134 (40.3)
26-35	29	45	36	1	111 (33.3)
36-45	11	26	25	1	63 (18.9)
46-55	4	7	7	-	16 (4.8)
มากกว่า 55	-	1	1	-	7 (2.1)
ระดับการศึกษา					
ไม่ได้เรียน	8	9	21	1	39 (11.7)
ประถมศึกษา	65	71	62	1	199 (59.8)
มัธยมศึกษาตอนต้น	24	22	15	-	61 (18.3)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	7	9	-	-	21 (6.3)
อาชีวศึกษาและปริญญาตรี	4	7	2	-	13 (3.9)
อาชีพ					
นักเรียน/นักศึกษา	4	4	1	-	9 (2.7)
รับจ้าง	69	63	62	-	195 (58.6)
ค้าขาย	7	11	12	1	31 (9.3)
เกษตรกร	6	21	8	1	34 (10.2)
ประมง	2	5	5	-	12 (3.6)
บริการ	5	1	2	-	5 (1.5)
ว่างงาน	8	5	10	-	23 (6.9)
อาชีพอื่น ๆ	7	8	5	-	20 (6.0)
รวม	108	118	105	2	333 (100.0)

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลคัดลอกจากเรือนจำกลางจังหวัดตราด

สำหรับผู้ต้องโทษในคดียาเสพติด เมื่อพิจารณาจากสถานภาพส่วนบุคคลพบว่า ผู้ต้องโทษส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย โดยมีประมาณร้อยละ 73 อยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 16-35 ปี และมากกว่าร้อยละ 70 เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า สำหรับด้านอาชีพของผู้ต้องโทษพบว่ามากกว่าครึ่งเป็นผู้ที่เคยประกอบอาชีพรับจ้างมาก่อน ถูกจับกุมดำเนินคดี รongลงมาเป็นกลุ่มผู้มีอาชีพเกษตรกร ค้าขาย และว่างงาน ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-4

เมื่อนำข้อมูลประเภทคดียาเสพติดมาจำแนกตามชนิดยาเสพติดที่เป็นของกลางพบว่า ในทุกประเภทคดียาเสพติดส่วนมากเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า โดยเป็นคดีจำหน่ายยาบ้ามากที่สุด รongลงมาเป็นคดีเสพยาบ้า และครอบครองเพื่อจำหน่ายยาบ้า ตามลำดับ (ดูรายละเอียดในตารางที่ 2-5) สำหรับในกลุ่มผู้เสพยาบ้า นั้นเกือบทั้งหมดถูกจับกุมโดยมียาบ้าในครอบครองไม่เกิน 5 เม็ด ในขณะที่ผู้จำหน่ายมากกว่าครึ่งหนึ่ง คือ 63 รายถูกจับโดยมีของกลางเป็นยาบ้าไม่เกิน 50 เม็ด สำหรับผู้ต้องโทษในคดีครอบครองเพื่อจำหน่ายก็เช่นเดียวกัน มากกว่าครึ่งหนึ่งคือ 50 ราย มีของกลางเป็นยาบ้าไม่เกิน 10 เม็ด ทั้งนี้อาจกล่าวสรุปได้ว่า ผู้ต้องโทษในคดีจำหน่ายและครอบครองเพื่อจำหน่ายที่ต้องโทษในเรือนจำกลางจังหวัดตราด ส่วนมากเป็นผู้ค้ายาบ้ารายย่อย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้จำหน่ายรายใหญ่สุดที่ถูกจับกุมมียาบ้าในครอบครองถึง 50,000 เม็ด แต่มิใช่การกระทำความผิดในพื้นที่จังหวัดตราด เป็นการจับกุมผู้กระทำความผิดได้ในจังหวัดชลบุรี ซึ่งอาจจะตีความได้ว่าชลบุรีเป็นแหล่งกระจายยาบ้าแหล่งใหญ่ ก่อนที่จะกระจายสู่ผู้บริโภคในพื้นที่ต่างๆ ของภาคตะวันออก

ตารางที่ 2-5 ผู้ต้องโทษคดียาเสพติดจำแนกตามประเภทคดีและชนิดยาเสพติด

ประเภทคดี ยาเสพติด	ชนิดยาเสพติด					รวม
	ยาบ้า	ฝิ่น	กัญชา	เฮโรอีน	สารระเหย	
เสพ	91	3	11	-	3	108
จำหน่าย	105	3	9	1	-	118
ครอบครองเพื่อจำหน่าย	73	7	23	1	1	105
นำเข้า	-	-	-	-	-	2
รวม	269	13	45	2	4	333

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลคดีออกจากเรือนจำกลางจังหวัดตราด

ตารางที่ 2-6 ผู้ต้องโทษคดียาบ้าจำแนกตามประเภทคดี และจำนวนยาบ้าในครอบครอง

จำนวนยาบ้า (เม็ด)	เสพ	จำหน่าย	ครอบครองเพื่อจำหน่าย	รวม
0-5	88	29	37	154
6-10	3	13	13	29
11-50	1	21	13	34
51-100	-	13	6	19
101-200	-	13	1	14
201-400	-	9	3	12
401-1,000	-	4	-	4
1,001 ขึ้นไป	-	3	-	3
รวม	91	105	73	269

ที่มา : ประมวลผลจากข้อมูลคัดลอกจากเรือนจำกลางจังหวัดตราด

เมื่อพิจารณาจากคดีเกี่ยวกับยาเสพติดที่เกิดขึ้นในจังหวัดตราด กล่าวโดยสรุปถึงสถานการณ์ทั่วไปของปัญหา ยาเสพติดในจังหวัดตราดช่วงก่อนการประกาศสงครามยาเสพติดได้ว่า มีปัญหาด้านการค้ายาเสพติดเด่นชัดมากกว่า การเสพยาเสพติด โดยส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีการลักลอบค้าและนำเข้ายาเสพติดมาจากประเทศเพื่อนบ้านทั้งยาบ้าและ กัญชา ซึ่งทั้งยาบ้าและกัญชาเป็นสารเสพติดที่มีการลักลอบผลิตและปลูกในพื้นที่ตามแนวระหว่างเขตรอยต่อชายแดน ไทย-กัมพูชา สถานการณ์การลักลอบค้ายาเสพติดตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาจึงมีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้น สืบเนื่อง จากสภาพภูมิศาสตร์ที่จังหวัดตราดมีเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชาทั้งทางบกและทางทะเล ประกอบกับปัญหาเศรษฐกิจ ถดถอยประชาชนของประเทศกัมพูชายังยากจน และยังไม่มีความเข้มงวดบังคับใช้เกี่ยวกับยาเสพติดที่ชัดเจน ทำให้การซื้อ ขายกระทำได้โดยสะดวก จังหวัดตราดจึงต้องเพิ่มความระมัดระวังและกวดขันการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตาม แนวชายแดนมากขึ้น สำหรับการแพร่ระบาดด้านการเสพยาเสพติดนั้น นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเช่นเดียวกัน แม้ว่าจะมีสถิติการจับกุมผู้เสพน้อยกว่าผู้ค้ายาเสพติด แต่จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดส่วนมากยอมรับว่า มีการแพร่ระบาดของผู้เสพยาบ้ามากขึ้น ซึ่งในอดีตการแพร่ระบาดของยาบ้าจะกระจายอยู่ในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ชาวประมง คนทำไร่ ทำสวน แต่ในปัจจุบันกระจายตัวเพิ่มขึ้นในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา เยาวชน ตามสถานศึกษาต่างๆ สำหรับสารเสพติดชนิดอื่นๆ ที่มีการค้าและการเสพรองลงมาเป็นกัญชา

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ พบว่าเจ้าหน้าที่ทั้งสองระดับนี้มีความคิดเห็นต่อความรุนแรงของปัญหาเสพติด ช่วงก่อนการประกาศสงครามยาเสพติดในทิศทางที่แตกต่างกัน กล่าวคือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในระดับจังหวัดมองว่าปัญหาเสพติดในจังหวัดตราดมีความเบาบาง ไม่ใช่ปัญหาที่รุนแรงแต่อย่างไร ในขณะที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานระดับอำเภอตามแนวชายแดนเห็นว่าปัญหาเสพติดอยู่ในระดับที่ค่อนข้างรุนแรง และสมควรที่จะต้องเร่งรีบแก้ไขปัญหา โดยจะต้องร่วมมือกันทำงานในลักษณะบูรณาการ

เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ศตส.จ.ตราด ให้ความเห็นว่า สภาพความรุนแรงของปัญหาเสพติดในพื้นที่จังหวัดตราดก่อนมีการประกาศสงครามกับยาเสพติดถือว่าอยู่ในระดับเบาบาง เพราะอัตราส่วนของกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีเฉลี่ยไม่ถึง 5 คน ต่อประชาชน 1,000 คน และเมื่อพิจารณาจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแยกเป็นรายชุมชนก็จะพบว่ามีการระบาดรุนแรงในบางพื้นที่เท่านั้น ซึ่งชุมชนที่ปรากฏว่ามีการแพร่ระบาดรุนแรงเป็นชุมชนในเขตที่มีท่าเรือประมงและชุมชนชายแดนในเขตอำเภอคลองใหญ่ ทั้งนี้ในจังหวัดตราดมีจำนวนทั้งสิ้น 260 หมู่บ้าน/ชุมชน (ซึ่งรวมถึงชุมชนในเขตเทศบาลอีกจำนวน 37 ชุมชน) ซึ่งในจำนวนทั้งหมดนี้มีหมู่บ้าน/ชุมชนที่ประสบปัญหาเสพติดในระดับที่เบาบางมากที่สุดถึง 145 ชุมชนใน ระดับปานกลาง 45 ชุมชน ระดับรุนแรง 30 ชุมชน โดยมีจำนวน 40 หมู่บ้าน/ชุมชนที่ไม่มีการแพร่ระบาดเลย และในจำนวนนี้มีจำนวน 23 หมู่บ้าน/ชุมชนที่จัดได้ว่าเป็นชุมชนเข้มแข็งปลอดยาเสพติด หรือที่เรียกได้ว่าปลอดยาเสพติดโดยธรรมชาติ หรือไม่มีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเลย (ดูรายละเอียดในตารางที่ 2-7) ส่วนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดของทางจังหวัดนั้นได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัดได้ปรับเอาวิธีการของจังหวัดกาฬสินธุ์มาใช้ ด้วยการพยายามค้นหาและสำรวจข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งแนวทางการทำงานในช่วงนั้นผู้บริหารได้คิดวิธีการทำงานขึ้นเอง แต่เมื่อรัฐบาลมีคำสั่งลงมาได้ปรับเปลี่ยนการทำงานมายึดตามแนวทางที่รัฐบาลสั่งลงมา อย่างไรก็ตามแม้ว่าในช่วงก่อนที่จะมีการประกาศสงครามกับยาเสพติดจะสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้เสมอ แต่เจ้าหน้าที่ก็ไม่สามารถดำเนินการตามกฎหมายให้ถึงที่สุดได้ ทั้งนี้เพราะผู้ถูกจับกุมมักเป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพล ดังความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ท่านหนึ่งที่กล่าวว่า

“หากผู้ถูกจับมีเงินมากพอที่จะจ่ายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อถูกจับได้แล้วก็จะถูกปล่อยตัวในภายหลัง อีกอย่างในช่วงเวลานั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวนมากก็มีการคบหาสมาคมกับผู้ที่มีอิทธิพลและผู้ค้ายาเสพติด การดำเนินงานในช่วงนั้นจึงไม่ค่อยประสบผลสำเร็จ ยิ่งไปกว่านั้นการทำงานของหน่วยงานราชการต่างๆ ยังคงทำแบบต่างคนต่างทำ ไม่ได้มาร่วมมือกันอย่างปัจจุบัน”¹

¹ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พนักงานปกครองผู้ปฏิบัติงาน ศตส.จ.ตราด วันที่ 26 มีนาคม 2547

ตารางที่ 2-7 ผลการประเมินระดับความรุนแรงของปัญหายาเสพติดของหมู่บ้านชุมชนในพื้นที่จังหวัดตราด ก่อนประกาศนโยบายทำสงครามกับยาเสพติด (จำแนกตามอำเภอ)

อำเภอ	จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน	สถานการณ์การแพร่ระบาด ²				หมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งปลอดยาเสพติด ³
		รุนแรง	ปานกลาง	เบาบาง	ไม่มีการแพร่ระบาด	
เมืองตราด	97	13	10	62	12	5
เขาสมิง	66	8	14	36	8	8
แหลมงอบ	27	7	-	18	2	1
คลองใหญ่	20	2	4	10	4	3
บ่อไร่	33	-	16	8	9	5
กิ่ง อ.เกาะกูด	8	-	1	7	-	-
กิ่ง อ.เกาะช้าง	9	-	-	4	5	1
รวม	260	30	45	145	40	23

ที่มา : ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะปัญหาและภัยอันตรายจังหวัดตราด

สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ศตส.อ.คลองใหญ่ ซึ่งเป็นอำเภอชายแดนที่มีด่านถาวรบ้านหาดเล็กได้กล่าวถึงสถานการณ์ปัญหาเสพติดในช่วงก่อนการประกาศสงครามยาเสพติดว่า สถานการณ์ปัญหาบาบ้าถือได้ว่าค่อนข้างมีความรุนแรงทั้งทางด้านการค้าและการเสพ ซึ่งผู้ที่ค้ายาเสพติดจะมีทั้งชาวไทยและชาวกัมพูชาซึ่งส่วนใหญ่เป็นการค้ายาบ้า ส่วนกลุ่มผู้เสมมีทั้งผู้ใช้แรงงานชาวเขมร เด็กและเยาวชนไทย ซึ่งส่วนใหญ่ก็เสพยาบ้าเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อุปสรรคสำคัญของการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ชัดเจน ในช่วงเวลานั้นเรื่องของยาเสพติดเป็นเรื่องที่ไม่มีใครอยากชี้เบาะแสหรือแจ้งข่าว เพราะอำนาจมีมีความเข้มแข็งมาก

² หลักเกณฑ์การในการกำหนดสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาเสพติดนี้ ใช้วิธีการที่ให้หมู่บ้านประเมินสถานการณ์ของตนเองและจำนวนของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยทางจังหวัดได้แจกแบบสำรวจสภาพปัญหาให้ประชาคมหมู่บ้าน หลังจากนั้นทางอำเภอจะมาคัดกรองข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

³ มีบางหมู่บ้านในจังหวัดตราดที่ถือได้ว่าปลอดยาเสพติดโดยธรรมชาติ อันเนื่องมาจากขนาดของหมู่บ้านที่มีประชากรอาศัยอยู่น้อย และที่ตั้งของหมู่บ้านก็อยู่ห่างไกล หมู่บ้านมีลักษณะปิดบุคคลภายนอกเข้าถึงได้ยาก เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามและป้องกัน (ตำรวจภูธร ตำรวจตระเวนชายแดน ทหาร และนายด่านศุลกากร) ล้วนมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าสถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่จังหวัดตราดถือว่าอยู่ในระดับไม่รุนแรง อย่างเช่น ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอคลองใหญ่ให้ความเห็นว่า

“หากจะเปรียบเทียบสถานการณ์ความรุนแรงของปัญหาเสพติดในพื้นที่จังหวัดตราดกับชายแดนภาคเหนือ ถือได้ว่าภาคเหนือมีความรุนแรงมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจังหวัดตราดอยู่ติดพื้นที่ชายแดนกัมพูชา ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศเป็นสันเขาสูงยากแก่การลำเลียงสินค้า และบริเวณสันเขาก็มียาเสพติดที่ตำรวจ ตชด. คอยดูแลเดินลาดตระเวนอยู่ตลอด อีกทั้งชาวบ้านทางฝั่งกัมพูชาถือว่ายากจนแทบไม่มีจะกิน การจะมีโรงงานผลิตขนาดใหญ่ก็น่าจะทำได้ยาก เพราะชาวบ้านไม่มีทุนในการผลิต ไม่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการผลิต หรือถ้าเป็นที่ผลิตได้ก็จะมีในลักษณะใช้มือทำ ซึ่งผลิตได้เพียงครั้งละ 50-100 เม็ดและมีสีกะปิ คุณภาพต่ำผู้ที่ผลิตจากทางภาคเหนือไม่ได้ ราคาเม็ดละประมาณ 50-60 บาทจำหน่ายกันในกลุ่มผู้ใช้แรงงานด้วยกัน เท่านั้น”⁴

ในด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ถือว่าได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านการสอบสวน สืบสวน และการหาข่าว แต่การทำงานยังไม่ค่อยเฉียบขาด ถือว่าทำไปตามเงื่อนไขงบประมาณที่มีจำกัด และกำลังคนก็มีไม่มากนัก จึงดำเนินการไม่ได้เอาจริงเอาจังอย่างในปัจจุบัน

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านอุปสงค์และอุปทาน

การวิเคราะห์สถานการณ์อุปสงค์และอุปทานของยาเสพติดในจังหวัดตราดที่จะนำเสนอในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลจากงานสนามที่เก็บรวบรวมโดยวิธีเชิงคุณภาพ ซึ่งจำแนกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

เยาวชนและแรงงานประมงชาวเขมรเป็นผู้ใช้ยาเสพติด

การสำรวจสถานการณ์ยาเสพติดเบื้องต้นในจังหวัดตราด โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดและอำเภอต่างๆ ที่เป็นพื้นที่ศึกษา พบว่าการเสพยาเสพติดที่แพร่ระบาดอย่างชัดเจนในจังหวัดตราดมีทั้งยาบ้าและกัญชา ทั้งนี้ทางจังหวัดได้จัดระดับความรุนแรงของปัญหาการเสพยาเสพติดว่าอยู่ในระดับปานกลาง พื้นที่ที่พบว่ามีปัญหาการเสพยาเสพติดมากอยู่ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอแหลมงอบ ส่วนที่เกาะช้างยังไม่พบว่ามีปัญหาเสพติดรุนแรง เนื่องจากไม่มีสถิติผู้กระทำผิดด้านยาเสพติดมาขึ้นชั้น แม้ว่าจะมีกระแสข่าวว่ามีนักท่องเที่ยวเข้ามาเสพยาบ้าบนเกาะ

⁴ สัมภาษณ์ผู้กำกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอคลองใหญ่ วันที่ 29 มีนาคม 2547

ข้างกันมาก⁵ ยิ่งไปกว่านั้นจากข้อมูลการสำรวจชุมชน ซึ่งสำรวจโดยเจ้าหน้าที่จาก 4 หน่วยงานหลักเข้าไปดำเนินการร่วมกัน ได้แก่ เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตร เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เพื่อเก็บข้อมูลรายชื่อผู้ค้า ผู้เสพ และผู้ผลิต จากชาวบ้านโดยใช้แบบสำรวจที่จังหวัดกาฬสินธุ์เคยทำมาก่อน เจ้าหน้าที่ทั้ง 4 หน่วยงานต่างเก็บข้อมูลของตนแล้วนำมาตรวจสอบกัน ผลการสำรวจสามารถใช้ยืนยันสถานการณ์ด้านอุปสงค์ของการใช้ยาบ้าได้ชัดเจนขึ้น กล่าวคือ ในจังหวัดตราด “ยาบ้า” ได้รับความนิยมและแพร่กระจายมากกว่ายาเสพติดประเภทอื่น คือ ประมาณร้อยละ 80 ของยาเสพติดทั้งหมด ในช่วงก่อนปี 2546 ยาบ้าได้แพร่กระจายอย่างกว้างขวางเข้าสู่กลุ่มเยาวชน (ทั้งใน และนอกโรงเรียน) และผู้ใช้แรงงาน (ทั้งแรงงานรับจ้างทั่วไป และแรงงานประมง) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มแรงงานประมงชาวเขมรที่เข้ามารับจ้างในเรือประมงไทย สาเหตุหลักของการใช้ยาบ้าในกลุ่มเยาวชนนั้น เป็นสาเหตุมาจากความอยากรู้อยากลอง การทำตามแฟชั่น ทำตามเพื่อน และบางรายเพราะมีปัญหาครอบครัว ในขณะที่สาเหตุการติดยาบ้าของในกลุ่ม ผู้ใช้แรงงานนั้นเป็นเพราะต้องการทำงานให้มากขึ้น ภาวะงานหรืออาชีพบางอย่างที่ทำให้ต้องใช้ยาเสพติดหรือใกล้ชิดกับยาเสพติด หรือนายจ้างบางคนที่ทำให้ลูกจ้างใช้ยาเสพติดเพราะความเชื่อที่ผิดๆ คิดว่าการใช้สารเสพติดจะช่วยให้มีพลังกำลังและสามารถทำงานหนักได้มากขึ้น ในขณะที่นั้นการกระจายตัวของยาบ้าที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มเยาวชนมีความชัดเจนมากขึ้น ทั้งในสถาบันการศึกษาและในชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาสังคมที่น่าตระหนก เพราะนอกจากเยาวชนและครอบครัวจะสูญเสียเงินทองไปกับการซื้อและการใช้ยาบ้าแล้ว ยังมีเด็กนักเรียนและนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ต้องเลิกเรียนหรือถูกให้ออกจากโรงเรียนเพราะผลของการใช้สารเสพติดชนิดนี้ ยิ่งไปกว่านั้นสถานการณ์แพร่ระบาดในกลุ่มเยาวชนและผู้ใช้แรงงานมีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ

จากการสัมภาษณ์เจาะลึกนักเรียน นักศึกษา และคณาจารย์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในเขตอำเภอเมืองตราด พบว่าปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดมีความเด่นชัดในโรงเรียน..... และโรงเรียน..... โดยสามารถสรุปสถานการณ์การแพร่ระบาดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดตราดได้ดังนี้

- 1) ยาบ้า เป็นสารเสพติดที่นักเรียนใช้เป็นส่วนใหญ่ พบมากในกลุ่มนักเรียนชายในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยส่วนมากเป็นการใช้เป็นบางโอกาสไม่ถึงขั้นติดอย่างรุนแรง
- 2) บุหรี่ มีการสูบบุหรี่บ้างในกลุ่มนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาแต่ไม่มากนัก และมักแอบสูบบุหรี่ในห้องน้ำตามพุ่มไม้ และนอกโรงเรียน
- 3) ยาเสพติดชนิดอื่นๆ ไม่พบว่ามีพฤติกรรมและรูปแบบการเสพที่ชัดเจน

---

⁵ มีประเด็นที่น่าสนใจประการหนึ่งคือเมื่อพูดถึงปัญหายาเสพติด เจ้าหน้าที่ทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอจะคิดถึงและให้ความสำคัญกับยาบ้าเป็นหลัก โดยละเลยปัญหาสารเสพติดประเภทอื่นๆ ซึ่งมักจะถูกพิจารณาเป็นสารเสพติดที่ไม่ได้สร้างปัญหาร้ายแรงแก่สังคม

จากการสัมภาษณ์จะลึกลงศึกษาท่านหนึ่ง เล่าให้ฟังถึงพฤติกรรมการเสพยาบ้าว่า

“ปริมาณการเสพยาบ้าที่ใช้ในแต่ละวันไม่แน่นอน แล้วแต่จะหามาได้ เคยเสพยามาถึงวันละ 6 เม็ด พอเสพยาแล้วจะรู้สึกเฟลิดเฟลิน แต่มักจะไม่อยากอยู่นิ่งๆ บ่อยครั้งที่เสพแล้วต้องหาอะไรทำอยู่ตลอดเวลาที่ติดยาบ้าเพราะเสพแล้วเฟลิดเฟลิน มีความสุข ลืมความทุกข์และปัญหาต่างๆ แต่บางครั้งถ้าเสพยาบ้ามากๆ แล้วมักจะรู้สึกใจสั่น คอแห้ง อยากดื่มแต่น้ำ ไม่อยากกินข้าว รวมทั้งบางครั้งก็เกิดอาการเครียด คิดมาก กังวลมาก เหมือนกับประสาทหลอน ไม่อยากจะหลับตานอน พอเริ่มรู้สึกง่วงก็จะหายาบ้ามาเสพใหม่ ไม่อยากจะนอน ... บางครั้งพวกเราก็เสพทั้งยาบ้าและกัญชา แต่ส่วนมากจะเป็นยาบ้าอย่างเดียว ถ้าจะสูบกัญชาด้วยจะเป็นลักษณะสูบกัญชาแล้วมาเสพยาบ้าซึ่งจะทำให้สนุกและเฟลิดเฟลินกว่า แต่จะไม่เสพยาบ้าแล้วมาสูบกัญชา เพราะจะทำให้เมามาก ...ผมเริ่มสูบกัญชามาตั้งแต่อายุ 13 ปี เมื่อเริ่มเข้าเรียน ม.1 ได้ไม่นานนัก เพราะเป็นคนชอบเที่ยว พอมีกลุ่มเพื่อนสนิทชวนกันไปเที่ยวเตร่และชักชวนกันลองเสพยาบ้าเพื่อให้เที่ยวสนุกขึ้น ก็เลยลองสูบตั้งแต่นั้นมา จากนั้นก็สูบเรื่อยๆ และได้เปลี่ยนมาเสพยาบ้าในที่สุด ...สำหรับพวกเฮโรอีนนั้นไม่ค่อยเป็นที่นิยม (ในหมู่นักเรียน) เพราะแรงไปและราคาก็แพงด้วย ถึงอยากจะลองก็ไม่มีเงินซื้อและหาของยาก ส่วนยาบ้าหาได้ง่ายกว่า จะซื้อเมื่อไหร่ก็ได้ ขอให้เงินซื้อเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้เฮโรอีนจะเป็นยาเสพติดที่มีโทษอันตรายร้ายแรงกว่ายาบ้ามากนัก”

แหล่งผลิตยาเสพติดอยู่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา⁶

กัมพูชาเป็นแหล่งผลิตกัญชารายใหญ่อีกแห่งหนึ่งของโลก ด้วยสภาพภูมิอากาศที่ร้อนชื้นจึงเหมาะแก่การปลูกกัญชา และสามารถปลูกได้ในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ โดยจังหวัดเกาะกงเป็นแหล่งปลูกกัญชาเพื่อการค้าที่ใหญ่และสำคัญแหล่งหนึ่ง โดยผลิตได้ในปริมาณ 100 ตันต่อปี เนื่องจากเป็นพื้นที่มีฝนตกชุก และพื้นที่ชายฝั่งทะเลเป็นดินปนทราย จึงสามารถปลูกกัญชาได้ทั่วไปในเกาะกง แต่เดิมชาวตากัมพูชาในพื้นที่จังหวัดเกาะกงปลูกกัญชาไว้ใช้ประกอบอาหาร (ใส่น้ำแกงอาหารเพื่อเพิ่มรสให้อร่อย) บ้างก็นำไปหันตากแห้งไว้มวนสูบแทนบุหรี่ โดยถือว่ากัญชาเป็นพืชสมุนไพรอย่างหนึ่ง ไม่ถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย มักปลูกไว้ใช้บริโภคในครัวเรือนจำนวนไม่มาก ต่อมาเมื่อกัญชากลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่เป็นความต้องการของผู้ลักลอบค้ากัญชา ที่เข้ามาคว้านซื้อกัญชาแล้วอบแห้งผ่านกรรมวิธีอัดแท่งเพื่อส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ จึงเริ่มมีนายทุนเข้ามาส่งเสริมการปลูกกัญชาโดยจัดหาเงินทุนและเมล็ด

⁶ ประมวลและสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์และจาก พรพิงล ตวีโชติ, วัชรินทร์ ยงศิริ, สุกลักษณ์ กาญจนบุตตี และ ทรงฤทธิ์ โพนเงิน, 2545. การศึกษาความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเสพติดยาเสพติดในประเทศไทย ลาว พม่า จีน กัมพูชา และเวียดนาม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. หน้า 401-8. และจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในเขตอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด.

พันธุ์ไว้ให้ชาวนาปลูก ประกอบกับในช่วงระหว่างปี 2537-2540 ชาวนาในกัมพูชาประสบปัญหาหน้าท่วมติดต่อกันหลายครั้งทำให้ผลผลิตข้าวและทรัพย์สินเสียหาย ชาวนาจึงหันมาตอบสนองนายทุนรับปลูกกล้วยาให้นายทุนเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ทั้งนี้การปลูกกล้วยามีต้นทุนเพียงกิโลกรัมละ 200-300 บาทเท่านั้น

พ่อค้าหรือผู้ผลิตกล้วยารายใหญ่ในเกาะกงจะตากแห้งแล้วอัดเป็นแท่งด้วยเครื่องไฮโดรลิกบรรจุหีบห่อ จากนั้นขนส่งทางเรือจากท่าเรือจังหวัดเกาะกงออกทะเล โดยมีตลาดปลายทางที่สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และประเทศไทย การขนส่งกล้วยาจากเกาะกงเข้าประเทศไทย ส่วนมากมาทางทะเลโดยเป็นการติดต่อระหว่างเรือประมงชาวไทยและชาวกัมพูชาในน่านน้ำสากล รวมทั้งทางด่านถาวรบ้านหาดเล็กและตามช่องทางแนวชายแดนต่างๆ ซึ่งง่ายต่อการลักลอบขนยาเสพติดผ่านเข้ามาประเทศไทย เพราะเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบทั้งฝ่ายพลเรือนและทหารต่างคอร์รัปชั่นรับสินบนจากพ่อค้ายาเสพติดเข้ามา

ยาบ้าเป็นยาเสพติดอีกประเภทหนึ่งที่เกาะกงเป็นแหล่งผลิตใหญ่แห่งหนึ่ง โดยเริ่มเป็นฐานการผลิตเมื่อปี 2539 สืบเนื่องมาจากการปราบปรามยาบ้าในประเทศไทยที่มีการกวาดล้างเข้มงวดขึ้น ทำให้นายทุนผู้ผลิตส่วนใหญ่ซึ่งเป็นคนไทยย้ายฐานการผลิตเข้าไปยังเกาะกง เมื่อผลิตแล้วส่งกลับเข้ามาประเทศไทย หุ่นส่วนที่นายทุนไทยมาเข้าหุ้นด้วยเป็นข้าราชการระดับสูงของกัมพูชาทั้งทหารและตำรวจ ดังนั้นการผลิตยาบ้าในเกาะกงส่วนใหญ่จึงมีกองกำลังของรัฐบาลกัมพูชามาให้ความคุ้มครอง โดยในเกาะกงมีโรงงานผลิตยาบ้า 4 แห่งใหญ่ มีการทำบ่อเลี้ยงกุ้งอำพรางเพื่อความสะดวกในการสั่งซื้อสารเคมีเข้ามาผลิตยาบ้า โรงงานเหล่านี้มีกำลังการผลิตรวมกันถึงประมาณชั่วโมงละ 10,000 เม็ด มีต้นทุนการผลิตราวเม็ดละ 15 บาท และขายส่งเม็ดละ 30 บาท การขนส่งยาบ้าจากเกาะกงเข้าประเทศไทยจะผ่านเข้ามาทางตำบลบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยมากใช้คนเดินเท้าข้ามภูเขาบรรทัดเข้ามา ซึ่งส่วนมากเป็นทหารหรือทหารปลดประจำการของกัมพูชา อีกทางหนึ่งเป็นการขนส่งทางทะเลโดยเรือประมงจากเกาะกงมาขึ้นที่บ้านหาดเล็ก อ.คลองใหญ่ จ.ตราด หรือขึ้นที่ จ.สมุทรสาคร จ.สมุทรสงคราม และ จ.ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำมาแพร่กระจายให้แก่ผู้เสพในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มผู้ใช้แรงงานบนเรือประมงหรือเพื่อลำเลียงส่งไปขายยังประเทศที่สาม

ยาบ้าจากกัมพูชาคุณภาพไม่ดี

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำสถานีตำรวจภูธรในอำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษาพบว่า ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดด้านการค้ามากที่สุดในพื้นที่ตราดคือ ยาบ้า โดยมีภาพรวมสรุปการค้ายาเสพติดที่สอดคล้องกัน (ยกเว้นเฉพาะพื้นที่กิ่งอำเภอเกาะช้างที่เป็นแหล่งซื้อขายกล้วยา และปัจจุบันเริ่มมียาอีและยาเคเข้าไประบาดมากขึ้น)

กล่าวคือเมื่อพิจารณาจากแหล่งจำหน่ายยาเสพติดทั้งหมดยาบ้ามีอัตราส่วนการแพร่ระบาดสูงถึงประมาณร้อยละ 80 รองลงมาเป็นกัญชาร้อยละ 10 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 10 เป็นเฮโรอีนและสารเสพติดชนิดอื่นๆ ทั้งนี้ไม่รวมแหล่งจำหน่ายกาวและทินเนอร์หรือน้ำมันเบนซินที่สามารถหาซื้อได้ทั่วไปในตลาด โดยแหล่งซื้อขายยาเสพติดส่วนหนึ่งมีการขายยาเสพติดหลายชนิดควบคู่กันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างยาบ้ากับกัญชา และยาบ้ากับเฮโรอีน สำหรับกรณีกิ่งอำเภอเกาะช้างนั้นพบว่ากัญชาเป็นยาเสพติดที่มีการแพร่กระจายมากที่สุดราวร้อยละ 70 ของแหล่งจำหน่ายทั้งหมด อีกร้อยละ 25 เป็นแหล่งขายยาบ้า และเฮโรอีนร้อยละ 5 ในขณะที่สารเสพติดชนิดอื่นๆ ทั้งยาอี ยาเลฟ หรือ ยาเค เป็นสารเสพติดที่ผู้ค้าและผู้เสพจะต้องเข้ามาหาซื้อที่ฝั่งตราด หรือติดต่อซื้อจากพัทยาหรือกรุงเทพมหานคร โดยสารเสพติดทั้งสามชนิดนี้มักจะมีการเคลื่อนไหวซื้อขายกันในช่วง 2 หรือ 3 วัน ก่อนจะถึงวันจัดงาน “พุลมุนปาร์ตี้” บนเกาะช้าง

ยาบ้าที่เข้ามาในจังหวัดตราดมีที่มาจาก 2 แหล่งใหญ่ มีลักษณะและคุณภาพแตกต่างกันคือ ยาบ้าที่เข้ามาจากภาคเหนือ ผลิตจากประเทศพม่ามีสีส้ม ดัวยาแรงเป็นยาบ้าคุณภาพดี มีสัญลักษณ์ WY ราคาแพง ประมาณ 150-200 บาทต่อเม็ด ยาบ้าจากภาคเหนือถูกส่งเข้ามาสู่ตราดได้หลายเส้นทางแล้วแต่ว่าจะเป็นเครือข่ายการค้าด้านใด โดยจุดพักใหญ่แห่งหนึ่งคือที่ตลาดไทในกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ก็มีสมุทรสาคร ชลบุรี ระยอง จันทบุรี สระแก้ว และปราจีนบุรี ก่อนที่จะถูกส่งเข้าสู่ตราดให้กับผู้ค้าส่งในเขตอำเภอเมืองตราดและแหลมงอบ จากนั้นจึงกระจายต่อไปยังผู้ค้าปลีกในพื้นที่เป้าหมายต่างๆ โดยกลุ่มผู้กระจายยาบ้าส่วนหนึ่งคือกลุ่มผู้มีอาชีพขับรถสองแถว ส่วนอีกแหล่งหนึ่งเป็นยาบ้าที่เข้ามาจากกัมพูชามีสีกะปิ คุณภาพไม่ดีจึงไม่เป็นที่นิยมเท่ากับยาบ้า ที่มาจากภาคเหนือ แต่หาซื้อง่ายและราคาถูกกว่า คือราคาประมาณ 80-120 บาทต่อเม็ด ชาวประมงและแรงงานในเรือประมงนิยมใช้เพราะราคาถูก ยาบ้าจากกัมพูชาจะลำเลียงมาทางจุดผ่านแดนบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่

การค้ายาเสพติดในแต่ละแห่งมีลักษณะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นกระบวนการ ส่วนมากไม่ทำการค้าเพียงคนเดียว แต่จะมีผู้ใกล้ชิดที่ไว้วางใจเป็นผู้ช่วยจำหน่ายหรือส่งยาให้ ซึ่งมักจะได้แก่สามีหรือภรรยา หรือบุตรธิดาของผู้ค้าเอง นอกจากนี้ก็จะมีเพื่อนสนิทและญาติสนิท ทั้งนี้ผู้ช่วยที่เป็นคนนอกครอบครัวมักจะเป็นผู้ช่วยในลักษณะเป็นหุ้นส่วนการค้าหรือเป็นผู้รับช่วงการค้า คือรับยาเสพติดไปขายต่อเพื่อเอากำไรส่วนต่างของราคาหรือส่วนลด ซึ่งเป็นการต่อรองในฐานะคนกลางระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ผู้ช่วยที่เป็นคนนอกครอบครัวนี้มักจะได้รับผลประโยชน์จากผู้ค้าในรูปแบบส่วนแบ่งกำไรหรือเปอร์เซ็นต์ หรืออาจจะเป็นในรูปแบบของค่าจ้างการส่งยาเสพติด โดยอาจจ่ายค่าจ้างหรือส่วนแบ่งกำไรเป็นเงินหรือเป็นยาเสพติด ในกรณีของผู้ค้ารายใหญ่นั้น ผู้ช่วยส่วนมากจะเป็นคนนอก

ครอบครัว และมักจะทำธุรกิจร่วมกันในฐานะหุ้นส่วนหรือลูกจ้าง ส่วนผู้ค้ารายย่อยนั้นผู้ช่วยมักจะเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน รวมทั้งอาจจะเป็นญาติหรือเพื่อนสนิทที่มักจะเข้าร่วมในฐานะเป็นลูกจ้างมากกว่าจะเป็นหุ้นส่วน

ทั้งนี้ผู้ค้าปลีกยาบ้าส่วนมากเป็นผู้ที่เคยเสพยามาก่อน พอเสพนานเข้าก็หันมาค้าด้วย โดยในช่วงแรกมักเป็นการค้าเล็กๆ น้อยๆ เพื่อให้มีเงินมาเสพยาบ้า ผู้เสพยาบ้าท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า

“ยาบ้าถ้าติดแล้วเลิกไม่ยากแต่ไม่ยากจะเลิก ถ้าไม่มีเงินซื้อก็ต้องพยายามหาเงินเพื่อนำมาซื้อ ถ้าขอคนใกล้ชิดไม่ได้ก็ต้องขโมย หรือจี้ ปล้น แล้วแต่โอกาส”

แต่ในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมาเพื่อให้มีเงินมาซื้อยาบ้าผู้เสพยาจะทำหน้าที่เป็นผู้ส่งยาหรือขายยาเอง การขายยาในกลุ่มนี้มีได้มีเป้าหมายหลักเพื่อความร่ำรวย แต่เพื่อให้มียาบ้าไว้เสพมากกว่า ผู้ค้าเหล่านี้มักจะมีกำไรเป็นยาบ้าไว้เสพเองมากกว่าจะเก็บไว้เป็นเงินสะสม ถ้ามีช่องทางขายได้มากและมีกำไรมากก็จะเสพมากไปด้วยโดยปริยาย

โดยภาพรวมแล้วกล่าวได้ว่า ผู้ค้าในจังหวัดตราดส่วนมากเป็นผู้ค้าปลีกรายย่อย ผู้ค้ารายใหญ่เป็นคนมาจากที่อื่น เข้ามาใช้ช่องทางติดต่อข้ามแดนระหว่างไทยกับกัมพูชาเป็นช่องทางซื้อ-ขายยาเสพติดชนิดต่างๆ โดยพ่อค้ารายใหญ่เหล่านี้จะติดต่อค้าขายยาบ้าและกัญชากับคู่ค้าทางฝั่งกัมพูชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกัญชามีการขนกัญชาอัดแท่งเข้ามาสู่ตราดผ่านด่านบ้านหาดเล็กบ้าง แต่ส่วนมากใช้การขนส่งทางทะเลโดยเรือประมงที่ข้ามแดนไปจับปลาฝั่งทะเลกัมพูชา

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พบประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้จำหน่ายยาบ้าในจังหวัดตราดโดยภาพรวมแล้วแม้ว่าจะยังคงมีผู้ขายมากกว่าผู้หญิง แต่ในช่วง 2-3ปีมานี้ ผู้หญิงเริ่มเข้ามามีบทบาทในธุรกิจการค้ายาเสพติด (โดยเฉพาะยาบ้า) เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยประมาณ 1 ใน 3 ของผู้ค้ายาเสพติดเป็นผู้หญิง ซึ่งมีทั้งที่เป็นผู้ค้ารายย่อยและผู้ค้าส่งขนาดปานกลาง โดยผู้หญิงที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้ายาบ้าส่วนมากเป็นผู้หญิงที่มีอาชีพบริการทางเพศ และผู้หญิงที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม โดยเครือข่ายการค้ายาบ้าของผู้หญิงทั้งสองกลุ่มอาชีพนี้มักเป็นผู้หญิงด้วยกัน ส่วนผู้หญิงที่มีอาชีพอื่นๆ ที่มีส่วนพัวพันกับการค้ายาบ้ามักจะเป็นการค้าในลักษณะที่เข้าร่วมกับสามีหรือเข้าร่วมกับพี่น้องที่เป็นผู้ชาย โดยการติดต่อกับเครือข่ายยาเสพติดจะเป็นเครือข่ายระหว่างผู้ชายมากกว่า ซึ่งผู้หญิงที่มีส่วนในกระบวนการค้ายาบ้ากลุ่มหลังนี้ส่วนมากเป็นผู้ว่างงาน หรือมีสถานภาพเป็นแม่บ้าน หรือทำงานรับจ้างเล็กๆ น้อยๆ

สำหรับผู้ชายที่มีส่วนร่วมในกระบวนการค้ายาบ้าที่เป็นรายใหญ่นั้น ส่วนหนึ่งมีอาชีพประกอบธุรกิจบังหน้า อย่างเช่นเปิดร้านขายโทรศัพท์มือถือ แต่เบื้องหลังนั้นร่ำรวยมาได้จากการค้ายาบ้า ส่วนอาชีพอื่นๆ ได้แก่ ข้าราชการ (โดยเฉพาะตำรวจและครู) ผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการด้านการขนส่ง ในส่วนของผู้ค้ารายย่อยนั้นมีผู้ที่ประกอบ

อาชีพค่อนข้างหลากหลายได้แก่ ผู้ที่ทำงานรับจ้างทั่วไป รับจ้างขับรถทั้งรถสองแถว มอเตอร์ไซด์รับจ้าง และรถขนส่ง
ผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขนส่งสับประรดและผลิตภัณฑ์จากทะเล และอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม

ประชากรอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาร่วมอยู่ในกระบวนการค้ายาบ้าในจังหวัดตราดคือ “เยาวชน” ซึ่งมีทั้งเยาวชนที่
กำลังเรียนอยู่และที่อยู่นอกสถานศึกษา โดยเยาวชนในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดส่วนมากกำลังเรียน
อยู่ในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาและมีอายุระหว่าง 15 ถึง 19 ปี และโดยมากจะเป็นทั้งผู้ค้าและผู้เสพยา
สำหรับกลุ่มเยาวชนที่อยู่นอกสถานศึกษาส่วนมากนั้นเป็นผู้ว่างงานหรือรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม รับจ้างงาน
เกษตร และลูกจ้างบนเรือประมง ทั้งนี้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายก็เป็นกลุ่มเยาวชนด้วยกัน

3 เส้นทางการค้ายาบ้า

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึกพบว่า “ยาบ้า” ซึ่งเป็นยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุดในจังหวัดตราด
มีแหล่งที่มาในรูปแบบการติดต่อแบบชายส่ง 3 เส้นทาง คือ

เส้นทางที่ 1 จากผู้ค้าส่งในเขตจังหวัดจันทบุรีและชลบุรี ซึ่งเป็นสายส่งยาบ้าที่ผลิตและส่งมาจากภาคเหนือ
การขนส่งจะดำเนินการผ่านรถโดยสาร ผ่านรถขนส่งสินค้าเกษตรและอื่นๆระหว่างภูมิภาค ซึ่งอาจมีการขนส่งหลาย
ทอด ตัวอย่างเช่น จากเชียงใหม่และเชียงรายหรือตากลงมาถึงกรุงเทพฯ แล้วส่งต่อมาถึงชลบุรีหรือระยองหรือจันทบุรี
เพื่อส่งมาตราด หรือจากกรุงเทพฯ เข้าสู่ตราดโดยตรง นอกจากนี้ยังอาจจะเป็นการขนส่งระหว่างจังหวัดภาคเหนือลง
มาโดยตรงถึงชลบุรีหรือจันทบุรีหรือระยอง แล้วจึงส่งมาตราด ทั้งนี้ยังมียาบ้าจากทางภาคเหนือบางส่วนส่งผ่านมาทาง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วจึงขนส่งต่อมายังจังหวัดสระแก้วเพื่อส่งต่อมายังจังหวัดตราด แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า
ยาบ้าที่ผลิตจากพม่าหรือทางภาคเหนือมักจะไม่ขายส่งโดยตรงมายังผู้ค้าในจังหวัดตราด แต่จะมาจากผู้ค้าส่งรายใหญ่
ที่อยู่ในกรุงเทพฯและจังหวัดใกล้เคียง ก่อนที่จะเข้ามาแพร่กระจายในจังหวัดตราด

เส้นทางที่ 2 เป็นการค้าส่งยาเสพติดที่ผลิตในจังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา แล้วส่งผ่านมาทางด่าน
ถาวรบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ ผู้ให้ข้อมูลชี้แจงถึงวิธีการขนส่งยาบ้าจากเกาะกงเข้าสู่ตราดผ่านทางรถโดยสาร
ว่า ผู้ค้าส่งจากจังหวัดตราดมักจะเดินทางไปเกาะกงโดยรถตู้โดยสารข้ามทางด่านถาวรบ้านหาดเล็ก ซึ่งในกระบวนการ
ซื้อและรับส่งของจะไม่ทำงานเพียงคนเดียว จะทำกันอย่างน้อย 2 คน คนหนึ่งเป็นผู้ซื้อซึ่งจะเป็นผู้ถือเงินสดเข้าไป
ติดต่อการค้าและจ่ายเงินให้กับผู้ขาย จากนั้นจะมีอีกคนหนึ่งเป็นผู้เดินของ ซึ่งจะเป็นผู้รับของและขนติดตัวในขณะ
โดยสารด้วยรถตู้จากเกาะกงกลับเข้าสู่ตราด (ผู้เดินของส่วนมากเป็นผู้หญิง เพราะจะไม่ถูกเพ่งเล็งมากนัก โดยจะได้รับ
ค่าจ้างครั้งละประมาณ 5,000-10,000 บาท ขึ้นอยู่กับปริมาณยาเสพติดที่ขน) ผู้ซื้อและผู้เดินของมักจะเดินทางไปโดย

รถตู้คนละคัน ไม่ไปพร้อมกัน แต่จะมีจุดนัดพบบนเส้นทางระหว่างคลองใหญ่กับตราด ซึ่งอาจเป็นการติดต่อรับส่งของระหว่างผู้ซื้อและผู้เดินของ หรือระหว่างคนเดินของกับผู้รับของ ซึ่งเป็นผู้ช่วยของผู้ค้าส่งอีกรายหนึ่ง ที่จริงแล้วผู้ซื้อหรือผู้ถือเงินเข้าไปยังเกาะกะนั้นอาจเป็นไปได้ทั้งตัวผู้ค้าเองหรือเป็นผู้ช่วยของผู้ค้าส่งเช่นเดียวกัน ซึ่งถ้าเป็นแบบหลังก็มักจะเป็นคนที่ใกล้ชิดหรือไว้วางใจได้มาก ซึ่งมักจะเป็นคนในครอบครัวหรือหุ้นส่วนการค้า เพราะการติดต่อซื้อขายแต่ละครั้งจะเป็นมูลค่าหลายหมื่นหรือหลายแสนบาท

เส้นทางที่ 3 เป็นเส้นทางค้าส่งยาเสพติดระหว่างผู้ค้าส่งในจังหวัดตราดกับจังหวัดสระแก้ว ยาบ้าจะถูกลำเลียงจากแหล่งผลิตในประเทศกัมพูชาผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก ที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว จากอรัญประเทศจะถูกขนส่งมายังตราดโดยทางรถโดยสาร และรถขนส่งสินค้าหรือผลผลิตการเกษตรระหว่างจังหวัด ซึ่งอาจจะเป็นรถขนส่งผลไม้หรือรถขนส่งผลิตภัณฑ์อาหารทะเล ทั้งนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาลของผลผลิต แต่ที่มีการกล่าวถึงคือ รถขนส่งกุ้งและสารเคมีที่เกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้ง

ผู้ค้าส่งแต่ละรายเมื่อได้รับยาบ้าแล้วจะกระจายไปสู่ผู้ค้าปลีกได้หลายวิธีเช่นเดียวกัน โดยมากจะเป็นการติดต่อซื้อ-ขายยาบ้ากันทางโทรศัพท์ และกำหนดนัดหมายสถานที่รับ-ส่งสินค้ากัน การติดต่อระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายในระดับนี้มักจะมีรหัสติดต่อกันเป็นการเฉพาะ ตัวอย่างเช่น บทสนทนาระหว่างผู้ขายส่งซึ่งเป็นพ่อค้าส่งอาหารทะเลกับลูกค้าที่เป็นผู้ค้าส่งรายย่อย ดังนี้

ผู้ซื้อ : เป็นไงพี่ช่วงนี้มีกุ้งไหม?

ผู้ขาย : มีสิ แต่เป็นกุ้งกุลาดำนะไม่ใช่กุ้งแม่น้ำ (กุ้งกุลาดำ หมายถึง ยาบ้าที่ผลิตจากประเทศกัมพูชา แต่กุ้งแม่น้ำหมายถึงยาบ้าสีส้มที่ผลิตจากประเทศพม่าหรือในภาคเหนือ) สนใจไหม?

ผู้ซื้อ : ไม่มีกุ้งแม่น้ำแบ่งขายให้ได้บ้างเลยหรือ?

ผู้ขาย : ไม่มีเลยจริงๆ ถ้ามีก็ขายให้ไม่เก็บไว้หรอก ตกลงจะเอากุ้งกุลาดำไหม จะเอาเท่าไร?

ผู้ซื้อ : เอาสิขอสัก 200 กิโลนะ (ในที่นี้หมายถึง 200 เม็ด หรือ 1 คอก) ส่งให้ที่เดิมนะ

ผู้ขาย : ออได้สิ แต่ขอเป็นเงินสดนะ แล้วเย็นนี้จะไปส่งให้

สำหรับแหล่งขายส่งรายย่อยถึงพ่อค้าขายปลีกนั้น จะมีสถานที่ขายที่มีลักษณะหลากหลาย โดยผู้ขายส่งรายย่อย ส่วนมากจะมีห้องเช่าหรือบ้านเช่าไว้เป็นที่เก็บและขายยาให้แก่พ่อค้าปลีก ห้องเช่าและบ้านเช่าที่ผู้ค้าส่งรายย่อยจะไม่ใช้เป็นที่พัก แต่จะใช้เพื่อการค้ายาบ้าอย่างเดียว โดยบ้านเช่ามักจะอยู่ในแหล่งชุมชนแออัด หรือหมู่บ้านจัดสรร ส่วนห้องเช่ามักจะเป็นหอพัก อพาร์ทเมนต์หรืออาคารชุด ทั้งนี้ยังอาจจะเป็นห้องพักในโรงแรมด้วย

สำหรับแหล่งค้าปลีกยาบ้าในจังหวัดตราดนั้น นอกจากส่วนหนึ่งจะเป็นบ้านเช่า หรือห้องพักในลักษณะเดียวกับผู้ค้าส่งรายย่อยที่กล่าวมาแล้ว (โดยผู้ขายจะมีทั้งที่เป็นนักเรียน นักศึกษา คนงานในโรงงานอุตสาหกรรม สาวออฟฟิต หรือที่ทำงานในห้างสรรพสินค้า เป็นต้น) ยังมีการจำหน่ายในสถานบันเทิงต่างๆ ร้านอาหารหรือภัตตาคาร ร้านค้าขายของชำ โรงงานอุตสาหกรรม ห้างสรรพสินค้า สนามหรือลานกีฬา โรงแรม หรือแม้แต่ในโรงพยาบาล วัด และโรงเรียน แหล่งซื้อขายยาเหล่านี้จะเป็นที่รู้จักเฉพาะระหว่างผู้ขายกับผู้เสพ หรือผู้ส่งยากับผู้เสพ ทั้งนี้แหล่งขายที่เป็นบ้านเช่าหรือห้องเช่า และโรงงานอุตสาหกรรมมักจะมีการติดต่อซื้อ-ขายกันค่อนข้างจะเป็นที่ประจำ แต่สถานที่ขายอื่นๆ อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่ไปบ้างตามวันและเวลาที่จู้และเข้าใจกันเฉพาะผู้ขายและผู้เสพที่เป็นลูกค้าประจำเท่านั้น

สำหรับในกรณีของการขายปลีกนั้น หน่วยการขายย่อยที่สุดคือ “เม็ด” ซึ่งแล้วแต่จะตกลงซื้อขายกันกี่เม็ด ถ้าผู้ซื้อมาซื้อเองในสถานที่ที่มีห้องให้เสพยาได้ การขายยาก็จะไม่มีการบรรจุ แต่ถ้าเป็นการซื้อเอาไปเสพเองก็อาจจะมีการห่อกระดาษขาว ห่อกระดาษหนังสือพิมพ์ หรือใส่ถุงพลาสติกเล็กๆ ในกรณีที่ซื้อหลายๆ เม็ดอาจจะมีการบรรจุขายเป็นชุด โดยบรรจุในหลอดกาแฟหลอดละ 2-5 เม็ด แล้วปิดท้ายหลอดกาแฟทั้งสองด้านด้วยความร้อน การจำหน่ายในลักษณะนี้เป็นที่นิยมมากในกลุ่มผู้ซื้อที่เป็นชาวประมงเพราะจะสามารถป้องกันน้ำและความชื้นได้ การซื้อขายปลีกทั้งเป็นชุดและเม็ดผู้ขายอาจจะมีสายส่ง ซึ่งเป็นผู้ช่วยกระจายยาบ้าในหลายๆ รูปแบบ แต่ที่พบมากในตราดมักจะเป็นผู้มีอาชีพขับขีรถสองแถวและมอเตอร์ไซด์รับจ้าง เป็นพนักงานเสิร์ฟในร้านอาหาร เป็นลูกจ้างในร้านขายอุปกรณ์การประมงและการขายผลิตภัณฑ์อาหารทะเล รวมทั้งคนทำงานในสถานบันเทิงต่างๆ ซึ่งโดยภาพรวมแล้วแหล่งซื้อขายยาบ้ามีอยู่ทั่วไป หาได้ไม่ยาก เพียงแต่การซื้อขายแต่ละครั้งผู้ขายจะขายให้เฉพาะกับลูกค้าประจำ หรือคนที่เขารู้จัก และไว้ใจเท่านั้น ผู้ซื้อรายใหม่จะถามหาซื้อได้ยากสักนิด ต่อเมื่อผ่านการซื้อครั้งแรกแล้ว ครั้งต่อไปก็จะง่ายขึ้น ซึ่งผู้เสพนคนหนึ่งเล่าว่า “การซื้อยาบ้าหาซื้อได้ง่ายเหมือนกับการหาซื้อถุงยางอนามัย” การที่เขาเปรียบเทียบกับถุงยางอนามัย เพราะการซื้อถุงยางอนามัยผู้ซื้อจำนวนไม่น้อยรู้สึกอายไม่กล้าซื้อในขณะที่มีคนอยู่ในร้านขายเยอะๆ ซึ่งต่างจากการหาซื้อยาแก้ปวดหรือยาแก้ไอที่ถามหาซื้อได้ตลอดเวลาโดยไม่รู้สึกขวยเขิน

สำหรับราคาซื้อขายยาบ้าในจังหวัดตราด จะมีราคาแตกต่างกันไปตามชนิด หรือแหล่งที่มาของยาบ้าและปริมาณการซื้อขายในลักษณะการค้าปลีกหรือค้าส่ง ยาบ้าที่ซื้อขายในตราดจะมี 2 ชนิดใหญ่ๆ คือ ยาบ้าเม็ดสี่เหลี่ยมที่ผลิตและส่งมาจากทางภาคเหนือ และยาบ้าเม็ดสี่เหลี่ยมที่ผลิตและส่งมาจากประเทศกัมพูชา ราคาซื้อขายยาบ้าในจังหวัดตราดสามารถจำแนกได้ ดังนี้

หน่วยการซื้อขาย	ยาบ้าจากภาคเหนือ	ยาบ้าจากกัมพูชา
เม็ด	120-200 บาท	80-120 บาท
ชุด (2-10 เม็ด)	200-1,000 บาท	140-700 บาท
คอก (200 เม็ด)	10,000-16,000 บาท	6,500-7,000 บาท
มัด (2,000 เม็ด)	70,000-100,000 บาท	50,000-70,000 บาท
แพ็ก (10,000 เม็ด)	250,000-400,000 บาท	150,000-200,000 บาท

กัญชาปลูกในกัมพูชาส่งผ่านจังหวัดตราดไปต่างประเทศ

กัญชาเป็นยาเสพติดอีกชนิดหนึ่งที่นิยมในจังหวัดตราด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ประเภท “แบ็คแพ็คเกอร์” ที่นิยมข้ามไปเที่ยวตามเกาะต่างๆ ในจังหวัดตราด ซึ่งส่วนมากจะเป็นเกาะช้าง เกาะกูด และเกาะหมาก ตามลำดับ กัญชาเป็นยาเสพติดที่เคยได้รับความนิยมมาก่อนยาบ้า ในอดีตชาวบ้านในจังหวัดตราดสูบกัญชากันทั่วไปในการทำสวนทำไร่ ด้วยเหตุผลเพื่อให้ทำงานได้ทนและสนุกเพลิดเพลินกับการทำงาน กัญชาในสายตาของคนตราดจึงเป็นยาเสพติดที่ไม่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งเล่าว่า

“บางคนสูบกัญชาแล้วนิสัยดี จากที่เคยโมโหร้ายก็อารมณ์ดีขึ้น สูบแล้วทำงานเก่ง สูบกัญชาแล้วกลับทำงานได้มากขึ้น ส่วนมากบอกว่าเพลินดี ทำงานสนุก คนสูบกัญชามักจะไม่เกะกะระรานใคร เขาอยากสูบกก็ให้เขาสูบไป ดึกๆไปเสพยาบ้า เสียทั้งร่างกายและเงินทอง สูบกัญชาไม่แพง ได้งาน แล้วก็ไม่ได้ทำร้ายใคร ปล่อยให้เขาสูบไปเถอะ”

ในพื้นที่ฝั่งตราดปัญหาการเสพกัญชามีไม่มากเท่ากับบนเกาะช้าง แต่ปัญหากัญชาบนฝั่งตราดคือการเป็นทางผ่านขนส่งกัญชาไปขายยังที่ต่างๆ กัญชาที่ระบอบและซื้อขายกันในจังหวัดตราด ส่วนมากเป็นกัญชาที่ปลูกในประเทศกัมพูชาแล้วส่งมาขายในจังหวัดตราด และลำเลียงไปขายยังที่ต่างๆ ในประเทศไทย รวมทั้งการส่งผ่านออกไปขายประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

การขนส่งกัญชาจะเริ่มต้นที่การขนถ่ายทางทะเลในน่านน้ำสากล ระหว่างเรือประมงชาวกัมพูชากับเรือประมงไทย จากนั้นเรือประมงจะนำไปส่งขายให้ตามจุดนัดหมายตามเกาะต่างๆ รวมทั้งแหล่งจอดเรือประมงขนาดใหญ่ในอำเภอคลองใหญ่ แหลมฉบัง และเมืองตราด จากนั้นการบรรทุกกัญชาไปตามที่ต่างๆ จะทำโดยการขนส่งทางบกในหลายรูปแบบ ซึ่งจากแหล่งข้อมูลที่ให้สัมภาษณ์ พบว่ามักจะมีการซุกซ่อนกัญชาไปกับรถบรรทุกอาหารทะเลสดและรถบรรทุกสับปะรด เพราะสินค้าเหล่านี้จะช่วยกลบกลิ่นกัญชา ทำให้การตรวจค้นยากขึ้นกว่าการซุกซ่อนในรถบรรทุกสินค้าอื่นๆ ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งเล่าว่า

“กัญชาจากเขมรซื้อจากไร่ราคาเพียงกิโลละ 700 บาท นำมาอัดแท่งส่งขายได้กิโลละ 3,000 บาท นำส่งออกไปขายมาเลเซียด้วยการซุกซ่อนอยู่ใต้ถุงปูนขาวหรือใต้กองสับประรดสด ขนขายได้เที่ยวละ 200-300 กิโล”

การแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดตราด

นับจากปี 2541 จังหวัดตราดได้ปฏิบัติตามนโยบายการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 141/2541 ลงวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2541 ภายใต้ยุทธศาสตร์ “ราษฎร์-รัฐ ร่วมใจด้านภัยยาเสพติด” โดยผนึกกำลังจากประชาชนและส่วนราชการในการต่อต้านยาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ด้วยการควบคุมการขยายตัวของปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดโดยใช้ชุมชนและสถานศึกษาเป็นฐานในการสร้างกระแสต่อต้านและกดดันผู้กระทำผิดยาเสพติด การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดของจังหวัดตราดในระยะนี้ ไม่เคยใช้ความรุนแรงในการปราบปราม จนกระทั่งเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2546 นี้เองที่จังหวัดตราดได้ใช้มาตรการปราบปรามอย่างเฉียบขาดเพื่อสนองตอบนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบัน ซึ่งมีแนวทางและมาตรการดำเนินการหลายด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงการประกาศสงครามยาเสพติด

รัฐบาลชุดปัจจุบันได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหายาเสพติด และมีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะลดละและหยุดยั้งปัญหายาเสพติดให้ได้โดยเร็วที่สุด จึงได้กำหนดนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วนภายใต้ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดิน โดยใช้หลัก “การป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการบำบัดรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษโดยเด็ดขาด” (กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด 2546:2) เพื่อให้หลักการนี้ประสบความสำเร็จรัฐบาลจึงได้ประกาศสงครามยาเสพติดเพื่อการปราบปรามผู้ค้าอย่างเด็ดขาดก่อน โดยมีกำหนดเวลา 3 เดือน นับตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2546 ถึง วันที่ 30 เมษายน พ.ศ.2546 ซึ่งในช่วงเวลานี้ ผู้ปฏิบัติงานในระดับจังหวัดและอำเภอต้องทำงานร่วมกันภายใต้ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติด (ศตส.) ระดับจังหวัดและอำเภอ โดยมีหน่วยงานที่เข้ามารับผิดชอบดำเนินการโดยตรง คือด้านการป้องกันโดยฝ่ายปกครอง กระทรวงมหาดไทย ด้านการปราบปรามโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมมือกับฝ่ายทหาร และด้านการบำบัดรักษา โดยกระทรวงสาธารณสุข สำหรับในจังหวัดตราดแต่ละฝ่ายได้ประสานการทำงานร่วมกันภายใต้การกำกับดูแลของ ศต

ส.จ.ตราด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ผลการดำเนินงานในช่วงการประกาศสงครามยาเสพติดของแต่ละฝ่าย มีดังนี้

การดำเนินงานของฝ่ายป้องกัน

ในช่วงที่รัฐบาลได้ประกาศนโยบายทำสงครามกับยาเสพติด การดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดตราดถือได้ว่าเริ่มงานตามนโยบายได้ค่อนข้างดี เพราะมีการเตรียมงานกันมาก่อนแล้วในลักษณะที่เน้นการประชาสัมพันธ์ของหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อค้นหาข้อมูลของผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เมื่อมีการประกาศสงครามการทำงานก็ง่ายขึ้น เนื่องจากหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดตราดให้ความร่วมมือในการค้นหารายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นอย่างดี ข้อมูลที่ได้จากการค้นหาปรากฏว่ามีผู้ค้าจำนวน 300 ราย และเมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้ค้ายาเสพติดในแต่ละอำเภอปรากฏว่าเขตอำเภอเมืองตราดมีผู้ค้ายาเสพติดมากที่สุด แต่ส่วนมากเป็นผู้ค้ารายย่อย ซึ่งเมื่อทางจังหวัดได้นำรายชื่อที่ค้นหาได้ไปเปรียบเทียบกับรายชื่อที่สำนักงาน ป.ป.ส. มีอยู่ ปรากฏว่ามีเพียง 2-3 รายเท่านั้นที่ ป.ป.ส. มีรายชื่ออยู่ สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะทาง ป.ป.ส. จะเน้นเฉพาะผู้ค้ารายใหญ่ๆ เท่านั้น ส่วนผู้เสพได้มอบหมายให้ชุมชนร่วมกันค้นหารายชื่อผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดออกมาเอง โดยผลการค้นหาปรากฏว่ามีผู้เสพจำนวน 815 คนเท่านั้น ซึ่งหากนำเอาจำนวนผู้ค้าเปรียบเทียบกับจำนวนผู้เสพจะพบว่าเป็นสัดส่วนที่ไม่น่าเป็นไปได้คือมีเพียง 1:2.7 คนเท่านั้น ในความเป็นจริงแล้วจากขนาดของอุปทานหรือผู้ค้าที่ค้นหาได้อุปสงค์หรือผู้เสพน่าจะมีจำนวนมากกว่านี้ แต่เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนและทางจังหวัดจะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทางจังหวัดจึงต้องระมัดระวังเรื่องรายชื่อที่มีอยู่เพื่อมิให้ต้องอยู่ในภาวะที่ยากต่อการปฏิบัติ อย่างไรก็ตามในเวลาต่อมาเมื่อ ศตส.จ.ตราด ดำเนินการกดดันหนักขึ้น ก็มีจำนวนผู้เสพหรือผู้ติดที่เข้ามารายงานตัวเพิ่มจำนวนมากขึ้นเกือบเท่าตัว กล่าวคือมีผู้เข้ารายงานตัวทั้งผู้ที่มีรายชื่อและไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีที่สามารถค้นหามาก่อนหน้าเป็นจำนวนมากกว่า 1,500 คน ซึ่งในส่วนของผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดนี้ทางจังหวัดได้ดำเนินการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยได้มอบหมายให้หน่วยงานด้านสาธารณสุขเป็นผู้รับผิดชอบ

เจ้าหน้าที่ทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอได้ใช้มาตรการกดดัน ให้ทั้งผู้เสพและผู้ค้าเข้ามารายงานตัวกับทางราชการ โดยอ้างว่าเมื่อมารายงานตัวขึ้นบัญชีกับทางราชการแล้วจะไม่ถูกจับกุมและปราบปรามขั้นเด็ดขาด ทั้งผู้เสพและผู้ค้าเข้ารายงานตัวกันตั้งแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์ จากนั้นผู้เข้ารายงานตัวบางส่วนถูกส่งไปเข้าค่ายเพื่อบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด บางส่วนถูกส่งเข้าบำบัดรักษาที่โรงพยาบาลและหน่วยงานสาธารณสุขในจังหวัดตราด จากการที่ผู้เสพและผู้ค้าเข้ารายงานตัวกับทางราชการกันมาก กรณีการใช้ความรุนแรงในลักษณะวิสามัญฆาตกรรม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และการฆ่าตัดตอน จึงไม่ปรากฏเป็นข่าวอย่างเช่นในจังหวัดอื่นๆ ทั้งนี้เพราะในแนวทางการทำงานนั้นท่านผู้ว่าราชการจังหวัดตราดไม่เห็นด้วยกับการใช้ความรุนแรงและการวิสามัญฆาตกรรม จึงมีการเน้นย้ำกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกคนว่าไม่ให้ใช้ความรุนแรงโดยเด็ดขาด

เมื่อสามารถดำเนินการกับผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งผู้ค้าและผู้เสพได้แล้ว การดำเนินงานด้านการป้องกันปัญหายาเสพติดในจังหวัดตราด จึงหันมาเน้นการสร้างชุมชนเข้มแข็งเอาชนะปัญหายาเสพติดเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกันเอง ในวันที่ 12 สิงหาคม 2546 ทาง ศตส.จ.ตราด ได้ประกาศให้จังหวัดตราดเป็นจังหวัดที่ปลอดยาเสพติดหรือสามารถเอาชนะปัญหายาเสพติดได้แล้ว

นอกจากนี้กองร้อย ตชด.ที่ 116 จังหวัดตราด ยังมีมาตรการทำงานร่วมกับชุมชนเพื่อดำเนินงานด้านการป้องกัน โดยเริ่มทำมาตั้งแต่ปี 2544 แล้ว อย่างเช่น สารธารณสุขอำเภอเมืองตราดได้จัดทำโครงการชุมชนร่วมใจแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อค้นหาผู้เสพและชักจูงให้ผู้เสพเข้ารับการบำบัด มีการจัดตั้งทีมงานเพื่อปฏิบัติงานในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ผลการดำเนินงานมีชาวบ้านสนใจเข้าร่วมโครงการจำนวนมาก ต่อมาปี 2545 ได้จัดทำ “โครงการสัมมนาปัญหายาเสพติดในชุมชน” เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามแนวทางชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งโครงการนี้ได้เลือกทำในตำบลนาร่อง 5 ตำบล ตำบลละ 60 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน อสม. ครู และองค์กรต่างในชุมชน สาเหตุที่เลือกทำในตำบลนาร่องเพียง 5 ตำบลจากจำนวนตำบลทั้งหมด 14 ตำบล เนื่องจากในช่วงเวลานั้นเรื่องของยาเสพติดไม่ค่อยมีใครอยากยุ่งเกี่ยวกับ จึงต้องเลือกทำในชุมชนที่ผู้นำเอาจริงจังที่จะแก้ไขปัญหายาเสพติด และผู้ที่เข้ารับการสัมมนามีศักยภาพที่จะนำความรู้ที่ได้ไปขยายผลเพื่อแก้ปัญหายาเสพติดของชุมชนในอนาคต โครงการนี้ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

การดำเนินงานของฝ่ายปราบปราม

ในฝ่ายของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรได้จัดตั้งชุดปฏิบัติการ X-Ray ในทุกพื้นที่ มีการตั้งด่านตรวจค้นรถที่ต้องสงสัย ซึ่งอาจมีสายขาวแจ่งมาหรือเป็นรถที่มีพิรุณผิดสังเกตว่ามีพฤติกรรมน่าสงสัย โดยวิธีการตรวจจับ แยกเป็น 2 ส่วน คือ กลุ่มผู้เสพและกลุ่มผู้ค้า กลุ่มผู้เสพ มีการนำเอาตัวผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงเช่นกลุ่มวัยรุ่นไปตรวจปัสสาวะ รวมทั้งนำรายชื่อของกลุ่มวัยรุ่นที่เคยเสพยามาสุ่มตรวจด้วย กลุ่มผู้ค้า ใช้วิธีการตรวจค้นโดยขอให้ศาลออกหมายค้นตามสถานที่พักอาศัย แต่วิธีนี้มักจะไม่ได้อะไรเนื่องจากผู้ต้องหาไหวตัวทันและไม่ทิ้งร่องรอยไว้เป็นหลักฐาน อีกวิธีหนึ่งคือการล่อซื้อโดยส่งสายขาวลงไปติดต่อล่อซื้อ ซึ่งสายขาวนี้ได้มาจากชาวบ้านที่เคยค้าเคยเสพยามาก่อนและในภายหลังได้กลับใจมาช่วยเหลือตำรวจ แต่การล่อซื้อก็ติดปัญหาเรื่องงบประมาณ ซึ่งต้องทำการล่อซื้อหลายครั้ง เพื่อให้ผู้ต้องหาเกิดความเชื่อ

ใจ และสายลับที่ใช้ในการล่อซื้อต้องมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปเพื่อความปลอดภัยด้วย จากสถิติการจับกุมคดี ยาเสพติดของกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดตราดในปี 2546 พบว่าคดีที่มีการจับกุมมากที่สุดเป็นการครอบครอง ยาบ้าเพื่อจำหน่ายถึง 229 คดี (หรือร้อยละ 48.6) มีผู้ต้องหา รวม 245 คน ในขณะที่มีคดีเสพยาบ้าเพียง 41 คดี หรือ ร้อยละ 4.8 เท่านั้น ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-8

ตารางที่ 2-8 สถิติการจับกุมคดียาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรจังหวัดตราด (ม.ค.-ธ.ค. 2546)

ประเภท ยาเสพติด	จับกุมได้		ประเภทความผิด									
			จำหน่าย		เสพ		ครอบครอง		ผลิต		นำเข้า	
	ราย	คน	ราย	คน	ราย	คน	ราย	คน	ราย	คน	ราย	คน
มอร์ฟีน	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
ฝิ่น	14	14	1	1	-	-	13	13	-	-	-	-
กัญชา	37	39	11	11	2	3	19	18	4	6	1	1
กระท่อม	3	3	-	-	-	-	1	1	2	2	-	-
ยาบ้า	298	321	229	245	41	41	27	34	-	-	1	1
สารระเหย	118	121	5	6	113	115	-	-	-	-	-	-
รวม	471	499	246	263	157	160	60	66	6	8	2	2

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองตราด

ในส่วนของตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ได้จัดชุดสุนัขดมกลิ่นตรวจค้นยาเสพติดผู้ที่เดินทางผ่านเข้าออกบริเวณ ด่านตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งในพื้นที่จังหวัดตราดมี 2 จุด คือ ด่านตรวจคนเข้าเมืองแหลมงอบและด่านตรวจคนเข้าเมือง บ้านหาดเล็ก แต่ในการใช้สุนัขตำรวจในการตรวจค้นนั้น มีข้อจำกัดตรงที่สุนัขที่ได้รับการฝึกมืออยู่จำกัด และสภาพ อากาศที่ร้อนทำให้สุนัขเกิดความเครียด จึงต้องให้สุนัขหยุดพักเป็นระยะเพื่อให้เวลาในการฟื้นตัวจึงจะสามารถทำงาน ได้ใหม่อีกครั้ง จึงยังไม่สามารถตรวจค้นได้ตลอดช่วงเวลาการเปิดจุดผ่านแดน

สำหรับด้านศุลกากรนั้น นายด่านศุลกากรได้กล่าวถึงการดำเนินงานในช่วงการประกาศสงครามยาเสพติดว่า

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“...การดำเนินงานในส่วนของด่านศุลกากรจะเน้นไปที่การตรวจสินค้าเข้า-ออก ระวังในเรื่องน้ำยาเคมี สารตั้งต้นในการผลิต ป้องกันการทะลักของยาเสพติดจากต่างประเทศ การตรวจค้นนั้นต้องทำร่วมกับสายข่าว ต่างๆ ที่ได้รับมา มีการใช้สุนัขดมกลิ่น แต่ที่ผ่านมายังไม่เคยมีการตรวจค้นพบสิ่งเสพติดใดๆ ที่มากับสินค้าเลย...”⁷

สำหรับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนนั้น ผบ. ร้อยที่ 117 ให้ข้อมูลว่า

“การดำเนินงานของกองร้อยได้ดำเนินการควบคู่กันไปทั้งการปราบปรามและการป้องกันมาก่อนหน้านี้ แล้ว พอรัฐบาลมีนโยบายประกาศสงครามกับยาเสพติดก็เป็นการดำเนินงานที่ต่อเนื่องและควบคู่กันไป แต่จะมีลักษณะการบูรณาการทำงานร่วมกับหลายๆ ฝ่ายเพิ่มขึ้น...โดยทางกองร้อยได้จัดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจลงไปฝังตัว อยู่กับชาวบ้านในชุมชน (ซึ่งพื้นที่รับผิดชอบของกองร้อยที่ 117 คือ อำเภอเมือง อำเภอคลองใหญ่ กิ่งอำเภอเกาะกูด กิ่งอำเภอเกาะช้าง) ทั้งเพื่อการข่าวโดยการหาสายข่าวที่มาจากชาวบ้านด้วยตนเอง และการจัดอบรมให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกให้ชาวบ้านเห็นโทษภัยของยาเสพติดและแนวทางการป้องกันปัญหาเสพติดในหมู่บ้านชุมชนของตน คิดว่าการทำงานได้ผลดี... คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยกันดูแลซึ่งกันและกัน...”⁸

และสำหรับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ ตชด.กองร้อยที่ 116 (มีพื้นที่รับผิดชอบคือ อำเภอบ่อไร่ อำเภอแหลมงอบ อำเภอเขาสมิง) ได้ให้ข้อมูลที่คล้ายคลึงกันคือ แต่เดิมได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไปฝังตัวอยู่กับหมู่บ้าน/ชุมชน ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและให้ความรู้ด้านยาเสพติดแก่ชาวบ้าน พอรัฐบาลมีนโยบายลงมการทำงานก็เน้นในเรื่องสายข่าวและใช้วิธีการล่อซื้อเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ในช่วงการประกาศสงครามยาเสพติด มีการประสานงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ภาคีรัฐระหว่างไทยกับกัมพูชา โดยจะสลับหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพในการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง ประมาณวันที่ 10 ของทุกเดือน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาเสพติดชายแดน ลักษณะของโครงการคือเป็นการให้ความร่วมมือด้านการข่าว การปราบปรามยาเสพติด และร่วมกันสอดส่องดูแลปราบปรามกลุ่มผู้ค้าและผู้ล่าเหยื่อยาเสพติดตามแนวชายแดนทั้ง 2 ฝ่าย เป็นโครงการร่วมมือที่เริ่มมาประมาณ 3-4 ปีแล้ว โดยมีสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและโครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (UNDCP) เข้ามาประสานความร่วมมือด้วย โครงการนี้มีเป้าประสงค์ที่ดีในการประสานงานและร่วมมือกันขจัดปัญหาการค้ายาเสพติดตามแนวชายแดนไทยและกัมพูชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการค้ายาเสพติดผ่านด่านถาวรบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ ซึ่งเป็นช่องทางที่ต่างก็ทราบกันดีว่าเป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติดทั้งยาบ้าและกัญชาจากเกาะกงผ่านเข้าสู่จังหวัดตราด การสร้างความร่วมมือดังกล่าวนี้ นับเป็น

⁷ สัมภาษณ์นายด่านศุลกากรบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด, 29 มีนาคม 2547

⁸ สัมภาษณ์ผู้บังคับการ ตชด. กองร้อยที่ 117 จังหวัดตราด, 25 มีนาคม 2547

แนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามปัญหาเสพติดอีกทางหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภารกิจในการติดตามความเคลื่อนไหวด้านการผลิตและการค้าตามแนวชายแดน อย่างไรก็ตามมาตรการนี้ดูเหมือนเป็นการดำเนินการตามนโยบายที่ผลักดันในรูปแบบการเมืองระหว่างประเทศ แต่การผลักดันเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายและมาตรการนี้ดูเหมือนยังไม่จริงจังในทางปฏิบัติเท่าที่ควร การค้ายาเสพติดข้ามพรมแดนที่เริ่มบรรเทาเบาบางลงบ้างนั้นเป็นเพราะการเอาใจจริงเอาใจด้านปราบปรามอย่างเฉียบขาดของรัฐบาลไทยมากกว่า

นอกจากนี้จังหวัดตราดยังได้มีมาตรการเสริมด้านการปราบปรามอีก 3 มาตรการย่อยที่น่าสนใจ คือ

- (1) จัดตั้งตู้ ปณ 101 เพื่อรับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการกระทำผิดยาเสพติด ซึ่งเป็นกลยุทธ์ด้านการข่าว และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องตลอดปี
  - (2) ติดตามประเมินผลการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างใกล้ชิด โดยรายงานผลให้ศูนย์ปฏิบัติการยาเสพติดแห่งชาติและกระทรวงมหาดไทยทราบทุก 15 วัน
  - (3) กำชับมิให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปพัวพันกับยาเสพติดโดยเคร่งครัด
- อย่างไรก็ตามการใช้มาตรการปราบปรามที่ผ่านมายังมีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ
- (1) ฝ่ายปราบปรามอยู่ประจำพื้นที่มานาน ทั้งผู้ค้าและผู้เสพรู้จักตัวทุกคนและยังรู้จักยานพาหนะของฝ่ายปราบปรามทุกคน
  - (2) เครื่องมือสื่อสาร (วิทยุ) ของฝ่ายปราบปรามมักจะถูกดักฟังความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ทำให้ฝ่ายตรงข้ามรู้ข่าวล่วงหน้า จึงต้องใช้โทรศัพท์มือถือส่วนตัวในการทำงาน ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องเสียค่าโทรศัพท์เอง
  - (3) เงินค่าตอบแทนค่าข่าวไม่มี ทำให้ไม่สามารถหาข่าวได้เต็มรูปแบบ โดยบ่อยครั้งที่เจ้าหน้าที่จะต้องจ่ายเอง ทำให้ไม่มีใครอยากจะทำานให้ต่อเนื่องเพราะการจะจับกุมผู้ค้ายาเสพติดแต่ละครั้ง จะต้องมีการหาข่าว และจ่ายเงินให้กับผู้ให้ข่าวเป็นรายครั้ง รวมทั้งอาจจะต้องมีการจ่ายเงินค่าซื้อยาเสพติดในลักษณะซื้อทิ้ง เพื่อให้ผู้ค้ายาเสพติดเชื่อถือ จากนั้นจึงจะล่อซื้อเพื่อจับกุมให้ได้พร้อมของกลาง

การดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด

การดำเนินงานบำบัดรักษาของฝ่ายสาธารณสุขมีมาก่อนการประกาศสงครามกับยาเสพติด แต่เน้นการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดในสถานบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งจำนวน 6 แห่ง ในพื้นที่ 5 อำเภอ ประกอบด้วย (1) โรงพยาบาลตราด อ.เมืองตราด (2) โรงพยาบาลเขาสมิง อ.เขาสมิง (3) โรงพยาบาลคลองใหญ่

อ.คลองใหญ่ (4) โรงพยาบาลแหลมงอบ อ.แหลมงอบ (5) โรงพยาบาลบ่อไร่ อ.บ่อไร่ (6) ค่ายบำบัดวัดบ่อพลอย อ.บ่อไร่ ในด้านวิธีการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดนั้นจะดำเนินการแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของสารเสพติดที่ผู้ป่วยใช้ เช่น กรณียาบ้า นั้นไม่มียารักษา แต่จะทำการทำกลุ่มบำบัดเพื่อให้ผู้ป่วยมีจิตใจที่เข้มแข็ง การบำบัดรักษาผู้ป่วยกลุ่มนี้อาจให้การรักษาในชุมชนได้ โดยให้เจ้าหน้าที่เข้ามาช่วยทำการบำบัดให้ ส่วนฝิ่นและเฮโรอีนนั้นต้องให้ยาในการบำบัดรักษา ดังนั้นจึงต้องไปรักษาที่โรงพยาบาล เนื่องจากมีความสะดวกและความพร้อมมากกว่า มาตรการที่ใช้ดำเนินการเพื่อการบำบัดรักษาคือการรวบรวมรายชื่อของผู้เสพยา เพื่อนำตัวไปบำบัดรักษาในสถานพยาบาลต่างๆ เมื่อผ่านการบำบัดรักษาแล้วก็ส่งตัวผู้รับการบำบัดทั้งหมดไปฝึกอาชีพที่ศูนย์ฝึกอาชีพ ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ที่อำเภอบ่อไร่ หลังจากนั้นก็มีการติดตามประเมินผล อย่างไรก็ตามจากการประเมินผลการบำบัดรักษา พบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการบำบัดรักษาได้ดังนี้

- (1) มีผู้สนใจเข้ารับการบำบัดน้อยมาก เนื่องจากมีความละเอียดต่อการที่จะให้สังคมได้รับรู้พฤติกรรมของตนเอง และผู้ติดยาเสพติดหลายคนเกรงว่าจะนำไปสู่การดำเนินคดีทางกฎหมายเมื่อขอเข้ารับการบำบัดรักษา
- (2) การเข้ารับการบำบัดและฟื้นฟูต้องดำเนินการด้วยความสมัครใจ ทำให้ไม่สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายได้แน่นอน
- (3) บุคคลในครอบครัวผู้ติดยาเสพติดไม่ยอมรับว่าสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ติดยาเสพติด
- (4) ผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดในค่ายบำบัดไม่สามารถอยู่ครบหลักสูตร จะต้องกลับไปประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว

การทำงานในช่วงที่มีนโยบายประกาศสงครามกับยาเสพติดออกมานั้น ทางสาธารณสุขจังหวัดจะรับเอานโยบายจากกระทรวงมาแปลงเป็นแนวทางการปฏิบัติส่งต่อไปยังระดับอำเภอ เพื่อให้โรงพยาบาลและสถานีอนามัยรับไปดำเนินการ ดังนั้นบทบาทของสาธารณสุขจังหวัดและอำเภอจึงไม่แตกต่างไปจากเดิมนัก เพียงแต่การทำงานจะมีความเข้มข้นมากขึ้น โดยทาง ศตส.อ. ของแต่ละอำเภอได้ส่งรายชื่อของผู้เสพและผู้ติดให้กับทางสาธารณสุขอำเภอ (รายชื่อเหล่านี้ทาง ศตส.อ. ได้มาจากผู้นำชุมชนและตำรวจ) เพื่อติดตามให้ผู้มีรายชื่อในบัญชีของผู้เสพ/ผู้ติดเข้ารับการบำบัดรักษา ซึ่งจากข้อมูลในตารางที่ 2-9 พบว่ามีผู้ที่อยู่ในบัญชีรายชื่อนี้รวม 815 ราย โดยในจำนวนนี้มีผู้เข้ารับการรักษา 777 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 51.3 ของผู้ที่เข้าบำบัดรักษาทั้งหมด 1,514 ราย ซึ่งในกระบวนการดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาเริ่มที่การขึ้นทะเบียน โดยใช้แบบ บสต.1 ซึ่งให้คณะผู้ประสานพลังแผ่นดินเป็นผู้สำรวจ เมื่อสำรวจเสร็จแล้วส่งข้อมูลให้โรงพยาบาลหรือสถานีอนามัยที่จะทำหน้าที่บำบัดรักษา โดยสถานบำบัดรักษาจะใช้แบบ

บสต.2 ในการคัดกรองผู้ป่วย (ผู้เข้ารับการรักษา) ว่าเป็นผู้เสพหรือผู้ติดก่อนที่จะส่งเข้าสู่ระบบบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ จากข้อมูลของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด พบว่ามีผู้เข้ารับการรักษาที่เป็นผู้เสพรวม 1,391 ราย ส่วนที่เหลือเป็นผู้ติดอีก 123 ราย โดยผู้เข้ารับการรักษาเป็นผู้ที่ใช้ยาบ้ามากที่สุดคือ 1,098 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 72.5 ของจำนวนผู้เข้ารับการรักษาทั้งหมด และมีจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นผู้ป่วยที่อยู่ในเขตอำเภอเมืองตราด ทั้งนี้วิธีการบำบัดรักษาของสาธารณสุขจังหวัดตราดนั้นใช้ระบบ Matrix Program หรือจิตสังคมบำบัดทั้งในชุมชนและตามโรงพยาบาลและสถานเอนาามัยต่างๆ อย่างไรก็ตามแม้ว่าช่วงนี้มีผู้เข้ารายงานตัวเพื่อรับการบำบัดจำนวนมาก แต่เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่ได้เต็มใจที่จะเข้ารับการรักษา ส่งผลให้มีความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ น้อย อันเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่อย่างมาก

ตารางที่ 2-9 แสดงจำนวนผู้เข้ารับการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546-8 มีนาคม 2547 จำแนกตามอำเภอ/กิ่งอำเภอ

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ผู้เสพ/ติด ในบัญชี	ผู้เข้ารับการรักษา			ชนิดสารเสพติดที่ใช้						
		ผู้ติด	ผู้เสพ	รวม	ยาบ้า	กัญชา	เฮโรอีน	ฝิ่น	สารระเหย	หลายชนิด	ปฏิเสธ
เมืองตราด	304	18	680	698	523	97	7	65	4	-	2
เขาสมิง	114	-	147	147	130	12	-	1	-	1	3
บ่อไร่	88	9	194	203	147	23	-	-	21	12	-
คลองใหญ่	103	-	118	118	89	12	-	2	-	4	11
แหลมงอบ	176	96	149	245	158	78	-	2	7	-	-
กิ่ง อ.เกาะช้าง	12	-	21	21	5	16	-	-	-	-	-
กิ่ง อ.เกาะกูด	18	-	82	82	46	11	-	-	8	-	17
รวม	815	123	1391	1514	1098	249	7	70	40	17	33

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตราด (มีนาคม 2547)

นอกจากการดำเนินการด้านการบำบัดรักษาโดยฝ่ายสาธารณสุขแล้ว ทางกองร้อย ตชด. ที่ 116 ยังได้จัดให้มีศูนย์บำบัดผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยใช้ชื่อว่า “โรงเรียนพิทักษ์สร้างชีวิตบ้านพลอยแดง” ซึ่งเน้นการบำบัดด้วยกิจกรรมในด้านต่างๆ เช่น กิจกรรมการสอนให้รู้จักตนเอง การเน้นระเบียบวินัย การออกกำลังกาย เน้นให้รู้จัก

ความอดทนและมีความแข็งแกร่งและให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ผู้บำบัดจะได้รับการส่งตัวมาจากหน่วยงานภาคต่างๆ ทั้งจากในพื้นที่จังหวัดตราดเองและจากนอกพื้นที่ การบำบัดรักษาจะแบ่งออกเป็นรุ่นๆ ละ 45 คน ใช้เวลาในการอบรมรุ่นละประมาณ 1 เดือน ในแต่ละรุ่นจะมีการแบ่งแยกอย่างชัดเจนระหว่างผู้บำบัดชายและหญิง เพื่อป้องกันปัญหาในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มผู้บำบัด จนถึงวันที่ 8 มีนาคม 2547 มีจำนวนผู้เข้ารับการบำบัดรักษาตามโครงการนี้รวมทั้งสิ้น 439 ราย เป็นผู้ป่วยที่อยู่ในเขตอำเภอบ่อไร่ 192 ราย อำเภอแหลมงอบ 120 ราย กิ่งอำเภอเกาะกูด 82 ราย และอำเภอคลองใหญ่อีก 45 ราย

ปัญหาสุขภาพจิตภายหลังการประกาศสงครามยาเสพติด

การดำเนินการในช่วงหลังการประกาศสงครามยาเสพติดนั้น ทางจังหวัดตราดได้ดำเนินการติดตามและเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิต โดยแบ่งกลุ่มผู้รับผิดชอบเป็น 2 กลุ่ม คือ การติดตามโดยคณะผู้ประสานพลังแผ่นดินตามแนวทางชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะปัญหาสุขภาพจิต และติดตามโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งผลจากการติดตามผู้เข้ารับการบำบัดยังไม่พบว่ามีรายใดที่กลับไปใช้ยาเสพติดอีก แต่ก็อาจมีโอกาที่ยาเสพติดจะกลับมาอีกครั้งเพราะเป็นพื้นที่ชายแดนที่มีความเสี่ยงต่อการใช้เป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติดชนิดต่างๆ มาจากประเทศกัมพูชา ซึ่งมีได้มีมาตรการปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง แนวทางในการติดตามและเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิตในจังหวัดตราด จึงควรแยกพิจารณาเป็น 2 ส่วนทั้งภายในจังหวัดและตามแนวชายแดน ดังนี้

การติดตามและเฝ้าระวังภายในจังหวัด

สถานการณ์โดยรวมภายหลังการประกาศสงคราม กล่าวได้ว่าผู้ค้าและผู้เสพลดจำนวนลงไปมาก ซึ่งในพื้นที่จังหวัดตราดถือว่าไม่มีผู้ค้ารายใหญ่ ในการเฝ้าระวังพฤติกรรมทั้งการเสพและการค้าได้ใช้สายสืบเจ้าหน้าที่ตำรวจคอยติดตามความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง

“...โดยมีชุดสายข่าวในการชี้เบาะแสและติดต่อล่อซื้อ ด้วยการตั้งตำรวจชุมชนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจจากโรงพักไปพักอาศัยอยู่ในชุมชนกับชาวบ้าน และคัดเลือกชาวบ้านในชุมชนมาเป็นอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน มีการฝึกอบรมทำงานร่วมกับตำรวจชุมชนดูแลหมู่บ้านทุกวันๆ ละ 2 คน (โดยอาสาสมัครจะได้รับเงินค่าตอบแทนวันละ 60 บาทต่อหนึ่งคน) ซึ่งจะเน้นไปที่เรื่องการให้ชาวบ้านดูแลตัวเอง โดยมีชุดที่คอยสืบสวนหาข่าวเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง”⁹

⁹ สัมภาษณ์ผู้กำกับตำรวจภูธรอำเภอคลองใหญ่, 29 มีนาคม 2547

อีกวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการติดตามและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในจังหวัดตราด คือ การใช้แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับทุกหมู่บ้าน/ชุมชน โดยทาง ศตส.จ.ตราด ได้รับเอาแนวทางการดำเนินงานสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะปัญหายาเสพติดของกระทรวงมหาดไทย ด้วยการจัดตั้งชุดปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากทุกหน่วยราชการในระดับอำเภอเข้าร่วม ลักษณะการดำเนินงานของชุดปฏิบัติการมีลักษณะเป็นวิทยากรให้ความรู้กับชุมชนในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งนี้การดำเนินงานจะอยู่บนพื้นฐานการจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาคมเลือกคณะผู้ประสานพลังแผ่นดินขึ้นมาชุมชนละ 25 คน หลังจากคัดเลือกได้แล้วทาง ศตส.จ.จะได้จัดทำประกาศให้ทราบทั่วกันทั้งหมู่บ้านถึงบทบาทและหน้าที่ของคณะผู้ประสานพลังแผ่นดินในการดูแลและเฝ้าระวังภัยของปัญหายาเสพติด โดยคณะผู้ประสานพลังแผ่นดิน 1 คนจะทำหน้าที่ดูแลหมู่บ้าน 4-5 บ้าน หรืออาจจะน้อยกว่าหรือมากกว่าแล้วแต่ขนาดของหมู่บ้าน/ชุมชน การทำงานของคณะผู้ประสานพลังแผ่นดินจะคอยดูว่าบ้านต่างๆ ที่รับผิดชอบยังเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือไม่ หรือว่าเข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งผิดกฎหมายอื่นๆ ด้วยหรือไม่ โดยในแต่ละเดือนจะจัดให้มีการประชาคมหมู่บ้านโดยคณะวิทยากรของอำเภอจะเข้าร่วมด้วย เพื่อชี้แจงหรือไขข้อข้องใจต่างๆ ให้กับชาวบ้าน รวมทั้งการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ที่ชาวบ้านต้องการ

การติดตามผลและเฝ้าระวังนี้ มีแนวทางพื้นฐานคือการดูแลพฤติกรรมของผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติดว่า มีพฤติกรรมอย่างไรเมื่อกลับเข้าไปอยู่ร่วมในชุมชน ในกรณีที่ผู้ผ่านการบำบัดรักษาต้องประสบปัญหาเมื่อกลับเข้าอยู่ในชุมชน คณะผู้ประสานพลังแผ่นดินจะดำเนินการแก้ไขในเบื้องต้น พร้อมทั้งจัดทำรายงานให้ ศตส.อ. และ ศตส.จ. ทราบ ส่วนหมู่บ้านที่ไม่มีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้ว ทาง ศตส.จ. จะประกาศให้เป็นชุมชนเข้มแข็งเอาชนะปัญหา ยาเสพติด การดำเนินงานในปัจจุบันคือพยายามที่จะคงสภาพความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนเอาไว้ให้ได้ ส่วนหมู่บ้านที่ยังไม่เข้มแข็งทางศูนย์ฯ จะมีกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ชาวบ้านตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

ปัญหาการติดตามและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในจังหวัดตราดมี 2 ประการ ประการแรก เนื่องจากในกระบวนการติดตามนั้นเน้นการทำงาน และการมีส่วนร่วมของคณะผู้ประสานพลังแผ่นดิน แต่ในหลายพื้นที่ที่คณะผู้ประสานพลังแผ่นดินยังไม่เข้าใจบทบาทตนเอง ไม่กระตือรือร้นที่จะการติดตามและเฝ้าระวัง แม้ว่านโยบายการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในรูปของพลังแผ่นดินนั้นเป็นเรื่องที่ดี แต่ในขั้นตอนการปฏิบัติไม่ได้เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จึงสิ้นผลลงไม่เข้มแข็งอย่างที่คาดหวัง พอจะต้องใช้พลังของผู้ประสานพลังแผ่นดินในการดำเนินงานติดตามผู้รับการบำบัดจึงไม่ค่อยได้ผล ในทางปฏิบัติจึงต้องพึ่งพาเครือข่ายของ

สาธารณสุขอย่างเช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หมู่บ้านละ 5 คน ให้ช่วยติดตามผู้บำบัดและแจ้งต่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อช่วยเหลือให้คำปรึกษาผู้บำบัดในกรณีที่มีปัญหาเกิดขึ้น

ประการที่สอง เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างการดำเนินการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง 6 ขั้นตอนของกระทรวงมหาดไทย และชุมชนเข้มแข็ง 9 ขั้นตอน ของคณะตำรวจชุดหนึ่งที่ทำเนียบกิจกรรมอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองตราด ซึ่งได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องแล้วในบางพื้นที่ก่อนที่จะมีการประกาศสงครามกับยาเสพติด ต่อมาหลังการประกาศสงครามกับยาเสพติดแล้วทางกระทรวงมหาดไทยจึงเริ่มใช้แนวทางการปฏิบัติงานแบบ 6 ขั้นตอน ในขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ยังคงดำเนินงานชุมชนเข้มแข็งแบบ 9 ขั้นตอนอย่างต่อเนื่องในชุมชนที่ได้เข้าไปดำเนินการแล้ว แต่สำหรับชุมชนใดที่ยังไม่มีการเริ่มต้นการดำเนินงานเรื่องชุมชนเข้มแข็งเลยก็จะดำเนินงานตามแนวทาง 6 ขั้นตอนของกระทรวงมหาดไทย ในการเปรียบเทียบการทำงานของ 6 หรือ 9 ขั้นตอนนี้มีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอให้ความเห็นทั้งในเชิงบวกและลบไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้¹⁰

“การทำงาน 6 ขั้นตอน กับ 9 ขั้นตอนนั้นคล้ายกัน แต่ 9 ขั้นตอนมีรายละเอียดปลีกย่อยมากกว่า โดยทางตำรวจเน้นด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนมากกว่าทางมหาดไทย แต่ก็ถือว่าไม่มีความขัดแย้งกันเพราะมีจุดประสงค์อย่างเดียวกัน”

“การดำเนินงานด้านชุมชนเข้มแข็งนั้นเกิดจากปัญหาการปราบปรามในระยะแรกไม่ได้ผล หลังจากนั้นได้มีนักวิชาการร่วมกันระดมแนวคิดที่จะแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชน โดยเริ่มกันตั้งแต่ในระดับรากหญ้า ซึ่งได้แก่ ชุมชน/หมู่บ้าน ให้ร่วมกันต่อต้านผู้ที่เสพยาและผู้ค้ายาเสพติด ให้ชุมชนต่อสู้กับยาเสพติดด้วยตัวของเขาเอง จึงเกิดชุมชนเข้มแข็ง 9 ขั้นตอนขึ้นมา ...ภายหลังทางนายอำเภอในฐานะผู้อำนวยการศูนย์ ศตส.อ. เห็นว่า 9 ขั้นตอนนานไป ควรลดลงเหลือ 6 ขั้นตอน แต่ทางตำรวจยังคงคิดว่า 9 ขั้นตอนน่าจะยั่งยืนกว่า ในระยะแรกเกิดปัญหาแย่งผลงานกันระหว่างตำรวจกับมหาดไทย ตอนนี้ต่างฝ่ายต่างต้องปรับเข้าหากัน ทางตำรวจก็ยังคงต้องทำเรื่องชุมชนเข้มแข็งอย่างต่อเนื่องต่อไป แม้ว่าจะมีการประกาศชุมชนเข้มแข็งเอาชนะปัญหายาเสพติดครบทุกหมู่บ้าน/ชุมชนในพื้นที่อำเภอเมืองตราดแล้วก็ตาม”

“พวก 9 ขั้นตอนมีความละเอียดในการเตรียมชุมชนมากกว่า ทำนาน แต่ของทางอำเภอหลุยเลย เราชี้เป้าเลย เอาผู้ใหญ่บ้านมาเป็นประธานการทำงาน แต่ของเขาไม่เอาผู้ใหญ่บ้าน แต่จะใช้ผู้นำตามธรรมชาติ การใช้ผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานประชาคมทำให้การรวมตัวของชาวบ้านเกิดขึ้นได้เร็ว ...แต่เป้าหมายสุดท้ายไม่ว่าจะเป็นแบบไหนก็จะทันกันหมดแล้ว ของทางอำเภอทำได้ครบทุกพื้นที่แล้ว แต่หมู่บ้านที่ทำ 9 ขั้นตอนอย่างบ้านเนินดิน

¹⁰ ผู้เขียนขอไม่อ้างชื่อหรือตำแหน่งของผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นนี้ เพราะความขัดแย้งในเรื่องนี้ได้มีผลกระทบต่อการโยกย้ายเจ้าหน้าที่บางรายอย่างไม่ชอบธรรมมาแล้ว

แดง เขายังไม่ยอมมอบธงให้กับบ้านที่ยังเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งเขาจะเหลืออยู่ในศาลาของหมู่บ้านของเขา แต่ของทางอำเภอเราก็คิดแยกเหมือนกันว่าบ้านไหนเกี่ยวข้องกับบ้านไหนไม่เกี่ยวข้อง”

“แนวทาง 9 ขั้นตอนเป็นของ ป.ป.ส. แต่แนวทาง 6 ขั้นตอนเป็นของมหาดไทยที่ใช้กันทั่วประเทศ โดยส่วนตัวแล้วคิดว่าไม่ต่างกันหรอกแต่ของมหาดไทยเหมือนเป็นการเดินแบบเต็มก้าว ขณะที่ของ ป.ป.ส. เหมือนเดินทีละครึ่งก้าว ปัจจุบันไม่มีหรือครบหมู่บ้านที่เป็น 9 ขั้นตอน ...ตอนนี้ทุกแห่งก็ถึงขั้นตอนที่ 6 หมดแล้ว แต่จะมีความเข้มแข็งในระดับไหนเท่านั้นเอง”

“...การทำชุมชนเข้มแข็งแบบ 6 ขั้นตอน เป็นการทำให้แบบเร่งรัด ในลักษณะให้ยกมือว่าปลอดหรือไม่ ปลอดยาเสพติด ซึ่งชาวบ้านก็ยกกันหมดแหละ แต่จริงๆ เป็นอย่างไรก็ไม่รู้”

“ชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืนต้องมาจากประชาชน ถ้าเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปจัดการโดยลำพังคงไม่สำเร็จ เจ้าหน้าที่ควรเป็นแค่พี่เลี้ยง เท่าที่สังเกตหมู่บ้าน/ชุมชนในเขตอำเภอคลองใหญ่โดยภาพรวมมีศักยภาพที่จะเข้มแข็งได้ในอนาคต ทั้งนี้เพราะชาวบ้านเริ่มเรียนรู้ที่จะคิดวิเคราะห์ปัญหาของตน รวมทั้งอาจหาทางแก้ไขได้ด้วย ซึ่งเหล่านี้จะนำไปสู่ความยั่งยืนในอนาคต”

การติดตามและเฝ้าระวังตามแนวชายแดน

การเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในพื้นที่ชายแดนอำเภอคลองใหญ่มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลตามจุดต่างๆ ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร ตรวจคนเข้าเมือง ด้านศุลกากร ตำรวจน้ำ และทหารเรือของกองทัพเรือที่มาลาดตระเวนอยู่ในน่านน้ำ ในส่วนของจุดผ่านเข้าออกทางบกได้มีเจ้าหน้าที่ทหารพรานประจำอยู่ที่ด่านเทว บ้านหาดเล็ก ซึ่งจะมีการประชุมร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันเป็นประจำทุกเดือน ส่วนการเฝ้าระวังภัยในหมู่บ้าน/ชุมชน กล่าวได้ว่าชาวบ้านมีความตื่นตัวอย่างมาก มีการจัดเวรยามหมู่บ้านและคอยแจ้งข่าวต่างๆ ให้ทางราชการตลอดเวลา ถ้าเป็นในหมู่บ้านที่ติดชายแดนหรือมีช่องทางผ่านเข้า-ออก จะมีเจ้าหน้าที่ของทางราชการทั้งทหารและตำรวจตระเวนชายแดนคอยลาดตระเวนอยู่ตลอดแนว ส่วนชาวบ้านเองก็มีความตื่นตัวในการเฝ้าระวังภัยในหมู่บ้าน/ชุมชน ทั้งนี้เพราะถึงแม้ว่าจะไม่มีเรื่องของชุมชนเข้มแข็งเอาชนะปัญหาเสพติด ชาวบ้านในหมู่บ้านชายแดนจะต้องตื่นตัวและคอยเฝ้าระวังภัยจากโจรเขมร ซึ่งมักจะเข้ามาจับชาวบ้านไปเรียกค่าไถ่ ชาวบ้านจึงมีความตื่นตัวที่จะระวังภัยให้กับตนเอง พอมีชุมชนเข้มแข็งเข้ามาการเฝ้าระวังภัยนี้ก็ครอบคลุมไปถึงการสอดส่องภัยจากยาเสพติดอีกด้วย เวรยามที่เดินลาดตระเวนก็เปรียบเหมือนหน่วยบรรเทาภัยอัตโนมัติของหมู่บ้านด้วย ขณะนี้ทางจังหวัดก็พยายามที่จะหางบประมาณมาช่วยสนับสนุนกิจกรรมการเดินเวรยามของชาวบ้าน แต่คงจะเป็นลักษณะของเงินช่วยเหลือในด้านค่าน้ำมันให้กับหมู่บ้าน แม้ว่าจะช่วยสนับสนุนได้แค่บางส่วนและอาจไม่เพียงพอ แต่ก็น่าจะทำให้ชาวบ้านมีกำลังใจมากขึ้น เพราะชาวบ้านบางคนเขาก็ไม่ได้ร้ายอะไร แต่เขาก็เต็มใจทำเพื่อหมู่บ้านตนเอง

แนวทางการติดตามและเฝ้าระวังปัญหาของเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารตามแนวชายแดนนั้น จะเน้นไปที่การใช้สายข่าว ซึ่งสายข่าวที่ได้มานั้นมาจากทางกลุ่มชาวบ้านทั้งทางฝั่งไทยและฝั่งประเทศกัมพูชาที่เคยมีประวัติการให้ยาหรือเคยอยู่ในวงจรของกระบวนการค้าและลำเลียงยาเสพติด รวมทั้งยังมีการจัดประชุมเพื่อประสานงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายอำเภอคลองใหญ่กับฝ่ายมณฑลสีมา จังหวัดเกาะกงเป็นประจำทุกเดือน แต่โดยภาพรวมแล้วการส่งเสริมให้ชาวบ้านรู้จักป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยชุมชนของตนเองดูจะได้ผลดีกว่าการตรวจจับตามแนวชายแดน เนื่องจากคนในชุมชนมักจะทราบปัญหาในชุมชนของตนเองดีกว่าคนจากภายนอก โดยเฉพาะการจัดตั้งอาสาสมัครตำรวจบ้าน ขึ้นมาคอยประสานงานร่วมมือกับตำรวจและทหารทุกฝ่ายด้วย

การเฝ้าระวังในส่วนของด่านศุลกากรจะมีการตรวจสอบสินค้าเข้า-ออก โดยการประสานงานด้านการข่าว การสังเกตพิรุณของผู้ที่เดินเข้า-ออกผ่านด่านชายแดนบ้านหาดเล็ก รวมทั้งมีการใช้สุนัขดมกลิ่นช่วยในการตรวจค้นด้วย แต่การใช้สุนัขตรวจค้นมักมีข้อจำกัดเพราะมีอยู่เพียงตัวเดียว เมื่อต้องทำการตรวจมักทำไม่ได้ไม่นานนักเพราะสุนัขจะเกิดอาการเหนื่อยและเครียด

ในปัจจุบันสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในบริเวณชายแดนถือว่ามีความสงบเงียบลงไปมาก ทั้งนี้เป็นผลมาจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างแข็งขันและชาวบ้านก็มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามเนื่องจากตามแนวเขาบรรทัดมีช่องทางมากมายก็อาจทำให้ยาเสพติดบางส่วนสามารถเล็ดลอดเข้ามาได้ แม้ว่าเป็นส่วนน้อยแต่ก็บ่งชี้ว่าหากเจ้าหน้าที่ไม่เข้มงวดกวดขันในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด ก็มีโอกาสเป็นไปได้ที่ปัญหายาเสพติดทั้งทางด้านการค้าการเสพจะกลับมาแพร่ระบาดได้อีกครั้ง จากสถานการณ์การจับกุมผู้ค้า พบว่าสามารถจับกุมผู้ค้าได้บ้างแต่จำนวนของกลางที่ได้ลดลง และยาบ้าที่ตรวจยึดได้นั้นมีแต่สีกะปิ ซึ่งเป็นการแสดงว่ายาบ้าที่ยังเข้ามาในพื้นที่ตรานั้นเป็นยาบ้าที่มาจากประเทศกัมพูชาซึ่งมีคุณภาพไม่ดี ไม่ค่อยเป็นที่นิยมในหมู่นักเสพยาไทย แต่จะมีการใช้กันในหมู่ของแรงงานชาวกัมพูชาซึ่งเข้ามาทำงานในตราด ส่วนสถานการณ์ปัญหายาเสพติดด้านการเสพยาในปัจจุบัน ปรากฏว่ามีกรหันมาเสพกาวกันมากขึ้นเนื่องจากกาวเป็นสารเสพติดที่สามารถหาซื้อได้ทั่วไป ซึ่งทางจังหวัดก็ได้ขอร้องผู้ขายไม่ให้ขายกาวให้กับเด็ก ซึ่งผู้ขายส่วนใหญ่ก็ให้ความร่วมมือ โดยขายกาวให้กับผู้ซื้อตามความเหมาะสม

สถานการณ์ยาเสพติดในจังหวัดสระแก้ว

การเติบโตและการขยายตัวของเศรษฐกิจของสระแก้ว รวมถึงการมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านที่เป็นแหล่งผลิตยาเสพติด ทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดภายในจังหวัดโดยเฉพาะยาบ้าที่ผลิตในประเทศกัมพูชาเป็นไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง จากการสำรวจปัญหายาเสพติดของ ศตส.จ. สระแก้ว เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2546 พบว่าในจังหวัดสระแก้วไม่มีแหล่งผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ได้แก่ ยาบ้า เฮโรอีน แต่ในประเทศกัมพูชา มีแหล่งผลิตยาบ้า รวม 5 แห่ง กำลังการผลิตยาบ้า ได้วันละประมาณ 9,000-17,000 เม็ด ซึ่งเป็นจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตยาบ้าในประเทศพม่า สำหรับเส้นทางการลำเลียงยาบ้าจากประเทศกัมพูชาเข้ามาในสระแก้ว สามารถนำเข้าได้หลายช่องทาง ทั้งทางจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก จุดผ่อนปรนการค้าอีก 3 แห่ง และตามแนวชายแดนที่ยาวประมาณ 165 กิโลเมตร โดยมีชาวกัมพูชาจำนวนมากที่รับจ้างขนส่งยาบ้าเข้ามาขายและนำส่งต่อให้พ่อค้าคนไทยที่บริเวณตลาดโรงเกลือ และในเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศ ซึ่งทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจทหาร ตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) และเจ้าหน้าที่ศุลกากรสามารถจับได้เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้การพิจารณาสถานการณ์ยาเสพติดของจังหวัดสระแก้วในช่วงก่อนการประกาศสงครามกับยาเสพติด จึงควรแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ สถานการณ์ภายในจังหวัดและสถานการณ์ชายแดน

สถานการณ์ภายในจังหวัดสระแก้ว

จากการดำเนินการพัฒนาระบบข้อมูลสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ของ ศตส.จังหวัดสระแก้ว พบว่ามีหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหายาเสพติดคิดเป็นร้อยละ 75.8 ปัญหาอันดับหนึ่ง คือปัญหาผู้เสพยาเสพติดมีร้อยละ 69.0 ในขณะที่ปัญหาผู้จำหน่ายมีเพียงร้อยละ 11.6 เท่านั้น แต่ไม่พบการผลิตในพื้นที่ เมื่อจำแนกระดับความรุนแรงของปัญหาเสพติดในจังหวัดสระแก้ว พบว่ามีหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหาในระดับเบาบางร้อยละ 49.6 ระดับปานกลางร้อยละ 16.0 และระดับรุนแรงร้อยละ 3.4 โดยพบว่าอำเภอที่มีอัตราผู้เสพยาเสพติดต่อประชากรมากที่สุดคืออรัญประเทศ

รองลงมาคืออำเภอเมืองสระแก้ว และกิ่งอำเภอดีงสมบูรณ สำหรับอำเภอที่มีปัญหาผู้จำหน่ายยาเสพติดมากเรียงตามลำดับคือ อรัญประเทศ เมืองสระแก้ว คลองหาด วัฒนานคร และตาพระยา ทั้งนี้ชนิดของยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดอันดับหนึ่งคือยาบ้า รองลงมาเป็นกัญชา และสารระเหย อย่างไรก็ตามภาพรวมของปัญหายาเสพติดในพื้นที่จังหวัดสระแก้วอยู่ในภาวะที่ไม่รุนแรง ผลจากการสำรวจพบว่าผู้ที่ใช้ยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี รองลงมาเป็นผู้มีอาชีพรับจ้างแรงงานเกษตร ทั้งที่เป็นแรงงานไทยและแรงงานเขมร โดยเหตุผลสำคัญของการเสพยาเสพติดคือเสพติดเพื่อน เป็นการเสพติดให้ขยันและสามารถทำงานได้มากขึ้น และมีปัญหาคอบครัว ตามลำดับ สำหรับแหล่งที่เสพติดว่าใช้ที่พักราคาเป็นแหล่งเสพติดมากที่สุด รองลงมาเป็นทางเข้าหมู่บ้าน และตามที่เปลี่ยวร้างยากแก่การพบเห็น

สถานการณ์ชายแดน

เนื่องจากจังหวัดสระแก้วมีอาณาเขตติดกับจังหวัดปอยเปตของประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นทั้งสถานกาสินที่มีชื่อเสียงและเส้นทางไปสู่แหล่งท่องเที่ยวสำคัญของกัมพูชา จึงมีคนผ่านเข้า-ออกที่ด่านถาวรบ้านคลองลึกในแต่ละวันจำนวนมาก ทั้งที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนทั้งฝั่งไทยและกัมพูชาและนักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวในสถานที่ต่างๆ และที่เข้าไปเล่นการพนันในสถานกาสิน ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะป้องกันการลักลอบขนถ่ายยาเสพติดเข้าจังหวัดสระแก้ว จากการจับกุมผู้ลักลอบขนยาเสพติดผ่านแดนพบว่าทั้งที่เป็นประชาชนและนักท่องเที่ยว แต่กลุ่มผู้ค้าและผู้ลำเลียงยาเสพติดที่ถูกจับได้ส่วนใหญ่เป็นผู้ค้ารายย่อย โดยยาเสพติดที่จับได้ส่วนมากเป็นยาบ้า รองลงมาเป็นยาเคและยาอี เจ้าหน้าที่หลายฝ่ายที่ประจำอยู่ตามแนวชายแดนยืนยันว่า ขบวนการค้ายาเสพติดลักลอบเข้าไปลงทุนผลิตในเขตประเทศกัมพูชาแล้วจึงลำเลียงเข้าประเทศไทย โดยใช้เส้นทางด่านถาวรบ้านคลองลึกมากกว่าช่องทางอื่นๆ ทางจังหวัดสระแก้วได้พยายามประสานความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของกัมพูชาที่รับผิดชอบกิจการต่างๆ ตามแนวชายแดน เพื่อประสานงานร่วมกันสกัดกั้นการลักลอบขนยาเสพติดเข้าสู่ประเทศไทย

จากการประเมินสถานการณ์ยาเสพติดภายในจังหวัดและชายแดน ส่วนราชการในจังหวัดสระแก้วเห็นว่าต้องเร่งรัดดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเข้มข้น โดยเน้นแผนการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน และแผนป้องกันและปราบปรามในสถานศึกษาและสถานประกอบการไปพร้อมกัน โดยมุ่งเสริมสร้างประสิทธิภาพงานในแต่ละด้านให้เป็นระบบและครบวงจร เพื่อส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบเบ็ดเสร็จ ทั้งในพื้นที่ต่างๆ ของจังหวัดสระแก้ว และตามแนวชายแดน

ปัญหายาเสพติดในช่วงก่อนการประกาศสงครามยาเสพติด

จากสถิติการจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติดในจังหวัดสระแก้วระหว่างปี 2544-2546 พบว่าจากจำนวนคดียาเสพติดในจังหวัดสระแก้ว ปี 2545 สูงมากกว่าทั้งในปี 2544 และ 2546 โดยเปรียบเทียบแล้วคดีเกี่ยวกับการเสพ มีมากที่สุดและมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกๆ ปี กล่าวคือมีร้อยละ 28.3 ในปี 2544 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 37.7 และ 53.2 ในปี 2545 และ 2546 ตามลำดับ คดีเกี่ยวกับการจำหน่ายและคดีเกี่ยวกับการครอบครองมีแนวโน้มลดลง สำหรับคดีเกี่ยวกับการผลิตและการนำเข้ามีจำนวนน้อยมาก จากจำนวนคดียาเสพติดทั้งหมดเป็นคดีจับกุมผู้ต้องหาดี "ยาบ้า" มากที่สุดในทุกประเภทคดี

ตารางที่ 3-1 สถิติการจับกุมคดียาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรจังหวัดสระแก้ว (ปี 2544-2546)

ปี	จับกุมได้		ประเภทความผิด									
			จำหน่าย		เสพ		ครอบครอง		ผลิต		นำเข้า	
	ราย	คน	ราย	คน	ราย	คน	ราย	คน	ราย	คน	ราย	คน
2544	1,348	1,408	246	311	381	284	695	783	10	10	1	1
2545	1,540	1,493	233	285	580	444	643	750	4	4	3	5
2546	1,208	1,273	148	180	643	649	356	380	6	6	3	6

ที่มา : สถานีตำรวจภูธรจังหวัดสระแก้ว

อย่างไรก็ตามข้อมูลจาก ศตส.จ.สระแก้ว ที่รวบรวมข้อมูลผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดในพื้นที่สระแก้วในปี 2545 ก่อนที่รัฐบาลจะประกาศสงครามยาเสพติด โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการรายงานของส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกาแก้ปัญหาเสพติด หน่วยทหารในพื้นที่ และการแจ้งเบาะแสของราษฎร ซึ่งได้ดำเนินการจัดเก็บแยกเป็นรายหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอ พบว่ามีข้อมูลที่แตกต่างจากข้อมูลการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยในปี 2545 มีผู้เสพในจังหวัดสระแก้วรวมทั้งสิ้น 1,627 ราย ซึ่งมากกว่าข้อมูลของตำรวจที่มีจำนวน 580 ราย ถึงร้อยละ 180.5 ในขณะที่ผู้ค้ามีจำนวนรวม 593 รายมากกว่าของตำรวจซึ่งมี 233 ราย อีกร้อยละ 154.5 (ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2) ซึ่งแสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างข้อมูลจากการจับกุมได้จริงกับข้อมูลที่มีการสำรวจในระดับพื้นที่ แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความหย่อนยาน แต่อาจจะอธิบายในอีกทิศทางหนึ่งได้ว่า การติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการได้โดยง่าย เพราะผู้ค้ามีเครือข่ายที่เข้มแข็ง ยากที่จะเข้าไปตรวจสอบและจับกุมได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเป้าหมายการจับกุมผู้ค้ารายใหญ่ ในส่วน

ของผู้เสพนั้นทางตำรวจไม่เน้นการจับกุม รวมทั้งเมื่อจับกุมผู้เสพได้ทางตำรวจมักจะใช้มาตรการขยายผลการสืบสวน โดยทำข้อตกลงที่จะไม่ดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่ยินยอมให้ข้อมูลผู้ค้าหรือแหล่งค้า อย่างไรก็ตามจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดสระแก้วเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด พบว่ามีประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคือ ประชาชนไม่ค่อยเชื่อใจเจ้าหน้าที่ตำรวจ และส่วนใหญ่คิดว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่มีส่วนรู้เห็นกับกระบวนการค้ายาเสพติด การตรวจสอบและจับกุมจึงไม่เคยทำอย่างจริงจัง

ตารางที่ 3-2 สถิติการจับกุมคดีผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดในจังหวัดสระแก้ว (ปี 2545)

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	หน่วย : ราย		
	ผู้เสพ	ผู้ค้า	อัตราส่วนผู้เสพ:ผู้ค้า
อำเภอเมืองสระแก้ว	242	144	1.7
อำเภอวังน้ำเย็น	282	32	8.8
อำเภออรัญประเทศ	76	61	1.2
อำเภอคลองหาด	280	81	3.5
อำเภอเขาฉกรรจ์	115	75	1.5
อำเภอวัฒนานคร	253	45	5.6
อำเภอตาพระยา	225	70	3.2
กิ่งอำเภอโคกสูง	84	37	2.3
กิ่งอำเภอวังสมบูรณ์	70	47	1.5
รวม	1,627	593	2.7

ที่มา : ศตส.จังหวัดสระแก้ว

นอกจากนี้การสำรวจข้อมูลของ ศตส.จ.สระแก้ว ยังพบว่าจำนวนผู้เสพและผู้ค้าในปี 2545 ลดลงจากปี 2544 กล่าวคือในปี 2544 มีจำนวนผู้เสพรวมทั้งจังหวัด 4,023 ราย และผู้ค้ารวม 1,045 ราย แสดงว่าในปี 2545 มีผู้เสพลดลงถึงร้อยละ 147.3 และมีผู้ค้าลดลงร้อยละ 76.2 ซึ่งในส่วนของข้อมูลผู้เสพนั้นมีทิศทางที่แตกต่างจาก ข้อมูลของตำรวจที่มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยทาง ศตส.จ.สระแก้วอ้างว่าเป็นผลมาจากการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานในระดับจังหวัดและอำเภอที่เข้มงวดอย่างต่อเนื่องและจริงจังนับตั้งแต่ช่วงปี 2544-2545 จึงเป็นผลให้ทั้งผู้เสพและผู้ค้าลดลงตามสถิติข้อมูลของ ศตส.จ.สระแก้ว

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านอุปสงค์และอุปทาน

การวิเคราะห์สถานการณ์อุปสงค์และอุปทานของยาเสพติดในจังหวัดสระแก้วที่จะนำเสนอในสื่อนี้ เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลจากงานสนามที่เก็บรวบรวมโดยวิธีเชิงคุณภาพ และการวิจัยเอกสารจากรายงานต่างๆ ของหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดในจังหวัดสระแก้ว ซึ่งจำแนกเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

นักเรียนอาชีวะเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ปัญหาการเสพยาเสพติดในช่วงก่อนการประกาศสงครามยาเสพติดในจังหวัดสระแก้ว ส่วนมากเป็นปัญหาในกลุ่มวัยรุ่น ในช่วงต้นปี 2545 นั้น จากการสำรวจข้อมูลผ่านประชาคมหมู่บ้าน พบว่ามีจำนวนผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด 1,627 คน ในขณะที่มีผู้ค้ารายย่อยรวม 593 คน จังหวัดสระแก้วเป็นเส้นทางผ่านของยาเสพติดมากกว่าจะเป็นแหล่งค้าและเสพยาเสพติด สำหรับปัญหายาเสพติดในอำเภออรัญประเทศ ซึ่งเป็นอำเภอชายแดนที่มีความเป็นไปได้ว่าจะเป็นเส้นทางหลักในการขนถ่ายยาเสพติด โดยในปัจจุบันพบว่าไม่มีผู้ค้า จะมีก็แต่ผู้เสพรายย่อยที่มาจากต่างถิ่น เจ้าหน้าที่ของ ศตส.อ.อรัญประเทศ ยืนยันว่าคนในท้องถิ่นไม่มีใครสูบบุหรี่แล้ว เพราะในปัจจุบันมีกลุ่มผู้นำชุมชนและผู้ประสานพลังแผ่นดินคอยเป็นหูเป็นตาและสร้างเครือข่ายการดูแลตรวจสอบร่วมกัน คนอรัญประเทศเองไม่ค่อยมีใครเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

โดยภาพรวมแล้วในปัจจุบัน แม้ว่าจะไม่มีหน่วยงานใดในจังหวัดสระแก้วกล้ายืนยันว่าปัญหายาเสพติดถูกกำจัดหมดสิ้นไปแล้ว แต่ก็ไม่ยอมรับว่าในพื้นที่ของตนยังมีปัญหายาเสพติดรุนแรงหรือปานกลาง และมักจะบ่ายเบี่ยงว่าเป็นคนจากที่อื่นมาสร้างปัญหา เหตุผลสำคัญคือความเกรงกลัวต่อความผิดหรือถูกดำเนินคดีจากผู้บังคับบัญชาที่อยู่เหนือขึ้นไป ถ้าหากจะยอมรับหรือถูกพิสูจน์ยืนยันว่าสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบดำเนินการนั้นยังมีความรุนแรงอยู่ การให้ความร่วมมือในการตรวจสอบข้อมูลจึงอยู่ในระดับที่ผิวเผิน ไม่ให้ข้อมูลที่เสี่ยงต่อการก่อให้เกิดผลลบแก่ตนเอง ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนก็เช่นเดียวกัน ทั้งผู้นำชุมชนและผู้ประสานพลังแผ่นดิน ต่างพยายามที่จะปกปิดสถานการณ์จริงของปัญหาเสพติดในพื้นที่มากกว่าที่จะยอมรับสถานการณ์จริงในพื้นที่ จึงไม่นำไปสู่ความพยายามแก้ไขปัญหามาให้สอดคล้องกับเงื่อนไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ดังเช่นในกรณีของศูนย์ประสานงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของจังหวัดสระแก้ว ได้สรุปผลการสำรวจข้อมูลการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการกับนักเรียนทุกคนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาขึ้นไป เพื่อคัดกรองนักเรียนนักศึกษาออกเป็นกลุ่มปลอดภัย กลุ่มเสี่ยง กลุ่มผู้ติดยา กลุ่มที่เสพยา และกลุ่มค้ายา ผลการสำรวจพบว่า ณ วันที่ 30 เมษายน 2546 ยังมีผู้ที่เสพยาเสพติดชนิดต่างๆ อยู่เพียง 18 คน และกลุ่มสงสัยว่าค้ายาจำนวน 3 คน จากจำนวนนักเรียนนักศึกษารวม 89,631 คน (ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3) ในกรณีนี้ถ้าหากข้อมูลสถิตินี้เป็นความจริง ก็นับว่าเป็นนิมิตหมายอันดีที่

ปัญหายาเสพติดในหมู่เยาวชนมีแนวโน้มที่จะถูกขจัดให้หมดไป หรือถูกจำกัดให้เล็กลงในเวลาอันสั้น แต่ลองคิดทบทวนดูว่าถ้าหากข้อมูลนี้ถูกบิดเบือนไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง สถานการณ์ยาเสพติดในสถานศึกษาจะยังคงถูกหมกเม็ดและถูกอนุบาลไว้เพื่อรอการเติบโตขึ้นในอนาคต ที่จริงแล้วในภาวะปัจจุบันนี้ถ้าหากเรายอมรับความจริงการที่จะร่วมกันดำเนินการเพื่อลดอุปสงค์ยาเสพติดในสถานศึกษาก็จะมีความเป็นไปได้มากขึ้น ทั้งนี้เมื่อผู้ศึกษาได้เข้าไปในชุมชนแห่งหนึ่งที่อยู่นอกตัวเมืองสระแก้ว ก็ได้ทราบข้อมูลว่าเยาวชนในชุมชนนั้นไม่มีใครเสพยาบ้ากันแล้วเพราะยาบ้าหาได้ยากและราคาแพง แต่เยาวชนเหล่านี้ได้หันเหไปใช้สารเสพติดชนิดอื่นประเภทกัญชาและสารระเหย และมีบางคนแอบไปใช้ยาบ้าภายนอกชุมชนร่วมกับกลุ่มเพื่อนในระดับอาชีวศึกษา รวมทั้งยังมีจำนวนหนึ่งที่หันไปดื่มสุราและสูบบุหรี่หนักขึ้น ความน่ากังวลจึงอยู่ที่ว่าถ้าหากทุกหน่วยงานพยายามที่จะปกปิดข้อเท็จจริง และกล่าวถึงยาเสพติดเฉพาะกรณียาบ้าเท่านั้น โดยไม่รวมถึงการใช้สารเสพติดชนิดอื่นๆ การแก้ไขปัญหาเสพติดก็อาจจะไม่บรรลุผลสำเร็จอย่างแท้จริง จะเป็นเพียงการสร้างภาพเพื่ออรวันปะทุขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

ตารางที่ 3-3 สถิติกลุ่มนักเรียนนักศึกษาในจังหวัดสระแก้วที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (ณ วันที่ 30 เมษายน 2546)

กลุ่ม	สปจ.	สามัญศึกษา	อาชีวศึกษา	เอกชน	กศน.	รวม
กลุ่มที่ไม่เคยใช้สารเสพติด (กลุ่มปลอดภัย)	55,346	20,634	2,090	4,979	5,833	88,882
กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับเหล้า/บุหรี่ (กลุ่มเสี่ยง)	75	179	220	10	-	484
กลุ่มที่เคยใช้สารเสพติดแต่เลิกใช้แล้ว	6	87	40	8	17	1,587
กลุ่มที่ยังใช้สารเสพติด	-	5	13	-	-	18
กลุ่มที่ติดยาและบำบัดหายแล้ว	-	30	31	8	17	86
กลุ่มสงสัยว่าค้ายา	-	-	3	-	-	3
รวม	55,427	20,935	2,397	5,005	5,867	89,631

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระแก้ว

ทั้งนี้จากการสำรวจข้อมูลเชิงลึกทราบว่า ในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษาที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดพบมากในระดับอาชีวศึกษา คือนักศึกษาที่กำลังเรียนหรือเพิ่งจบ (หรือในหลายกรณีได้ขาดสถานภาพนักศึกษา) จากวิทยาลัยเทคนิค..... สำหรับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาพบมากที่โรงเรียน..... โรงเรียน..... และโรงเรียน..... ทั้งนี้วิทยาลัยอาชีวศึกษาและโรงเรียนเหล่านี้ได้พยายามผลักดันให้ผู้เสพไปเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูหรือคอยติดตามดูแลพฤติกรรมผู้สงสัยอย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้เกี่ยวข้องกับการดูแลนักเรียนนักศึกษาเหล่านี้ ต่างก็

ยอมรับว่าหากที่จะจัดการปัญหานี้ให้หมดสิ้นไปแบบเบ็ดเสร็จ ในอนาคตเมื่อสถานการณ์ปราบปรามขั้นเด็ดขาดของรัฐบาลผ่อนคลายลง ก็คงจะมีนักเรียนนักศึกษาส่วนหนึ่งกลับมาเสพยาเสพติดเพิ่มขึ้นอีก แต่ก็ยืนยันว่าสถานการณ์อุปสงค์ยาเสพติดในสถานศึกษาเบาบางลงจากในอดีตก่อนการประกาศสงครามยาเสพติดอย่างเห็นได้ชัดเจน มีอาจารย์ท่านหนึ่งกล่าวสรุปสั้นๆ ว่า “ได้ผลดีในระดับหนึ่ง ..ซึ่งก็ดีกว่าในอดีตที่ไม่ได้ทำอะไรเลย”

ในช่วงประกาศสงครามยาเสพติดของรัฐบาลในจังหวัดสระแก้ว มีผู้เสพที่อยู่ในบัญชีของทางราชการรวม 2,310 คน มีมากในเขตอำเภอตาพระยา คลองหาด อรัญประเทศ เขาฉกรรจ์ และเมืองสระแก้ว ตามลำดับ โดยผลงานของหน่วยงาน ศตส.จังหวัดสระแก้วสามารถดำเนินการเกินกว่าเป้า สามารถจับกุมผู้เสพยาเสพติดในช่วงการประกาศสงครามยาเสพติดได้รวม 323 คน โดยแยกเป็นผู้เสพที่อยู่ในบัญชีจำนวน 105 คน เป็นผู้เสพที่อยู่นอกเป้าหมายจำนวน 218 คน นอกจากนี้ยังมีผู้เสพที่เสียชีวิตจำนวน 10 ราย เป็นผู้เสพที่อยู่ในบัญชีเป้าหมายทั้งหมด สำหรับผู้ที่เข้ามาแสดงตนกับหน่วยงานราชการมีจำนวน 2,374 คน เป็นผู้ที่อยู่ในบัญชีรวม 1,459 คน และเป็นผู้ที่อยู่นอกเป้าหมายบัญชีจำนวน 915 คน โดยในจำนวนผู้เสพที่มีรายชื่อนั้นมีผู้ที่ไม่ยอมเข้ามารายงานตัวจำนวนรวม 736 คน หรือร้อยละ 31.9 ของผู้มีรายชื่อในบัญชีผู้เสพทั้งหมด ซึ่งส่วนมากเป็นผู้เสพที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่อรัญประเทศ เขาฉกรรจ์ และคลองหาด ตามลำดับ โดยมีเพียงกิ่ง อ.วังสมบูรณ์ ที่ผู้เสพที่มีรายชื่อในบัญชีเข้ามารายงานตัวทั้งหมด ดังรายละเอียดในตาราง

ตารางที่ 3-4 สถิติการดำเนินงานกับผู้เสพยาเสพติด ของ ศตส.จ.สระแก้ว
(ระหว่าง 1 กุมภาพันธ์-30 เมษายน 2546)

อำเภอ/ กิ่งอำเภอ	บัญชี ผู้เสพ	ถูกจับ			ตาย			แสดงตน			ไม่เข้า รายงานตัว
		รวม	ในบัญชี	นอกบัญชี	รวม	ในบัญชี	นอกบัญชี	รวม	ในบัญชี	นอกบัญชี	
เมืองสระแก้ว	255	70	12	58	-	-	-	377	227	150	16
อรัญประเทศ	360	109	12	97	1	1	-	223	157	66	190
วัฒนานคร	66	18	1	17	1	1	-	165	43	122	21
ตาพระยา	448	24	21	3	-	-	-	478	348	130	79
วังน้ำเย็น	165	37	23	14	3	3	-	116	80	36	59
คลองหาด	374	15	6	9	1	1	-	291	246	45	121
เขาฉกรรจ์	352	12	6	6	2	2	-	417	192	225	152
วังสมบูรณ์	139	25	19	6	2	2	-	137	118	19	-
โคกสูง	151	13	5	8	-	-	-	170	48	122	98
รวม	2,310	323	105	218	10	10	-	2,374	1,459	915	736

ที่มา : ศตส.จังหวัดสระแก้ว

จากการศึกษาข้อมูลสนามกล่าวได้ว่าในอดีตจังหวัดสระแก้ว เป็นอีกแหล่งหนึ่งที่อุปสงค์ของยาบ้ามีการกระจายตัวอย่างค่อนข้างชัดเจนในหมู่เยาวชนในสถานศึกษา และผู้ที่เป็นแรงงานรับจ้างในภาคเกษตรกรรมและการก่อสร้าง จนกระทั่งรัฐบาลชุดปัจจุบันประกาศสงครามกับยาเสพติดทำให้อุปสงค์ของยาบ้าในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ลดลงจากเดิมอย่างเห็นได้ชัดเจน แต่อุปสงค์ที่ลดลงดังกล่าวจะเป็นเพียงภาพลวงตาที่เกิดจากการปกปิดข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ หรือเป็นผลจากการปราบปรามอย่างจริงจัง ยังไม่สามารถยืนยันได้ชัดเจนในปัจจุบัน ยิ่งไปกว่านั้น อุปทานของยาบ้ายังคงมีการผลิตอยู่ทางฝั่งชายแดนกัมพูชา การปราบปรามอย่างจริงจังในช่วงที่ผ่านมาอาจจะเป็นเพียงการลดลงชั่วคราวของอุปสงค์ ในอนาคตเมื่อสถานการณ์ผ่อนคลายอุปสงค์การใช้ยาบ้าอาจจะกลับมาสูงขึ้นอีกครั้งหนึ่งก็ได้

แรงงานเขมรและแรงงานพม่าใช้ยาบ้าที่ผลิตในกัมพูชา

จากหน่วยข่าวระดับจังหวัดและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆ ตามแนวชายแดนของอำเภออรุณประเทศและอำเภอตาพระยา ต่างยืนยันว่าไม่มีแหล่งผลิตยาเสพติดในจังหวัดสระแก้ว แต่ทางฝั่งประเทศกัมพูชาไม่ห่างจากแนวชายแดนมากนัก มีแหล่งผลิตยาบ้ารวม 5 แห่ง แม้ว่าจะมีกำลังการผลิตยาบ้าจำนวนไม่มากเมื่อเปรียบเทียบกับแนวชายแดนไทย-พม่า และยังเป็นยาบ้าที่มีคุณภาพต่ำ (สีกะป็นหรือสีส้มไหม้) ไม่เป็นที่นิยมของผู้เสพส่วนใหญ่เมื่อเปรียบเทียบกับยาบ้าที่ผลิตจากแนวชายแดนไทย-พม่าในภาคเหนือ แต่ก็มีอุปทานเพียงพอ ที่จะส่งเข้ามาขายและกระจายไปยังแหล่งอุปสงค์ในหลายจังหวัดริมฝั่งทะเลอ่าวไทยในภาคกลางและภาคตะวันออก โดยมีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานรับจ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีแรงงานต่างชาติไม่ว่าจะเป็นแรงงานเขมรหรือแรงงานพม่า เพราะมีราคาถูกกว่ายาบ้าที่มาจากภาคเหนือ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันแหล่งผลิตยาบ้าตามแนวชายแดนกัมพูชาก็พยายามดัดแปลงการผลิตยาบ้าให้มีสี รูปลักษณะ และคุณภาพให้ใกล้เคียงกับยาบ้าที่แพร่ระบาดมาจากภาคเหนือ

สำหรับเส้นทางการลำเลียงยาบ้าจากประเทศกัมพูชาเข้ามาในประเทศไทย ส่วนมากลักลอบนำเข้าทางจุดผ่านแดนทั้ง 4 แห่ง และตามแนวชายแดนที่เป็นแหล่งที่ตั้งหมู่บ้านหรือชุมชนทั้งทางฝั่งไทยและฝั่งกัมพูชา โดยเฉพาะมักจะขนส่งโดยชาวกัมพูชาจำนวนมากที่ข้ามมารับจ้างรายวัน เป็นแรงงานเกษตรในไร่และสวนของคนไทยตามแนวชายแดน ซึ่งมักจะเดินทางเข้า-ออกที่ด่านหรือระหว่างชุมชนตามแนวชายแดนทุกวัน นอกจากนี้จะข้ามมารับจ้างแรงงานรายวันแล้ว บางคนยังฉวยโอกาสรับจ้างขนส่งยาบ้าเข้ามาขายและนำส่งต่อให้พ่อค้าคนไทยที่บริเวณตลาดโรงเกลือและในเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศด้วย รวมทั้งแรงงานชาวเขมรบางคนที่ติดยาบ้ายังแอบนำยาบ้าเข้ามาขายให้แก่แรงงานรับจ้างชาวไทยด้วย เนื่องจากยาบ้าทางฝั่งกัมพูชามีราคาถูกกว่าทางฝั่งไทยมาก การลักลอบนำเข้า

มาขายจึงได้กำไรคุ้มกับการเสี่ยง โดยกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร ตชด. และเจ้าหน้าที่ศุลกากรสามารถจับได้บ่อยๆ แต่มักจะเป็นรายย่อยๆ นานๆ ครั้ง จึงจะสามารถจับกุมผู้ค้าหรือผู้ล่าเสี่ยงที่ขนยาบ้าเป็นจำนวนมากนับพันเม็ด นอกจากนี้ยังมีการขนถ่ายกัญชาข้ามแดนจากปอยเปตเข้าสู่รัฐประเทศด้วย โดยมีนักลงทุนจากฝั่งไทยเข้าไปลงทุนให้ชาวบ้านเขมรปลูกกัญชา และเข้าไปปรับซื้อโดยใช้รถบรรทุกผ่านเส้นทางปอยเปต-อรัญประเทศเป็นประจำ

ในช่วงต้นปี 2546 ที่รัฐบาลประกาศสงครามกับยาเสพติด จากรายงานของ ศตส.จ.สระแก้วพบว่าเจ้าหน้าที่สามารถจับกุมผู้ลักลอบค้าและขนถ่ายยาเสพติดข้ามแนวชายแดน ได้รวม 461 คน เป็นผู้ค้าในบัญชีเป้าหมายจำนวน 407 คน ผู้ค้านอกบัญชีจำนวน 54 คน เป็นของกลางยาเสพติดประเภทยาบ้าจำนวน 4,140 เม็ด กัญชาจำนวน 539.2 กรัม กาวจำนวน 8 กระป๋อง มีผู้ค้ายาเสพติดที่เสียชีวิตจำนวน 9 ราย โดยแยกเป็นผู้ค้าที่อยู่ในบัญชีเป้าหมาย 7 ราย และผู้ค้านอกบัญชีเป้าหมายอีก 2 ราย โดยสาเหตุการตายนั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามในพื้นที่รัฐประเทศและตาวะยามีความเห็นว่า ส่วนมากมาจากการฆ่าตัดตอนของกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดด้วยตัวเอง แต่ก็มีบางรายที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างบุคคล นอกจากนี้ยังมีผู้เข้ามารายงานตัวกับทาง ศตส.จังหวัดสระแก้วรวม 322 คน เป็นผู้ที่อยู่ในบัญชีเป้าหมาย 273 คน และนอกบัญชีเป้าหมาย 49 คน ทั้งนี้หากพิจารณาจำนวนรายชื่อผู้ค้ายาเสพติดในบัญชีของ ศตส.จ.สระแก้ว ทั้งสิ้น 460 คน จึงกล่าวได้ว่าการดำเนินงานของ ศตส.จังหวัดสระแก้ว สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลงานเกินกว่าตามบัญชีเป้าหมาย

ปอยเปตนอกจากจะเป็นแหล่งซื้อขายยาบ้าและกัญชาที่สำคัญแหล่งหนึ่งแล้ว ยังเป็นแหล่งซื้อขายยาเค และยาอี ด้วย โดยกระจายอยู่ตามสถานบันเทิงต่างๆ ที่เปิดควบคู่กับบ่อนการพนันที่มีอยู่ราว 10 บ่อน คนที่เป็นผู้ลักลอบซื้อขายยาอีและยาเคนี้ ส่วนมากเป็นคนที่มาจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมากเป็นพวกที่ข้ามไปเล่นการพนันตามบ่อนต่างๆ ซึ่งมักจะเป็นวัยรุ่นที่มีฐานะเศรษฐกิจดี แต่เมื่อเสียการพนันจนหมดตัวก็ต้องหาทางออกอื่นๆ เพื่อที่จะชดใช้หนี้สินหรือเพื่อให้ได้เงินมาเล่นการพนันต่อไป

ประเภทของยาเสพติดที่ผ่านด่านคลองลึกจะแตกต่างกันไปตามลักษณะกลุ่มบุคคลที่ผ่านเข้า-ออกชายแดน โดยสามารถจำแนกได้ ดังนี้

- นักท่องเที่ยว เฉพาะกลุ่มที่เข้ามาท่องเที่ยวโดยข้ามไปฝั่งประเทศกัมพูชาแล้วแอบขนยาเสพติด กลับเข้ามาฝั่งไทยด้วย มักจะลักลอบนำเข้ายาเสพติดประเภทยาเค โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีทั้งชาวไทยและต่างประเทศ แต่ส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาจากกรุงเทพมหานครและจังหวัดในเขตปริมณฑล รวมทั้งในจังหวัดใหญ่ๆ ที่เป็นแหล่งแพร่กระจายของยาเสพติดประเภทต่างๆ เหล่านี้ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ส่วนมากเป็นกลุ่มวัยรุ่นที่นิยมการเสพยาอีและยาเคเพื่อความสนุกสนาน มักจะข้ามไปซื้อเพื่อเสพและขาย

ในกลุ่มพวกของตนเอง จึงไม่ใช่ผู้ขนยาเสพติดรายใหญ่ ยาเสพติดเหล่านี้ไม่ได้ถูกจัดให้เป็นยาเสพติดประเภทร้ายแรงที่เป็นสารต้องห้ามในประเทศกัมพูชา จึงสามารถจะหาซื้อได้ง่ายในสถานบันเทิงต่างๆ ที่ปอยเปต จากข้อมูลในรายที่มีการตรวจพบการขนยาเสพติดข้ามแดนของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ มักจะนำติดตัวมาจำนวนน้อย อย่างเช่น ยาเค 5-10 ขวด

- **นักพนัน** คนกลุ่มนี้ส่วนมากเป็นคนไทยที่นิยมข้ามไปเล่นการพนันในบ่อนที่ปอยเปต ซึ่งมีอยู่ประมาณ 10 บ่อน นักพนันเหล่านี้เมื่อเล่นการพนันได้ก็มักจะหาความสุขในด้านต่างๆ ทั้งหญิงบริการและเสพยาเสพติด จึงมีสถานะหนึ่งเป็นผู้เสพและผู้ซื้อยาเสพติด แต่เมื่อนักพนันเหล่านี้เสียเงินหมดตัวและกู้ยืมจนเป็นหนี้สินมากมาย หลายคนก็ต้องเป็นผู้ขายบริการทางเพศเอง และอีกจำนวนไม่น้อยที่กลายสภาพมาเป็นผู้ขนยาเสพติดข้ามแดน เพื่อการไถ่ถอนหนี้สินหรือเพื่อการหาเงินทุนกลับมาเล่นการพนันอีก นักพนันที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีทุกเพศและทุกวัย ในเดือนสิงหาคม 2546 นายด่านศุลกากรและตำรวจตรวจคนเข้าเมืองสามารถจับกุมกลุ่มนักพนันที่กลายสภาพมาเป็นผู้ขนยาเสพติดกลุ่มหนึ่งจำนวน 4 คน เป็นเด็กวัยรุ่นเพศหญิง 2 คนและเพศชายอีก 2 คน โดยทั้งหมดเป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครที่เดินทางข้ามไปเล่นการพนันที่ปอยเปต เพราะเสียการพนันจนหมดตัว หลังจากที่ยขายบริการทางเพศอยู่ระยะหนึ่ง ก็รับจ้างขนยาเค 300 ขวด เพื่อนำไปส่งแหล่งจำหน่ายใหญ่ในกรุงเทพมหานคร
- **แรงงานรับจ้างต่างชาติ** แรงงานเหล่านี้จะเดินทางข้ามมาขายแรงงานทางฝั่งไทยทุกวัน โดยมีรายได้วันละตั้งแต่ 60 บาทขึ้นไป แรงงานเขมรส่วนหนึ่งต้องการรอดชีวิตด้วยการแอบขนยาบ้าเข้ามาขายทางฝั่งไทย แต่มักจะแอบนำเข้ามาจำนวนน้อยเพียง 5-20 เม็ด จากแหล่งข่าวบอกว่าผู้ขายแรงงานบางรายมีวิธีการลักลอบนำเข้าด้วยการบรรจุยาบ้าไว้ในก้อนดิน เพื่อความสะดวกในการโยนทิ้งและยากที่จะหาของกลางพบเมื่อทางเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจค้น เพราะก้อนดินที่มียาบ้าบรรจุอยู่จะถูกโยนไปปะปนกับก้อนดินทั่วไป ซึ่งยากจะสังเกตเห็นได้ แรงงานเหล่านี้จะขายยาบ้าให้กับคนไทยทุกวัน ซึ่งถือเป็นรายได้ที่สูงมากทางหนึ่ง ดังนั้นการจำหน่ายยาบ้าและการลักลอบขนยาบ้าข้ามแดนจึงเป็นกรณีรายเล็กๆ มากกว่าจะเป็นรายใหญ่เหมือนในพื้นที่ชายแดนอื่นๆ

ในกรณีการลักลอบขนยาเคผ่านด่านคลองลึกโดยนักท่องเที่ยวคนไทยนั้น ในช่วงปี 2546 มีการตรวจค้นและจับกุมได้หลายราย โดยส่วนหนึ่งใช้วิธีการแอบขนมากับกล่องเครื่องตีมีประเภทเหล้าและไวน์ ด้วยการนำเหล้าและไวน์ออกแล้วบรรจุขวดยาเคเข้ามาแทนที่ และถือข้ามด่านคลองลึก ผู้ขนส่วนมากเป็นนักศึกษาและวัยรุ่นมาจากกรุงเทพฯ

น่าจะซื้อไปทั้งเสฟและขายกันในหมู่พวกตนเอง หรือรับจ้างขนในกรณีที่มีการขนเข้ามาจำนวนมากๆ จากรายงานการจับกุมไม่ค่อยพบว่าผู้ที่ลักลอบขนยาเสพติดข้ามแดนเป็นคนในพื้นที่ที่รัฐประเทศหรือจากอำเภออื่นๆ ในจังหวัดสระแก้ว ปัญหายาเสพติดในพื้นที่นี้ จึงกล่าวได้ว่าไม่รุนแรงอย่างที่คนภายนอกคาดคิด แต่มีลักษณะกระจายเป็นรายเล็กรายน้อย กรณีการจับกุมการขนยาบ้าข้ามแดนผ่านด่านคลองลึกอย่างมากมีการขนอยู่ในระดับพันเม็ด ไม่มีการขนเป็นจำนวนมากนับหมื่นหรือแสนเม็ด ในขณะที่มีการลักลอบขนผ่านจุดผ่อนปรนต่างๆ อย่างมากในระหว่าง 100-200 เม็ด

เจ้าหน้าที่ระดับสูงในจังหวัดสระแก้วเปิดเผยว่า เส้นทางลำเลียงยาเสพติดในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงจากข้ามชายแดนทางภาคเหนือจากประเทศพม่ามาเป็นขนผ่านมาทางประเทศลาว ส่วนหนึ่งขนข้ามชายแดนมาทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดนครพนมและอุบลราชธานี และอีกส่วนหนึ่งเลยมาถึงกัมพูชาเข้าทางอรัญประเทศ ตาพระยา และทางทะเลจังหวัดตราด อย่างไรก็ตามจากแหล่งข่าวยืนยันว่ามีแท่นผลิตยาบ้าอยู่ในประเทศกัมพูชา แต่ยังไม่ทราบว่าจะอยู่ที่ไหน ส่วนยาเสพติดประเภทยาอีและยาเค ส่วนมากลักลอบผ่านประเทศสิงคโปร์เข้าสู่กัมพูชาทางทะเล เพื่อมาให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวและเล่นการพนันที่ปอยเปต (ซึ่งเจ้าของบ่อนเป็นคนไทยที่มีชื่อเสียงและเป็นผู้มีอิทธิพลอยู่ในพื้นที่)

ปัญหายาเสพติดในบริเวณนี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการข้ามไปเล่นการพนันที่ปอยเปต เป็นปัญหาที่สร้างความยุ่งยากให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบอยู่ในพื้นที่ เนื่องจากผู้เล่นการพนันที่ข้ามไปจากฝั่งไทยส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มผู้มีหน้ามีตาในสังคมหรือเป็นลูกหลานของผู้มีชื่อเสียง (รวมถึงนักการเมืองท้องถิ่น และนักการเมืองระดับชาติด้วย) การเข้มงวดตรวจค้นยาเสพติดจึงทำได้ยาก แม้จะมีสายข่าวยืนยันว่ามีการลักลอบขนเข้ามาจริง แต่เจ้าหน้าที่ก็ไม่กล้าว่าความที่จะทำการตรวจค้น เพราะเกรงว่าจะผิดพลาดและต้องรับแรงบีบจากกลุ่มคนผู้มีชื่อเสียงและอิทธิพลเหล่านั้น พวกที่เล่นการพนันและลักลอบขนยาเสพติดเข้ามามักจะอยู่ในภาวะที่เสียการพนันจนหมดตัว และมักจะขอกู้เงินกับทางบ่อนซึ่งจะต้องเสียดอกเบี้ยสูงมากถึงร้อยละ 20 บาทต่อวัน ทางเจ้าของบ่อนจ้างกลุ่มคนมาทวงหนี้ โดยจะได้ผลตอบแทนถึง 50:50 ดังนั้นผู้กู้ยืมเงินจึงไม่กล้าปิดพืด และพยายามทำทุกอย่างที่จะสามารถหาเงินมาส่งคืนให้แก่ผู้กู้ได้ครบตามจำนวน หรือต้องยอมตกลงทำทุกอย่างตามที่ผู้ให้กู้กำหนดให้ทำการชดใช้หนี้สินที่มีต่อกัน

มีประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งคือ แหล่งรวมสถานบันเทิง (Entertainment complex) ในปอยเปต ซึ่งมีทั้งบาร์ ไนต์คลับ ดิสโกเธค และบ่อนการพนัน นอกจากจะเป็นธุรกิจครบวงจรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจค้ายาเสพติด (เพราะบาร์ ไนต์คลับ และดิสโกเธค เป็นแหล่งมั่วสุมและขายยาเสพติดได้ง่าย) แล้ว บ่อนการพนันก็เป็นที่พักเงินจากการค้ายาเสพติดอีกรูปแบบหนึ่ง คือเป็นทั้งแหล่งรับเงินและจ่ายเงินของผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจค้ายาเสพติดในลักษณะการเล่นพนันเสียและเล่นพนันได้ การที่บ่อนพนัน ธนาคารหลายแห่ง และบริษัทนำเข้า-ส่งออกสินค้าในกัมพูชา เป็นแหล่งฟอก

เงินจากการค้ายาเสพติดให้เป็น “เงินสะอาด” แล้ว ผู้ค้ายาเสพติดก็สามารถใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายการผลิตและการค้ายาเสพติด รวมตลอดไปถึงเงินคุ้มครองความมั่นคงในกระบวนการดังกล่าวด้วย

ยาบ้าขนจากภาคเหนือโดยรถขนส่งสินค้าเกษตร

ประเด็นเกี่ยวกับแหล่งค้าส่งยาเสพติดในจังหวัดสระแก้ว เป็นผลจากการศึกษาเจาะลึกเกี่ยวกับการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดของหน่วยงานราชการและองค์กรชุมชน เพื่อมิให้ยาเสพติดขยายตัวหรือแพร่ระบาดมากขึ้นภายหลังจากการดำเนินงานตามนโยบายประกาศสงครามยาเสพติดเสร็จสิ้นไปแล้ว การนำเสนอข้อมูลในประเด็นเรื่องนี้จะจึงเป็นการนำเสนอข้อมูลภาพกว้างๆ และมีข้อมูลที่เน้นในพื้นที่อำเภออรัญประเทศ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาการค้าและการลำเลียงยาเสพติดผ่านแดนมากกว่าในอำเภออื่นๆ ของจังหวัดสระแก้ว ประเด็นเกี่ยวกับการค้าส่งและค้าปลีกของยาเสพติดภายในจังหวัดสระแก้วมีลักษณะไม่แตกต่างจากจังหวัดตราดมากนัก กล่าวคือยาบ้าที่เข้ามาในจังหวัดสระแก้วมีที่มาจาก 2 แหล่งใหญ่ มีลักษณะและคุณภาพแตกต่างกันคือ ยาบ้าที่เข้ามาจากภาคเหนือ ผลิตจากประเทศพม่ามีสีส้ม ตัวยาแรงเป็นยาบ้าคุณภาพดี มีสัญลักษณ์ WY ราคาแพง ประมาณ 150-200 บาทต่อเม็ด เส้นทางที่ใช้ลำเลียงเข้าสู่สระแก้วมีหลายเส้นทาง คือ เส้นทางที่ขนส่งโดยตรงมาจากจังหวัดชายแดนภาคเหนือคือเชียงราย เชียงใหม่ และตาก และอีกเส้นทางหนึ่งเป็นยาบ้าที่ส่งผ่านมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือสองเส้นทาง ข้ามชายแดนไทย-ลาวที่จังหวัดนครพนมแล้วมาพักยาที่จังหวัดสกลนครก่อนที่จะลำเลียงต่อมาถึงสระแก้ว และข้ามชายแดนไทย-ลาวที่จังหวัดอุบลราชธานีแล้วส่งมายังสระแก้ว ผู้ค้าส่งมักจะใช้วิธีการลำเลียงในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบการเดินทางโดยรถยนต์ส่วนบุคคล และรถขนส่งสินค้าประเภทพืชผลการเกษตรที่เป็นการซื้อขายระหว่างพ่อค้าในสองภูมิภาคนี้ ทั้งนี้ยังรวมถึงการขนถ่ายโดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเองหรือเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการขนส่งให้แก่พ่อค้า แหล่งที่ยาบ้าถูกลำเลียงเข้ามาคืออำเภอเมืองสระแก้วและอำเภออรัญประเทศ จากนั้นจึงกระจายต่อไปยังผู้ค้าปลีกในพื้นที่เป้าหมายต่างๆ โดยกลุ่มผู้กระจายยาบ้าส่วนหนึ่งคือกลุ่มผู้มีอาชีพประกอบธุรกิจการเกษตรและสถานบันเทิงต่างๆ

ส่วนอีกแหล่งหนึ่งเป็นยาบ้าที่เข้ามาจากกัมพูชามีสีกะปิ คุณภาพไม่ดีจึงไม่เป็นที่นิยมเท่ากับยาบ้าที่มาจากภาคเหนือ แต่หาซื้อง่ายและราคาถูกกว่า คือราคาประมาณ 80-120 บาทต่อเม็ด แรงงานในภาคเกษตร นิยมใช้ ยาบ้าจากกัมพูชาจะลำเลียงมาทางจุดผ่านแดนบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ และจุดเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน/ชุมชนชายแดนไทยและกัมพูชา ซึ่งมีลักษณะเป็นพื้นราบ การเดินทางเข้า-ออกสามารถทำได้ง่ายเกือบตลอดแนวชายแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตอำเภออรัญประเทศและตาพระยา เนื่องจากในปัจจุบันมีทางรถยนต์จากหมู่บ้าน/ชุมชนต่างๆ เข้าสู่เมือง ยาบ้าที่หลั่งรอดผ่านเข้ามาถึงสระแก้วเพื่อขยายภายในจังหวัดหรือส่งผ่านไปยังที่อื่นๆ จึงทำได้สะดวก โดย

จุดพักใหญ่ของยาบ้าไปสู่ที่อื่นๆ ได้แก่ ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา และชลบุรี แต่ข้อมูลในส่วนนี้ไม่สามารถยืนยันได้ในปัจจุบัน เนื่องจากการกวาดล้างจับกุมของเจ้าหน้าที่ที่เอาจริงเอาจังในช่วงปี 2546 ทำให้เครือข่ายในเส้นทางสายนี้ต้องระงับการดำเนินธุรกิจไว้ชั่วคราว และเก็บตัวเงียบไม่ค่อยออกดำเนินงาน ดังเช่นแต่ก่อน ทำให้แหล่งข้อมูลไม่สามารถยืนยันการดำเนินธุรกิจในเส้นทางนี้

สำหรับผู้ค้าส่งรายย่อยและค้าปลีกยาบ้าในจังหวัดสระแก้วส่วนมากเป็นผู้ที่เคยเสพยามาก่อน พอเสพนานเข้าก็หันมาค้าด้วยเล็กๆ น้อยๆ เพื่อให้มีเงินมาเสพยาบ้า แหล่งซื้อขายในระดับค้าส่งย่อยและค้าปลีกที่สำคัญ คือที่ตลาดโรงเกลือ บ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้เสพยาบ้าท่านหนึ่งซึ่งเป็นแรงงานรับจ้างอยู่ในตลาดโรงเกลือเล่าให้ฟังว่า

“เมื่อก่อนยาบ้าที่ซื้อขายในตลาดโรงเกลือมีทั้งยาเม็ดสีส้มกับยาสีกะปิ แล้วแต่ว่าใครจะมีเงินซื้อหรือชอบแบบไหน พวกที่ขายดีคือเม็ดสีกะปิ เพราะราคาถูกและหาซื้อได้ง่ายกว่า ทำงานได้เงินมา 50-60 บาท ก็หาซื้อได้แล้ว ก็มาดีเหมือนกัน ...หาซื้อได้ไม่ยากหรอก พวกที่ทำงานด้วยกันนี่แหละก็ขายกันเอง ทั้งเสพด้วยขายด้วย ร้านค้าบางร้านที่ตลาดโรงเกลือก็เป็นแหล่งขายเช่นเดียวกัน พวกรับจ้างขนของบ้าง พวกรดโดยสารบ้าง พวกนี้เคยขายทั้งนั้น แต่เดี๋ยวนี้ก็มีน้อยลงแล้ว ตอนนี้หาซื้อยากหน่อย คนขายไม่ค่อยยอมเปิดตัว กลัวกันมาก ตำรวจก็ไม่เอาด้วยแล้ว พวกเขาระวังตัวกันมากขึ้น กลัวเสียอนาคต และก็เอาจริงเอาจัง ตรวจจับเข้มงวดขึ้น ก็ถ้าไม่มีผลงานก็อาจถูกย้าย ส่วนมากไม่มีใครอยากย้ายไปที่อื่นกันหรอก ก็รู้กันอยู่ว่าทำไม ...พวกค้าส่งก็มีหลายพวก เดี่ยวนี้ไม่ค่อยแน่ใจนะ เมื่อก่อนนี่ก็พวกร้านอาหาร คาราโอเกะนี่แหละตัวดี เป็นแหล่งพบปะตกลงซื้อขายยาบ้ากัน บางครั้งก็มีจำนวนมากๆ ...ในช่วงที่เขายังไม่เข้มงวดกันมาก การหาซื้อหาขายยาบ้าแถวอรัญฯ เนี่ยมีให้เห็นเยอะ คนขายส่งรายใหญ่ไม่รู้ว่าเป็นใคร แต่พวกรายย่อยมีหลายกลุ่มหลายพวก พวกทำงานออฟฟิศแต่งตัวหรูหราใส่สูทผูกไทก็ขายเหมือนกัน เจ้าของโรงงาน พวกมีรถขนส่ง แม้แต่พวกข้าราชการทหาร ตำรวจ ครู ก็เอาด้วยทั้งนั้น เมื่อก่อนมันเยอะมากจนไม่รู้จะเล่าให้ฟังได้ยังไงหมด”

โดยภาพรวมแล้วกล่าวได้ว่า ผู้ค้ายาบ้าในสระแก้วส่วนมากเป็นผู้ค้าปลีกและค้าส่งรายย่อย ผู้ค้ารายใหญ่เป็น คนมาจากที่อื่นที่เข้ามาใช้ช่องทางติดต่อข้ามแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา เป็นช่องทางซื้อ-ขายยาเสพติดชนิดต่างๆ โดยพ่อค้ารายใหญ่เหล่านี้จะติดต่อค้าขายยาบ้ากับคู่ค้าทางฝั่งกัมพูชา และมีการลักลอบขนเข้ามาโดยอาศัยรถที่พานักท่องเที่ยวและนักพนันข้ามแดนไปที่ปอยเปต จากการสัมภาษณ์เจาะลึกเจ้าหน้าที่หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พบประเด็นที่น่าสนใจคือ ผู้จำหน่ายยาบ้าในจังหวัดสระแก้วมักจะมีเครือข่ายโยงใยกับผู้มือิทธิพลในระดับต่างๆ ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในกระบวนการค้ายาบ้ามากขึ้น เพราะในอดีตเจ้าหน้าที่จะไม่ตรวจจับเข้มงวดมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าข้ามไป-กลับกับรถตู้ที่ไปส่งโดยตรงถึงบ่อนบางบ่อนในปอยเปต โดย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้หญิงที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้ายาบ้าส่วนมากเป็นผู้หญิงที่เข้าไปในฐานะนักพนัน บางกลุ่มก็เป็นผู้มีอันจะกินในสระแก้ว และอรัญประเทศซึ่งส่วนมากเป็นผู้ว่างงานหรือมีสถานภาพเป็นแม่บ้าน บางกลุ่มก็เป็นพวกนักศึกษาจากกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ๆ ทางภาคตะวันออก รวมทั้งกลุ่มที่มีอาชีพบริการทางเพศทั้งในพื้นที่และที่มาจากพัทยาหรือจากกรุงเทพฯ โดยเครือข่ายการค้ายาบ้าของผู้หญิงในสองกลุ่มอาชีพหลังนี้มักเป็นผู้ที่มีส่วนสัมพันธ์ด้านใดด้านหนึ่งกับบ่อนที่ปอยเปต

ด้านคลองลึกช่องทางลำเลียงยาอี ยาเค กัญชาเข้ากรุงเทพฯ

ประชากรอีกกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาร่วมอยู่ในกระบวนการค้ายาบ้าในจังหวัดสระแก้วคือ “เยาวชน” ทั้งที่กำลังเรียนอยู่และไม่ได้เรียนอยู่ในสถานศึกษา โดยเยาวชนในสถานศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่นและเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดส่วนมากกำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา และโดยมากจะเป็นทั้งผู้ค้าและผู้เสพยา สำหรับกลุ่มเยาวชนที่อยู่นอกสถานศึกษาส่วนมากนั้นเป็นผู้ว่างงานหรือรับจ้างในสถานประกอบการต่างๆ ทั้งนี้กลุ่มลูกค้าเฝ้าหมายก็เป็นกลุ่มเยาวชนที่เสพยาบ้า นอกจากนี้ยังมีเยาวชนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นคนนอกพื้นที่ เยาวชนกลุ่มนี้มีเป้าหมายการซื้อขายยาเสพติดชนิดอื่นๆ ที่ไม่ใช่ยาบ้า โดยพวกนี้จะเดินทางข้ามไปปอยเปตพร้อมทั้งนำยาอีไปขายในสถานบันเทิงที่เปิดในลักษณะ Entertainment complex สถานที่พัก และร้านอาหารต่างๆ ในบริเวณบ่อนกาสิโน การนำยาอีออกไปขายนั้นทำได้ไม่ยากเพราะด้านชายแดนไม่เข้มงวดตรวจค้นผู้เดินทางขาออก จะตรวจค้นเข้มงวดเฉพาะผู้เดินทางเข้ามาฝั่งไทยเท่านั้น ยาอีที่นำไปขายนั้นส่วนมากมาจากสถานบันเทิงต่างๆ ในกรุงเทพมหานครหรือพัทยา ซึ่งเป็นที่นิยมเพราะมีคุณภาพดี แม้จะราคาสูงหน่อย (เม็ดละ 1,000-1,500 บาท) แต่ก็ไม่ต้องกลัวของปลอม บางรายรับประกันว่าเป็นยาอีมาจากประเทศแถวยุโรปอย่างแท้จริง เมื่อนำยาอีไปขายที่ปอยเปตแล้ว คนเหล่านี้มักจะขนยาเคตามีนกลับเข้ามาขายในกรุงเทพฯ และพัทยา เพราะยาเคสามารถหาซื้อได้ง่ายทางฝั่งเขมร เนื่องจากไม่อยู่ในรายการยาเสพติดต้องห้ามของรัฐบาลกัมพูชา ราคาถูกลง ซึ่งแหล่งข่าวแจ้งว่าเป็นยาเคที่มาจากประเทศเยอรมัน ซื้อจากปอยเปตราคาถูกแล้วไปขายราคาแพงที่กรุงเทพฯ ซึ่งบางครั้งขายได้กำไรถึงขวิดละ 300-600 บาท เป็นส่วนต่างกำไรที่สูงมากเมื่อเทียบกับการรับจ้างขนยาบ้าที่มีความเสี่ยงสูง เจ้าหน้าที่ของรัฐมักจะไม่เข้มงวดในการตรวจค้นและจับกุมยาเคเท่ากับยาบ้า เพราะรัฐบาลประกาศเอาจริงเอาจังกับยาบ้ามากกว่า ยาเสพติดชนิดอื่นๆ กัญชา ยาอี และยาเค จึงเป็นช่องทางใหม่ของกลุ่มพ่อค้าและผู้รับจ้างขนยาเสพติดข้ามแดนในจังหวัดสระแก้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด่านคลองลึก เพื่อลำเลียงไปขายที่กรุงเทพฯ และเมืองท่องเที่ยวต่างๆ ในภาคตะวันออก เช่นที่ พัทยา บางแสน ชลบุรี และเกาะช้าง เป็นต้น เพราะสามารถสร้างกำไรได้เกือบสองเท่าจากราคาที่ซื้อมาจากปอยเปต ทั้งนี้ในช่วงระหว่างวันที่ 25 สิงหาคม ถึง 24 ตุลาคม 2546 รวมเวลาประมาณ 2 เดือน พบว่ามีการจับกุมผู้ลักลอบนำเข้ายาเสพติดผ่านด่านชายแดนบ้านคลองลึก

รวม 5 ราย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันที่ 25 สิงหาคม 2546 สามารถจับกุมผู้ลักลอบขนยาเคตามีนข้ามชายแดนเข้ามาถึง 300 ขวด นอกจากนี้ยังมีการจับกุมผู้ลักลอบนำยาบ้าข้ามชายแดนด้วย โดยยาบ้าที่จับได้เป็นยาบ้าเม็ดสีส้ม มีอักษร WY ซึ่งมีแหล่งผลิตอยู่ในประเทศพม่าตามแนวชายแดนไทยทางภาคเหนือ ซึ่งเป็นการยืนยันว่ากระบวนการค้ายาบ้าได้มีการเปลี่ยนเส้นทางลำเลียงมาผ่านทางประเทศกัมพูชา โดยใช้เส้นทางปอยเปต-สระแก้วมากขึ้น ดังรายละเอียดการจับกุมในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3-5 การจับกุมคดียาเสพติดที่ด่านชายแดนบ้านคลองลึก (วันที่ 25 สิงหาคม-24 ตุลาคม 2546)

ลำดับที่	จับกุมเมื่อวันที่	สถานที่	ผู้ต้องหา	ของกลาง
1	25 สิงหาคม 2546	บริเวณจุดตรวจศุลกากรบ้านคลองลึก ต.อรัญประเทศ อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว	-----	1. วัตถุเสพติดให้โทษประเภทยาเคตามีน ยี่ห้อ CALYPSOL บรรจุ ขวดๆ ละ 10 ml. จำนวน 300 ขวด หมายเหตุ ด้านฯ จับกุมร่วมกับตรวจคนเข้าเมือง
2	17 กันยายน 2546	บริเวณจุดตรวจศุลกากรบ้านคลองลึก ต.อรัญประเทศ อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว	-----	1. วัตถุเสพติดให้โทษประเภทยาบ้า จำนวน 10 เม็ด 2. ธนบัตรไทยจำนวน 140 บาท หมายเหตุ ด้านฯ จับกุมร่วมกับตรวจคนเข้าเมือง
3	17 ตุลาคม 2546	บริเวณจุดตรวจศุลกากรบ้านคลองลึก ต.อรัญประเทศ อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว	-----	1. วัตถุเสพติดให้โทษประเภทยาบ้า สีส้มมีตัวอักษร WY จำนวน 221 เม็ด และสีเขียวจำนวน 3 เม็ด รวม 224 เม็ด 2. ยาเคตามีน จำนวน 1 ขวด หมายเหตุ ด้านฯ จับกุมร่วมกับตรวจคนเข้าเมือง
4	19 ตุลาคม 2546	บริเวณจุดตรวจศุลกากรบ้านคลองลึก ต. อรัญประเทศ อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว	-----	1. วัตถุเสพติดให้โทษประเภทยาบ้า สีส้มมีตัวอักษร WY จำนวน 1,172 เม็ด 2. กุญแจสีดำใช้สำหรับบรรจุ จำนวน 1 ใบ 3. โทรศัพท์มือถือยี่ห้อซีเมนตีสีขาว-แดงจำนวน 1 เครื่อง หมายเหตุ ด้านฯ จับกุมร่วมกับตรวจคนเข้าเมือง
5	24 ตุลาคม 2546	บริเวณจุดตรวจศุลกากรบ้านคลองลึก ต.อรัญประเทศ อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว	-----	1. วัตถุเสพติดให้โทษประเภทยาเคตามีน บรรจุขวดๆ ละ 10 ml. จำนวน 45 ขวด 2. กล่องกระดาษสุรายี่ห้อ SPEY ROYAL (ภาษาชนบรจยยาเสพติดให้โทษ) จำนวน 1 กล่อง หมายเหตุ ด้านฯ จับกุมร่วมกับตรวจคนเข้าเมือง

ที่มา : ด้านศุลกากรบ้านคลองลึก อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว

จากการสัมภาษณ์เจาะลึกตำรวจและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานใน ศตส.จ.สระแก้ว ศตส.อ.ตาพระยา และศตส.อ.อรัญประเทศ พบว่าการค้ายาเสพติดในจังหวัดสระแก้วมีลักษณะการร่วมกันเป็นกระบวนการ โดยมีผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นเป็นผู้ร่วมลงทุน ให้การสนับสนุน หรืออำนวยความสะดวกในด้านใดด้านหนึ่ง โดยผู้ค้ารายใหญ่นั้นมีเครือข่ายการดำเนินกระบวนการค้าที่สลับซับซ้อนยากที่จะเข้าถึงได้ โดยกลไกที่มีส่วนร่วมในกระบวนการค้ายาเสพติดในอดีตนั้นมีความแนบแน่นกับกลไกของรัฐและนักการเมือง ในประเด็นนี้ประชาชนในสระแก้วและอรัญประเทศที่ได้เข้าไปสัมภาษณ์ ได้ให้ความเห็นไว้อย่างน่าสนใจว่า

“พวกค้ายากับข้าราชการนะแหละร่วมกัน ข้าราชการบางรายมีรายได้และความเป็นอยู่เกินฐานะที่ควรจะเป็น บางคนตำแหน่งไม่สูงถ้ารับเงินเดือนอย่างเดียวจะมีความเป็นอยู่อย่างราชาได้อย่างไร ทั้งๆ ที่มันรับแค่เงินเดือน ตัดวงจรความสัมพันธ์ระหว่างนักค้ากับข้าราชการได้ ปัญหาก็อาจจะลดลงได้”

“ถ้ายาบ้าหมดไป นักการเมืองหลายท่านคงจนแน่ ตำรวจก็คงอยู่ไม่ได้ เพราะขาดรายได้หลัก ...แล้วเช่นนี้ใครจะตัดช่องทางหาเงินของตนเล่า จริงไหม”

“ผมว่ายังไงก็ไม่หมด เพราะคนอยู่เบื้องหลังมันก็มีอิทธิพลเหมือนกัน ใครไปทำอะไรมันได้ ที่จับได้ก็เห็นเป็นพวกปลายแถว พวกตัวเล็กๆ ทั้งนั้น แต่ก็คิดว่าไม่ได้ทำอะไรเลย ...ก็หวังว่าสักวันหนึ่งมันคงจะหมดไป”

“ก่อนอื่นต้องตรวจสอบผู้มีอำนาจก่อน ไม่ว่าจะเป็นผู้นำท้องถิ่น นักการเมือง รวมทั้งตำรวจ ทหาร ล้วนแต่มีการเลี้ยงคนไว้ขายยาบ้านตนเองทั้งนั้น รวยมาจากยาบ้าเต็มบ้านเต็มเมือง คิดดูให้ดีคนธรรมดาจะไปค้าขายยาบ้าได้อย่างไร ใ้พวกนี้มันรู้ดี”

“ฝันไปเถอะ ...ยาบ้าไม่มี รัฐมนตรีบางคนก็ไม่รวย”

ความคิดเห็นเหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่สะท้อนภาพกระบวนการค้ายาเสพติดในพื้นที่นี้ ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนมากไม่ได้คาดหวังอะไรมากมายว่าความคิดเห็นเหล่านี้จะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างไร แต่เมื่อมีคนเปิดช่องทางและโอกาสให้พวกเขาระบายความรู้สึกอย่างอิสระ หลากๆ ท่านจึงเล่าให้ฟังหรือระบายความรู้สึกออกมาอย่างเต็มที่ แม้จะคิดว่าการระบายความคิดเห็นเหล่านี้อาจจะขาดความน่าเชื่อถือในเชิงวิชาการ แต่ก็ควรจะนำความคิดเห็นเหล่านี้มาพิจารณาทบทวนดูว่ามีความจริงสักกี่ส่วน เพราะรัฐบาลเองก็แสดงจุดยืนมาโดยตลอดว่าคนในพื้นที่ย่อมรู้ข้อมูลข่าวสารดีกว่าคนจากนอกพื้นที่ ที่จริงแล้วความคิดเห็นเหล่านี้มีหลายประเด็นที่สอดคล้องกัน แม้จะไม่ใช่อธิปไตยว่าหมายถึงใคร แต่ก็น่าจะเป็นแนวทางให้นำไปพิจารณาประกอบการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งได้บ้าง ถ้าหากจะให้ความจริงใจมาเป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาเสพติดตามแนวชายแดน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การแก้ไขปัญหายาเสพติดในจังหวัดสระแก้ว

หลังจากที่นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และประกาศสงครามเพื่อต่อสู้เอาชนะยาเสพติดขั้นแตกหัก ศตส.จ.สระแก้วกำหนดให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วน โดยผู้ปฏิบัติงานทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอได้ทำงานร่วมกันใน 3 แนวทางสำคัญ คือ การป้องกัน การปราบปราม และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติด/ผู้เสพยาเสพติด ผลการดำเนินงานแต่ละด้านในช่วงระหว่างและภายหลังการประกาศสงครามยาเสพติด มีดังนี้

การดำเนินงานของฝ่ายป้องกัน

ด้วยความมุ่งมั่นในการนำนโยบายและยุทธศาสตร์ “พลังแผ่นดิน” ด้วยการประสานงานกับทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ในลักษณะผนึกกำลังกันแก้ไขปัญหายาเสพติดให้สัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม ในด้านการป้องกัน ศตส.จ.สระแก้วได้เริ่มต้นการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการชี้แจงกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ประสานเป็นพลังแผ่นดินและทำงานร่วมกัน ดังนี้

- 1) ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับหัวหน้าส่วนราชการ ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สรรวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่นอื่นๆ ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ผู้นำศาสนา และผู้นำกลุ่มอาชีพ เน้นย้ำนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาลที่ต้องการให้ทุกภาคส่วนของสังคมต้องร่วมกันเป็น “พลังแผ่นดิน” แก้ไขปัญหายาเสพติด
- 2) ให้ผู้เข้าร่วมประชุมนำผลการประชุมไปชี้แจงให้ข้าราชการในสังกัด ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และภาคประชาชน ได้รับทราบและถือปฏิบัติ เพื่อสร้างกระแสต่อต้านยาเสพติดทั่วทั้งจังหวัด และจัดตั้งสายข่าวยาเสพติด เพื่อแจ้งข้อมูลและเบาะแสให้ผู้นำชุมชน และผู้ปฏิบัติงานในแต่ละระดับและแต่ละฝ่ายทราบ
- 3) มาตรการด้านการประชาสัมพันธ์ เน้นประชาสัมพันธ์ป้องกันกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติด (Potential Demand) โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา อายุระหว่าง 6-25 ปี มิให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด สร้างปัจจัยเสริมและลดปัจจัยเสี่ยง ได้แก่ สนับสนุนให้เล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย รวมทั้งประสานงานติดตามและแนะนำกลุ่มผู้เสพยาเสพติด ให้แสดงตัวเข้ารับการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดังนี้

หลังจากนั้นการดำเนินงานของ ศตส.จ.สระแก้วก็เน้นในเชิงรุก โดยมีหลายกิจกรรมและมาตรการที่สำคัญ

- 1) โครงการ “มอบคนดีให้สังคม” เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2546 มีผู้แสดงตนยุติบทบาทและพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด 300 คน และกลุ่มพลังแผ่นดิน เข้าร่วมพิธีประมาณ 3,000 คน
- 2) จัดชุดปฏิบัติการด้านการข่าว 2 ชุด และชุดปฏิบัติการกดดันบุคคลเป้าหมายในพื้นที่ 2 ชุด ดำเนินการในพื้นที่เป้าหมายเพื่อสืบสวน หาข่าว กดดัน และติดตามพฤติกรรมผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดกลุ่มเป้าหมายให้ออกมาแสดงตัวยุติบทบาท
- 3) จัดชุดปฏิบัติการประจำตำบล ออกไปประชุมชี้แจงให้ข้อเสนอแนะการดำเนินการประชาคมแก่ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน และองค์กรในพื้นที่ เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย
- 4) จัดชุดวิทยากรกระบวนการดำเนินการเสริมสร้างความเข้มแข็งหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระตุ้นให้เกิดการประชาคมหมู่บ้าน ชุมชน ตำบล และกำหนดมาตรการลงโทษทางสังคมผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- 5) อบรมเยาวชนแกนนำในสถานศึกษาและกลุ่มเป้าหมายเยาวชนกลุ่มเสี่ยงจากโรงเรียนมัธยมศึกษาในแต่ ละอำเภอ
- 6) จัดขบวนรณรงค์รณรงค์ต่อต้านยาเสพติด เพื่อปลุกเร้าและสร้างกระแสให้ประชาชนมีความตระหนักในปัญหายาเสพติดและร่วมมือเป็นพลังแผ่นดินต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด
- 7) อบรมให้ความรู้ด้านการข่าวแก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาเสพติด ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ผู้เข้าร่วมอบรมประมาณ 1,000 คน
- 8) วิทยากรกระบวนการระดับอำเภอหรือครู ก. ฝึกอบรมตามโครงการอบรมวิทยากรกระบวนการระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอของกรมการปกครอง เพื่อการปฏิบัติการกิจต่อสู้ให้ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน ภายในวันที่ 2 ธันวาคม 2546
- 9) ครู ก. ประชุมชี้แจงและอบรมเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ในระดับตำบลและเทศบาล ตามโครงการประสานพลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด เพื่อทำหน้าที่ครู ข. ออกไปประชุมชี้แจงผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดระดับหมู่บ้าน/ชุมชน

- 10) ครู ข. ประชุมชี้แจงผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดระดับหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อปฏิบัติการกิจกรรมต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดระดับหมู่บ้าน/ชุมชน
- 11) ผู้ประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดหมู่บ้าน/ชุมชนสร้างเครือข่าย “พลังแผ่นดินขจัดสิ้นยาเสพติด” โดยทำพันธะสัญญาครัวเรือนบ้านใกล้เรือนเคียง ไม่ให้คนในครอบครัวยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ต่อต้านยาเสพติด และขยายหรือระดมสมาชิกเพิ่มมากขึ้น
- 12) ประชุมผู้ประกอบการรถตู้และรถโดยสาร เพื่อกำหนดมาตรการการแก้ไขปัญหาการลักลอบขนยาเสพติด และการลักลอบนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร ผู้เข้าร่วมประชุม 46 คน

ผลการดำเนินการตามมาตรการป้องกันยาเสพติดนโยบายและยุทธศาสตร์ “พลังแผ่นดิน” ในจังหวัดสระแก้ว สามารถสรุปผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานได้ ดังนี้

- 1) การสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะปัญหายาเสพติดในจังหวัดสระแก้ว ได้ดำเนินการในทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ ทำการประชุมประชาคมระดับหมู่บ้านและชุมชนในเขตเทศบาล ซึ่งมีอยู่รวม 679 หมู่บ้าน 35 ชุมชน ให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนแล้วเสร็จครบถ้วนทุกหมู่บ้าน/ชุมชน และถวายเป็นราชสักการะเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ วันที่ 12 สิงหาคม 2546
- 2) การจัดตั้งวิทยากรกระบวนการ ครู ข จำนวน 2,052 คน จัดตั้งผู้ประสานพลังแผ่นดินหมู่บ้าน/ชุมชน มีจำนวน 21,186 คน ผู้ประสานพลังแผ่นดินในสถานศึกษาและโรงงานรวม 7,714 คน
- 3) โครงการ TO BE NUMBER ONE ในหมู่บ้าน/ชุมชน โรงเรียน เพื่อสร้างกระแสแรงจูงใจต่อต้านยาเสพติด โดยความร่วมมือกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีสมาชิกในชมรมรวม 165,649 คน จำแนกเป็น

ประชาชนทั่วไป	จำนวน	129,313 คน
นักเรียนนักศึกษา	จำนวน	32,226 คน
สถานประกอบการ	จำนวน	1,553 คน
ชมรมใครติดยายกมือขึ้น	จำนวน	2,557 คน

- 4) นอกจากนี้ อำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้ดำเนินการเข้มงวดกวาดล้างสถานที่ที่อาจเป็นที่แพร่ระบาดของยาเสพติด ให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เช่น การตรวจตราสถานบริการ โรงแรม มิให้เป็นที่พักหรือแหล่งมั่วสุมของยาเสพติด

5) ศตส. อำเภอ/กิ่งอำเภอ ทั้ง 9 แห่ง ได้ดำเนินการประกาศเป็นอำเภอ/กิ่งอำเภอ เข้มแข็งเอาชนะปัญหา ยาเสพติดอย่างยั่งยืนถาวร เรียบร้อยแล้วครบทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ ดังนี้

- อำเภอเมืองสระแก้ว ประกาศเป็นอำเภอเข้มแข็งฯ เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2546
- อำเภออรัญประเทศ ประกาศเป็นอำเภอเข้มแข็งฯ เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2546
- กิ่งอำเภอดงสมบูรณฺ์ ประกาศเป็นอำเภอเข้มแข็งฯ เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2546
- อำเภอวัฒนานคร ประกาศเป็นอำเภอเข้มแข็งฯ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2546
- อำเภอวังน้ำเย็น ประกาศเป็นอำเภอเข้มแข็งฯ เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2546
- กิ่งอำเภอโคกสูง ประกาศเป็นอำเภอเข้มแข็งฯ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2546
- กิ่งอำเภอตาพระยา ประกาศเป็นอำเภอเข้มแข็งฯ เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2546
- อำเภอเขาฉกรรจ์ ประกาศเป็นอำเภอเข้มแข็งฯ เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2546
- อำเภอคลองหาด ซึ่งเป็นอำเภอแห่งสุดท้าย ที่ประกาศเป็นอำเภอเข้มแข็งเอาชนะปัญหา ยาเสพติดอย่างยั่งยืนถาวรเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2546

สระแก้วจึงสามารถประกาศได้ว่าเป็น “จังหวัดเข้มแข็งเอาชนะปัญหา ยาเสพติดอย่างยั่งยืนถาวร” ได้สำเร็จ เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2546 และกำหนดกระทำพิธีประกาศเป็น “จังหวัดสระแก้วเข้มแข็งเอาชนะปัญหา ยาเสพติดอย่างยั่งยืนถาวร” ในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2546 และร่วมจัดงานวันประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติด ระหว่างวันที่ 1-3 ธันวาคม 2546 อย่างไรก็ตามการดำเนินงานในมาตรการเหล่านี้เป็นการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายที่รัฐบาลกำหนด แต่ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดขึ้นนั้น แม้แต่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบปฏิบัติงานใน ศตส.จ. และศตส.อ. หลายท่านยังยอมรับว่าไม่เชื่อมั่นในความเข้มแข็งของชุมชนที่กล่าวอ้าง แต่ต้องดำเนินการให้เสร็จทันตามเวลาที่รัฐบาลกำหนดไว้ ไม่เช่นนั้นจะต้องเดือดร้อน โดยอาจจะถูกกล่าวหาว่าไม่สนองนโยบายของรัฐบาล

การดำเนินงานของฝ่ายปราบปราม

จากการตรวจสอบผู้ค้าในบัญชีเป้าหมายของจังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีจำนวน 460 คน ศตส.จ.สระแก้ว ได้ดำเนินการ มาตรการจับกุม ปราบปราม และกวดขันผู้ค้ายาเสพติดตลอดช่วงปี 2546 ได้ผลดังนี้

ก. การดำเนินการจับกุมผู้ค้า

1. จับผู้ค้าได้รวมจำนวน 626 คน เป็นผู้ค้าในบัญชีเป้าหมาย จำนวน 436 คน ผู้ค้านอกบัญชีจำนวน 190 คน เป็นของกลางยาเสพติดให้โทษ ยาบ้าจำนวน 10,670 เม็ด กัญชาจำนวน 762.82 กรัม ยาเคตามีนจำนวน

152,550 มิลลิกรัม ยาอีจำนวน 0.4 กรัม ไบอะรอตอมจำนวน 2 กรัม กาวจำนวน 24 กระป๋อง โดยแยกผลการดำเนินงานออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

- 1.1) ช่วงระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์-30 เมษายน 2546 สามารถจับผู้ค้าได้ รวมจำนวน 461 คน เป็นผู้ค้าในบัญชีเป้าหมาย จำนวน 407 คน ผู้ค้านอกบัญชี จำนวน 54 คน เป็นของกลาง ยาเสพติดให้โทษ ยาบ้าจำนวน 4,140 เม็ด กัญชาจำนวน 539.2 กรัม กาวจำนวน 8 กระป๋อง
- 1.2) ช่วงระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม-31 ธันวาคม 2546 สามารถจับผู้ค้าได้ รวมจำนวน 165 คน เป็นผู้ค้าในบัญชีเป้าหมาย จำนวน 29 คน ผู้ค้านอกบัญชี จำนวน 136 คน เป็นของกลาง ยาเสพติดให้โทษ ยาบ้าจำนวน 6,530 เม็ด กัญชาจำนวน 223.62 กรัม ยาเคตามีนจำนวน 152,550 มิลลิกรัม ยาอีจำนวน 0.4 กรัม ไบอะรอตอมจำนวน 551 กรัม กาวจำนวน 16 กระป๋อง

2. นำผู้ค้ารายย่อยในบัญชี ที่เข้ารายงานตัวแสดงเจตนาธรรมณ์เล็กเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเข้ารับการอบรมตามโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดินจำนวน 110 ราย เมื่อทำการตรวจสอบติดตามพฤติการณ์ ปรากฏว่าผู้ค้าที่ผ่านการอบรมตามโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดินแล้ว ยังคงเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและถูกจับกุมด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีจำนวน 98 คน มีผู้ค้ารายย่อยจำนวน 12 คน ที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นคนดี ซึ่งประชาคมหมู่บ้าน/ชุมชนรับรองว่าผู้ค้าดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก ผอ.ศตส. จังหวัดสระแก้ว จึงได้พิจารณาอนุมัติย้ายรายชื่อผู้ค้าจำนวนดังกล่าวออกจากบัญชีเป้าหมาย ไปไว้ในบัญชีเฝ้าระวังต่อไป

3. มีผู้ค้ายาเสพติดที่เสียชีวิตด้วยเหตุอื่นมีรวม 10 ราย โดยแยกเป็นผู้ค้าในบัญชีเป้าหมายจำนวน 7 ราย ผู้ค้านอกบัญชีเป้าหมาย จำนวน 3 ราย สาเหตุการตายนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการฆ่าตัดตอนของกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดด้วยกันเอง อีกส่วนหนึ่ง เกิดจากสาเหตุอื่นเช่น การฆ่าตัวตาย ความขัดแย้งระหว่างบุคคล

4. มีผู้ค้าในบัญชีเป้าหมายซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวน 2 คน เป็นข้าราชการตำรวจจำนวน 1 นาย และข้าราชการทหารจำนวน 1 นาย ศตส.จังหวัด ได้ตรวจสอบแล้ว ไม่มีพยานหลักฐานชัดเจนว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่บุคคลในครอบครัวมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และมีเหตุน่าเชื่อว่าจะต้องรู้เห็นพฤติการณ์การเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วย จึงรายงาน ศตส. และ ศตส.มท. ให้ย้ายข้าราชการดังกล่าวออกจากพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดได้ดำเนินการย้ายข้าราชการทั้งสองนายออกจากพื้นที่จังหวัดสระแก้วแล้ว

5. ปัจจุบันเหลือผู้ค้าที่อยู่ในบัญชีเป้าหมายจำนวน 3 คน ศตส.อำเภอ/กิ่งอำเภอ ได้ดำเนินการจับกุมแล้ว ปรากฏว่าผู้ค้าทั้งสามคนได้หลบหนีออกจากพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ไม่ทราบว่าจะไปอยู่ที่ใด จึงได้ดำเนินการขอความเห็นชอบออกหมายจับต่อศาลจำนวน 2 คน ปรากฏว่าศาลได้อนุมัติออกหมายจับแล้ว ส่วนผู้ค้าอีก 1 คน ข้อเท็จจริง

ปรากฏว่าภายหลังจากพ้นโทษคดีความผิดแล้ว บุคคลดังกล่าวได้ย้ายออกไปจากพื้นที่ โดยไม่ปรากฏว่ามี การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอีก ศตส.จังหวัดสระแก้ว จึงได้รายงานไปยัง ศตส.มท. เพื่อขออนุมัติจำหน่ายชื่อผู้ค้า จำนวน 3 คน ออกจากบัญชีเป้าหมายไปไว้ในบัญชีเฝ้าระวัง และได้จำหน่ายชื่อผู้ค้าจำนวน 3 คนแล้ว จึงไม่มีผู้ค้า เหลืออยู่ในบัญชีเป้าหมาย

ข. การยึดทรัพย์สินผู้ค้า

ตั้งแต่เริ่มทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2546 เป็นต้นมา สามารถดำเนินการยึด ทรัพย์สินผู้ค้าแล้ว ดังนี้

1. ดำเนินการยึดทรัพย์สินแล้วจำนวน 20 ราย มูลค่าทรัพย์สิน 2,689,943.66 บาท
2. พนักงานสอบสวนได้ดำเนินงานตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ค้าแล้วจำนวน 9 ราย มีมูลค่าทรัพย์สินจำนวน 3,283,500 บาท อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงาน ปปส. และ ปปง. ในการสั่งยึดทรัพย์สิน
3. ตรวจสอบแล้วผู้ค้าไม่มีทรัพย์สินให้ตรวจยึดจำนวน 10 ราย
4. สำนักงาน ปปส. สั่งไม่ยึดทรัพย์สินจำนวน 4 ราย

ดังนั้น ผลการดำเนินงานยึดทรัพย์สินของผู้ค้าที่ ศตส.จ.สระแก้ว ดำเนินการแล้ว จึงมีมูลค่าน้อยกว่าที่คาดไว้ ซึ่ง ศตส.จ.สระแก้ว ได้สั่งการให้ ศตส.อำเภอ/กิ่งอำเภอ ทำการตรวจสอบทรัพย์สินและยึดทรัพย์สินของผู้ค้ายาเสพติดทุกราย

การดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด

ในช่วงสงครามยาเสพติดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันทำงานปราบปรามและป้องกันยาเสพติด ด้วยการ จับกุมผู้ค้าจนหมดไป ส่วนผู้เสพและผู้ติดยาให้โอกาสด้วยการนำไปบำบัดรักษา ซึ่งมีการดำเนินการในพื้นที่นี้ 4 ลักษณะ คือ เข้าค่ายพิชิตใจเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว¹¹ ณ กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน ที่ 12 ค่ายวิวัฒน์พลเมือง ณ กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์ จิตสังคมบำบัด โดย หน่วยงานสาธารณสุข และโครงการบำบัดฟื้นฟูเดือนเพ็ญเพื่อพัฒนาเยาวชนจังหวัดสระแก้ว โดยการสนับสนุน ของ ศตส.จ.สระแก้ว หลังจากการเข้าค่ายหรือจิตสังคมบำบัดแล้ว ก็พยายามจะไม่ให้ผู้ผ่านกระบวนการเหล่านี้แล้ว

¹¹ ค่ายพิชิตใจเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดสระแก้ว เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2545 ก่อนการประกาศสงครามยาเสพติด โดยกำหนดรับผู้ป่วยที่เป็น เยาวชนอายุระหว่าง 12-25 ปีทั้งชายและหญิง ให้เข้าร่วมกิจกรรมรวม 15 วัน 12 วันแรกเป็นการเข้าค่ายพักแรม ส่วนอีก 3 วันให้ไปปฏิบัติธรรมที่วัด และผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาครบตามหลักสูตรสามารถฝึกอาชีพต่อ 10 วัน โดยได้รับความร่วมมือจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดสระแก้ว โดยไม่ เสียค่าใช้จ่ายใดๆ

กลับไปเสพซ้ำอีกด้วยการใช้กระบวนการประชาคมและมาตรการทางสังคม เช่น เงื่อนไขกองทุนหมู่บ้านจะไม่ให้กู้ถ้ายังไม่ยอมเลิกเสพยาเสพติด หรือการต่อต้านทางสังคมในรูปแบบอื่นๆ อย่างเช่นไม่ไปร่วมงานบุญหรือไปร่วมงานศพ นอกจากนี้ถ้ายังคงเสพยาอยู่ก็จะมีกรจับกุมดำเนินคดีโดยไม่มีกรผ่อนปรนอีกต่อไป รวมทั้งมีโครงการฝึกอาชีพ โดย ศตส.จ.สระแก้วเป็นผู้รับผิดชอบจัดฝึกอบรมอาชีพให้ เจ้าหน้าที่ระดับสูงในจังหวัดท่านหนึ่งให้ความเห็นเชิงสรุปผลการปฏิบัติงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพว่า

“โดยเปรียบเทียบแล้ววิธีการจิตสังคมบำบัดส่งผลในทางปฏิบัติน้อยกว่าการเข้าค่ายพิชิตใจและค่ายวิวัฒน์พลเมือง เพราะมีการดำเนินงานในเวลาที่น้อยคือใช้เวลาวมเพียง 7 วัน ในขณะที่การเข้าค่ายทั้งสองจะใช้เวลานานถึง 2 เดือน และมีการใช้ระเบียบวินัยที่เข้มงวดในการใช้ชีวิตอยู่ในค่าย จึงทำให้ประสบผลสำเร็จมากกว่า”

จากการตรวจสอบผู้เสพตามบัญชีเป้าหมายของจังหวัดสระแก้ว มีจำนวน 2,310 คน ได้ดำเนินการในมาตรการต่างๆ ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์-31 ธันวาคม 2546 ดังนี้

1. จับกุมผู้เสพได้รวมจำนวน 542 คน โดยแยกเป็นผู้เสพที่อยู่ในบัญชีเป้าหมายจำนวน 113 คน เป็นผู้เสพอยู่นอกบัญชีเป้าหมาย จำนวน 429 คน โดยแยกผลการดำเนินงานออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

1.1) ช่วงระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์-30 เมษายน 2546 สามารถจับผู้เสพได้รวมจำนวน 323 คน แยกเป็นผู้เสพในบัญชีจำนวน 105 คน ผู้เสพนอกบัญชีจำนวน 218 คน

1.2) ช่วงระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม-31 ธันวาคม 2546 สามารถจับผู้เสพได้ รวมจำนวน 219 คน แยกเป็นผู้เสพในบัญชีจำนวน 8 คน ผู้เสพนอกบัญชี จำนวน 211 คน

2. ผู้เสพที่เสียชีวิตมีจำนวน 10 ราย เป็นผู้เสพที่อยู่ในบัญชีเป้าหมายทั้ง 10 ราย

3. การบำบัดรักษาผู้เสพจังหวัดสระแก้วได้ดำเนินการจัดให้มีการบำบัดรักษาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ให้เลิกเสพยาเสพติด เพื่อกลับไปดำเนินชีวิตเป็นปกติสุขอยู่ร่วมกับสังคมต่อไป โดยดำเนินการบำบัดรักษาผู้เสพรวมจำนวน 3,461 คน เป็นผู้เสพในบัญชี จำนวน 2,203 คน ผู้เสพนอกบัญชีจำนวน 1,258 คน

อย่างไรก็ตามจากการสรุปผลงานการติดตามผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดในทุกรูปแบบ รวม 3,082 คน พบว่ามีผู้ที่สามารถเลิกยาเสพติดได้ จำนวน 2,729 คน คิดเป็นร้อยละ 88.5 และไม่อยู่ในพื้นที่จำนวน 340 คน หรือร้อยละ 11.0 เสียชีวิตจำนวน 6 คน ร้อยละ 0.2 ถูกจับ 4 คน ร้อยละ 0.1 และเสพยาจำนวน 3 คน ร้อยละ 0.03 ซึ่งได้นำเข้าสู่การบำบัดรักษาแบบบังคับบำบัดแล้ว ดังรายละเอียดข้อมูลในตาราง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักสูตร์	ผู้ผ่านการบำบัด	สรุปผลการติดตาม						
		ไม่เสพ	เสพซ้ำ	ขาดการติดตาม	ถูกจับ	เสียชีวิต	ส่งต่อ	ไม่อยู่ในพื้นที่
ค่ายเด็อนเพ็ญ	289	270	-	-	1	1	-	1
ค่ายพิชิตใจ	1827	1619	-	-	1	3	-	204
วิวัฒน์พลเมือง	181	158	-	-	-	-	-	23
ชุมชนบำบัด	396	325	3	-	1	1	-	66
จิตสังคมบำบัด	383	357	-	-	1	1	-	30
อื่นๆ (ในโรงเรียน)	6	6	-	-	-	-	-	-
รวม	3082	2729	3	-	4	6	-	340

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว

ผลการสำรวจความคิดเห็นต่อนโยบายประกาศสงครามยาเสพติด

ผลการสำรวจความคิดเห็นที่ได้รับจากประชาชนในจังหวัดสระแก้วจำนวน 541 รายนั้น มีบางส่วนที่ให้เหตุผลไม่ชัดเจน หรือไม่สอดคล้องกับประเด็นคำถาม จึงได้ตัดความคิดเห็นในลักษณะเช่นนี้ออกไปส่วนหนึ่ง เหลือความคิดเห็นที่นำมาเสนอจำนวน 468 ความคิดเห็น ซึ่งมีลักษณะที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับแนวทางและมาตรการที่รัฐบาลใช้ในการต่อสู้กับปัญหาเสพติด กลุ่มผู้เห็นด้วยมักจะเสนอความเห็นในเชิงสนับสนุนการทำงานของรัฐบาลทุกรูปแบบ และมีจำนวนไม่น้อยที่ต้องการให้รัฐบาลใช้มาตรการที่รุนแรงเฉียบขาดกว่าที่เคยดำเนินการในช่วงการประกาศสงคราม ในขณะที่ผู้ไม่เห็นด้วยส่วนหนึ่งจะเป็นความเห็นในเชิงต่อต้านความรุนแรง ซึ่งมีส่วนหนึ่งที่ชี้ขอความหยานคายในการพิจารณาการทำงานของรัฐบาล และอีกส่วนหนึ่งที่ให้ข้อเสนอแนะในเชิงประชดประชั้น

อย่างไรก็ตามมีผู้ให้ความเห็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ให้ความคิดเห็นเชิงสนับสนุนหรือคัดค้าน แต่แสดงความคิดเห็นในเชิงระบายความรู้สึกอัดอั้นหรือแสดงความรู้สึกตามสถานการณ์ที่เห็น อย่างเช่น ท่านหนึ่งให้ความเห็นว่า

“ไม่รู้จะทำอย่างไรเหมือนกัน เพราะมันแทบจะสายเกินไปแล้ว มีปัญหาบ้าอยู่ทุกหย่อมหญ้า หันไปมองญาติพี่น้องใกล้ชิดของแต่ละคนเชื่อได้เลยว่าจะต้องมีผู้เกี่ยวข้องกับยาบ้า อย่างน้อยก็เป็นคนเสพ อนาคตจะเป็นอย่างไรก็ยังไม่รู้”

อีกท่านหนึ่งก็ระบายความรู้สึกที่รุนแรงว่า

“น่ากลัวและเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวมาก มีข่าวสะเทือนขวัญไม่เว้นแต่ละวัน คนที่กินยาบ้าก่อนอาชญากรรมได้ทุกอย่างโดยไม่มีสติ ...ขณะนี้บ้านเมืองมันแย่งทุกที ขนาดครูบาอาจารย์ก็ขายกันตัวเอง เด็กประถมมัธยมมีคนลอบกินกันแล้ว บางคนก็เป็นคนขายหรือเดินของด้วย...เฮ้อ!”

ความเห็นในเชิงแสดงความรู้สึกที่สะท้อนสถานการณ์นั้นยังมีอีกหลายความเห็น แต่ไม่ชัดเจนถึงความรุนแรงของปัญหาได้เท่ากับสองความเห็นนี้

สำหรับความคิดเห็นทั้งหมดสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเด็น คือ ประเด็นเชิงสนับสนุน ประเด็นเชิงคัดค้าน และประเด็นที่เป็นการเสนอแนะมาตรการที่ควรจะดำเนินการเพื่อการแก้ไขปัญหา ดังรายละเอียดในตารางข้างล่าง

ตารางที่ 3-7 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการประกาศสงครามยาเสพติดของรัฐบาล

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ความเห็นเชิงสนับสนุน		
-เห็นด้วยและสนับสนุนการใช้ความเด็ดขาดของรัฐบาล	23	4.9
-สมควรใช้ความรุนแรงให้มากขึ้นในการแก้ปัญหา	57	12.2
-ใช้มาตรการทางกฎหมายซึ่งควรกำหนดบทลงโทษที่รุนแรง	50	10.7
-ใช้มาตรการยึดทรัพย์กับทุกรายและต้องดำเนินการอย่างเข้มข้น	7	1.5
-รัฐต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อย่าทำแบบ “ผักชีโรยหน้า”	13	2.8
ความคิดเห็นเชิงคัดค้าน		
-ไม่เห็นด้วยกับการใช้มาตรการรุนแรงของรัฐ	21	4.5
-รัฐบาลต้องจัดการกับตำรวจก่อน ปัญหายาเสพติดจึงจะมีโอกาสลดลง	81	17.4
-รัฐบาลต้องกล้าจัดการผู้มีอำนาจระดับสูงและนักการเมืองใกล้ตัว	45	9.7
-เปลี่ยนชื่อยาบ้าเป็นชื่ออื่น ยาบ้าก็จะหมดไปจากประเทศไทย	20	4.3
ความคิดเห็นเชิงเสนอแนะมาตรการ		
-ให้รัฐบาลผลิตยาปลอมออกขายหรือผลิตยาราคาถูกออกไปแข่งในตลาด	45	9.7
-ควรกำจัดกลุ่มผู้ผลิตและผู้ค้ารายใหญ่มากกว่าการจัดการกับรายย่อย	39	8.4
-ให้ความสำคัญกับการบำบัดรักษาผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด	9	1.9
-ใช้มาตรการชุมชนดูแลและแก้ไขป้องกัน	32	6.9
-ใช้มาตรการทางสังคมและอื่นๆ	24	5.2
รวมความคิดเห็น	468	100.0

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

หากเปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นเชิงสนับสนุนและคัดค้าน กล่าวได้ว่ามีความคิดเห็นเชิงคัดค้านมากกว่า
เชิงสนับสนุนเล็กน้อย คือมีผู้คัดค้าน 167 รายหรือร้อยละ 35.7 ผู้ที่สนับสนุน 150 รายหรือร้อยละ 32.1 ในขณะที่มีผู้ที่ไม่
แสดงความคิดเห็นทั้งเชิงสนับสนุนหรือคัดค้าน แต่ให้ความคิดเห็นในเชิงเสนอแนะมาตรการต่างๆ รวม 149 ราย หรือ
ร้อยละ 31.8 ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าทั้ง 3 กลุ่มความคิดเห็นนั้นไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ในการนำเสนอรายงาน
ส่วนนี้จะขอสรุปสาระความคิดเห็นไปแต่ละประเด็น และนำเสนอบางตัวอย่างความคิดเห็นที่น่าสนใจมานำเสนอ
ประกอบเพื่อให้เกิดความชัดเจน ดังนี้

1) ความคิดเห็นเชิงสนับสนุน

1.1) เห็นด้วยและสนับสนุนการใช้ความเด็ดขาดของรัฐบาล เป็นความคิดเห็นเชิงชื่นชมในความกล้า
หาญที่นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ออกมาประกาศสงครามกับการบงการค้ายาเสพติดอย่างเปิดเผย ซึ่ง
ความเห็นส่วนหนึ่งคิดว่ารัฐบาลที่ผ่านมาที่ปราบปรามปัญหาแต่ไม่มีใครกล้าออกมาสู้รบกับยาเสพติดอย่างแท้จริง มีหลาย
ตัวอย่างความคิดเห็นที่น่าสนใจ เช่น

“คิดว่าขณะนี้รัฐบาลเดินมาถูกทางแล้ว ขอให้ทำต่อไป อาจจะมีการสูญเสียเกิดขึ้นบ้างแต่เพื่อการรักษา
ชาติ ขอเป็นกำลังใจให้ทำต่อไป” “ดีใจและชอบใจมากที่สุดที่ท่านนายกทักษิณมีนโยบายประกาศสงครามกับ
ยาเสพติด การทำสงครามกันย่อมต้องมีคนตายเป็นธรรมดา คนพวกนั้นให้มันตายไปเถอะ เพราะมันคือคนชั่ว
ทั้งนั้น” “ความเด็ดขาดของผู้นำประเทศซึ่งขณะนี้ก็เริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาแล้ว เสียตายหลายรัฐบาลที่ผ่านมาไม่
เคยจริงจัง มีแต่พูดๆ จนนยาบ้าเต็มเมือง แถมยังมาว่าคนปราบจริงจังละเมิดสิทธิมนุษยชนเสียอีก ...ขอให้
รัฐบาลทักษิณอย่าออกแวง ประชาชนผู้บริสุทธิ์เขาเป็นกำลังใจให้ท่านอยู่แล้ว”

1.2) สมควรใช้ความรุนแรงให้มากขึ้นในการแก้ไขปัญหายา เป็นความคิดเห็นเชิงเห็นด้วยกับการใช้ความ
รุนแรงไม่ว่าจะเป็นการฆ่าตัดตอนหรือการวิสามัญฆาตกรรม มีหลายความคิดเห็นเสนอว่าที่ดำเนินการอยู่ยังไม่รุนแรง
เพียงพอ

“น่าจะให้มาตรการเดียวกันนี้กับกลุ่มผู้เสพด้วย เพราะคนพวกนี้พยายามฆ่าตัวเองอยู่แล้ว ก็น่าจะช่วย
สงเคราะห์ให้พวกเขาได้สนใจ” “...ต้องปราบอย่างรุนแรงเข้มข้นอย่างนี้แหละและควรทำตลอดไป” “...ที่ผ่าน
มาปราบครองเมืองเพราะรัฐบาลมั่วแต่เขียนป้ายขนาดใหญ่ติดทั่วทุกมุมเมืองให้ช่วยกันต่อต้านยาบ้า ผลเป็นไง
เหมือนย้วยให้คนอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองว่ายาบ้ามันเป็นอย่างไร...ชายดีเป็นหน้าเทท่า สร้างความรำรวย
ให้คนชาย...” “การที่รัฐบาลดำเนินการปราบอย่างเฉียบขาดอยู่ขณะนี้ถูกต้องแล้ว” “...ฆ่าตัดตอนเนี่ยจะทำให้คน
ค้าในพื้นที่ยุ้ยหรือบางคนหนีหายไปเลย ย้ายถิ่นฐานกันไปเลย เมื่อคนขายหนีคนซื้อจะไปซื้อที่ไหน ...ผมว่ายัง
มันทุกคนที่ค้า ...พวกนี้ไม่ได้สร้างสรรค์อะไร มีแต่ทำลายอย่างเดียว” “หากจับคนขายได้ต้องใช้เกลือจิ้มเกลือ คือ
ประหารโดยวิธีใช้ยาบ้าของกลางที่จับได้ใส่ปากคนขายให้หมดจนกว่าจะตาย...” “ไม่เข้าใจเลยว่าทำไมไม่ฆ่าคนที่

มันเสฟด้วย ในเมื่อมันอยากตายก็ฆ่ามันให้สนใจเลย สรุปรฆ่าคนผลิต ฆ่าคนนำเข้า ฆ่าคนขาย และฆ่าคนเสฟด้วย มันถึงจะจบ...”

1.3) ใช้มาตรการทางกฎหมายกำหนดบทลงโทษให้รุนแรงขึ้น เป็นแนวความคิดที่เสนอให้ใช้ความเด็ดขาดรุนแรงผ่านกระบวนการทางกฎหมาย แต่ก็มีบางรายให้ความเห็นเสริมในด้านการนำไปปฏิบัติจะต้องตรงไปตรงมาและโปร่งใส โดยเฉพาะไม่ใช่วิสามัญฆาตกรรมคนดีและโยนยาบ้าป้ายความผิดให้แก่ผู้ตาย

“ขอให้ออกกฎหมายขั้นเด็ดขาดลงโทษประหารให้หมด ทั้งคนผลิต คนขาย คนเสฟควรถูกประหารทั้งให้หมด ... นำคนขายที่จับได้มาประหารแบบถ่ายถอดสดทุกช่อง เพื่อให้เกิดความกลัว จะได้ไม่กล้าทำ” “หากจับผู้ที่ทำให้ความผิดในลักษณะค้ายาเสฟติดทุกประเภทได้ ก็ควรจะลงโทษประหารชีวิตไปเลย แต่ติดคุกแล้วปล่อยหรือลดหย่อนโทษ คิดหรือว่าเขาจะกลับตัวกลับใจ มีแต่ออกมาแล้วทำความผิดในลักษณะเดียวกันหรือลักษณะอื่นซ้ำอีก...” “ควรร่างเป็นกฎหมายเฉพาะกิจให้อนุญาตใช้อาวุธเด็ดขาด แต่ที่สำคัญคือทุกฝ่ายต้องปฏิบัติอย่างโปร่งใส ไม่ใช่วิธีวิสามัญคนดีแล้วโยนยาบ้าใส่ลงไปในคนตาย อ้างว่าค้ายาบ้า...”

1.4) ใช้มาตรการยึดทรัพย์สินกับทุกรายและต้องดำเนินการอย่างเข้มข้น มาตรการยึดทรัพย์สินดูจะเป็นมาตรการหนึ่งที่รัฐบาลประกาศใช้แล้วได้ผลดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเชิงจิตวิทยา ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์อดีตผู้ค้ารายหนึ่งซึ่งคิดว่าถ้าหากถูกจับและถูกยึดทรัพย์สินหมดก็ไม่รู้ว่าจะทำไปทำไม ที่ขายยาบ้าก็เพราะอยากรวย หาเงินได้จ่ายแม้ว่าจะเสี่ยง ถ้าถูกยึดทรัพย์สินหมดจึงทำให้รู้สึกที่ไม่คุ้มที่จะเสี่ยงค้ายาบ้าต่อไป แต่กระบวนการยึดทรัพย์สินก็มีหลายคนไม่แน่ใจว่าจะโปร่งใสหรือไม่ ทรัพย์สินที่ยึดทั้งหมดจะเข้าคลังจริงหรือไม่

“เล่นจับแล้วยึดทรัพย์สินหมดอย่างนี้เค้าจะเอาเงินที่ไหนไปจ้างทนายละสิ ก็ติดอย่างเดียวละสิ อุดสำหรับหอมรมริบหลบตำรวจเกือบเอาชีวิตไม่รอด กว่าจะขายได้แต่ละเม็ด มายึดทีเดียวหมดเลย แล้วทนายที่ไหนจะมาช่วยถ้าไม่มีเงินจ้าง” “จับแล้วยึดทรัพย์สินที่ทำอยู่ได้แล้ว แต่อยากให้มียึดทรัพย์สินที่น้องไว้ด้วยเพื่อรอตรวจสอบที่มาที่ไป อย่างน้อยญาติพี่น้องจะได้ช่วยดูแลกันเองถึงแม้ไม่ได้ทำแต่ปกปิดก็โดนด้วย” “ขณะนี้มีการยึดทรัพย์สิน สิ่งที่กลัวที่สุดคือ การยึดทรัพย์สินไปแล้วเข้าคลังจริงหรือไม่ เพราะทรัพย์สินที่ยึดได้ไม่แน่ใจว่ามีใครดูแลอยู่หรือไม่ ใครเป็นผู้จัดทำและเป็นทีมงานที่โปร่งใสหรือไม่”

1.5) รัฐบาลต้องทำอย่างต่อเนื่อง อย่าทำแบบ “ผักชีโรยหน้า” ผู้ให้ความคิดเห็นในกลุ่มนี้ต้องการให้การดำเนินงานของรัฐบาลมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่ทำแบบไฟไหม้ฟางหรือแบบผักชีโรยหน้า ทำแบบไม่จริงจัง เพราะการแก้ไขปัญหายาเสฟติดให้ได้อย่างแท้จริงต้องทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

“ต้องจริงจังในการปราบปรามตลอดไป อย่าทำเหมือนไฟไหม้ฟาง เพราะระบบราชการไทยชอบทำอะไรโครมครามตามกระแส สักพักก็จะเงียบ ... เพราะจะทำให้เห็นว่ารัฐบาลมีความตั้งใจจริง ทำให้ฝ่ายประชาชนมี

ความสนใจและอยากมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตามรัฐบาลควรจะต้องดำเนินมาตรการอื่นควบคู่ไปด้วย ไม่ใช่เอาแต่ปราบปรามอย่างเดียว" "ต้องปราบปรามอย่างต่อเนื่องอย่าให้โผล่ขึ้นมาได้ และในขณะเดียวกันก็ต้องเร่งให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนให้รู้ถึงพิษภัยของยาบ้าอย่างละเอียด โดยเฉพาะพวกครูอาจารย์ในโรงเรียนต้องปลูกฝังความรู้ในส่วนนี้อย่างจริงจัง และในรายการวิทยุ ทีวีทุกช่อง ตลอดทั้งหนังสือพิมพ์ต้องออกข่าวถึงพิษภัยยาบ้า หากทำได้แบบนี้เชื่อแน่ว่ายาบ้าขายไม่ได้แน่ในเมืองไทย"

2) ความคิดเห็นเชิงคัดค้าน

2.1) ไม่เห็นด้วยกับการใช้มาตรการรุนแรงของรัฐบาล ผู้แสดงความคิดเห็นในกลุ่มนี้คิดว่าการใช้ความรุนแรงไม่ใช่แนวทางแก้ไขปัญหา กลับทำให้มีการฆ่ากันเองไม่ว่าจะเป็นการฆ่าตัดตอนหรือวิสามัญฆาตกรรม เป็นการกระทำโดยบริสุทธิ์ใจจริงหรือ การดำเนินงานของรัฐบาลมีสองมาตรฐาน ผู้ค้ารายใหญ่ที่เป็นคนใหญ่คนโตมักหลุดรอดจากการใช้มาตรการเด็ดขาดนี้ เช่น

"การที่ตำรวจฆ่าตัดตอนเองเป็นอันตรายเป็นอย่างมาก ทุกวันนี้ 80 เปอร์เซ็นต์ตำรวจฆ่าเอง อย่าพยายามสร้างภาพเลยครับท่าน ผบ.ตร. และท่านนายกรัฐมนตรี มันไม่มีสิทธิ์ไปถึงตัวการใหญ่หรอก อย่างมากปลาชิวปลาสร้อยเท่านั้น" "ทำไมไม่มีใครเชื่อว่าตำรวจทำเอง หาข่าวเอง ฆ่าตัดตอนเอง ชาวบ้านเขารู้ดีที่สุดแต่พูดไม่ได้ พูดแล้วอันตรายเป็นถึงตาย" "ถ้าคุณหรือผมค้ายาหักเขินไม่ไว้ชีวิตแน่ แต่ถ้ารัฐมนตรีมีส่วนเกี่ยวข้อง ทำไมไม่เกิดอะไรขึ้น ทำไมต้องสอบสวนก่อน ทำไมต้องรอลงอาญา ทำไมไม่วิสามัญคนเหล่านี้บ้าง ...ประชาชนถูกปฏิบัติอย่างเด็ดขาดไม่ไว้ชีวิต ส่วนพวกเดียวกันกลับทำอีกอย่าง ...มันมีสองมาตรฐานในบ้านเมืองรู้ตัวบ้างหรือเปล่า"

2.2) รัฐบาลต้องจัดการกับตำรวจก่อนปัญหาหายาเสพติดจึงจะมีโอกาสลดลง ผู้ให้ความเห็นในส่วนนี้มีความสอดคล้องกันในประเด็นความไม่ไว้วางใจตำรวจ และคิดว่าตำรวจคือตัวการสำคัญในการระบวงการค้ายาเสพติด ถ้าไม่จัดการกับตำรวจก่อนและให้อำนาจกับตำรวจเช่นนี้ บ้านเมืองจะวุ่นวายและฆ่ากันมากขึ้นโดยยาบ้าไม่มีวันหมดไปจากเมืองไทย

"ขอให้ท่าน ผบ.ตร.... ทำการกวาดล้างบ้านของท่านให้สะอาดได้ 100 เปอร์เซ็นต์แล้วเมื่อไหร่ ยาเสพติดต้องหมดไปจากประเทศไทยแน่..." "ปราบยาบ้าให้ได้ต้องปราบตำรวจที่ค้ายาและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาให้ได้เสียก่อน" "ตำรวจอยู่เบื้องหลังการค้า อันดับแรกจับยาบ้าได้จะเก็บเอาไว้ส่วนหนึ่งเอาไปแจกจ่ายตามสถานประกอบการ เมื่อขายมากเข้าก็เป็นขาใหญ่ ทางการให้ฆ่าตัดตอนก็ฆ่าลูกข่ายแล้วหาคนมาขายแทน ที่จริงที่ตำรวจฆ่าเพราะกลัวจะพัวพันมาถึงตนเอง" "ตำรวจในท้องที่รู้หมดว่าใครค้ายาบ้าแต่ผลประโยชน์มันมหาศาล" "มันจะหมดไม่ได้ตราบดีที่ข้างในองค์กรตำรวจมีหนอนบ่อนไส้คอยส่งข่าวการเคลื่อนไหว..." "ตราบดีที่เม็ดเงินของธุรกิจนรกนี้ยังมหาศาลพอที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ทั้งกลางและบนบางคน พร้อมจะรับสินบนโดยไม่ละอายใจและไม่เกรงกลัวกฎหมาย" "อยากให้ยาบ้าหมดเหอ ยุบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไม่มีตำรวจ ยาเสพติดไม่มีแน่"

2.3) รัฐบาลต้องกล้าจัดการกับผู้มีอำนาจวาสนาระดับสูงและนักการเมืองใกล้ชิด ผู้ให้ความคิดเห็นใน ส่วนนี้เชื่อว่ารัฐบาลแก้ไขไม่ถูกทาง เป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุมากกว่า เพราะผู้อยู่เบื้องหลังอย่างแท้จริงคือบรรดาผู้มี อำนาจระดับสูงของประเทศ ซึ่งมักจะดำเนินการผ่านเครือข่ายกระบวนการค้ายาเสพติดลงไปถึงนักการเมืองท้องถิ่น และผู้มีอิทธิพลในระดับท้องถิ่น ดังนั้นถ้าจะกำจัดที่ต้นตอคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องกล้าแตะต้องข้าราชการหรืออดีต ข้าราชการระดับสูง และนักการเมืองในระดับชาติ

“ต้นตอของปัญหาที่แท้จริงไม่ได้รับการแก้ไข ทักษิณแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ...หากจะต้องฆ่าคนที่ยุ่ง เกี่ยวหรือมีผลประโยชน์จากยาเสพติด เก่งกว่าตำรวจจะเหลือไม่ถึงครึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสส.จะไม่ เหลือให้มีเสียงถึงครึ่งในสภา...” “จะปราบให้หมดก็กำจัดพวกอิทธิพล นักการเมือง ตำรวจ ทหาร พวกใหญ่ๆ โดนๆ ทั้งหลายนี้แหละตัวดีทำลายประเทศชาติ ค่าเอง ขายเอง สั่งการเอง มันจะหมดได้ง่าย” “ตราบโดพวกอิทธิพล กำจัดไม่หมดไม่มีทางปราบยาบ้าได้หรอก” “คนที่อยู่รอบๆตัวนายภยนันแหละตัวดี เป็นคนนำชาติไปสู่ กระบวนการค้ายา แม่! รวยจนรากลือคอกอย่างนี้ ยังทำเป็นไม่ทราบอีกหรือ” “ดูจากคนในพรรคการเมืองของ ท่านเองก็พอทราบได้ว่าคำว่า ‘พรรคพวก’ มันยังคงอยู่คู่มือเมืองไทยชั่วฟ้าดินสลาย จริงไหมครับป้าและท่านเสฯ ทั้งหลาย”

2.4) เปลี่ยนชื่อยาบ้าเป็นชื่ออื่น ยาบ้าก็จะหมดไปจากประเทศไทย ความคิดเห็นในส่วนนี้เป็นความ คิดเห็นเชิงประชดประชัน เพราะคิดว่าการดำเนินงานของรัฐบาลไม่มีทางที่จะขจัดปัญหายาบ้าได้หมดสิ้นไป แต่จะทำ ได้ง่ายกว่าโดยไม่ต้องฆ่าตัดตอนหรือใช้มาตรการอื่นใด เพียงแต่เปลี่ยนชื่อยาบ้าไปเป็นชื่ออื่นอย่างที่เคยเปลี่ยนจากยา ม้าเป็นยาบ้า ก็ทำให้ยาม้าหมดไป ดังนั้นรัฐบาลอาจเปลี่ยนจากยาบ้าเป็นชื่อ ยามรณะ ยานรก ยา.ย ยาฆ่า ยาตาย ยาฆ่าหญ้า ยาหมา ยาควาย ยาซ่า ยาทักษิณ หรือแม้ว่าจะเปลี่ยนกลับไปเป็นยาม้า หรือให้เป็นชื่อขนมอย่างใดอย่าง หนึ่ง หรือประกาศให้เป็นยาสามัญประจำบ้าน รับรองได้ว่ายาบ้าจะหมดไปจากประเทศไทยอย่างแน่นอน

“เปลี่ยนชื่อสิครับได้ผลร้อยเปอร์เซ็นต์ เหมือนใครบางคนในอดีต ทำให้ยาม้าหมดไป” “เปลี่ยนชื่อยาบ้า เป็นยาทักษิณก็ได้ เก๋ดีออก”

3) ความคิดเห็นเชิงเสนอแนะมาตรการ

3.1) ให้รัฐบาลผลิตยาปลอมออกมาขาย หรือผลิตยาราคาถูกออกไปแข่งในตลาด เป็นแนวคิดที่เสนอ แนวทาง 2 แนวทางคล้ายกันคือ แนวทางแรกให้รัฐบาลผลิตยาปลอมที่มีผลรุนแรงถึงชีวิตสำหรับผู้เสพออกขายใน ตลาด เมื่อมีผู้เสพยาบ้าแล้วเสียชีวิตจะทำให้คนกลัวเลิกเสฟไปเอง ต้องยอมเสียคนส่วนน้อยเพื่อรักษาคนส่วนใหญ่ หรือรัฐบาลผลิตยาบ้าราคาถูกออกขายแข่งในตลาด ถ้าขายยาบ้าไม่ได้ราคา ไม่รวย ก็คงไม่มีใครอยากขาย รัฐบาลก็จะ สามารถควบคุมผู้เสพและสามารถดำเนินมาตรการต่างๆในการบำบัดฟื้นฟูได้ต่อไป

“รัฐบาลควรผลิตยาบ้าผสมยาพิษกินไปตายบ๊ีบ โดยให้ทุกสื่อช่วยกันออกข่าวว่ายาบ้าเป็นพิษร้ายแรง กินแล้วตายทันที แล้วใครหน้าไหนจะกล้าซื้อ ไม่มีคนซื้อ คนผลิตคงหยุดไปเองแหละ” “หากรัฐบาลทำขายเองให้ถูกกฎหมาย และราคาถูก เมื่อคนขายมียาบ้าที่ราคาแพงกว่าที่รัฐผลิต ก็เกิดการล้มละลาย เมื่อของราคาถูก จะไม่มีใครอยากขาย จะไม่มีใครหลอกนักเรียนให้กินยาบ้า ยาบ้าจะหมดไปจากเมืองไทย” “ให้โรงพยาบาลแจกยาบ้าฟรี มีชื่อแม้ว่าต้องกินที่นั่นเลย มีห้องไว้ให้กินเสร็จ จะนอนหรือทำบาบออะไรก็อยู่ในนั้น...” “รัฐผลิตยาบ้าแจกก็ค่อยๆ หาวิธีใส่อะไรเข้าไปทำให้เบื่อเสฟไปเอง คงต้องค่อยเป็นค่อยไปเลิกทันทีคงไม่ได้” หรือ “...ทำการขึ้นทะเบียนผู้ติดยาเหล่านี้ และแจกจ่ายยาเสฟติดให้คนเหล่านั้นเท่านั้น จากนั้นพยายามโน้มน้าวให้คนเหล่านั้นรักษาอาการติดยา ...แต่ถ้าเลิกไม่ได้ก็ให้เสฟต่อไปจนกว่าจะเลิกได้”

3.2) ควรกำจัดกลุ่มผู้ผลิตและผู้ค้ารายใหญ่มากกว่าจัดการกับรายย่อย เป็นความคิดเห็นที่ต้องการแก้ปัญหาที่ต้นตอโดยเฉพาะกับกลุ่มผู้ผลิตและผู้ค้ารายใหญ่ เพราะการฆ่าตัดตอนหรือวิสามัญฆาตกรรมรายย่อย ทำไปอีกก็ปีก็ไม่หมดปัญหาเพราะยังมีคนผลิตอยู่ ยังเป็นการแก้ปัญหาไม่ถูกจุด

“โรงงานก็รู้ เเยนต์ใหญ่ก็รู้ มั่วแต่ฆ่ากันตายเพื่อทำสถิติและสร้างภาพอุจาดตาอยู่ได้ คอมมานโดลุยมันเลยครับ ต้องเล่นของหนัก อำนาจและกำลังมืออยู่แล้วครับในมือ รับรองว่าประชาชนเห็นด้วย มั่วแต่สร้างสถิติ เบื่อครับมันไม่ใช่กีฬา แต่เป็นภัยคุกคามของชาติ” “ฆ่าคนผลิตให้หมด เมื่อไม่มีคนผลิต คนขายก็ไม่มีของไปขาย คนเสฟก็ไม่มีของที่จะเสฟ มันก็หมดไปเอง” “ของกลัวๆไม่น่าคิดมาก สิ่งเครื่องบินไปทิ้งระเบิดใส่โรงงานผลิตสองสามลูก...จบ” “มันต้องฆ่าตัดตอน ไม่ใช่ฆ่าตัดตอน ต้องฆ่าคนที่ผลิต รัฐบาลต้องเอาจริงกับคนผลิต ถ้ามาฆ่าตัดตอนแบบนี้มีหวังคนไทยสูญพันธุ์ก่อนว่าแดงแน่...”

3.3) ให้ความสำคัญกับการบำบัดรักษาผู้เสฟและผู้ติดยาเสฟติด เป็นความเห็นในทิศทางตรงข้ามกับความเห็นที่ 3.2) โดยคิดว่าถ้าไม่มีคนเสฟก็ไม่มีคนขาย เมื่อไม่มีคนขายก็ไม่มีคนผลิต จึงควรเน้นการบำบัดรักษาผู้เสฟและผู้ติดยา แต่จะใช้วิธีการใดให้ได้ผลดีต้องพิจารณากันให้รอบคอบ ซึ่งมีผู้ให้ข้อคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป

“ปัญหาทางด้านผู้เสฟมันก็เหมือนกับโครงการ 30 บาท ที่สามารถจะสำรวจสำมะโนประชากรผู้เสฟยาแล้วใช้กระบวนการทางด้านสาธารณสุขเข้าบำบัดฟื้นฟูผู้เสฟ แล้วเราจะเข้าถึงผู้เสฟได้โดยตรง” “ออกกฎหมายรองรับผู้เสฟให้ไปสถานบำบัดและฝึกอบรมวิชาชีพ และลงโทษให้บวชเป็นพระตลอดชีวิต” “ต้องดูว่าทำไมจิตใจคนที่เสฟยาเขาถึงได้อ่อน ทั้งๆ ที่เขารู้ว่ายาเสฟติดไม่ดี ก็ยังเลิกไม่ได้ ยังอยากลองอีก ...เมื่อเข้าใจแล้วก็ใช้มาตรการฟื้นฟูได้ถูกจุด” “รากฐานของปัญหาอยู่ที่ความอ่อนแอทางจิตใจของผู้เสฟ ทำไมคนไทยมีศาสนาพุทธที่ประเสริฐอยู่แล้วไม่อบรมลูกหลานให้เข้มแข็งทางด้านจิตใจ ภัยยาบ้าจะทำลายได้หรือ ...การบำบัดรักษาจึงไม่ใช่จะใช้แต่เฉพาะมาตรการทางสาธารณสุข ควรจะเน้นการบำบัดรักษาด้านจิตใจด้วย”

แนวทางการดำเนินหลายๆด้านนี้มีลักษณะต่างคนต่างความคิด การนำเสนอนี้เป็นเพียงการเสนอมุมมองที่ น่าสนใจไว้ให้พิจารณา

3.4) ใช้มาตรการชุมชนดูแลและแก้ไขป้องกัน เป็นความเห็นที่เน้นให้ชุมชนเป็นภาคส่วนสำคัญในการ แก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติดของตนเอง โดยเน้นการสร้างครอบครัวอบอุ่นและชุมชนให้เข้มแข็งหรือจะเรียกว่าครอบครัวเชื้อ อาทรหรือชุมชนเอื้ออาทรก็ได้ แต่ต้องเป็นกระบวนการทำงานที่เริ่มต้นมาจากครอบครัวและชุมชน ไม่ใช่รัฐสั่งการหรือ มอบหมายผ่านเครือข่ายราชการ

“จะต้องใช้ระบบสังคมเป็นเครื่องมือ ตั้งแต่สถาบันครอบครัว โรงเรียน ไปถึงชุมชน หาวิถีกันเอง เพื่อให้เกิดการร่วมไม้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหา” “สมัยนี้ป้องกันไม่让孩子สัมผัสกับสิ่งยั่ว ทางที่ดีเราต้องป้องกัน เด็กจากภายในดีกว่า ...โดยมากเด็กที่ติดยา มักเป็นเด็กที่พ่อแม่แยกทางกัน หรือพ่อแม่เอาแต่ทำงานไม่มีเวลาให้ ลูกๆ จึงกลายเป็นคนด้อยคุณภาพ เพราะขาดความอบอุ่นไม่มีเป้าหมายในชีวิต จึงคบเพื่อนชั่วและในที่สุดก็ติดยา และพัฒนาเป็นคนขายยาในที่สุด ...ครอบครัวอบอุ่นลูกๆ หลานๆ เราหลีกเลี่ยงเสพติดแน่นอน...” “ประชาชน ทุกคนต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาอย่าให้มีผู้ขายและผู้เสพยาบ้าในหมู่บ้านของเรา ทุกคนต้องช่วยกันดูแล สร้าง ครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็ง”

3.5) ใช้มาตรการทางสังคมและอื่นๆ ความคิดเห็นกลุ่มนี้เป็นความคิดเห็นอื่นๆที่มีความหลากหลายปนเป กันระหว่างมาตรการทางสังคม ทางศาสนา การดำเนินการในเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานของรัฐ รวมทั้ง ข้อเสนอแนะด้านการข่าวและการเพิ่มรางวัลนำจับ

“ต้องใช้วิธีการกีดกันทางสังคม ลูกหลานของคนที่ยายต้องไม่ให้เข้าเรียน ปรับค่าเรียนให้แพงกว่าคนที่ สุจริต มันอยากขายก็ให้มันขายเอาเงินมาจ่ายค่าเรียนลูกที่แพงกว่าคนอื่น เดี่ยวมันก็เบ๊เล็กไปเอง” หรือ “บุคคล ใดที่เข้ารับราชการหรือเล่นการเมือง คนในครอบครัวหรือญาติพี่น้องต้องไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด” “ต้องแก้ที่คน คนที่เขาค้ายาเสพติดและทำในสิ่งที่ผิดกฎหมายต่างๆ ก็เป็นเพราะว่าจิตใจไม่มีศีล สมาธิ ปัญญา ไม่มีหิริโอตตัปปะ กล้าที่จะทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ถ้าผมเป็นผู้บริหารประเทศผม จะใช้ธรรมะมาอบรมสั่งสอนให้คนมีความเกรงกลัว ต่อบาปกรรม จะได้ไม่มีคนขายยาบ้า” “...ถ้าเป็นคนที่มีศีล สมาธิ สติ และปัญญา เชื่อได้เลยว่าเขาไม่กล้าที่จะทำ ในสิ่งที่ไม่ถูกต้องอย่างแน่นอน” “ชุดปราบปรามน่าจะมีลักษณะบูรณาการ ประกอบด้วยตัวแทนศาล อัยการ ทนาย ตำรวจ อำเภอกัน ท้องถิ่น เพื่อลดปัญหาความระแวงสงสัยซึ่งกันและกัน การปราบปรามจะเดินไปทางเดียว ดัน ข้อมูลเดียวกัน จะได้ช่วยกันแก้ปัญหา และเป็นทีที่เชื่อมั่นศรัทธาของประชาชน แต่ก็ต้องระวังว่าจะทะเลาะกัน แย่งผลงานกัน” “น่าจะเพิ่มรางวัลนำจับให้มากกว่านี้...” และ “น่าจะให้สินบนนำจับแก่คนแจ้งเบาะแสด้วย คน แจ้งได้ผลประโยชน์ด้วยก็จะเป็นแรงจูงใจ ไม่ใช่จับได้เท่าไรตำรวจเอาไปหมด...”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุดท้ายนี้ขอจบการนำเสนอความคิดเห็นของประชาชน ด้วยข้อเสนอแนะการแก้ปัญหาด้วยแนวทางการพัฒนา “วิธีที่จะทำให้ยาบ้าหมดไปจากเมืองไทย ต้องทำดังนี้ (1) ลดปัญหาความยากจนของคนไทย (2) สร้างความกินดีอยู่ดีให้สังคมชนบท (3) อายัดยึดเวสต์มินสเตอร์ให้สังคม และ (4) สร้างความเป็นธรรมให้สังคมทุกระดับ”

ปัญหายาเสพติดภายหลังการประกาศสงครามยาเสพติด

ในช่วงหลังการประกาศสงครามยาเสพติดนั้น ศตส.จ.สระแก้ว ยังคงกำหนดมาตรการเพื่อการติดตามและเฝ้าระวังปัญหาเสพติดอย่างต่อเนื่อง โดยการติดตามและเฝ้าระวังภายในจังหวัดให้เป็นความรับผิดชอบของคณะผู้ประสานพลังแผ่นดินตามแนวทางชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะปัญหาเสพติด โดยอยู่ในการกำกับดูแลของฝ่ายปกครองในแต่ละอำเภอ ซึ่งจะเฝ้าระวังให้มีผู้ค้าอยู่ในชุมชน และถ้ามีผู้เสพหรือผู้กลับไปเสพยาก็จะต้องจัดการพาไปบำบัดรักษาหรือดำเนินมาตรการทางกฎหมายต่อไป สำหรับการติดตามเพื่อการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้เสพหรือผู้กลับไปเสพยา ยังคงอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อีกมาตรการหนึ่งเป็นการติดตามและเฝ้าระวังตามแนวชายแดน สระแก้วยังเป็นพื้นที่ชายแดนที่มีความเสี่ยงต่อการใช้เป็นเส้นทางลำเลียงยาเสพติดชนิดต่างๆมาจากประเทศกัมพูชา การกำหนดแนวทางการติดตามและเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในอำเภอต่างๆตามแนวชายแดนจึงเป็นสิ่งจำเป็น ศตส.จ.สระแก้วได้กำหนดให้ ศตส.อ.ทุกอำเภอตามแนวชายแดนเป็นศูนย์กลางบูรณาการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในการป้องกัน ปราบปราม และการบำบัดรักษา โดยเน้นในการตรวจจับผู้ลักลอบขนยาเสพติดข้ามแดนตามด่านและจุดผ่อนปรนต่างๆ และให้เข้มงวดมากที่ด่านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การติดตามและเฝ้าระวังภายในจังหวัด

สำหรับการเฝ้าระวังปัญหาการเสพยาและการค้ายาเสพติดในปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว จะมีการประสานเป็นเครือข่ายตั้งแต่ระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยระดับหมู่บ้านจะมีผู้นำและคณะกรรมการชุมชนประสานงานร่วมกับกลุ่มผู้ประสานพลังแผ่นดินที่มีการจัดตั้งขึ้นมาหลังการประกาศสงครามยาเสพติด ซึ่งกล่าวได้ว่าสามารถช่วยกันดูแลและตรวจสอบได้ในระดับหนึ่ง ขึ้นอยู่กับความตระหนักในปัญหาและการร่วมมือกันระหว่างกลุ่มผู้ประสานพลังแผ่นดินและชาวบ้าน นอกจากนี้แต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการแก้ไขปัญหาเสพติด ต่างก็พยายามเข้าไปจัดตั้งอาสาสมัครในหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อช่วยเป็นหูเป็นตาในการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดภายในชุมชน ดังนี้

ฝ่ายปกครอง มี อส.-อาสาสมัครรักษาดินแดน และ

อปพร.-อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ฝ่ายสาธารณสุข มี อสม.-อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ฝ่ายตำรวจ มี ตำรวจบ้าน หรือโครงการอาสาสมัครตำรวจบ้านด้านอาชญากรรมและยาเสพติด¹²

อีกมาตรการหนึ่งที่กำลังดำเนินการ คือการตรวจสอบสถานบันเทิงเป็นประจำทุกวันศุกร์ ซึ่งจะมีการตรวจสอบทั้งความถูกต้องในการประกอบการ (เอกสารใบอนุญาตและการปฏิบัติตามกฎ) การพกพาอาวุธ และตรวจปัสสาวะ เป็นมาตรการที่ร่วมดำเนินการระหว่างฝ่ายปกครอง ตำรวจและสาธารณสุข ซึ่งที่ผ่านมาหากพบว่าการฝ่าฝืนจะดำเนินการสั่งปิดสถานประกอบการ ทั้งนี้ในการตรวจสอบในปี 2546 ยังพบว่ามีผู้ต้องสงสัยว่าเสพยาเสพติด หลังจากการตรวจสอบและยืนยันว่าเสพยาเสพติดจริง ก็นำส่งสถานบำบัดรักษา

การติดตามและเฝ้าระวังตามแนวชายแดน

การติดตามและเฝ้าระวังตามแนวชายแดน จะเน้นในด้านการเฝ้าระวังการค้าและการลำเลียงยาเสพติดข้ามแดน สำหรับการดำเนินงานในระดับเจ้าหน้าที่จะเน้นการทำงานในลักษณะบูรณาการร่วมกันทั้งฝ่ายปกครอง ตำรวจ ทหาร และหน่วยงานที่รับผิดชอบที่ด้านชายแดนและจุดผ่อนปรนต่างๆ โดยมีการประสานการทำงานร่วมกันอย่างแข็งขัน ตัวอย่างเช่น ในกรณีของอำเภออรุณประเทศมีการประสานร่วมกัน ดังนี้

- ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับอำเภอ (ศตส.อ.อรุณประเทศ)
- เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจภูธรระดับอำเภอ (สภอ.อรุณประเทศ) และระดับตำบล (สภต.คลองลึก)
- กองกำลังบูรพา ทั้งในส่วนของทหารพรานที่ 12 อรุณประเทศ กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 12 รักษาพระองค์ อรุณประเทศ
- ตำรวจตระเวนชายแดนที่ 12 อรุณประเทศ
- ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง อรุณประเทศ
- ศุลกากรคลองลึก

¹² อาสาสมัครตำรวจบ้านเป็นการรับสมัครประชาชนเข้ามาเป็นอาสาสมัครตำรวจหมู่บ้านๆ ละ 10 คน ให้อยู่ดูแลปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด โดยในแต่ละหมู่บ้านทางสถานีตำรวจภูธรจะจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวนไปรับผิดชอบประจำหมู่บ้านละ 1 คน ภายใต้การกำกับดูแลของนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรตำบลละ 1 นาย ทั้งหมดนี้จะประสานงานกันตรวจจับ ตั้งจุดตรวจ แจ่งข่าว ละช่วยเหลือดูแลความสงบเรียบร้อยภายในชุมชน

นอกจากการเข้มงวดตรวจตราในบริเวณด้านถาวรและจุดผ่อนปรนแล้ว ตามแนวตะเข็บชายแดนยังมีจุดพักสายตรวจในจุดล่อแหลมที่จะมีการขนถ่ายยาเสพติดข้ามแดน โดยการประสานงานกันระหว่างทหารและ ตชด. การจัดสายตรวจคอยลาดตระเวนเลียบบแนวชายแดน รวมทั้งยังมีการดำเนินการด้านการข่าวติดตามความเคลื่อนไหวของผู้ผลิต ผู้ค้า ทางฝั่งประเทศกัมพูชาอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นเกี่ยวกับแหล่งผลิต จุดพักยา เส้นทาง การลำเลียง ฐานข่าวนี้เป็นสายข่าวทางฝั่งกัมพูชา ซึ่งอาจจะเป็นคนเขมรหรือคนไทยที่ข้ามไปทำธุรกิจต่างๆ ทางฝั่งโน้นสายข่าวเหล่านี้มักจะเป็นสายที่เจ้าหน้าที่เลี้ยงไว้ในลักษณะเป็นความสัมพันธ์ในรูปแบบการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เช่น การให้สิทธิพิเศษในการเข้า-ออกชายแดน และมีอีกส่วนหนึ่งที่เป็น การซื้อข่าว แต่ส่วนมากดำเนินการไม่ได้เต็มที่เพราะติดขัดทั้งงบประมาณสนับสนุนมีไม่เพียงพอ บ่อยครั้งที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้เงินส่วนตัวเพื่อเลี้ยงสายข่าวของตนเองไว้ นอกจากนี้ตามหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ตามแนวชายแดนจะต้องมีการฝังสายลับไว้เป็นแหล่งข่าวอีกทางหนึ่งด้วย

กิจกรรมเหล่านี้ปรากฏให้เห็นชัดเจนในเขตอำเภออรัญประเทศ ซึ่งเป็นอำเภอชายแดนที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเป็นเส้นทางการลำเลียงยาเสพติดข้ามแดน เพราะอรัญประเทศมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชารวมเป็นระยะทางยาวประมาณ 65 กิโลเมตร มีแหล่งการค้าที่สำคัญ 2 แห่ง ได้แก่ จุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก (ตลาดโรงเกลือ) และจุดผ่อนปรนการค้าบ้านหนองปรือ (ตลาดหนองปรือ) ทำให้มีการขยายตัวของประชากรและความเจริญ มีการเติบโตของชุมชนอย่างรวดเร็ว เริ่มแปรเปลี่ยนเป็นสังคมเมืองและเป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจ การค้า การลงทุน การขนส่ง การคมนาคมและการท่องเที่ยวในภูมิภาคอินโดจีนในอนาคตอันใกล้ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้มีความต้องการแรงงานสูง เกิดความหลากหลายด้านแรงงานที่อพยพเข้ามาในพื้นที่ทั้งแรงงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย และแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง และเป็นปัญหาส่วนหนึ่งต่อการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของยาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้า

นอกจากนี้เพื่อให้การเฝ้าระวังปัญหาเสพติดตามแนวชายแดนได้ผลอย่างยั่งยืน ทาง ศตส.อ.อรัญประเทศ ยังได้ดำเนินงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามแนวทางของกระทรวงมหาดไทยและนโยบายของนายกรัฐมนตรี ที่มอบให้กับหัวหน้าส่วนราชการ ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2546 ดังนี้

1. ประชุมชี้แจงนโยบายและแนวทางการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพล ให้กับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง สถานีตำรวจท้องที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับควบคุมกำกับดูแล ผู้ได้บังคับบัญชาให้เลิกพฤติกรรมสนับสนุน รวมถึงอำนวยความสะดวกหรือเรียกรับผลประโยชน์จากผู้มีอิทธิพล และปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมทั้งกวดขันดูแลไม่ให้มีการข่มขู่เรียกรับผลประโยชน์จากผู้ประกอบอาชีพต่างๆ และกำชับไม่ให้ข้าราชการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเรียกรับผลประโยชน์โดยเด็ดขาด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดังนี้

2. ประชุมคณะกรรมการตรวจสอบกลั่นกรองบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิพล เพื่อจัดทำบัญชีรายชื่อและดำเนินการ
2.1) จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิพลในพื้นที่ 6 คน แยกเป็น ประเภทลักลอบนำคน เข้า-ออก ราชอาณาจักร 5 คนและประเภทเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 1 คน ซึ่งจับกุมดำเนินคดีแล้ว 6 คน
  - 2.2) จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ให้พินระสัญญาต่อนายอำเภออรัญประเทศและตำรวจ ว่าจะยุติการกระทำในลักษณะเป็นผู้มีสิทธิพลจำนวน 24 คน
  - 2.3) จัดทำบัญชีเฝ้าระวังจำนวน 15 คน
  - 2.4) การป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและอาชญากรรม เก็บรวบรวมปืนได้ 426 กระบอก ระเบิดขวาง 2 ลูก
  - 2.5) จัดระเบียบผู้ประกอบการอาชีพรถจักรยานยนต์รับจ้าง และรถรับจ้างประเภทอื่นๆ เพื่อจัดทำทะเบียนคุมคิวรถจักรยานยนต์รับจ้างและสามล้อเครื่องรับจ้าง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการเฝ้าระวังไม่ให้ผู้ประกอบการอาชีพเหล่านี้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้าและเสพยาเสพติด
3. ร่วมกับสถานีตำรวจท้องที่ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบการอาชีพที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยคุกคามของผู้มีสิทธิพลให้ประชาชนฉันทักกำลังเป็น "พลังแผ่นดินขจัดสิ้นผู้มีสิทธิพล"

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานการณ์ยาเสพติดบนเกาะช้าง

เกาะช้างในอดีตประมาณ 50-60 ที่ผ่านมา มีคนจีนนำเรือใบและเรือสำเภาเข้ามาค้าขายสินค้าระหว่างเกาะช้างกับจันทบุรี สินค้าสำคัญจากเกาะช้างทางด้านฝั่งทะเลตะวันตกคือของป่าจำพวกไม้หอม หวาย ยางมะนาว ลูกสำรอง และหมาก พ่อค้าชาวจีนจะนำของป่าจากเกาะช้างขึ้นเรือไปขายที่ตลาดอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี และซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคจากตลาดขลุงกลับมาขายที่เกาะช้างด้วย โดยสินค้าอย่างหนึ่งที่เป็นที่นิยมของชาวบ้านเกาะช้างในขณะนั้นคือฝิ่น ซึ่งโรงฝิ่นขณะนั้นยังไม่ถูกห้าม และประชาชนสามารถเข้าไปสูบฝิ่นได้ แหล่งซื้อ-ขายฝิ่นสำคัญในขณะนั้นคือบริเวณปากแม่น้ำเวฬุในเขตอำเภอขลุง

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งเล่าว่าราว 50 ปีก่อนของป่าบนเกาะช้างเริ่มลดน้อยลง สินค้าที่พ่อค้าจีนนำไปขายที่จันทบุรีจึงเปลี่ยนไปเป็นสินค้าเกษตรและผลผลิตจากการประมง โดยเฉพาะมะพร้าวและกะปิได้กลายเป็นสินค้าสำคัญจากเกาะช้าง ในขณะที่ฝิ่นยังคงเป็นสินค้าสำคัญอย่างหนึ่งที่นำกลับมาขายบนเกาะช้าง ในเวลานั้นการทำเกษตรกรรมบนเกาะช้างยังไม่เป็นที่นิยมมากนัก เมื่อมะพร้าวกลายเป็นสินค้าสำคัญชาวบ้านจึงเริ่มถากถางป่าขายในพื้นที่ทำสวนมะพร้าว การจ้างแรงงานถากถางป่าในขณะนั้นมีให้เห็นอยู่ทั่วไป โดยผู้มารับจ้างถางป่าส่วนหนึ่งเป็นผู้ติดฝิ่นด้วย ดังนั้นจึงมีชาวบ้านบางราย (รวมทั้งผู้ให้ข้อมูล) ใช้วิธีการจ่ายค่าจ้างแรงงานเป็นฝิ่น เจ้าของสวนซึ่งส่วนมากเป็นคนมีฐานะดีซื้อฝิ่นจากพ่อค้าชาวจีนมาก่อน (ไม่ทราบน้ำหนัก) ในราคาประมาณ 70 บาท (ราคาในขณะนั้น) แล้วนำมาแบ่งเป็นก้อนเล็กๆ โดยใช้ยาทมิ้ใจมาคลุกเพื่อไม่ให้เหนียวติดกันเป็นก้อน แล้วนำมาคลีงเป็นแท่งยาวเพื่อตัดแบ่งขายเป็นก้อนในราคาประมาณ 10-15 บาทให้แก่คนงานที่มารับจ้างถางป่า โดยไม่ได้แบ่งขายเป็นอาชีพ

หลังจากที่รัฐบาลประกาศห้ามสูบฝิ่น (คงจะราวๆ 44-45 ปีก่อน) คนที่ติดฝิ่นจึงได้เปลี่ยนมาสูบแค็ปหรือเฮโรอีน เจ้าของสวนก็เปลี่ยนมาซื้อเฮโรอีนจากพ่อค้าชาวจีนซึ่งไปหาซื้อมาจากแหล่งเดิม พ่อค้าขายเฮโรอีนเป็นถุง (ไม่ทราบน้ำหนัก) ในราคาถุงละ 70 บาทเช่นเดียวกัน เจ้าของสวนนำมาแบ่งเป็นกองเล็กๆ ประมาณ 10 กองแล้วห่อด้วยกระดาษแก้วจ่ายเป็นค่าจ้างให้แก่แรงงานถางป่า ซึ่งอัตราค่าจ้างในขณะนั้นวันละ 15-25 บาท เจ้าของสวนยังมีกำไร

จากการขายเฮโรอีนนี้มากกว่า 100 บาทจากเฮโรอีนที่ซื้อแต่ละห่อ ผู้ให้ข้อมูลดำเนินการซื้อและขายเฮโรอีนในลักษณะเช่นนี้มานานหลายปีจนสามารถถากถางป่าเป็นสวนมะพร้าวและสวนยางพาราได้เป็นจำนวนถึง 228 ไร่

ในกรณีของกัญชานั้นเป็นสารเสพติดอีกชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านนิยมเสพกันมานานกว่า 60 ปีแล้ว โดยในขณะนั้นกัญชาเป็นพืชที่ปลูกอยู่ทั่วไปทั้งในป่าและในสวน ชาวบ้านไม่คิดว่าเป็นสิ่งเสพติดที่ร้ายแรง ในอดีตเกือบทุกครัวเรือนบนเกาะช้างมีผู้เสพกัญชา เพราะนอกจากจะเพลิดเพลินแล้วยังช่วยให้สามารถทำงานในสวนได้อย่างสนุกสนานและทนนานด้วย คนที่มีอาชีพประมงก็นิยมเสพกัญชาด้วย เพราะกัญชาสูบแล้วเมานานกว่าใบยาสูบ

สถานการณ์อุปสงค์และอุปทานของยาเสพติดบนเกาะช้าง

คดียาเสพติดที่มีการจับกุมและดำเนินคดีในพื้นที่กิ่งอำเภอเกาะช้างมีน้อยมาก ยาเสพติดที่ตรวจค้นและจับกุมได้ส่วนใหญ่เป็นกัญชา มีฝิ่นบ้างเล็กน้อย ไม่มีผู้ลักลอบปลูกหรือผลิตในพื้นที่ ยาเสพติดทั้งหมดลักลอบมาจากฝั่งตราดและประเทศกัมพูชา ผู้ต้องหาที่จับกุมได้มีทั้งคนไทยที่อยู่บนเกาะ และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งเป็นผู้เสพทั้งสิ้น ไม่มีการจับกุมผู้จำหน่ายหรือผู้ค้ารายใหญ่

ตาราง 4-1 สถิติคดียาเสพติด ระหว่างปี 2543-เดือนตุลาคม 2545

ประเภทยาเสพติด	ปี 2543			ปี 2544			ปี 2545		
	เกิด(ราย)	จับ(ราย)	คน(ราย)	เกิด(ราย)	จับ(ราย)	คน(ราย)	เกิด(ราย)	จับ(ราย)	คน(ราย)
กัญชา	7	7	7	11	11	11	9	9	14
ฝิ่น	-	-	-	1	1	1	1	1	1
ยาบ้า	-	-	-	2	2	2	2	2	5
รวม	7	7	7	14	14	14	12	12	20

กัญชาเป็นยาเสพติดที่ได้รับความนิยมมากบนเกาะช้าง ทั้งฝั่งตะวันตกที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของเกาะช้าง ซึ่งได้แก่บริเวณชายหาดยาวตั้งแต่บริเวณหาดทรายขาวเรื่อยลงใต้ไปทางชุมชนประมงบางเบา และทางฝั่งตะวันออกที่เป็นชุมชนชาวสวนและชาวประมง ผู้เสพกัญชามีทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติและคนไทยที่ทำงานในสถาน

บริการต่างๆ ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ ในขณะที่ยาบ้าเป็นยาเสพติดที่ไม่ได้รับความนิยมมากนักเพิ่งจะปรากฏให้เห็นมากขึ้นในช่วงระหว่าง 2-3 ปีที่ผ่านมา เมื่อมีการก่อสร้างสถานบริการต่างๆ บนเกาะช้าง อันเป็นผลให้มีแรงงานก่อสร้างเข้ามาทำงานบนเกาะช้างมากขึ้น การใช้ยาบ้าจึงมีให้เห็นมากขึ้น ประกอบกับการประมงมีการขยายตัวมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว จึงเริ่มมีแรงงานประมงรับจ้างชาวเขมรเข้ามาทำงานบนเรือประมงขนาดกลางมากขึ้น ซึ่งคนกลุ่มนี้นิยมเสพยาบ้ามากกว่ากัญชา การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ด้านอุปสงค์และอุปทานยาเสพติดบนเกาะช้างจึงมีความชัดเจนมากขึ้น

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเป็นผู้เสพยาบ้ากลุ่มใหญ่ที่สุด

ในแง่ของอุปสงค์ของกัญชานั้น ผู้เสพยาบ้ากลุ่มใหญ่ที่สุดคือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ รองลงมาเป็นคนต่างถิ่นที่เข้ามาทำงานอยู่บนเกาะช้าง ทั้งผู้ที่ทำงานในสถานบริการและแหล่งบันเทิงต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหญิงและชายบริการที่มักจะร่วมเสพยาบ้ากับลูกค้าชาวต่างประเทศ รวมไปถึงพนักงานบริการในโรงแรม ร้านอาหาร และบาร์เบียร์ ซึ่งมักจะเข้าไปเกี่ยวข้องทั้งในลักษณะผู้เสพและตัวแทนขาย และอาจจะเป็นทั้งในลักษณะลูกจ้างหรือเป็นผู้ขายรายย่อยที่รับมาจากนายทุนแล้วนำมากระจายให้ลูกค้าโดยได้รับรายได้เป็นส่วนแบ่งเปอร์เซ็นต์จากการขาย การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านอุปสงค์ของยาเสพติดบนเกาะช้างจะแยกวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน คือ แถวแหล่งท่องเที่ยวด้านฝั่งตะวันตกของเกาะช้าง คือหาดทรายขาว และชุมชนบ้านสลักเพชรซึ่งเป็นชุมชนประมงดั้งเดิมอยู่ทางฝั่งตะวันออกของเกาะช้าง

ก. สถานการณ์ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหาดทรายขาว

ในอดีตบริเวณหาดทรายขาว (บริเวณหมายเลข 2 ในแผนที่ 4-1) เป็นแหล่งมั่วสุมของผู้นิยมเสพยาบ้า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติรู้สึกอิสระเสรีที่จะเสพยาบ้าได้ทั่วไปในบริเวณนี้ ไม่ว่าจะบนหาดทราย ตามร้านอาหาร บาร์เบียร์ หรือแม้แต่เดินสูบตามถนนทั่วไป แต่เมื่อการท่องเที่ยวบนเกาะช้างมีการพัฒนามากขึ้นและมีความสะดวกในการเดินทางจึงมีนักท่องเที่ยวชาวไทยข้ามมาเที่ยวเกาะช้างมากขึ้น ความเข้มงวดกวดขันของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีมากขึ้นด้วย แต่การซื้อขายนักท่องเที่ยวยังไม่ลดลงมากนัก จนกระทั่งในช่วงหลังจากที่รัฐบาลประกาศสงครามกับยาเสพติดแม้ว่ากัญชาจะไม่ใช่ว่าเสพติดเป้าหมาย แต่การเข้มงวดกวดขันจริงจังของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีมากขึ้น นักท่องเที่ยวต่างชาติผู้นิยมเสพยาบ้าจึงต้องแสวงหาแหล่งมั่วสุมอิสระใหม่ โดยย้ายไปมั่วสุมกันในบริเวณที่รู้จักกันในชื่อว่า lonely beach ซึ่งที่จริงแล้วชาวบ้านเรียกบริเวณนี้ว่าหาดท่าหน้า (บริเวณหมายเลข 4 ในแผนที่ 4-1) ที่บริเวณนี้มีการจัดงาน Gunja party อยู่บ่อยๆ ซึ่งบางช่วงเวลามีการจัดกันทุกวันอาทิตย์ เหตุผลที่ lonely beach ได้รับความนิยมเพราะเป็นหาดที่อยู่ห่างจากหาดทรายขาวมากและอยู่ห่างจากถนนมากด้วย จึงกลายเป็นแหล่งที่ปลอดภัยตำรวจ

จากการสัมภาษณ์ Bob (นามสมมุติ) ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวฮอลแลนด์ที่เดินทางเข้ามาเที่ยวเกาะช้างทุกปี และเดินทางมาท่องเที่ยวติดต่อกันมาเป็นเวลานานกว่า 16 ปีแล้ว โดยจะเดินทางมาเที่ยวเกาะช้างในช่วง low season (ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม) ซึ่งจะมีคนไม่พลุกพล่านมากนัก อันเป็นช่วงเวลาที่จะสามารถเสพกัญชาได้ค่อนข้างอิสระ ดำรวจไม่เข้มงวดจับกุมมากนัก นักท่องเที่ยวรายนี้มักใช้เวลาอยู่บนเกาะช้างอย่างน้อยปีละ 3 เดือน บางครั้งอยู่นานถึง 6 เดือน Bob มีเป้าหมายหลักของการมาเที่ยวเกาะช้างคือ “เสพกัญชา ตีมเบียร์และโสเภณี” ทุกวัน Bob จะใช้เวลาช่วงเช้าว่ายน้ำและอ่านหนังสือบนชายหาด ตอนบ่ายและตอนเย็นจะไปตีมเบียร์และคุยกับเพื่อนๆ ตามร้านอาหาร โดยจะมีแหล่งมั่วสุมหลักที่ร้าน “15 P” ซึ่งมีเจ้าของเป็นชาวอังกฤษ พอช่วงค่ำจะเป็นเวลาสำหรับบาร์เบียร์และหญิงบริการ โดยตลอดทุกช่วงเวลา Bob จะต้องมีกัญชาและอุปกรณ์การเสพอยู่ใกล้ๆ หรือซ่อนไว้ในสถานที่ที่จะนำมาใช้ได้ตลอดเวลา (ส่วนมากจะซ่อนไว้ในที่ต้นมะพร้าว) Bob เล่าให้ฟังถึงช่วงแรกๆ ประมาณปี พ.ศ.2530 ที่เกาะช้างยังมีนักท่องเที่ยวไม่มากนัก และเกือบทั้งหมดเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ เกาะช้างเวลานั้นเป็นเหมือนเกาะสวรรค์ของคนบนดิน (paradise on earth) มีธรรมชาติสวยงาม มีความสงบ อาหารอร่อย ผู้หญิงสวย และที่สำคัญคือกัญชาหาได้ง่าย Bob อธิบายว่า “ฝรั่งที่มาเกาะช้างเกือบทุกคนล้วนเคยได้ยีนกิตติศัพท์ความเป็นเกาะสวรรค์ของนักเสพกัญชา ในช่วงสิบกว่าปีก่อนโสเภณีมีไม่มากนัก พวกฝรั่งที่มาเกาะช้างจึงมาเพราะความสวยงามของธรรมชาติและกัญชามากกว่าเหตุผลอื่นๆ สำหรับยาเสพติดชนิดอื่นๆ นั้นมีให้เห็นไม่มากนัก มีคนสูบเฮโรอีนบนเกาะช้างบ้างแต่เป็นคนส่วนน้อยมีเฉพาะแถวรีสอร์ท WAB อยู่เลยบังกะโล RS ขึ้นไปทางเหนือ ซึ่งในอดีตเป็นหาดทรายที่มีทางเข้าทางเดียวและเดินเข้าไปถึงได้ยาก จะเข้าได้เฉพาะช่วงน้ำทะเลลง เป็นเขตที่ปลอดภัยเหมาะกับการเสพเฮโรอีนอย่างแท้จริง บริเวณนั้นเดิมเป็นที่อันตรายของทุกคนทั้งฝรั่งและชาวเกาะ แม้กระทั่งเมื่อ 8 ถึง 10 ปีก่อน ยังเห็นมีการเสพเฮโรอีนกันอยู่ แต่ในปัจจุบันไม่เห็นว่ามีแล้วนะ..” Bob เป็นนักเสพกัญชาแต่รังเกียจคนที่เสพเฮโรอีนอย่างมาก โดยมองว่าเฮโรอีนเป็นยาเสพติดที่มีโทษรุนแรง Bob ยืนยันถึงพฤติกรรมการเสพยาเสพติดของเขาว่า

“...I like to smoke gunja too much but I never want to go near heroin. All the heroin users stay at the quiet end of the beach past Rock Sand, but I haven't heard about it for years.”

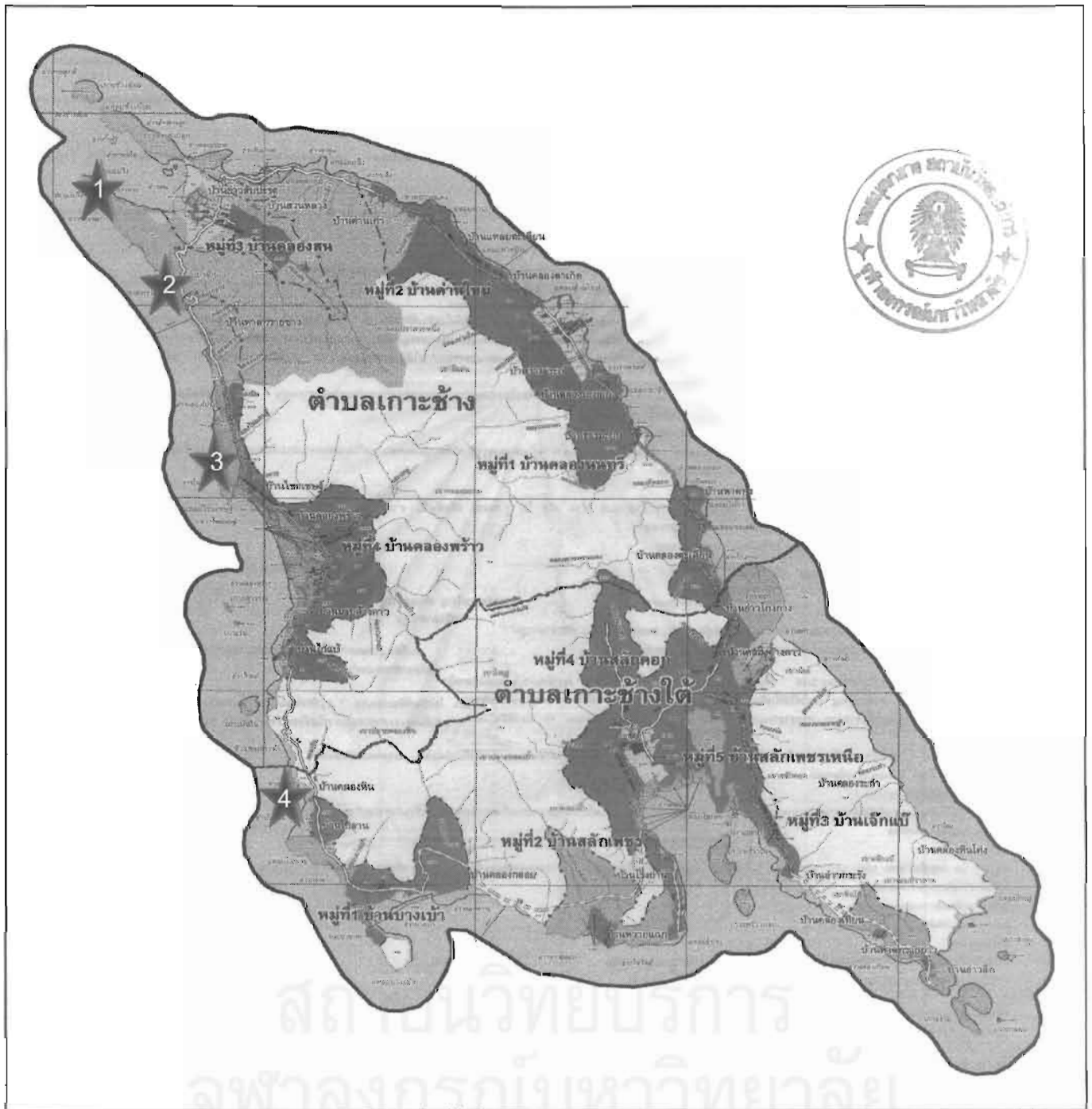
Tom (นามสมมุติ) นักท่องเที่ยววัยรุ่นชาวอังกฤษที่เพิ่งเคยมาเที่ยวเกาะช้างเป็นครั้งแรก ยืนยันว่ามาเที่ยวเกาะช้างเพราะต้องการมาเสพกัญชา ก่อนมาเมืองไทย Tom เคยได้ยินคำเล่าลือจากเพื่อนๆ ถึงเกาะช้างว่า “Koh Chang is a paradise. The girls are great but the gunja is fantastic!” และเมื่อมาถึงกรุงเทพฯ ได้เข้าพักอยู่แถวถนนข้าวสารก็ได้ยีนนักท่องเที่ยวอื่นๆ พูดถึงความเป็นเกาะสวรรค์ของเกาะช้าง Tom จึงตัดสินใจเดินทางมาเกาะช้างทันที และเขาก็รู้สึกได้ถึงความหมายที่เพื่อนๆ พูดถึงเกาะช้างว่าเป็น “The paradise of Gunja”

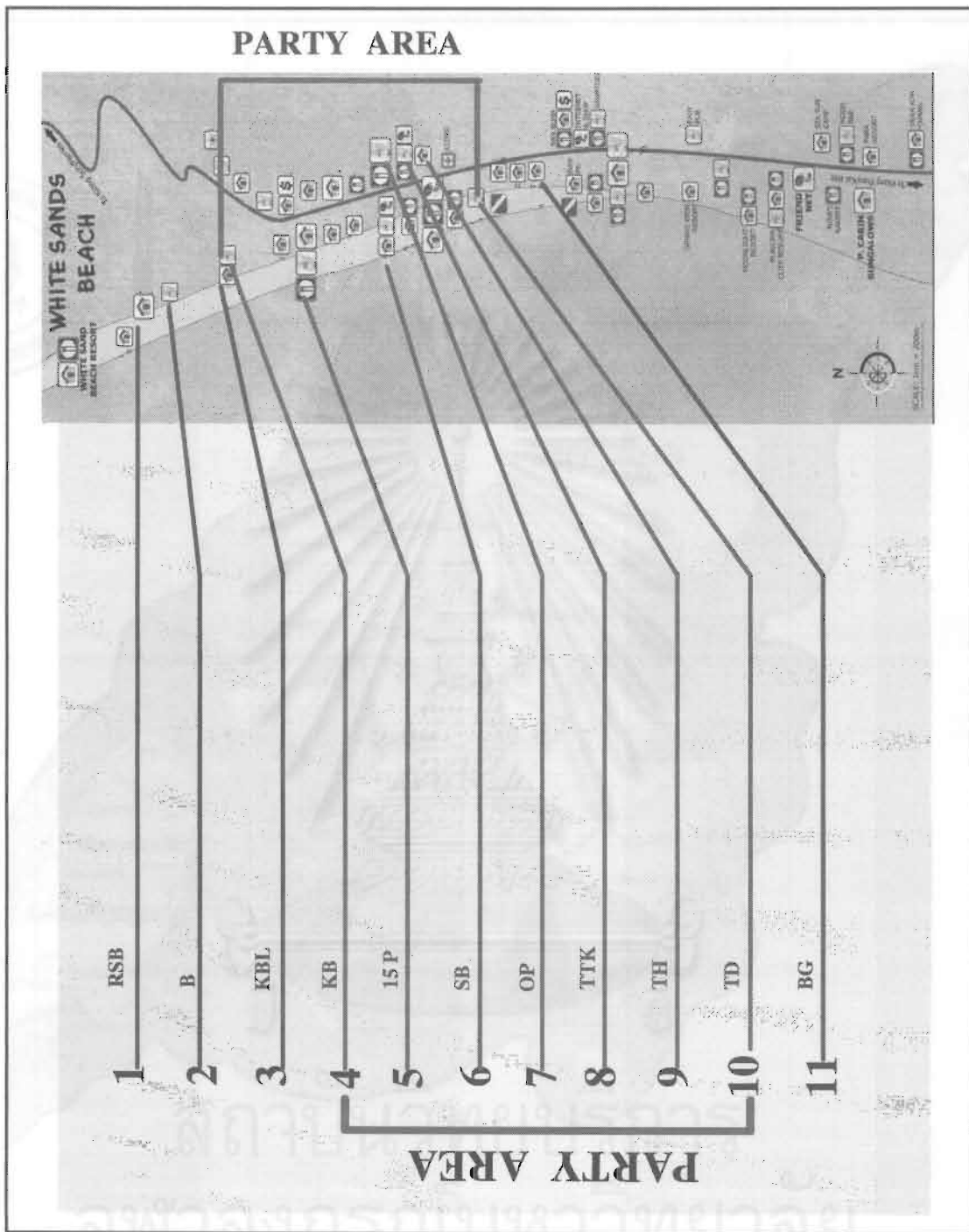
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างของข้อมูลที่ได้รับจากนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งสองคนนี้เป็นเพียงข้อมูลส่วนน้อยที่ได้รับจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยภาพรวมแล้วในสายตาของนักท่องเที่ยวต่างชาติเกาะช้างเป็นแหล่งอุปทานที่สำคัญของกัญชา และเป็นกัญชาที่มีคุณภาพดีเมื่อเปรียบเทียบกับกัญชาที่ขายอยู่ในทวีปยุโรป แต่อาจจะไม่แตกต่างมากนักกับกัญชาที่มีขายในสหรัฐอเมริกา แต่ที่สำคัญที่สุดคือการสูบกัญชาบนเกาะช้างไม่จำเป็นต้องหลบซ่อนมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสูบเฉพาะอยู่ในกลุ่มพวกตัวเอง และอยู่ในบังกะโลที่เจ้าของยินดีให้สูบกัญชาได้ อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจและหลายหน่วยงานบนเกาะช้าง เจ้าหน้าที่ของรัฐเหล่านั้นต่างพูดคล้ายๆ กันว่า “เกาะช้างไม่มีปัญหายาเสพติด อาจจะมีฝรั่งบางคนมาสูบกัญชาบ้าง แต่พวกนี้หามาเองไม่ได้ซื้อบนเกาะ และก็เป็นกลุ่มเล็กๆ ... ยิ่งยาบ้าแล้วไม่มีปัญหานี้เลย...” ความเห็นดังกล่าวของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการซื้อขายกัญชาสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ไม่ยาก โดยผู้เขียนเองขอให้เพื่อนต่างชาติคนหนึ่งพาไปติดต่อซื้อขายกัญชาจากร้านอาหารแห่งหนึ่งแถวหาดทรายขาว ซึ่งอยู่ห่างจากป้อมตำรวจเพียงไม่ถึง 50 เมตร และก็สามารถที่จะหาซื้อได้ไม่ยากเลย ด้วยลักษณะการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ยอมรับสถานการณ์ปัญหาที่เป็นจริง และความไม่จริงจังในการกวาดล้างจับกุม แม้นักท่องเที่ยวต่างชาติบางคนก็ยังเชื่อว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงหรือโดยอ้อมกับขบวนการค้ากัญชาบนเกาะช้าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มคนที่นิยมเสพภักุษาอีกกลุ่มหนึ่งคือ หญิงบริการตามบาร์เบียร์ ซึ่งส่วนมากจะสูกภักุษาาร่วมกับแขกฝรั่ง ไม่ได้เสพติดแบบจริงจัง หญิงบริการเหล่านี้ส่วนมากเคยมีประสบการณ์การใช้สารเสพติดชนิดใดชนิดหนึ่งมาก่อนที่จะมาทำงานบนเกาะช้าง และโดยมากจะเคยมีประสบการณ์เสพยาบ้าและภักุษามาก่อน แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติดมาก่อน และในปัจจุบันมีแนวโน้มว่าหญิงบริการเหล่านี้เริ่มหันมาสนใจการเสพยาอืมากขึ้น โดยจะเสพยาอืในช่วงที่มีการจัด “ฟูลมูนปาร์ตี้”

“นา”(นามสมมุติ) เป็นหญิงบริการวัย 32 ปี เป็นชาวอีสานมาทำงานอยู่ในบาร์เบียร์แห่งหนึ่งแถวหาดทรายขาวได้ประมาณเกือบหนึ่งปีแล้ว เพิ่งมีประสบการณ์เสพภักุษากับเพื่อนๆ และแขกฝรั่งเมื่อประมาณ 4-5 เดือนที่ผ่านมา (ราวๆ เดือนธันวาคม ปี 2545 ได้สัมภาษณ์เมื่อเดือนเมษายนและพฤษภาคม ปี 2546) ครั้งนั้นเป็นครั้งแรกที่ลอง จากนั้นมาร่วมสูกภักุษากับเพื่อนและแขกฝรั่งบ้างแต่ยังไม่ถึงขั้นติด แต่หลังจากเมื่อเริ่มลองเสพยาเสพติดชนิดหนึ่งก็ย่อมมีโอกาสที่จะลองสารเสพติดชนิดอื่นๆ ตามมา โดยยาเสพติดชนิดต่อมาที่ลิ้มลองคือ “ยาอื” นาน่าให้ฟังว่า

“เมื่อไม่นานมานี้ได้มีโอกาสลิ้มลองความเมาอืรูปแบบหนึ่งจากยาอื ลองแล้วรู้สึกติดใจในความเมา รูปแบบใหม่ที่ได้รับ ...นากับเพื่อนๆจะอืยาอืในช่วง “ฟูลมูนปาร์ตี้” มีการอืยาอืกันทุกๆครั้งที่จัดฟูลมูนปาร์ตี้ ... ถ้าจะถามถึงเหตุผลที่ลอง ที่จริงแล้วก็ไม่มีเรื่องอื่นใดแอบแฝง พวกเราต้องการเพียงความสนุกเท่านั้น ซึ่งการเสพแต่ละครั้งมันทำให้เราสนุกและลิ้มทุกสิ่งที่ยมขึ้นในชีวิตได้ ลิ้มคิดถึงลูก ลิ้มคิดถึงความลำบาก ลิ้มคิดถึงความกดดันที่จะต้องส่งเงินกลับบ้าน และลิ้มความกลัวต่างๆ...”

“นิด”(นามสมมุติ) เป็นหญิงบริการรุ่นน้องของนา อายุน้อยกว่ากัน 5 ปี แต่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในภาคเดียวกัน ก่อนที่นิดจะตัดสินใจมาทำงานบนเกาะช้างเคยทำงานหลายแห่ง ทั้งงานในโรงงานอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานคร และสถานบันเทิงบนเกาะพะงัน ที่ตัดสินใจมาทำงานบนเกาะช้างเพราะวาดหวังว่าจะมีโอกาสพบนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อว่าอาจจะได้มีโอกาสจดทะเบียนสมรสและไปอยู่ต่างประเทศ เคยประสบความล้มเหลวในการมีครอบครัวมาแล้วหลายครั้ง จึงไม่อยากจะทดลองใหม่กับหนุ่มไทย การมาทำงานเป็นผู้หญิงบริการทำให้มีโอกาสจะได้พบกับหนุ่มต่างชาติได้ง่ายขึ้น ในช่วงเวลาที่สัมภาษณ์นั้นนิดเพิ่งมาอยู่ทำงานที่เกาะช้างยังไม่ถึง 3 เดือน จึงยังไม่มีประสบการณ์ใช้ยาเสพติดบนเกาะช้างมากนัก มีบ้างที่สูกภักุษากับเพื่อนๆ บ้างแต่ไม่บ่อยนัก ส่วนมากจะชอบดื่มมากกว่า แต่นิดก็เล่าให้ฟังถึงประสบการณ์ที่เคยเสพยาบ้ามาก่อน โดยเฉพาะในช่วงที่ทำงานอยู่ในโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าในกรุงเทพมหานคร ช่วงที่ทำงานในโรงงานแห่งนั้นนิดมีรายได้ดีมากทั้งงานในเวลาและนอกเวลา แต่ด้วยความเป็นคนชอบเที่ยวจึงมีโอกาสได้สัมผัสกับยาเสพติด เพื่อนสาวของนิดเป็นคนขายยาบ้าได้แนะนำให้นิดลองเสพยาบ้า เพราะจะทำให้เคลิบเคลิ้มและเที่ยวได้สนุกสนาน บางครั้งเมื่อเที่ยวตลอดคืนและมาทำงานทั้งที่พักผ่อนไม่พอก็จะใช้ยาบ้าช่วยให้ทำงานได้ บางวันเคยเสพยาบ้ากับเพื่อน (เสพด้วยกัน) ถึงวันละ 8 เม็ด วิธีเสพจะใช้วิธีเผาบนกระดาษ

พอยล์ แล้วใช้หลอดที่ทำขึ้นเองเพื่อให้มีขนาดใหญ่ในการสูดควันเข้าปอด ยาเม็ดหนึ่งจะเผาและเสพร่วมกันกับเพื่อน เม็ดหนึ่งจะเผาและสูดควันได้ราว 8 ครั้ง คือคนละ 4 ครั้ง การเสพจะใช้วิธีการผ่านน้ำคืออมน้ำไว้ในปากเพราะเชื่อว่า น้ำจะช่วยกรองส่วนที่สกปรกเอาไว้ ควันที่สูดเข้าไปจะมีความสะอาดและบริสุทธิ์มากขึ้น แต่ผู้เสพผ่านน้ำจะต้องไม่กลืนน้ำเข้าไป ในกระบวนการที่ทำให้บริสุทธิ์นี้คิดว่ายังทำได้โดยการอมเหรียญไว้ในปาก พอสูดควันยาบ้าเข้าไป แล้วนำเหรียญออกมาจากปากจะพบว่าเหรียญมีสีดำเพราะควันยาบ้า

นิตมีประสบการณ์เสพยาบ้าอยู่ยาวนานประมาณ 8 เดือน การใช้ยาบ้าในช่วงนั้นเป็นการเสพเพื่อความสนุกสนานมากกว่าเพื่อการทำงาน แต่ก็ยอมรับว่ายาบ้าช่วยให้ทำงานได้ทนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เที่ยวดึกและพักผ่อนไม่เพียงพอ ถ้าไม่เสพยาบ้าก็จะทำงานไม่ค่อยไหวในวันต่อมา นิตมักจะเสพยาบ้าก่อนออกไปเที่ยวกลางคืน ความรู้สึกหลังเสพจะมีลักษณะเคลิบเคลิ้มสนุกสนานทำให้เที่ยวได้สนุกทั้งคืน อย่างไรก็ตาม นิตคิดว่าตนเองไม่ได้ติดยาบ้า การเสพยาบ้าในช่วงนั้นไม่มีปริมาณแน่นอนแล้วแต่จะมีเงินซื้อหรือไม่ มีมากก็เสพมาก มีน้อยก็เสพน้อย ไม่มีเงินก็ไม่เสพ แต่ส่วนมากจะเสพทุกวันเพราะช่วงนั้นมีรายได้ดีมากจากการเย็บผ้าให้โรงงาน นิตเลิกเสพยาบ้าเพราะมีแฟนใหม่ แฟนขอให้เลิกเสพ พอเลิกเสพแล้วรู้สึกเฉยๆ ไม่มีอาการอะไร หลังจากเลิกกับแฟนแล้วกลับไปอยู่บ้านที่อีสาน พักหนึ่งก็มีคนชวนให้เดินทางมาทำงานที่เกาะช้าง ที่เกาะช้างนี้ยังไม่เคยใช้ยาบ้าเพราะยาบ้าหายากไม่ค่อยแพร่หลาย การหาซื้อทำได้ยากไม่เหมือนกับกรุงเทพฯ

“ณี” (นามสมมุติ) หญิงบริการวัย 20 กว่าปี เป็นคนอีสานเช่นเดียวกัน เล่าให้ฟังถึงประสบการณ์และเหตุผลการใช้ยาเสพติดให้ฟังสั้นๆ ว่า

“เมื่อก่อนทำงานอยู่พัทยา เคยใช้ยาบ้าเพราะความเครียดจากการทำงาน แต่ทุกวันต้องพบเจอลูกค้าหลายพวกหลายประเภท บางคนก็สุภาพ บางคนก็หยาบคาย การใช้ยาบ้าไม่ว่าจะเป็นในหรือนอกเวลางานจะช่วยให้หายเครียดและสนุกไปวันหนึ่งๆ แต่ที่จริงแล้วไม่ใช่เพราะความเครียดอย่างเดียวเป็นเพราะเพื่อนๆ ชวนด้วย จึงมีการเสพยาหลายประเภทโดยเฉพาะยาดี มันเป็นเหมือนค่านิยม เมื่อมีการเที่ยว มีการดื่มเหล้า ก็มักจะพ่วงด้วยการอัฟตามไปด้วย”

ด้านนางสมใจ (นามสมมุติ) วัย 47 ปี เจ้าของบาร์เบียร์แห่งหนึ่งเล่าให้ฟังว่า

“...เด็กสาวๆ ที่ทำงานที่นี่มักจะชอบดื่มเหล้าและสูบบุหรี่ เพราะแขกที่มามักจะชอบทั้งเหล้าและกัญชา การร่วมเสพและดื่มกับแขกทำให้สนุกและมีความสนิทสนมกันมากขึ้น สำหรับสาเหตุของการใช้ยาเสพติดนั้น อาจจะแตกต่างกันไปแล้วแต่บุคคล โดยน่าจะมาจากค่านิยมและความชอบของเด็กเองมากกว่าจะเป็นความเครียดในเรื่องงาน เพราะที่นี่ไม่มีใครมาบังคับให้รับแขก คนที่มาทำงานทุกคนยินยอมทำงานประเภทนี้เอง ไม่มีใครที่จำใจต้องทำหรือถูกบังคับอย่างเช่นที่พูดถึงกันมากในอดีต”

ในขณะที่กัญชาเป็นที่นิยมกันมาก แต่ยาบ้ากลับเป็นยาเสพติดที่ไม่แพร่ระบาดมากนักบนเกาะช้าง แต่ในปัจจุบันสามารถพบเห็นคนเสพยาบ้าและมีการซื้อขายกันมากขึ้นในบางพื้นที่ อย่างเช่นแถวชุมชนบ้านคลองสน การแพร่กระจายของยาบ้าส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการเร่งพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะช้าง การก่อสร้างถนน โรงแรม และสถานบริการการท่องเที่ยวอื่นๆ บนเกาะช้างได้ชักนำให้แรงงานรับจ้างเข้าสู่เกาะช้างจำนวนมาก คนงานเหล่านี้มีพฤติกรรมการเสพยาบ้าอย่างที่รู้กันอยู่โดยทั่วไป เมื่อมีความต้องการยาบ้าก็เริ่มมีผู้นำเข้ามาขาย ผู้ค้ามีทั้งที่เป็นคนในเกาะช้างและคนนอกเกาะช้าง เจ้าของกิจการท่องเที่ยวบางรายที่กำลังดำเนินการก่อสร้างอาคารต่างๆ อยู่ต้องการตอบสนองความต้องการของคนงานที่มาทำงานให้ ก็ทำหน้าที่เป็นผู้นำเข้ายาบ้ามาขายให้แก่คนงานก่อสร้างเอง ซึ่งเป็นการได้ประโยชน์ทั้งในด้านการก่อสร้างอาคารและการขายยาบ้า อันเป็นรูปแบบที่ไม่แตกต่างจากการขายฝิ่นและเฮโรอีน ที่ขายให้กับแรงงานที่มารับจ้างถางป่าเพื่อทำสวนมะพร้าวและยางพาราในอดีต นอกจากนี้ยังเคยมีการจับกุมผู้ค้ารายหนึ่งมาจากเทศบาลน้ำเชี่ยวซีมอเตอร์ไซด์นำยาบ้าเข้ามาขายให้ลูกค้าแถวหาดทรายขาว

“แมน” (นามสมมุติ) หนุ่มคนงานก่อสร้างขึ้นเกาะช้างมาทำงานรับจ้างก่อสร้างให้กับโรงแรมขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง มาอยู่เกาะช้างได้ราว 5-6 เดือนแล้ว แมนเสพยาบ้าและเสพมานานหลายปีแล้ว ยังเลิกไม่ได้สักที แมนมีประวัติโชกโชนกับการใช้ยาเสพติดมาตั้งแต่เด็กๆ บ้านเดิมของแมนอยู่ในแหล่งชุมชนแออัดในเมืองใหญ่แห่งหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แมนเล่าให้ฟังถึงประวัติการใช้ยาเสพติดของตนเองอย่างละเอียด ดังนี้

“ตอนอายุ 9 ขวบ ผมเคยลองดมกาวเป็นครั้งแรกในชีวิต แต่ยังไม่ถึงขั้นติด ผมเริ่มดมกาวอย่างจริงจังเมื่ออายุ 13 ปี ตอนนั้นผมติดเพื่อนมาก เพื่อนชวนเกรหนี่โรงเรียน และสุดท้ายก็หันเข้าหายาเสพติด และที่ผมติดอย่างแรกเลยก็คือ “กาว 3k” เทคนิคการดมกาวก็ไม่มีอะไรมาก ดึงพลาสติก 1 ใบ บีบกาวตราช้างหรือกาวกระป๋อง 3k ใส่ ก็ดมได้แล้ว กาว 1 หลอด ดมได้ประมาณครึ่งชั่วโมง แต่ “กาวกระป๋อง” ดึกว่า เพราะดมได้นานกว่า บางครั้งก็ดมทินเนอร์ แต่ส่วนมากจะดมกาวยางตราช้างเพราะหาซื้อได้ง่ายมีขายตามซูเปอร์มาร์เก็ตทั่วไปหลอดละ 5 บาท ตอนนั้นผมไม่มีงานทำ เรียนไม่จบประถมศึกษา ผมทำงานได้อย่างมากก็แค่รับจ้างแบกหามไปวันๆ จะไปหางานประจำที่ไหนทำได้ บางวันคนรู้จักก็มาเรียกผมไปช่วยทำงาน แต่ก็ไม่ได้มีทุกวัน ผมจึงไม่มีเงินซื้อกาวทุกวัน วันไหนที่ผมไม่มีเงินซื้อกาว ก็จะเดินซื้อให้คนอื่น จะได้ค่าเดินซื้อเล็กๆ น้อยๆ หรือถ้าเขามีน้ำใจก็จะแบ่งเทให้ 1 ถุง พอแก้เสียนไปได้”

“ทุกวันประมาณ 4-5 โมงเย็น ผมกับเพื่อนๆ จะมารวมตัวกันเพื่อรวมเงินกันไปซื้อกาว พอได้มาแล้วก็เทกาวแจกกันคนละถุง แยกย้ายกันหาที่ดม ...สูดกาวเข้าไปช่วงแรกนั้น มันจะรู้สึกเพลินๆ เบลอๆ ดี พอสักพักก็จะเริ่มมีจินตนาการต่างๆ นานา เช่น ฝันเห็นตนเองมีบ้านสวยงามหลังโตๆ มีเพื่อนฝูงห้อมล้อมมากมาย มีอาหารดีๆ มากมายกินกันอย่างสุขี พวกดมกาวมักจะชอบทำมือทำไม้ไปมาในอากาศไปตามจินตนาการของแต่ละคน ช่วงนั้นใครพูดอะไรก็ไม่ค่อยจะรับรู้ พูดเออออไปเรื่อยเปื่อย มีบางคนเบลอลึกมากถึงขนาดเป็นโรคจิตโรคประสาท

หลอนเลยก็มี ...ผมติดกาบได้ประมาณ 2 ปีกว่าๆ เคยเห็นเพื่อนถูกจับไปหลายคนก็ไม่รู้สึกกลัว จนกระทั่งวันหนึ่ง เพื่อนคนหนึ่งที่เคยติดกาบอย่างหนักนอนตายตัวแข็งที่บ้าน ผมก็ตัดสินใจเลิกติดกาบทันที”

“ผมก็เลิกยุ่งกับยาเสพติดได้ประมาณ 2 ปี จนอายุราว 17 ปี วันหนึ่งเพื่อนในกลุ่มคนหนึ่งเอา “ยาบ้า” มาชวนกันเสพ โดยเอายาบ้าครึ่งเม็ดใส่ลงในแผ่นฟอยล์จากซองบุหรี่ แล้วเอาไฟแช็กลนกัน พร้อมกับชวนให้ผมลองสูบควันที่ลอยวนออกมา ในที่สุดผมก็ได้ลอง “ยาบ้า” เป็นครั้งแรกในชีวิต พอสูบเข้าไปพักหนึ่งก็รู้สึกกระสับกระส่าย หัวใจเต้นเร็ว แดมร่างกายมันเหมือนหิวข้าว ออยากกินแต่กินไม่ค่อยลง จากนั้นผมก็เริ่มใช้ยาบ้าเรื่อยมา ช่วงนั้นยาบ้า ขายกันเม็ดละ 100-120 บาท ต่างกับตอนนี้ (ราวๆ เดือนพฤศจิกายน 2545) ที่ซื้อขายกันเพียงเม็ดละ 60-70 บาทเท่านั้น ราคามันถูกลงก็เพราะหาซื้อง่าย แยกกันขายถึงขนาดชิงราคาตัวเอง แถวที่ผมอยู่ในขณะนั้นไม่ว่าจะเดินไปทางไหน ก็สามารถพบเห็นคนที่กำลังเสพหรือซื้อขายยาบ้ากันอยู่ เพื่อนผมบางคนก็ตั้งตัวขายกันเองเลยก็มี พ่อแม่ของเด็กบางคนก็หัดให้ลูกเดินส่งยาตั้งแต่อายุ 5-6 ขวบ เพราะพวกผู้ใหญ่จะได้ไม่ต้องเสี่ยงกับตำรวจ บางคนถึงกับให้ลูกเอาไปขายที่โรงเรียนก็มี”

“ผมติดยาบ้านับตั้งแต่นั้นมา ผมไม่เคยโทษเพื่อนเลย ผมโทษตัวเองตลอด เพราะผมอยากลองและผมเองก็เลือกมัน มันทำให้ผมรู้สึกตื่นตันทันกับชีวิต ทุกวันนี้ผมยังสนุกกับมันอยู่ สักวันหนึ่งผมจะเลิกเสพ เพียงแต่ผมยังไม่อยากเลิกตอนนี้ พุดได้เลยว่าผมมีประสบการณ์ได้ลิ้มลองยาเสพติดมาหลายประเภทแล้วและเป็นเวลานานด้วย แต่ที่ผมเลิกไม่ได้คือ “ยาบ้า” มันยังคงให้ความสุขกับผม แม้วายาบ้าทำให้ผมต้องติดคุกถึง 2 ครั้ง”

“ผมอยากบอกให้ทุกคนเข้าใจว่า เด็กซ้ยาไม่ได้เป็นคนที่น่ารังเกียจ เพียงแต่พวกเราเกิดและเติบโตขึ้นมาในสภาพแวดล้อมที่มีแต่ยาเสพติด ความเคยชินที่เห็นยาเสพติดทุกวัน ทำให้เด็กอย่างผมอยากรู้ อยากเห็น อยากลองและอยากตามเพื่อนฝูง แต่นิสัยส่วนตัวแล้วทุกคนไม่ได้ก้าวร้าวและไม่ได้เลวร้ายโดยสันดานกันทุกคน เพียงแต่พวกเราขาดคนดูแลคอยพรั้าสอนตักเตือนให้เราเดินไปในทิศทางที่ถูกต้อง ถ้าเรามีโอกาสอยู่ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างออกไป หรือพ่อแม่มีเวลาดูแลเราใกล้ชิดอย่างเด็กคนอื่นๆ นอกสลับ พวกเราคงไม่หลงมกมายอยู่กับยาเสพติดพวกนี้”

ลุงสิน (นามสมมุติ) อายุ 56 ปี เป็นคนพื้นเพเดิมอยู่จังหวัดจันทบุรี มาค้าขายแฉงลอยอยู่แถวหาดทรายขาว ลุงไม่เคยเสพยาบ้าอย่างที่เขานิยมกัน แต่ลุงก็เคยมีประสบการณ์เสพยาเสพติดชนิดหนึ่งที่มีคุณสมบัติคล้ายกับ “ยาบ้า” (ในช่วงก่อนที่จะเปลี่ยนมาเรียกชื่อใหม่ว่า “ยาบ้า”) ซึ่งก็คือ “ใบกระท่อม” ลุงเล่าให้ฟังว่า

“เคยกินใบกระท่อมมาตั้งแต่หนุ่มๆ กินแล้วเพิ่มแรงขยันทำงานดี มีแรงแข่งขันทำงานได้อย่างอดทน ทำได้ทั้งวัน ไม่ชอบสูบกัญชาเพราะสูบไปมีแต่เกียจคร้าน ...วิธีการกินใบกระท่อมจะเคี้ยวใบสดๆ ครั้งละ 2-3 ใบ แล้วกลืน บางรายถ้าติดมากอาจจะใช้ถึง 10 ใบ จะกินวันละกี่ครั้งก็ขึ้นกับว่าติดมากหรือติดน้อย บางครั้งใช้ใบกระท่อมตากแห้งต้มน้ำกินหรือชงเป็นชา บางคนอาจจะใช้ใบกระท่อมมาสูบเหมือนบุหรี่ ...หลังจากการกินแล้วกระท่อมจะออกฤทธิ์ภายใน 5-10 นาที และมีฤทธิ์อยู่หลายชั่วโมง ...นอกจากจะใช้เป็นยาม้าแล้วกระท่อมยัง

นิยมใช้เป็นยาแก้ท้องเสีย และมีความเชื่อด้วยว่าการกินใบกระท่อมทำให้สามารถร่วมเพศได้นานขึ้น ...ในอดีตคนแถวบ้านที่จับหนูนี้นิยมปลูกกระท่อมไว้บ้านละต้นสองต้น ไว้พอกินให้มีกำลังทำงานได้ดี ...เมื่อเคี้ยวใบกระท่อมแล้วถึงไหนถึงกัน แดดจัดลมแรงก็สามารถทำงานได้เต็มกำลัง ...ผลข้างเคียงของการใช้ใบกระท่อม นานๆ คือเบื่ออาหาร นอนไม่เต็มตื่น และทำให้น้ำหนักลด ...การเลิกกระท่อมจะง่ายกว่าการเลิกบุหรี่ คนที่กินใบกระท่อมเป็นประจำถ้าเลิกจะเกิดอาการหงุดหงิด น้ำมูกไหล หมดเรื้อรังเหมือนคนติดยาที่ไม่ได้สูบบุหรี่ แต่ทนไปสักพักหนึ่งก็เลิกได้ ผมเลิกกินมานานแล้ว โดยเฉพาะเมื่อขึ้นมาอยู่บนเกาะข้างไม่เอาเลย มันหายากด้วย”

ข. สถานการณ์ในชุมชนสลักเพชร

บ้านสลักเพชรเป็นชุมชนหนึ่งในเขตตำบลเกาะช้างใต้ ชาวบ้านสลักเพชรส่วนมากมีอาชีพทำประมง ทำสวนมะพร้าวหรือยางพารา และค้าขาย ส่วนใหญ่บ้านที่ทำอาชีพค้าขายจะไม่มีเรือออกทะเล (ทั้งเรือประมงและเรือรับจ้างบริการนักท่องเที่ยว) บางครอบครัวมีอาชีพหลักคือทำสวนมะพร้าว ส่วนอาชีพเสริมคือการทำประมง และเปิดบ้านเป็นบ้านพักของนักท่องเที่ยวในรูปแบบของ home stay ด้วย (ปีหนึ่งๆ จะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในชุมชนนี้ประมาณ 4 เดือน) ในการทำสวนมะพร้าวจะเก็บผล 3 เดือนต่อ 1 ครั้ง อาชีพทำสวนยางจะกรีดยางได้ปีละประมาณ 5 เดือน (ตุลาคมถึงกุมภาพันธ์)

การทำประมงในบ้านสลักเพชรมีหลายประเภท แต่ที่สำคัญ ได้แก่

- หาปู จะหาได้ดีในช่วงหน้ามรสุม (ช่วงเข้าพรรษา) เรือ 1 ลำวางลอบปูได้เต็มที่ประมาณ 1,000 ลูก แต่บางครั้งจะถูกเรืออวนลากลากติดไปก็จะเสียลอบไปเลย บางครั้งอาจจะเสียไปถึง 200-300 ลูก โดยทั่วไปลอบแต่ละชุดจะใช้ได้นาน 6 เดือน แล้วก็ต้องเปลี่ยน ราคาลอบลูกละ 60 บาท ลงทุนเปลี่ยนลอบประมาณครั้งละ 10,000-20,000 บาท
- ปลาหมึกหาได้ดีช่วงเดือนหงาย ภายใน 1 ปี จะออกได้ 5-6 เดือน และภายใน 1 เดือนจะออกได้ประมาณ 15 วัน
- วางเบ็ดราวได้ปีละประมาณ 8 เดือนๆ ละประมาณ 15 วัน ถ้าเป็นช่วงมีลมจัดก็ออกเรือไม่ได้ บางช่วงเวลาชาวบ้านอาจจะออกเรือไม่ได้เลยเป็นเวลาเกือบ 20 วัน ดังนั้นชาวประมงส่วนใหญ่เมื่อออกเรือได้ปลามาขาย ก็ต้องเก็บรายได้ส่วนหนึ่งไว้ใช้จ่ายในวันที่ออกเรือไม่ได้ หรือวันที่ออกไปแล้วไม่ได้ปลากลับมาซึ่งก็จะขาดทุนค่าน้ำมันในการออกเรือ การออกเรือแต่ละครั้งจะมีค่าใช้จ่ายเป็นค่าน้ำมัน ค่าเหยื่อ และค่าน้ำแข็ง

บ้านสลักเพชรเคยมีผู้ใช้กัญชามาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะหาง่าย เนื่องจากเป็นพืชที่ขึ้นง่าย ปลูกกันตามบ้านและตามป่าตามสวน เดิมทีเคยปลูกกันตามบ้านสมัยเมื่อประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา บ้างปลูกไว้เป็นสมุนไพรทำยา บ้างปลูกไว้ใส่แกงกิน บ้างก็ปลูกไว้สูบ ชาวบ้านให้ข้อมูลว่าเมื่อประมาณ 15 ปีที่ผ่านมา เคยมี

ผู้ลักลอบนำกัญชาจากกัมพูชามาขายที่เกาะช้าง ชาวประมงบางคนเคยเห็นในลักษณะมัดเป็นห่อลอยน้ำมาในช่วงที่ออกทะเล เข้าใจว่าผู้ลักลอบขนกัญชาคงจะถูกตำรวจมาตรวจค้น ผู้ขายกลัวจะถูกจับได้จึงทิ้งลงน้ำ ปัจจุบันที่บ้านสลักเพชรยังมีผู้สูบกัญชาอยู่บ้างราว 2-5 ครั้วเรือน (ตามที่ชาวบ้านสังเกตเห็น) และยังมีบางครั้วเรือนที่ปลูกต้นกัญชาอยู่ใกล้บริเวณบ้านและปลูกในป่า ส่วนการหาซื้อกัญชานั้นชาวบ้านคิดว่าหาซื้อได้ไม่ยากเพราะกัญชาที่เกาะช้างแพร่หลายกว่ายาเสพติดชนิดอื่น หลายคนบอกว่าหาได้ง่ายมากตามแหล่งท่องเที่ยวเช่นบาร์เบียร์ที่หาดทรายขาว

จากการเก็บข้อมูลสนามพบว่าผู้ที่เสพกัญชาส่วนใหญ่จะเป็นชายอยู่ในช่วงวัยรุ่นและวัยแรงงาน คือช่วงอายุระหว่าง 15-35 ปี โดยช่วงอายุที่สูบกันมากอยู่ในระหว่าง 23-26 ปี ผู้สูบบ้างมีทั้งแรงงานเรือประมงที่เป็นคนไทยและคนเขมร (ในสมัยก่อนมีคนเขมรมารับจ้างออกเรือประมงแต่ปัจจุบันไม่มีคนเขมรมารับจ้างที่สลักเพชรแล้ว) นอกจากนี้ที่เกาะช้างแล้วยังมีการใช้กัญชาแพร่หลายที่เกาะกูดและเกาะต่างๆที่มีคนอยู่อาศัยและมีนักท่องเที่ยวเข้าไปพัก

สำหรับยาเสพติดชนิดอื่นเช่นยาบ้า เฮโรอีน ผีนุกระทุ้ม ยาอี ไม่ค่อยได้รับความนิยมมากเท่ากัญชา มีคนเพียงไม่กี่คนในชุมชนบ้านสลักเพชรที่เคยลองเสพสิ่งเสพติดเหล่านี้ ส่วนใหญ่คนในชุมชนจะเห็นสิ่งเสพติดเหล่านี้จากที่อื่นมากกว่าเห็นบนเกาะช้าง ได้แก่ที่เกาะกูดและที่จังหวัดตราด หรือเห็นคนในเรือประมงใช้กัน ซึ่งชาวบ้านบางคนบอกว่าเมื่อก่อนตำรวจยังไม่เข้มงวดกวดขันและพลุกล่นเท่าปัจจุบัน จึงเคยมีผู้นำยาบ้ามาขายที่เกาะช้าง และบางคนก็สามารถหาเฮโรอีนมาแอบเสฟกันตามป่าหรือแถวบ้านโรงถ่าน ซึ่งเป็นกลุ่มบ้านที่อยู่ไม่ห่างจากบ้านสลักเพชรมากนัก ในการหาซื้อยาเสพติดชนิดอื่นยกเว้นกัญชานั้น ชาวบ้านคิดว่าอาจจะหาซื้อยาบ้าได้ง่ายกว่ายาเสพติดชนิดอื่นเนื่องจากการแพร่ระบาดมากกว่า

อย่างไรก็ตามที่บ้านสลักเพชรในอดีตการเสฟกัญชาดูเหมือนเป็นเรื่องปกติ ไม่ใช่ปัญหารุนแรง แต่ผู้ให้ข้อมูลหลายรายยืนยันว่าในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมาเริ่มมีผู้เสฟกัญชาให้เห็นอยู่พอสมควร เดิมนั้นไม่รู้เปลี่ยนไปเสฟอะไรกันบ้าง อาจเปลี่ยนไปเสฟอย่างอื่น ซึ่งอาจจะรวมถึงสารระเหยประเภทกาวและทินเนอร์ ทั้งนี้มีร้านค้าในบ้านสลักเพชรยืนยันว่าในช่วงที่กำลังมีการพัฒนาถนนในเกาะช้าง มีคนงานก่อสร้างซึ่งเป็นคนจากเขมรมาขอซื้อกาวในหมู่บ้านครั้งละหลายๆ หลอด ไม่รู้ว่าซื้อไปทำไมแน่ แต่คาดว่าจะใช้เป็นสารเสฟติด จึงเลิกนำกาวมาขาย เพราะกลัวคนจะซื้อไปดื่มกัน ถ้าติดแล้วจะกลับมาก่อปัญหาในชุมชน นอกจากนี้ในช่วงระยะเวลาไม่นานมานี้มีเด็กวัยรุ่นที่อยู่ท้ายหมู่บ้านมาจับกลุ่มมั่วสุมกันดื่มกาว รวมทั้งกลุ่มแรงงานรับจ้างในเรือประมงก็ดื่มกาวกันด้วย

จากผลการสำรวจข้อมูลสามารถสรุปความคิดเห็นของชาวบ้านสลักเพชรต่อผลกระทบของยาเสพติดได้ ดังนี้

- ยาเสพติดเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ทำให้เกิดอาชญากรรมอื่นๆตามมา ถ้าติดยาเสพติดแล้วไม่มีเงินซื้อ ผู้ติดและผู้เสฟก็ต้องไปขโมย เป็นต้น ทั้งนี้บนเกาะช้างมีคนติดคุกเพราะคดียาบ้าด้วย

- คนที่เคยเสพยาเสพติดแล้วไม่ค่อยเลิกได้จริงๆ ซึ่งมักจะถูกชาวบ้านคนอื่นที่ไม่เสพรังเกียจและไม่อยากเข้าใกล้หรือเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ เพราะกลัวจะมีภาพพจน์เสียหายไปด้วยหรือกลัวว่าลูกหลานจะติดยาเสพติดไปด้วย แต่ก็มีชาวบ้านส่วนหนึ่งเริ่มเห็นใจคนที่ติดสารเสพติดและอยากให้เขาเลิก แต่ก็ไม่รู้ว่าจะช่วยให้เขาเลิกอย่างไร
- เด็กที่เสพยาเสพติดบนเกาะนี้บางคนพ่อแม่เป็นคนมีฐานะการเงินดี แต่ลูกติดเพื่อนจึงชักชวนกันไปติดยา แต่เด็กในชุมชนสลักเพชรส่วนมากขยันเรียนและเป็นเด็กดี ตื่นแต่เช้าช่วยพ่อแม่ทำงาน พ่อแม่เขาเลี้ยงลูกดี ไม่ไปมั่วสุมทำให้พ่อแม่เดือดร้อน
- ยาเสพติดมีให้เห็นในเกาะข้างมานานแล้ว ในสมัยก่อนมีโรงฝิ่นและคนติดฝิ่นกันมาก เมื่อรัฐบาลให้เลิกโรงฝิ่น คนติดฝิ่นเมื่อหาฝิ่นสูบไม่ได้บางคนอาจเลิกฝิ่นแต่ไปติดอย่างอื่นแทน และกลายเป็นการแพร่ระบาดของเฮโรอีนทั้งที่เกาะช้างและเกาะกูด (มีผู้ให้ข้อมูลยืนยันว่าเมื่อ 20-30 ปีที่แล้วมีคนเอาเฮโรอีนมาขายที่เกาะกูด)
- ชาวบ้านส่วนหนึ่งมองว่ากัญชาไม่ใช่สิ่งเสพติดร้ายแรง บางคนติดกัญชาแล้วนิสัยดี จากที่เคยโมโหร้ายก็อารมณ์ดีขึ้น บางคนเสพกัญชาแล้วทำงานเก่ง ขยัน ปกติเป็นคนขี้เกียจ เห็นคนอื่นพูดกันว่าพอสเพแล้วอารมณ์ดี ทำงานด้วยความเพลิดเพลิน แต่บางคนมีความเห็นว่าคนที่เสพกัญชานั้น ตอนสูบก็ใจดี แต่ตอนไม่มีจะสูบก็สามารถทำได้ทุกอย่าง เช่น อาจจะขโมยหรือฆ่าคนก็ได้ อีกความเห็นหนึ่งที่ค่อนข้างจะสอดคล้องกันในหมู่ผู้ให้ข้อมูลคือกัญชาเป็นสารเสพติดที่เลิกง่าย ขึ้นอยู่ที่ใจ ถ้าผู้เสพตั้งใจจะเลิกจริงก็เลิกได้

กัญชามีแหล่งใหญ่มาจากกัมพูชา

เส้นทางลำเลียงยาบ้าและสารเสพติดชนิดอื่นๆ เข้าสู่เกาะช้างสามารถทำได้ง่ายขึ้นมากในปัจจุบัน เนื่องจากมีบริการท่าเรือเฟอร์รี่ที่สามารถนำรถยนต์และรถบรรทุกข้ามฟากจากแหลมงอบเข้าสู่เกาะช้างได้ถึง 3 ท่า และแต่ละท่าเรือมีบริการทุกๆ 1 ชั่วโมง การลักลอบนำยาบ้าข้ามมาเกาะช้างจึงทำได้สะดวกมากขึ้น อันนี้เป็นผลกระทบทางลบโดยตรงจากการพยายามพัฒนาการท่องเที่ยวบนเกาะช้างอย่างไร้ข้อจำกัดและการควบคุม จากท่าเรือเฟอร์รี่ทั้งสามท่า และเรือประมงขนาดเล็กที่ให้บริการรับ-ส่งผู้โดยสารในอีกหลายจุดรับ-ส่งนั้นยาบ้าได้ถูกนำมาแพร่กระจายบนเกาะช้าง ซึ่งจากแหล่งข้อมูลทราบว่ายาบ้าส่วนหนึ่งเข้ามาถึงผู้ค้าที่บ้านคลองสนก่อนที่จะกระจายไปสู่ผู้เสพ ซึ่งส่วนมากเป็น

เยาวชน แรงงานประมง และแรงงานรับจ้างทั่วไป อีกแหล่งหนึ่งที่มีการกล่าวถึงกันมากว่าเป็นแหล่งเสพยาและกระจายยาบ้าคือบ้านบางเบาในเขตตำบลเกาะช้างใต้

สำหรับอุปทานกัญชาบนเกาะช้างนั้น แหล่งซื้อ-ขายสำคัญอยู่ที่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวบนเกาะช้างคือหาดทรายขาว ลูกค้าสำคัญคือนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เกาะช้างเป็นเสมือนเกาะสวรรค์ของบรรดานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติผู้นิยมเสพยามานานกว่า 20 ปีแล้ว นักท่องเที่ยวชาวฮอลแลนด์คนหนึ่งเคยมาเกาะช้างเมื่อ 16 ปีที่แล้ว และติดใจต้องมาเที่ยวเกาะช้างทุกปีสัปดาห์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยแต่ละปีจะมาพักอยู่ที่เกาะช้างนานถึง 3-6 เดือน เป้าหมายสำคัญของการมาเที่ยวเกาะช้างของนักท่องเที่ยวรายนี้คือกัญชาและหญิงบริการ การเล่าขานสืบทอดกันถึงความ เป็นเกาะสวรรค์ของเกาะช้าง ทำให้มีนักท่องเที่ยวต่างชาติหลังไหลเข้ามาสู่เกาะช้างจำนวนมากทุกๆ ปี และแน่นอนการค้าขายกัญชาเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ก็ยิ่งมีมากขึ้นด้วยเป็นเงาตามตัว ความรวดเร็วในการกระจายกัญชาไปสู่ลูกค้า ขึ้นอยู่กับจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวเกาะช้างในแต่ละช่วงเวลา ในช่วงที่มีนักท่องเที่ยวน้อย (low season) ผู้ค้าย่อยรายหนึ่งในเขตศูนย์กลางธุรกิจท่องเที่ยวแถวหาดทรายขาวเล่าว่าเขาสามารถขายได้เพียงสัปดาห์ละ 1 กิโลกรัม แต่ในช่วงที่มีนักท่องเที่ยวนิยมเข้ามามาก (high season) ซึ่งเป็นช่วงระหว่างเดือนตุลาคมถึงพฤษภาคม จะสามารถขายได้ถึงเฉลี่ยสัปดาห์ละ 3 กิโลกรัม

ทางด้านการนำเข้ากัญชามาสู่เกาะช้างมี 2 เส้นทาง แหล่งใหญ่ที่สุดเป็นกัญชาจากประเทศกัมพูชาที่นำเข้ามา โดยการขนส่งทางทะเลในน่านน้ำสากลระหว่างเรือประมงเขมรกับเรือประมงไทย จากนั้นเรือประมงจะนำกัญชามายังจุดนัดหมายรับ-ส่งของ ซึ่งส่วนมากเป็นบริเวณชายฝั่งที่มีป่ารกทึบเหมาะแก่การซ่อนห่อกัญชาที่มีขนาดน้ำหนักห่อละ 1-3 กิโลกรัม เรือประมงจะมาลอยเรืออยู่ใกล้ชายฝั่ง แหล่งสำคัญที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงคือบริเวณแหลมไชยเซรัฐ (บริเวณดาวหมายเลข 3 ในแผนที่ 3-1) เพื่อให้ผู้รับสินค้านำเรือเล็กมาขนถ่ายแล้วนำเข้าสู่ฝั่งไปเก็บซ่อนไว้ในป่าตามจุดนัดหมายเพื่อรอให้ผู้ค้าส่งมารับช่วงไปอีกทอดหนึ่ง จากนั้นผู้ค้าส่งจะนำไปกระจายสู่ผู้ค้าปลีกรายใหญ่ตามจุดนัดหมาย ซึ่งส่วนมากอาจเป็นที่ลับตาหรือเป็นที่โล่งแจ้งปลอดภัยจากการตรวจจับของเจ้าหน้าที่ตำรวจ อย่างเช่นบริเวณนาุ้งขนาดใหญ่ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านหนึ่งเคยไปรับของให้นายจ้างหลายครั้ง จากนั้นผู้ค้าปลีกรายใหญ่จะส่งต่อหรืออาจจะนำไปแบ่งบรรจุขายให้แก่ผู้ค้าปลีกรายย่อยอีกทอดหนึ่ง ตั้งแต่ขนาดน้ำหนักบรรจุ 100 กรัมจนถึง 1 กิโลกรัม ผู้ค้าปลีกจะนำไปแบ่งขายให้แก่ลูกค้าซึ่งมีทั้งขนาด 5 กรัม 10 กรัม จนถึง 100 กรัม

สำหรับราคาซื้อ-ขายกัญชาในเกาะช้างในช่วงปลายปี 2545 มีรายละเอียดดังนี้

- ซื้อจากเรือประมงที่มาส่ง ณ จุดนัดหมายชายฝั่ง กก.ละ 3,000-4,000 บาท
- ผู้ค้าส่งแบ่งขายให้ผู้ค้าปลีกรายใหญ่ กก.ละ 6,000-8,000 บาท

- ผู้ค้าปลีกรายใหญ่แบ่งขายให้ผู้ค้าปลีกรายย่อย 100 กรัม 3,500 บาท หรือผู้เสพที่ซื้อจำนวนมาก
- ขายปลีกให้ผู้เสพรายย่อย 5-10 กรัม 300-500 บาท

อุปทานของกัญชายังมีอีกแหล่งหนึ่งที่เป็นแหล่งสำคัญ คือ จากถนนข้าวสารในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนหนึ่ง มักจะหาซื้อกัญชาจากถนนข้าวสารติดตัวไปด้วยก่อนที่จะเดินทางไปเกาะช้าง โดยผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งกล่าวว่าเขาสามารถติดต่อซื้อได้จากตัวแทนการท่องเที่ยวบางแห่ง นอกจากนี้ยังมีนักท่องเที่ยวต่างชาติบางคนข้ามจากเกาะช้างมาซื้อกัญชาที่ฝั่งเมืองตราด แต่ต้องซื้อในปริมาณมากจึงจะได้ราคาถูกกว่าซื้อบนเกาะช้าง จึงมีนักท่องเที่ยวต่างชาติบางคนที่มาอยู่เกาะชำนานจนกระทั่งสามารถเข้าใจหรือพูดภาษาไทยได้บ้าง เปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้ค้าด้วย โดยข้ามมาซื้อกัญชาที่ตราดแล้วนำกลับไปขายต่อให้นักท่องเที่ยวต่างชาติด้วยกัน

การซื้อขายกัญชาโดยทั่วไปในบริเวณที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ คือจากบริเวณหาดทรายขาวเรื่อยลงไปถึงชุมชนประมงบางเบ้า สามารถติดต่อซื้อได้ง่ายมากจากบาร์เบียร์และร้านอาหารริมชายหาด หญิงบริการและพนักงานเสิร์ฟในสถานบริการเหล่านี้หลาย ๆ แห่ง เป็นผู้ขายหรือตัวแทนติดต่อกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยคนไทยจะเข้าไปติดต่อกับกัญชาได้ยากกว่าชาวต่างชาติ

สำหรับสารเสพติดชนิดอื่นๆ โดยเฉพาะยาเคและยาอิมมีแหล่งซื้อ-ขายที่จำกัดมากกว่ากัญชาและยาบ้า โดยจะมีขายเฉพาะในช่วงวันที่มี “พูลมูนปาร์ตี้” และช่วงก่อนนั้น 1-2 วัน การจัด “พูลมูนปาร์ตี้” บนเกาะช้างมีการจัดเป็นประจำในช่วงฤดูการท่องเที่ยว โดยได้รับอิทธิพลมาจากแบบอย่างการจัดกันบนเกาะพะงัน แหล่งจัด “พูลมูนปาร์ตี้” คือ สบายบาร์ (ดูแผนที่ 2 ประกอบ) ซึ่งที่จริงแล้วเป็นแหล่งบันเทิงในช่วงดึกที่นักท่องเที่ยวและคนเกาะช้างนิยมไปกันมากที่สุด โดยผู้ขายจะเดินทางเข้ามาซื้อยาเคกับยาอิมในกรุงเทพฯจากร้านขายยาแห่งหนึ่งบนถนนสีลมและหาซื้อจากแหล่งใหญ่แถวถนนข้าวสาร

มาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดบนเกาะช้าง

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาการดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดบนเกาะช้างยังขาดความชัดเจน เหตุผลสำคัญก็คือการไม่ยอมรับปัญหา ว่ามีการระบาดของยาเสพติดบนเกาะช้าง ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่อำเภอ ตลอดจนเกือบทุกคนในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ต่างยืนยันว่าไม่มีความรุนแรงด้านปัญหายาเสพติดบนเกาะช้าง ความน่าสนใจในสภาวะที่เป็นอยู่ในขณะนี้คือ จริงหรือที่ว่าบรรดาเจ้าหน้าที่และผู้นำท้องถิ่นเหล่านี้ไม่ทราบจริงๆ ว่ามีปัญหายาเสพติดบนเกาะช้าง ประเด็นนี้คงเป็นไปไม่ได้แน่ โดยเฉพาะตำรวจและผู้นำชุมชนที่เป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนอยู่ในสถานบริการหลาย ๆ แห่งบนหาดทรายขาว พวกเขามีส่วนสัมพันธ์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมกับการซื้อขายกัญชา หรือเป็นส่วนหนึ่งของการอำนวยความสะดวกในการจัดหา กัญชามาบริการให้นักท่องเที่ยว

ต่างชาติผู้นิยมเสพกัญชา อีกประเด็นหนึ่งที่อาจจะเป็นคำอธิบาย (แก้ต่าง) ได้ดีกว่าคือ พวกเขาไม่คิดหรือสำนึกว่า กัญชาเป็นยาเสพติดที่ร้ายแรง ควรที่จะมีการควบคุมอย่างเข้มงวดเช่นเดียวกับยาบ้า หรือพวกเขาอาจจะกลัวว่าถ้ามีการกวัดขุ่นจับกุมกัญชาจริงๆ จังๆ จะส่งผลกระทบต่อให้การท่องเที่ยวบนเกาะช้างเซาะเซาะลง เพราะเกาะช้างจะไม่อยู่ในสภาพเป็นเกาะสวรรค์ของนักท่องเที่ยวผู้นิยมการเสพกัญชาอีกต่อไป ดังนั้นเมื่อถามถึงเรื่องยาเสพติดบุคคลเหล่านี้ส่วนมากจะพยายามกล่าวถึงหรืออ้างอิงไปในประเด็นเกี่ยวข้องกับยาบ้า เสมือนกับว่ายาบ้า นั้นเป็นยาเสพติดชนิดเดียวที่พวกเขาควรตระหนักถึง และหาหนทางในการปราบปรามหรือป้องกันแก้ไข อย่างไรก็ตามหลังจากที่รัฐบาลชุดปัจจุบันประกาศสงครามกับยาบ้า และผลักดันให้มีการปราบปรามยาบ้าอย่างจริงจังในช่วง 3 เดือน ระหว่างกุมภาพันธ์ถึงเมษายน พ.ศ.2546 นั้น การเข้มงวดกวัดขุ่นในการซื้อขายกัญชาก็มีมากขึ้นเล็กน้อย แต่นักท่องเที่ยวก็ยังหาซื้อกัญชาได้ไม่ยากนัก ซึ่งเป็นเงื่อนไขประการหนึ่งที่ทำให้เห็นว่าพวกเขาไม่ได้ขาดความตระหนักว่ากัญชาเป็นยาเสพติดชนิดหนึ่งที่ต้องปราบปรามอย่างจริงจังเช่นเดียวกับยาบ้า ดังนั้นคำอธิบายที่น่าจะเหมาะสมมากที่สุดก็คือ ผลประโยชน์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งได้เข้าไปปิดหู ปิดตา และปิดปากของพวกเขา และทำเสมือนไม่รับรู้รับทราบใดๆ ว่ามีปัญหา กัญชาบนเกาะช้าง

อย่างไรก็ตามผู้ศึกษายอมรับว่าการแพร่ระบาดของยาบ้าบนเกาะช้างมีน้อยกว่าในที่อื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด จะมีก็เพียงกัญชาเท่านั้นที่มีการแพร่ระบาดให้เห็นอยู่ทั่วไป จากการสัมภาษณ์พ่อค้าแผงลอยคนหนึ่งที่เข้ามาขายของที่ระลึกในบริเวณหาดทรายขาวมานานหลายปีแล้วมีประเด็นเกี่ยวกับยาบ้าที่นำบันทึกไว้ คือ

“...ยาบ้าหาได้ยากบนเกาะช้าง เพราะเจ้าพ่อเกาะช้างไม่ชอบยาบ้า ถ้าเขารู้ว่ามีใครเอายาบ้ามาขาย จะเรียกไปพบแล้วบอกให้เลิกขายซะ ถ้ายังไม่ยอมเลิกและได้เตือนไปหลายครั้งแล้ว ไม่นานนักคนนั้นก็ไม่ได้อยู่บนเกาะตลอดไป จึงไม่ค่อยมีใครกล้าเอายาบ้าเข้ามาขายบนเกาะช้าง แต่กัญชาเขาไม่ว่าอะไรนะ เพราะมันไม่ร้ายแรงและก็เห็นขายและสูบกันมาตั้งนานแล้ว ถ้าไม่มีกัญชาบนเกาะ พวกฝรั่งก็อาจจะไม่เข้ามาเที่ยวกัน เยอะแยะอย่างนี้ก็ได้”

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อพิจารณาถึงมาตรการต่างๆเกี่ยวกับยาเสพติด ที่หน่วยงานของรัฐนำไปปฏิบัติบนเกาะช้าง จะช่วยยืนยันได้อย่างชัดเจนว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐมองปัญหา ยาเสพติด โดยเน้นที่กรณีปัญหา ยาบ้ามากกว่าจะรวมเอา กัญชาและยาเสพติดชนิดอื่นๆ มาเป็นส่วนหนึ่งในมาตรการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดบนเกาะช้าง โดยเฉพาะในช่วงเวลา 3-4 ปีที่ผ่านมาถึงอำเภอเกาะช้างก็ได้ดำเนินงานมาตรการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในหลายๆ ด้าน ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การป้องกัน

ได้มีความพยายามจากทุกภาคส่วนในการร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดในระยะยาว ดังนี้

- ประชาสัมพันธ์เชิงรุกและสร้างกระแสระดับเดือนองค์กรของรัฐ เอกชน ประชาชน เยาวชน และนักเรียนนักศึกษา ให้ตระหนักถึงอันตรายและพิษภัยของยาเสพติด
- กำหนดพื้นที่เป้าหมาย โดยเฉพาะหมู่บ้านที่มีสถานที่พักและที่ท่องเที่ยว ให้เป็นหมู่บ้านเร่งรัดดำเนินการป้องกันปราบปราม และประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้านปลอดยาเสพติด (ยาบ้า)
- หาปัญหา สาเหตุ และดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาควบคุมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการเข้าถึงประชาชนและพื้นที่
- ดำเนินการทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และจัดตั้งประชาคมหมู่บ้านด้านยาเสพติด โดยการประชุมปรึกษาหารือทุกส่วนราชการ เป็นประจำทุกเดือน
- ให้ผู้เคยเสพหรือเสพอยู่เลิกเสพ และไม่ให้ผู้เคยเสพเสพยาอีก โดยให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้านช่วยตรวจสอบดูแล พร้อมทั้งรายงานให้กิ่งอำเภอทราบเป็นประจำทุกเดือน
- ให้ความรู้ ข่าวสาร ปิดประกาศ แผ่นพับ แผ่นปลิว
- จัดทำโครงการโรงเรียนสีขาว
- จัดทำโครงการลานกีฬาต้านยาเสพติด
- ติดตามประกาศหมายเลขโทรศัพท์ รับแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติด

การปราบปราม

มีแนวทางและกิจกรรมที่ดำเนินการ ดังนี้

- ใช้ทั้งกฎหมายทางตรงและอ้อมดำเนินการอย่างเด็ดขาด
- ใช้การข่าวเป็นฐานข้อมูลในการปราบปราม โดยจัดตั้งฐานข่าวในหมู่บ้านทั้ง 9 หมู่บ้าน อย่างน้อยหมู่บ้านละ 2 คน เป็นแหล่งข่าว
- จัดตั้งสายตรวจ จุดตรวจ จุดลาดตระเวนเดินเท้า ออกตรวจเยี่ยมเยียนประชาชนในหมู่บ้านเพื่อการเข้าถึงและปราบปรามอย่างจริงจัง
- ใ้บุคคลที่มีรูปร่างคล้ายหรือพฤติกรรมต้องสงสัยว่าเสพยาเสพติดได้รับการตรวจปัสสาวะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ตรวจสอบ รายงานลับให้กิ่งอำเภอทราบเป็นประจำทุกเดือน ถ้าไม่รายงานถือว่าไม่มีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้านแต่อย่างใด ขณะเดียวกันถ้ามีการจับกุมดำเนินคดี ผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน จะต้องได้รับการพิจารณาโทษและความผิดตามสมควรแก่กรณี
- ให้ อบต. ประสานงานโรงเรียน หน่วยงาน สถานประกอบการ หรือร้านค้าให้มีการตรวจหาสารเสพติดในบัสสาวะของนักเรียน พนักงาน หรือคนงาน โดยให้ อบต. จัดซื้อน้ำยาเคมีและวัสดุที่ใช้ในการตรวจร่วมกับหน่วยงานภาคเอกชน
- การตรวจ การค้น ให้กระทำในลักษณะขอความร่วมมือและสุภาพ มิให้มีผลกระทบต่อประชาชนที่เป็นพลเมืองดี หรือที่ประกอบอาชีพโดยสุจริต

การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา

มีแนวทางและกิจกรรมที่ดำเนินการ ดังนี้

- ปฏิบัติต่อผู้ติดยาเสพติดในฐานะผู้ป่วย โดยให้โอกาสในการเข้ารับการรักษาพยาบาลและบำบัดรักษาฟื้นฟู
- ให้ชุมชนช่วยชุมชนเสมือนญาติ
- ให้สำนักงานสาธารณสุขกิ่งอำเภอเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ ให้คำแนะนำ ให้การบำบัดรักษา รวมทั้งการติดตามและประเมินผล

มาตรการเหล่านี้แสดงให้เห็นเป็นนัยได้ว่า โดยความเป็นจริงแล้วเจ้าหน้าที่ของรัฐบนเกาะช้างใช้มาตรการที่เน้นการป้องกันและปราบปรามยาบ้าเป็นหลัก พร้อมทั้งพยายามดำเนินงานตามมาตรการต่างๆข้างต้น เพียงเพื่อพยายามให้ยาบ้าหมดไปจากชุมชน แต่กลับไม่สนใจยาเสพติดชนิดอื่นๆ และจากการเข้าไปศึกษาข้อมูลชุมชนด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์เจาะลึกใน 2 หมู่บ้านที่ได้รับการประกาศว่าเป็น “หมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติปลอดยาเสพติด” พบว่ายังมีการใช้ยาเสพติดอยู่ในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกัญชาและกาว ชาวบ้านเองก็ยอมรับว่าเป็นความจริงที่หมู่บ้านของตนยังไม่ปลอดยาเสพติดอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ยังเสพกัญชาและกาวกันอยู่นั้นบางคนก็คือลูกหลานของผู้นำชุมชนนั้นๆ เอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปสถานการณ์ปัญหายาเสพติดบนเกาะช้าง

จากสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดบนเกาะช้างในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการขยายตัวของอุปสงค์หรืออุปทานของกัญชาและสารเสพติดชนิดอื่นๆ ทั้งยาบ้า ยาอี และยาเค ได้เริ่มเป็นสัญญาณเตือนภัยให้เห็นถึงแนวโน้มที่ปัญหายาเสพติดจะทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังสะท้อนให้เห็นว่ายาเสพติดได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบทั้งทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ต่อวิถีชีวิตของประชาชนท้องถิ่นในหลายๆ ด้าน แม้ว่ารัฐบาลชุดปัจจุบันจะพยายามใช้วิธีการปราบปรามยาเสพติดอย่างรุนแรงและเด็ดขาด แต่การดำเนินงานของรัฐบาลแม้จะช่วยลดกระแสความรุนแรงของปัญหาการใช้ยาเสพติดในเกาะช้างลงได้บ้าง แต่กระนั้นการแทรกซึมแพร่ระบาดยังคงมีให้เห็นอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกัญชาและกาว จากการศึกษาข้อมูลสนามได้ช่วยยืนยันให้เห็นว่า เกาะช้างมีเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งที่เป็นปัจจัยเร่งให้สถานการณ์ปัญหายาเสพติดยากที่จะขจัดให้หมดสิ้นไป คือเกาะช้างมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชาทางทะเล ซึ่งเอื้อต่อการขนยาเสพติดโดยเฉพาะกัญชา ที่มีการผลิตอยู่ในจังหวัดเกาะกงและเป็นแหล่งผลิตใหญ่แหล่งหนึ่งในเขตประเทศกัมพูชา เพื่อนำเข้ามาขายในเกาะช้าง และส่งผ่านจังหวัดตราดไปยังแหล่งอุปสงค์อื่นๆ ในประเทศไทย

อีกประการหนึ่งที่เป็นเงื่อนไขสำคัญและมีผลต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเกาะช้างอย่างมาก คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยว เราคงต้องยอมรับความจริงว่านักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งที่เข้ามาใช้จ่ายเงินในเกาะช้างและจังหวัดตราดนั้น เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งส่วนมากนิยมเดินทางมาเที่ยวเกาะช้างก็เพราะความโด่งดังและโฉบเฉี่ยวกันถึงความเป็นแดนสวรรค์ของการเสพกัญชาและหญิงบริการ ถ้าหากมีการปราบปรามการใช้กัญชาอย่างรุนแรงและจริงจัง (ไม่ใช่เฉพาะยาบ้าอย่างที่ดำเนินการอยู่นั้น) หลายฝ่ายต่างก็เห็นสอดคล้องกันว่าจะเกิดผลกระทบโดยตรงกับกิจการการท่องเที่ยวที่เปิดขึ้นมาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มนี้ และกระแสการไหลเวียนของเศรษฐกิจในเกาะช้างและจังหวัดตราดคงจะได้รับผลกระทบโดยตรงไม่มากนัก

โดยสรุป สาเหตุสำคัญที่ทำให้สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในเกาะช้างมีลักษณะที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ นั้น กล่าวได้ว่าส่วนหนึ่งเป็นผลพวงมาจากนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวบนเกาะช้าง และได้ส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา และเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันอย่างยากที่จะแยกพิจารณาเฉพาะประเด็นใดประเด็นหนึ่งได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดต่างๆ ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการล่มสลายของภาคเกษตรกรรม ปัญหาการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงาน และอื่นๆ

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปปัญหาหายาเสพติด จังหวัดชายแดนภาคตะวันออก

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลสรุปสถานการณ์ปัญหาหายาเสพติดของจังหวัดตราดและสระแก้ว เป็นภาพรวม พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะบางประการในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินการป้องกัน แก้ไขยาเสพติด และข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมต่อการดำเนินการวิจัยในพื้นที่จังหวัดชายแดน ว่า ควรจะใช้แนวทางการวิจัยอย่างไรที่จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการติดตามสถานการณ์ และปัญหาหายาเสพติดในพื้นที่ลักษณะนี้ได้อย่างชัดเจน และทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา

ปัญหาหายาเสพติดในจังหวัดชายแดนภาคตะวันออก

จากปัญหาหายาเสพติดของจังหวัดตราดและสระแก้วในช่วงปลายปี 2546 สภาวะการลดลงของทั้งอุปสงค์และอุปทานของสารเสพติดชนิดต่างๆ ถือเป็นสัญญาณที่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงก่อนการประกาศสงครามยาเสพติด การเข้มงวดในการตรวจจับและการบำบัดรักษาได้ส่งผลดีต่อการจำกัดตัวของกระบวนการค้ายาเสพติด และผลดีต่อสุขภาพและวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ชายแดน ทั้งในเขตเมืองและในชนบท แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่ารัฐบาลได้พยายามใช้วิธีการปราบปรามยาเสพติดอย่างรุนแรงและเฉียบขาด แต่หลายฝ่าย (รวมทั้งผู้ศึกษาเอง) มีความมั่นใจว่าการดำเนินการตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมามีตั้งแต่เริ่มใช้มาตรการเด็ดขาดในเดือนกุมภาพันธ์ 2546 สามารถกำจัดผู้ค้ายาเสพติดได้จำนวนมากขึ้น กล่าวได้ว่าผู้ค้ายาเสพติดเหล่านั้นเป็นเพียงผู้ค้าส่งรายย่อยและผู้ค้าปลีก ในขณะที่แหล่งข้อมูลระดับจังหวัดและอำเภอชายแดนก็ยืนยันว่าผู้ค้ารายใหญ่ยังไม่ถูกกำจัดไป ยังคงมีรายใหญ่อีกหลายรายที่เจ้าหน้าที่ของรัฐรู้ข้อมูลแต่ยังไม่กล้าแตะต้อง เพราะมีอิทธิพลท้องถิ่นและระดับชาติหนุนหลังอยู่ ถ้าหากไม่มีหลักฐานมัดตัวได้แน่นอน เจ้าหน้าที่ก็ยังไม่กล้าเสี่ยงจะดำเนินการจับกุมหรือปราบปรามอย่างเด็ดขาด การดำเนินการปราบปรามอย่างรุนแรงที่ผ่านมา จึงยังไม่สามารถแก้ปัญหาหรือยุติปัญหาหายาเสพติดในจังหวัดชายแดนทั้งสองลงได้

อย่างยั่งยืน ในอนาคตการแพร่ระบาดของยาเสพติดจะกลับมาอีก ถ้ายังไม่สามารถลดอุปสงค์ของการใช้ยาเสพติดลงได้อย่างแท้จริง เพราะอุปทานของยาเสพติดยังมีอยู่ในพื้นที่นี้ เพียงแต่เก็บงำได้ชั่วคราวรอเวลาที่จะผุดออกมาแพร่กระจายอีกครั้งหนึ่ง แม้ว่าในปัจจุบันจังหวัดชายแดนทั้งสองจะสามารถประกาศเป็นจังหวัดเข้มแข็งเอาชนะปัญหา ยาเสพติดได้แล้ว แต่สภาพการณ์ปลอดยาเสพติดอย่างแท้จริงไม่ได้เกิดขึ้น ทั้งหมดเป็นเพียงการสร้างภาพตามที่รัฐบาลชุดปัจจุบันต้องการ ผู้เสพยาบ้ายังคงมีให้เห็นนอกเหนือจากกลุ่มวัยรุ่นที่หันไปเสพสารระเหยเพราะหาซื้อได้ง่ายและราคาถูก การเสพและซื้อขายกัญชาก็ยังคงหาได้ง่ายมากบนเกาะช้าง การจับกุมผู้ค้ายาบ้ายังคงมีอยู่แม้จะไม่มากเท่ากับในอดีต รวมทั้งการจับกุมผู้ลักลอบขนยาบ้า กัญชา และยาเคตามีนข้ามชายแดนไทย-กัมพูชาก็ยังมีการจับกุม และรายงานยืนยันการจับกุมที่ชัดเจน เพียงเท่านี้ก็คงเป็นการยืนยันได้ว่าภาวะปลอดยาเสพติดอันเป็นภาพที่รัฐบาลยุคเชื้ออาหารต้องการเห็น ยังคงเป็นเพียงภาพลวงตา ผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งยังถามผู้ศึกษาอีกว่า

“อาจารย์อยากรู้ว่ามียาบ้าขายจริงไหม ก็เอาเงินมาให้ผมสิครับ ผมหามาให้ได้ ขอเวลาไม่เกินชั่วโมงเดียวแหละ แต่ผมขอไม่บอกนะว่าจะไปซื้อจากใครและที่ไหน ผมกลัวนะ...”

การดำเนินการของรัฐบาลที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าจะช่วยลดกระแสความรุนแรงของปัญหาการค้าและการใช้ยาบ้าลงได้ แต่การเสพยาเสพติดยังคงมีอยู่ในหมู่เยาวชน (ทั้งที่กำลังเรียนอยู่และเลิกเรียนแล้ว และทั้งเพศหญิงและชาย) เพียงแต่เปลี่ยนรูปแบบไปเป็นกาวและทินเนอร์ที่หาซื้อได้ง่าย และในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่กัญชาและยาเสพติดเพื่อความบันเทิง อย่างพวงยาฮีและยาเค มีการแพร่ระบาดเพิ่มขึ้น แม้จะเป็นยาเสพติดที่มีราคาแพงกว่ายาบ้าก็ตาม และจากการศึกษาข้อมูลสนามก็ได้ช่วยยืนยันให้เห็นถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว ทั้งในจังหวัดตราดและสระแก้ว การส่งเสริมการท่องเที่ยวและความพยายามที่จะสร้าง Entertainment complex ควบคู่ไปกับบ่อนการพนันจึงน่าจะมีการทบทวนอีกครั้งว่ารัฐบาลควรจะให้การสนับสนุนเพียงไรและในขอบเขตเช่นไร หรือเราจะเอากองส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะเช่นนี้มาเป็นเงื่อนไขการสร้างเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยไม่สนใจว่าจะกลายเป็นเงื่อนไขให้ปัญหายาเสพติดสามารถกลับมาเข้มแข็งได้อีกครั้ง ซึ่งแม้ว่าจะเป็นยาเสพติดชนิดอื่นๆ ที่ไม่ใช่ในรูปแบบของยาบ้า แต่ก็ปัญหายาเสพติดที่เป็นพิษภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเช่นเดียวกัน หรือว่ารัฐบาลจะสนใจแก้ปัญหายาเสพติดเฉพาะยาบ้าเพียงอย่างเดียว

เพื่อให้เห็นความชัดเจนในสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในจังหวัดชายแดนทั้งสองจังหวัดได้ชัดเจน ในส่วนนี้จะนำเสนอข้อสรุปเฉพาะประเด็นที่สำคัญๆ คือ ด้านอุปสงค์ ด้านอุปทาน ผลการดำเนินงานปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลตลอดช่วงเวลา 1 ปีนับจากการประกาศสงครามยาเสพติด และผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นกับวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดชายแดนทั้งสอง ทั้งในเงื่อนไขที่เป็นผลกระทบมาจากภาวะอุปสงค์อุปทานที่เปลี่ยนแปลงไปและการดำเนินงานของรัฐบาล ดังนี้

สถานการณ์ด้านอุปสงค์

ในพื้นที่จังหวัดตราดในช่วงก่อนปี 2546 ยาบ้าเป็นสารเสพติดที่แพร่ระบาดมากที่สุด ได้แพร่กระจายอย่างกว้างขวางเข้าสู่กลุ่มเยาวชนและผู้ใช้แรงงาน (ทั้งแรงงานรับจ้างทั่วไปและแรงงานประมง) โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มแรงงานประมงชาวเขมรที่เข้ามารับจ้างในเรือประมงไทย สาเหตุหลักของการใช้ยาบ้าในกลุ่มเยาวชนนั้นเป็นสาเหตุมาจากความอยากรู้ อยากรลอง การทำตามแฟชั่น ทำตามเพื่อน และบางรายเพราะมีปัญหาครอบครวั ในขณะที่เราเหตุการณ์ติดยาบ้าในกลุ่มผู้ใช้แรงงานนั้นเป็นเพราะต้องการทำงานให้มากขึ้น ในขณะที่การกระจายตัวของยาบ้าที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มเยาวชนมีความชัดเจนมาก ทั้งในสถาบันการศึกษาและในชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาสังคมที่น่าตระหนก ยิ่งไปกว่านั้นสภาวะการแพร่ระบาดของยาบ้าในกลุ่มเยาวชนและผู้ใช้แรงงานมีแนวโน้มที่จะรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ตลอดปี 2546 ทั้งในช่วงระหว่างและหลังจากการประกาศสงครามยาเสพติดกล่าวได้ว่าจำนวนผู้เสพ และความต้องการใช้ยาบ้าในจังหวัดตราดลดลงอย่างมาก ผู้เสพและผู้ติดยาบ้าได้รับการบำบัดรักษาและคาดหวังกันว่าจะไม่กลับไปเสพซ้ำอีก ผลจากการกวดขันจับกุมอย่างเข้มงวดก็ทำให้ยาบ้าในจังหวัดตราดหายได้ยากและมีราคาแพงจากเดิมมาก นอกจากนี้การสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งที่มุ่งหมายให้ประชาชนร่วมกันดูแลป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกันเอง ก็มีผลสำคัญให้คนในชุมชนเสพยาบ้าลดลง และการเข้าถึงยาเสพติดภายในชุมชนทำได้ยากขึ้น อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหลายแห่งยอมรับว่าการลดลงของอุปสงค์ยาบ้าอาจเกิดขึ้นเพียงชั่วคราว ยังมีเยาวชนบางส่วนแอบเสพยาบ้าภายนอกชุมชน ซึ่งก็ไม่สามารถที่จะตามออกไปกวดขันจับกุมได้ รวมทั้งยังมีเยาวชนอีกส่วนหนึ่งหันไปแอบสูบบุหรี่และดมกาว ซึ่งก็พยายามห้ามปรามตักเตือน แต่ไม่ต้องการจะพาตัวไปเข้ารับการบำบัดรักษาอีก เพราะจะเป็นการฟ้องกับทางอำเภอว่าพวกเขาไม่สามารถปฏิบัติงานได้ผลครบถ้วนสมบูรณ์จริง อันจะเป็นผลให้มีการดำเนินเป็นลำดับขั้นขึ้นไป จึงพยายามตักเตือนและแก้ไขกันเองภายในชุมชน

จากการศึกษาข้อมูลสนามกล่าวได้ว่า ในอดีตจังหวัดสระแก้วเป็นอีกแหล่งหนึ่งที่อุปสงค์ของยาบ้ามีการกระจายตัวอย่างค่อนข้างชัดเจนในหมู่เยาวชนในสถานศึกษา และผู้ที่เป็นแรงงานรับจ้างในภาคเกษตรกรรมและการก่อสร้าง จนกระทั่งรัฐบาลชุดปัจจุบันประกาศสงครามกับยาเสพติดทำให้อุปสงค์ของยาบ้าในพื้นที่จังหวัดสระแก้วลดลงจากเดิมอย่างเห็นได้ชัดเจน แต่ก็อยู่ในลักษณะเช่นเดียวกันกับจังหวัดตราดคือ อุปสงค์ของยาเสพติดในจังหวัดสระแก้วยังไม่หมดสิ้นไปจริงๆตามสถิติหรือข้อสรุปของหน่วยงานราชการ เป็นเพียงภาพลวงตาที่เกิดจากการปกปิดข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ การเสพยาบ้าและการซื้อขายยาบ้าในกลุ่มเยาวชนและแรงงานรับจ้างยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับแรงงานรับจ้างชาวเขมรที่เข้ามาทำงานในฝั่งไทย การปราบปรามอย่างจริงจังในช่วงที่ผ่านมาอาจจะเพียงทำให้การค้ายาบ้าทำไม่ได้ง่ายดังเช่นในอดีต อุปสงค์และอุปทานในตลาดการค้ายาบ้าจึงลดลง แต่ก็ไม่มีใครกล้า

ยืนยันว่าจะเป็นการลดลงอย่างถาวรหรือเพียงชั่วคราว เพื่อรอคอยให้การกวาดล้างของเจ้าหน้าที่ผู้ผ่อนคลายลง เมื่อถึงตอนนั้นอุปสงค์การใช้ยาบ้าก็อาจจะกลับมาสูงขึ้นอีกครั้งหนึ่ง และก็เกิดภาวะเช่นเดียวกับจังหวัดตราด คือมีอุปสงค์ของกัญชา กาว และยาเสพติดเพื่อความบันเทิงมากขึ้น

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่าตลอดช่วงปี 2546 อุปสงค์ของยาบ้าในจังหวัดตราดและสระแก้วลดลงมาก แต่อาจจะเป็นเพียงชั่วคราวถ้าหากการป้องกันและปราบปรามหย่อนยานลง ก็มีความเป็นไปได้ที่อุปสงค์ของยาบ้าจะกลับมาสูงขึ้นอีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปสงค์ในหมู่เยาวชนและแรงงานรับจ้าง ทั้งนี้บรรดาหน่วยงานตามแนวชายแดนมักจะอ้างว่าอุปสงค์ที่มีอยู่ในปัจจุบันส่วนมากเป็นแรงงานเขมรที่ข้ามมาทำงานในฝั่งไทย ทั้งที่เป็นแรงงานภาคเกษตรในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว และแรงงานประมงในพื้นที่จังหวัดตราด ทำให้ยากต่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้ได้ผลสมบูรณ์ เพราะนอกจากกลุ่มแรงงานเขมรจะเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีการใช้ยาบ้าในอัตราที่ค่อนข้างสูงมากแล้ว แรงงานเหล่านี้ยังถูกใช้ในการขนถ่ายยาเสพติดจากกัมพูชาเข้าสู่จังหวัดชายแดนทั้งสองได้คล่องตัวมากด้วย ซึ่งนอกจากจะมีความได้เปรียบทางด้านภาษาสื่อสารแล้วยังเป็นแรงงานที่มีความต้องการทำงานทุกชนิดที่จะให้ได้เงินจำนวนมาก จึงมักจะไม่ปฏิเสธการทำงานที่ได้เงินมากในลักษณะเช่นนี้

อีกประการหนึ่งที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการลดลงของอุปสงค์ของยาเสพติดในจังหวัดชายแดนทั้งสอง คือการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกาะช้างในจังหวัดตราดซึ่งเราต้องยอมรับความจริงว่านักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเที่ยวบนเกาะช้างนั้น ส่วนหนึ่งเดินทางมาเที่ยวเพราะความโด่งดังและโจษขานกันถึงความเป็นแดนสวรรค์ของการเสพกัญชา ซึ่งถ้ามีการปราบปรามการใช้กัญชาอย่างจริงจังเหมือนกับยาบ้า ย่อมจะเกิดผลกระทบโดยตรงกับกิจการการท่องเที่ยวที่เปิดขึ้นมาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มนี้ และกระแสการไหลเวียนของเศรษฐกิจในเกาะช้างและจังหวัดตราดจะได้รับผลกระทบโดยตรง หรืออย่างกรณีที่อยู่รัฐประเทศจังหวัดสระแก้วก็เช่นกัน ถ้ามีการกวาดล้างตรวจค้นยาเสพติดกับผู้เดินทางเข้า-ออกทุกคนที่ด่านบ้านคลองลึก เพื่อป้องกันการลำเลียงยาบ้าและยาเคตามีนข้ามมาฝั่งไทย ก็อาจจะมีผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางข้ามไปเล่นการพนันที่ปอยเปต และไปเที่ยวสถานที่อื่นๆ ในกัมพูชา ซึ่งจะเป็นผลกระทบต่อกรมเวียงของเศรษฐกิจที่อยู่ประเทศมากพอสมควร

สถานการณ์ด้านอุปทาน

ยาบ้าที่เข้ามาในจังหวัดตราดและสระแก้วมีที่มาจาก 2 แหล่งใหญ่ มีลักษณะและคุณภาพแตกต่างกันคือ ยาบ้าที่เข้ามาจากภาคเหนือ ผลิตจากประเทศพม่ามีสีส้ม ด้วยยาแรงเป็นยาบ้าคุณภาพดี มีสัญลักษณ์ WY ราคาแพงประมาณ 150-200 บาทต่อเม็ด ยาบ้าจากภาคเหนือเข้ามาสู่ตราดและสระแก้วได้หลายเส้นทางแล้วแต่ว่าจะเป็น

เครือข่ายการค้าด้านใด โดยจุดพักใหญ่แห่งหนึ่งคือที่ตลาดไทในกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ก็มีสมุทรสาคร ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และปราจีนบุรี ก่อนที่จะถูกส่งเข้าสู่จังหวัดชายแดนทั้งสอง ส่วนอีกแหล่งหนึ่งเป็นยาบ้าที่เข้ามาจาก กัมพูชามีสี่กะปี คุณภาพไม่ดีจึงไม่เป็นที่นิยมเท่ากับยาบ้าที่มาจากภาคเหนือ แต่หาซื้อง่ายและราคาถูกกว่า คือราคา ประมาณ 80-120 บาทต่อเม็ด ชาวประมงและแรงงานรับจ้างชาวเขมนิยมใช้เพราะราคาถูก ยาบ้าจากกัมพูชาจะ ลำเลียงข้ามมายังจังหวัดตราดและสระแก้วทั้งทางจุดผ่านแดนถาวรและจุดผ่อนปรน รวมถึงตามแนวชายแดนที่เป็น เทือกเขาและเป็นชุมชนที่มีการติดต่อกันระหว่างคนไทยกับคนเขมร สำหรับในจังหวัดตราดยังมีการลักลอบนำเข้ามา ทางทะเลอีกทางหนึ่งด้วย โดยเป็นการขนถ่ายระหว่างเรือประมงไทยกับกัมพูชา ซึ่งทางทะเลนี้ไม่ใช่แต่เพียงการลักลอบ นำยาบ้าเข้ามายังมีการลักลอบนำเข้ากัญชาอัดแท่งมาจากกัมพูชาด้วย ทั้งชายแดนกัมพูชาด้านจังหวัดเกาะกงและ ปอยเปตเป็นแหล่งซื้อขายยาบ้าและกัญชาที่สำคัญ แต่โดยเปรียบเทียบแล้วยาบ้าจากภาคเหนือเป็นอุปทานยาบ้าที่มี บทบาทสำคัญในกระบวนการค้ายาบ้าตามแนวชายแดนทั้งสองจังหวัดนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ที่เส้นทาง ลำเลียงยาบ้าจากฝั่งพม่าได้เปลี่ยนเส้นทางจากการข้ามชายแดนทางภาคเหนือมาเป็นภาคอีสาน และทางประเทศ กัมพูชา มีผู้ให้ข้อมูลบางท่านสันนิษฐานว่าในอนาคตจังหวัดสระแก้วอาจกลายเป็นแหล่งพักยาบ้าที่สำคัญแห่งหนึ่ง ก่อนที่จะกระจายไปยังที่อื่นๆ ในประเทศไทย

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสพติดชนิดต่างๆ และเจ้าหน้าที่ด้าน การปราบปราม พบว่า “ยาบ้า” ที่เข้ามาแพร่ระบาดในจังหวัดตราดและสระแก้ว มีแหล่งที่มาและเส้นทางการลำเลียง หลายเส้นทาง ดังนี้ (ดูแผนที่ 5-1 ประกอบ)

เส้นทางที่ 1 ยาบ้าที่ผลิตและส่งมาจากภาคเหนือ มีการขนส่งทางรถโดยสาร รถขนส่งสินค้าเกษตรและสินค้า อื่นๆ ระหว่างภูมิภาค และรถยนต์ส่วนบุคคล ซึ่งอาจจะเป็นการขนส่งหลายทอดจากจากเชียงใหม่ เชียงราย และตาก ลงมาถึงกรุงเทพฯ โดยมีจุดพักยาแห่งใหญ่จุดหนึ่งอยู่ที่ตลาดไท ก่อนที่จะขนถ่ายต่อมายังชลบุรีหรือระยองเพื่อส่งมา ตราด หรือมีบางส่วนที่ขนส่งโดยตรงจากตลาดไทมายังตราด นอกจากจุดพักยาที่ตลาดไทแล้ว ยาบ้าจากภาคเหนือยัง มาพักยาที่จังหวัดสุโขทัยและนครสวรรค์ ก่อนที่จะขนส่งต่อมายังจันทบุรีและตราด และอีกเส้นทางหนึ่งเป็นการขนส่ง จากสุโขทัยและนครสวรรค์เข้าสู่ปราจีนบุรีและสระแก้ว เป็นที่น่าสังเกตว่ายาบ้าที่มาจากภาคเหนือมักจะไม่ขายส่ง โดยตรงมายังผู้ค้าในจังหวัดตราด แต่จะผ่านมาทางผู้ค้าส่งรายใหญ่ที่อยู่ในกรุงเทพฯ และชลบุรี หรือระยองก่อนที่จะ เข้ามาแพร่กระจายในจังหวัดตราด

เส้นทางที่ 2 มียาบ้าที่ผลิตตามแนวชายแดนไทย-พม่า ได้เปลี่ยนเส้นทางจากการข้ามชายแดนทางภาคเหนือ มาเป็นการล่องตามแม่น้ำโขงมาขึ้นที่จังหวัดนครพนมแล้วส่งผ่านมาทางจังหวัดสกลนคร ก่อนที่จะเดินทางสายตรงสู่

สระแก้ว และอีกเส้นทางหนึ่งเป็นการล่องเรือมาข้ามชายแดนไทยที่จังหวัดอุบลราชธานีและเดินทางเข้าสู่จังหวัดสระแก้ว อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่ายาบ้าที่ข้ามชายแดนที่จังหวัดนครพนมและอุบลราชธานี ทั้งหมดจะเดินทางมาสู่จังหวัดสระแก้ว เพราะส่วนใหญ่อาจจะส่งตรงเข้ากรุงเทพฯหรือไปยังจังหวัดอื่นๆ และยาบ้าที่ผ่านเข้ามาเส้นทางนี้ บางส่วนยังส่งผ่านจังหวัดสระแก้วไปยังจังหวัดตราดด้วย

เส้นทางที่ 3 เป็นการค้าส่งยาเสพติดที่ผลิตในจังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา แล้วส่งผ่านมาทางด้านถาวรบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ จากแหล่งข้อมูลชี้แจงถึงวิธีการขนส่งยาบ้าจากเกาะกงเข้าสู่ตราดผ่านทางรถโดยสารว่า ผู้ค้าส่งจากจังหวัดตราดมักจะเดินทางไปเกาะกงโดยรถตู้โดยสารข้ามทางด้านถาวรบ้านหาดเล็ก โดยมีจุดนัดพบบนเส้นทางระหว่างคลองใหญ่กับตราด

เส้นทางที่ 4 เป็นเส้นทางลำเลียงขนส่งยาบ้าจากประเทศกัมพูชาเข้ามาฝั่งไทยผ่านด้านถาวรบ้านคลองลึก และจุดผ่อนปรนอีกสามแห่ง ส่วนมากมักจะขนส่งโดยชาวเขมรที่ข้ามมาติดต่อด้านชายที่ตลาดโรงเกลือและชาวเขมรที่มารับจ้างรายวันเป็นแรงงานเกษตรในไร่และสวนของคนไทยตามแนวชายแดน ซึ่งมักจะเดินทางเข้า-ออกที่ด่านหรือระหว่างชุมชนตามแนวชายแดนทุกวัน นอกจากนี้จะข้ามมารับจ้างแรงงานรายวันแล้ว บางคนยังฉวยโอกาสรับจ้างขนส่งยาบ้าเข้ามาขายและนำส่งต่อให้พ่อค้าคนไทยที่บริเวณตลาดโรงเกลือและในเขตเทศบาลตำบลอรัญประเทศด้วย เนื่องจากยาบ้าทางฝั่งกัมพูชามีราคาถูกกว่าทางฝั่งไทยมาก การลักลอบนำเข้ามาขายจึงได้กำไรคุ้มกับการเสี่ยง แต่มักจะเป็นรายย่อยๆ

เส้นทางที่ 5 เป็นเส้นทางค้าส่งยาเสพติดระหว่างผู้ค้าส่งในจังหวัดตราดกับผู้ค้าส่งในจังหวัดสระแก้ว โดยยาบ้าที่ส่งผ่านมาตามเส้นทางนี้มีทั้งยาบ้าเม็ดสีส้มที่มาจากทางภาคเหนือและภาคอีสาน และยาบ้าเม็ดสีกะปิที่ผลิตในประเทศกัมพูชาผ่านด้านถาวรบ้านคลองลึกเข้ามาสู่รัฐประเทศ และจะถูกขนส่งมายังตราดโดยทางรถโดยสารและรถขนส่งสินค้าหรือผลผลิตการเกษตรระหว่างจังหวัด

ที่กล่าวมานี้เป็นเส้นทางลำเลียงยาบ้าเข้าสู่และระหว่างจังหวัดชายแดนทั้งสองนี้ แต่โดยความเป็นจริงแล้วกระบวนการค้ายาเสพติดในจังหวัดตราดและสระแก้วยังมียาเสพติดประเภทอื่นๆ ด้วย ซึ่งเส้นทางลำเลียงยาเสพติดทุกชนิดในจังหวัดชายแดนทั้งสองมีรายละเอียดในแผนที่ 5-2 ซึ่งจำแนกเส้นทางของยาเสพติดแต่ละประเภทได้ดังนี้

- ยาบ้า ที่ลำเลียงเข้าสู่ตราดและสระแก้วในส่วนที่ผลิตในประเทศพม่าจะข้ามชายแดนเข้าสู่ประเทศไทยทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านจุดพักยาแห่งใหญ่ๆ คือ สุโขทัย นครสวรรค์ กรุงเทพฯ สมุทรสาคร แล้วจึงส่งต่อเข้าสู่ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด สำหรับยาบ้าที่ผลิตใน

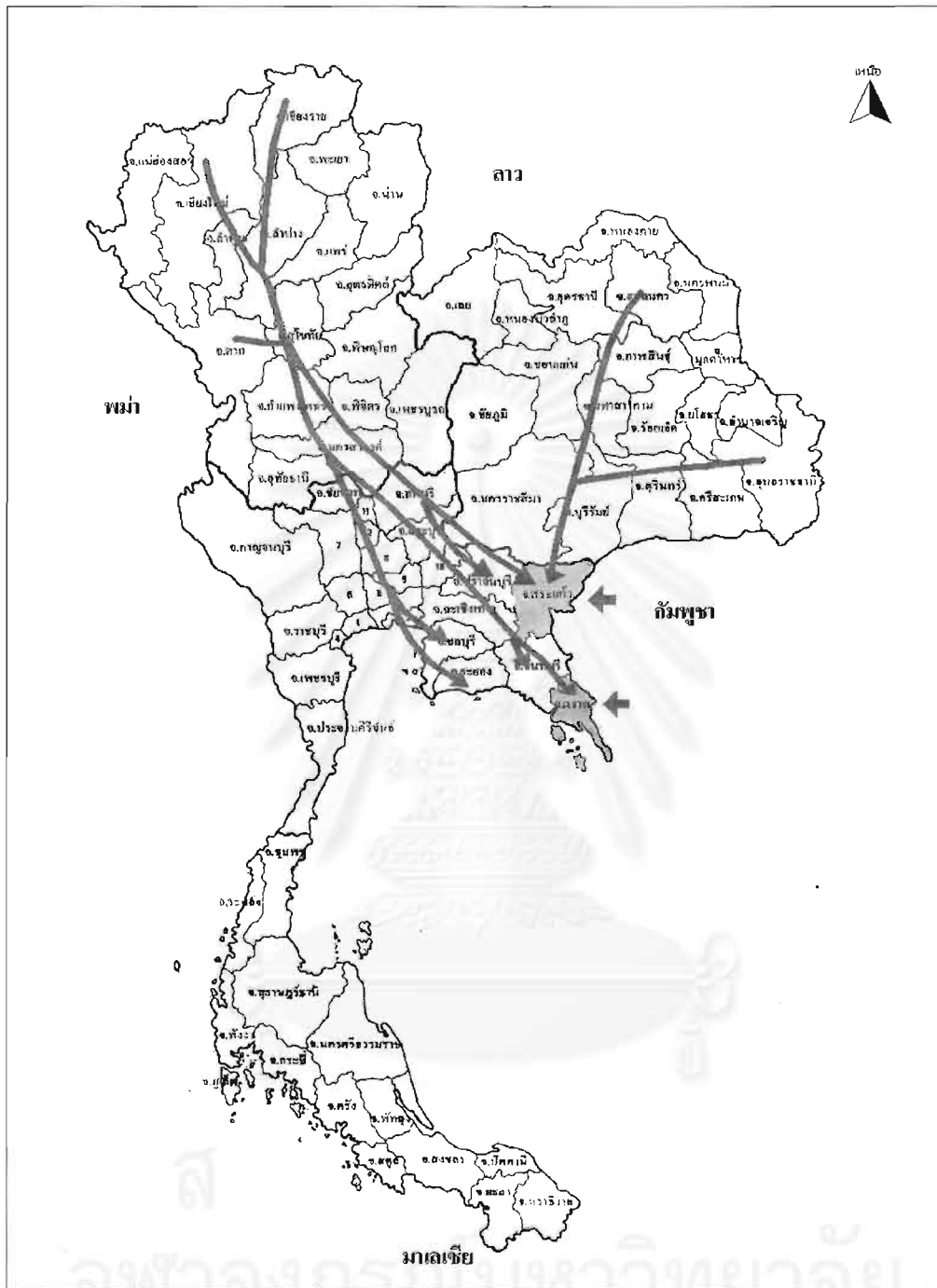
กัมพูชาส่วนมากจะผ่านชายแดนทางด้านถาวรที่บ้านหาดเล็กและบ้านคลองลึก เข้าสู่ตราดและสระแก้ว ตามลำดับ

- กัญชา ที่ผลิตในประเทศกัมพูชาส่วนมากจะถูกลำเลียงเข้ามาทางทะเลในน่านน้ำสากลระหว่างไทยกับกัมพูชาและมาขึ้นฝั่งที่เกาะช้าง บ้านหาดเล็ก และแหล่งจอดเรือประมงที่อำเภอแหลมงอบ ก่อนที่จะถูกส่งต่อไปยังแหล่งจำหน่ายอื่นๆ อีกเส้นทางหนึ่งที่เป็นกรลำเลียงกัญชาเข้าสู่ตราดคือการขนผ่านด่านถาวรที่บ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ ในการศึกษาครั้งนี้ไม่ทราบชัดเจนถึงข้อมูลการลำเลียงกัญชาผ่านเข้าสู่จังหวัดสระแก้วทางด้านถาวรบ้านคลองลึก
- ยาอี เป็นยาเสพติดที่มีการซื้อขายและลำเลียงเข้าสู่ตราดและสระแก้วจากแหล่งใหญ่คือกรุงเทพฯ โดยมีบางส่วนที่มาจากพม่า โดยยาอีจะถูกลำเลียงเข้าสู่เกาะช้าง จังหวัดตราด ในช่วง 2-3 วันก่อนจะมีการจัดฟูลมูนปาร์ตี้ ในขณะที่ยาอีจะเข้าสู่รัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อเป็นทางผ่านไปยังสถานบันเทิงใน Entertainment complex ของบ่อนกาสิโนในปอยเปต เพื่อขายให้แก่นักท่องเที่ยวผู้นิยมยาอี โดยมีแหล่งขายอยู่ในดิสโกเธคหลายแห่ง
- ยาเค หรือเคตามีนเป็นยาเสพติดที่มีการนำเข้ามาจาก Entertainment complex ในปอยเปต ประเทศกัมพูชา ผ่านด่านถาวรบ้านคลองลึกเข้าสู่รัฐประเทศ เพื่อลำเลียงเข้าสู่สถานบันเทิงต่างๆ ในกรุงเทพฯ และพม่า

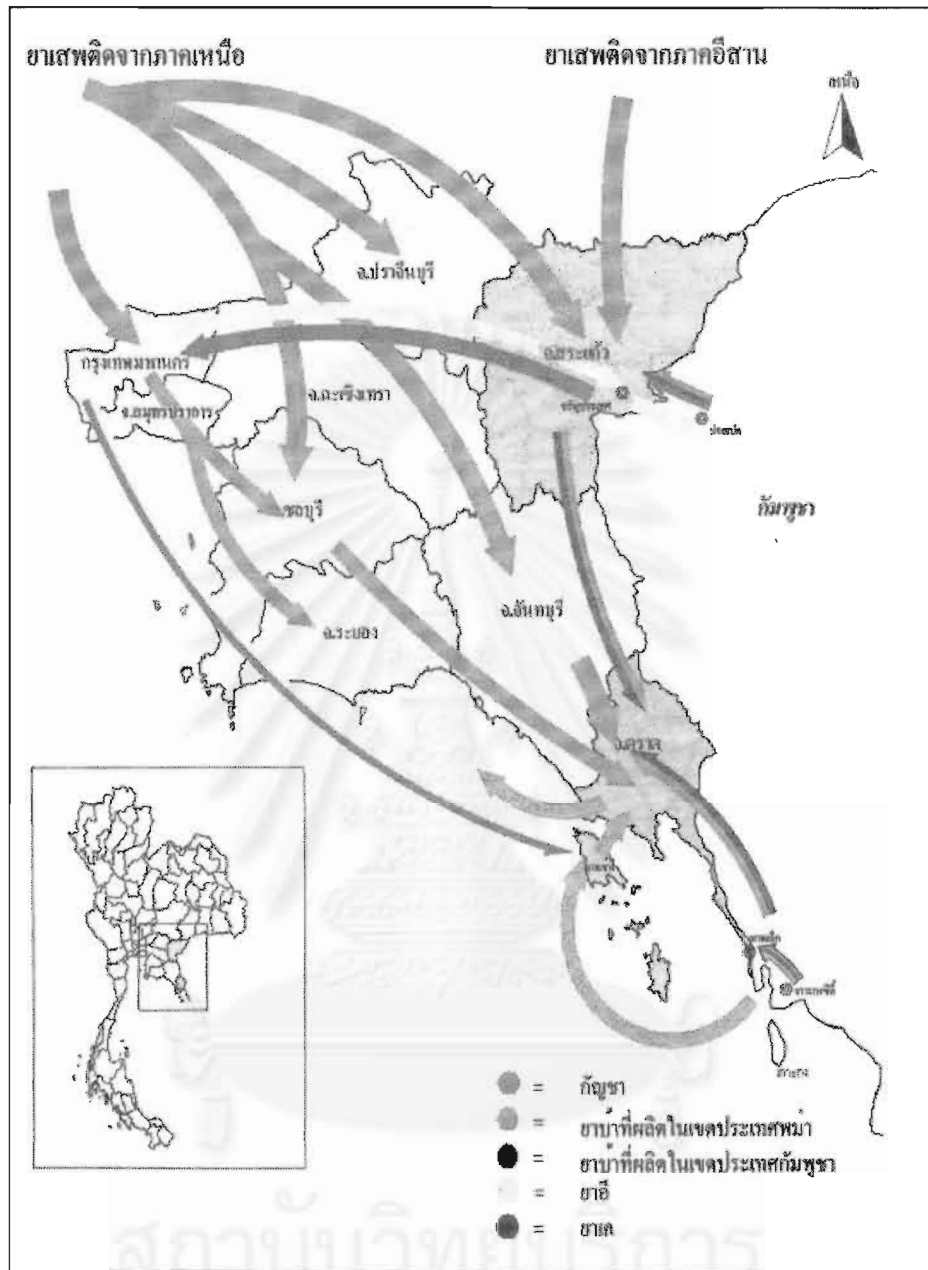
เส้นทางการลำเลียงยาเสพติดที่สรุปมาทั้งหมดนี้เป็นข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายๆ ท่านประกอบกัน ข้อมูลเหล่านี้แม้ว่าจะไม่สามารถยืนยันได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ผู้ศึกษาเชื่อมั่นว่ามีความเป็นไปได้สูงมาก เพราะผู้ให้ข้อมูลส่วนหนึ่งก็คือผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติดโดยตรง และอีกส่วนหนึ่งก็เป็นผู้ที่เคยมีประสบการณ์ตรงในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการลำเลียงยาเสพติด

แผนที่ 5-1 เส้นทางลำเลียงยาบ้าเข้าสู่จังหวัดตราดและสระแก้ว

แผนที่ 5-2 เส้นทางลำเลียงยาเสพติดทุกชนิดเข้า-ออก จังหวัดตราดและสระแก้ว

การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงการประกาศสงครามยาเสพติด

รัฐบาลชุดปัจจุบันได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาเสพติด จึงได้ประกาศสงครามยาเสพติดเพื่อการปราบปรามผู้ค้าอย่างเด็ดขาดก่อน และนำผู้เสพและผู้ติดยาเข้ามาบำบัดรักษา โดยมีกำหนดเวลา 3 เดือน ซึ่งในช่วงเวลานี้ผู้ปฏิบัติงานใน ศตส.จ. และ ศตส.อ. ได้ทำงานร่วมกันใน 3 แนวทางสำคัญ คือ การป้องกัน การปราบปราม และการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยา/ผู้เสพยาเสพติด ผลการดำเนินงานแต่ละด้านในช่วงระหว่างและภายหลังการประกาศสงครามยาเสพติด มีดังนี้

การดำเนินงานของฝ่ายป้องกัน

บนพื้นฐานการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเอาชนะยาเสพติดโดยใช้ "พลังแผ่นดิน" ศตส.จ. ทั่วประเทศและสระแก้ว กำหนดให้การป้องกันนำการปราบปราม เสริมสร้างตำบล หมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน ตามกระบวนการที่กำหนดไว้ 6 ขั้นตอน เพื่อเป็นเกราะป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยผนึกกำลังประชาชนและส่วนราชการในการต่อต้านยาเสพติดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยใช้ชุมชนและสถานศึกษาเป็นฐานในการสร้างกระแสต่อต้านและกดดันผู้กระทำผิดยาเสพติด การดำเนินงานเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งเพื่อเอาชนะปัญหาเสพติดนี้ ดำเนินการในช่วงเวลาที่ค่อนข้างจำกัดตามที่รัฐบาลกำหนดไว้ โดยในรอบแรกกำหนดให้แล้วเสร็จภายใน วันที่ 12 สิงหาคม 2546 เพื่อถวายเป็นราชสักการะเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ส่วนในรอบที่สองมีกำหนดให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 3 ธันวาคม 2546 เพื่อถวายเป็นราชสักการะเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยทางจังหวัดตราดสามารถประกาศชัยชนะเหนือยาเสพติดได้ทันกำหนดเวลาในรอบแรก ในขณะที่สระแก้วได้ประกาศเป็นจังหวัดเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืนถาวรเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2546 และร่วมกันจัดงานวันประกาศชัยชนะสงครามยาเสพติด ระหว่างวันที่ 1-3 ธันวาคม 2546

ที่จริงแล้วการดำเนินการเสริมสร้างหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล อำเภอ/กิ่งอำเภอ และจังหวัดเข้มแข็งเพื่อเอาชนะยาเสพติดนั้น กล่าวได้ว่าเป็นมาตรการที่เหมาะสมอย่างยิ่งต่อการพยายามลดหรือกำจัดอุปสงค์และอุปทานของยาเสพติดให้หมดไปในระดับรากหญ้า บนพื้นฐานการร่วมมือกันของทุกภาคส่วนในสังคม แต่การที่รัฐบาลกำหนดเวลาให้ดำเนินการชุมชนเข้มแข็งแล้วเสร็จในเวลาใดเวลาสั้นๆ นั้น ถือเป็นการดำเนินการที่ผิดพลาด เพราะชุมชนเข้มแข็งจะเกิดขึ้นได้ประชาชนต้องมีความตระหนักในปัญหาและมีส่วนร่วมในการผลักดันกิจกรรมต่างๆ อย่างแท้จริง การดำเนินการในลักษณะการจัดตั้งโดยไม่อยู่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชนทำให้เกิดชุมชนเข้มแข็งแต่เพียงรูปแบบ ในขณะที่เนื้อหาของชุมชนยังคงอ่อนแอไม่สามารถร่วมกันและช่วยกันแก้ไขปัญหาของชุมชนได้เอง ประชาชนและชุมชนยังคงรอคอยคำสั่งและต้องพึ่งพิงภาครัฐอยู่ตลอดเวลา ความสำเร็จที่ประกาศและเป็นความ

ภาคภูมิใจของรัฐบาลจึงเป็นเพียงความสำเร็จในเชิงรูปแบบที่มีสาระ คุณสมบัติ และการปฏิบัติซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวทางชุมชนเข้มแข็งที่ควรจะเป็น

การดำเนินงานของฝ่ายปราบปราม

การดำเนินงานด้านการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ เริ่มจากการกดดันให้ผู้ค้าเข้ามารายงานตัวกับทางราชการ โดยอ้างว่าเมื่อมารายงานตัวขึ้นบัญชีกับทางราชการแล้วจะไม่ถูกจับกุมและปราบปรามขั้นเด็ดขาด ซึ่งมีผู้ค้าเข้ารายงานตัวกับทางราชการกันมากตั้งแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์ จึงเป็นผลให้การใช้ความรุนแรงในลักษณะวิสามัญฆาตกรรมและการฆ่าตัดตอนในจังหวัดตราดและสระแก้วมีไม่มาก การดำเนินการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดมีทั้งการตั้งด่านตรวจค้นรถที่ต้องสงสัย ซึ่งอาจมีสายข่าวแจ้งมาหรือเป็นรถที่มีพริตผิดสังเกตว่ามีพฤติกรรมน่าสงสัย แต่วิธีนี้มักจะไม่ได้อะไรกับการล่อซื้อโดยส่งสายข่าวลงไปติดต่อล่อซื้อ ผลการดำเนินงานด้านการปราบปรามยาเสพติดในสองจังหวัดนี้ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ภายหลังจากการประกาศสงครามยาเสพติดอย่างเฉียบขาด สถานการณ์การค้ายาบ้าในพื้นที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งถือว่าเป็นผลการปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จในระดับที่สูงมาก แต่ภายหลังจากที่การค้ายาบ้ามีทิศทางลดลง ยาเสพติดประเภทอื่นก็เริ่มเข้ามามีบทบาทในด้านการค้าและการขนถ่ายข้ามแดนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกัญชาและยาเคตามีนเป็นยาเสพติดที่บรรดาผู้ค้าให้ความสนใจมากเป็นพิเศษ เนื่องจากกัญชาและยาเคตามีนหาซื้อได้ง่ายในเกาะกงและปอยเปต เพราะยาเสพติดทั้งสองชนิดนี้ไม่ได้เป็นยาเสพติดต้องห้ามในประเทศกัมพูชา จึงสามารถซื้อขายกันได้ง่ายและราคาไม่แพง จึงมีพ่อค้าพยายามลักลอบนำเอาทั้งกัญชาและยาเคตามีนจากกัมพูชาผ่านด่านชายแดนต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด่านบ้านหาดเล็กและบ้านคลองลึก เพื่อลำเลียงไปขายที่กรุงเทพฯ และเมืองท่องเที่ยวต่างๆ ในภาคตะวันออก เช่นที่ พัทยา บางแสน ชลบุรี และเกาะช้าง เป็นต้น ตัวอย่างเช่นในวันที่ 25 สิงหาคม 2546 ที่ด่านบ้านคลองลึกสามารถจับกุมผู้ลักลอบขนยาเคตามีนข้ามชายแดนเข้ามาได้ถึง 300 ขวด ประเด็นที่น่าสนใจก็คือในขณะที่การปราบปรามยาบ้าได้ผลเป็นที่น่าพอใจ จนกระทั่งยาบ้าเข้ามาแพร่ระบาดในจังหวัดชายแดนทั้งสองน้อยลง แต่ยาเสพติดชนิดอื่นๆ ก็เริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น กัญชาและยาเคตามีนเข้ามามีบทบาทในด้านการค้าข้ามแดน ในขณะที่กาวและทินเนอร์เข้ามาระบาดในหมู่บ้านของทั้งสองจังหวัด การปราบปรามยาเสพติดจึงไม่ควรจะเน้นที่ยาบ้าเป็นหลัก จะต้องให้ความสำคัญกับการปราบปรามยาเสพติดทุกชนิด ดังจะเห็นได้ว่าในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงหลายแห่งมีการซื้อขายกัญชากันได้ง่าย และบางแห่งก็มีการจัดปาร์ตี้ยาอีจนเป็นที่รู้จักกันไปทั่วโลก แต่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่กลับปฏิเสธว่าไม่มีกระบวนการค้าสารเสพติดเหล่านี้

การดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด

การทำงานในด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดนี้ สาธารณสุขจังหวัดและอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง โดยทาง ศตส.อ. ของแต่ละอำเภอได้ส่งรายชื่อของผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดให้ทางสาธารณสุขอำเภอ เพื่อติดตามให้ผู้มีรายชื่อในบัญชีของผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษา ซึ่งจากการดำเนินงานในจังหวัดตราดและสระแก้ว พบว่ามีผู้มารายงานตัวเพื่อเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในจำนวนที่มากกว่าในบัญชีรายชื่อที่ทางสาธารณสุขได้รับมา ในกระบวนการดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาเริ่มที่การขึ้นทะเบียน โดยใช้แบบ บสต.1 แล้วส่งต่อไปให้โรงพยาบาลหรือสถานเฝ้าระวังที่เจ้าหน้าที่บำบัดรักษาใช้แบบ บสต.2 ในการคัดกรองผู้ป่วย (ผู้เข้ารับการบำบัด) ว่าเป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดก่อนที่จะส่งเข้าสู่ระบบบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งนี้วิธีการบำบัดรักษาของสาธารณสุขจังหวัดตราดนั้นใช้ระบบ Matrix Program หรือจิตสังคัมบำบัดทั้งในชุมชนและตามโรงพยาบาลและสถานเฝ้าระวังต่างๆ ส่วนในจังหวัดสระแก้วนอกจากจะใช้ระบบ Matrix Program นี้ยังมีการดำเนินการในลักษณะเป็นค่ายบำบัดทั้งในลักษณะค่ายพิชิตใจ ค่ายวิวัฒน์พลเมือง และค่ายเดือนเพ็ญ หลังจากการเข้าค่ายหรือจิตสังคัมบำบัดแล้ว ก็พยายามจะไม่ให้ผู้ผ่านกระบวนการเหล่านี้แล้วกลับไปเสพซ้ำอีกด้วยการใช้กระบวนการประชามและมาตรการทางสังคมในการควบคุมพฤติกรรม แต่ถ้ายังไม่เลิกเสพยาก็จะมีกระบวนการจับกุมดำเนินคดีโดยไม่มีกระบวนการอื่นอีกต่อไป อย่างไรก็ตามแม้ว่าในช่วงการประกาศสงครามยาเสพติดนี้มีผู้เข้ารายงานตัวเพื่อรับการบำบัดจำนวนมาก แต่เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่ได้เต็มใจที่จะเข้ารับการบำบัดรักษา ส่งผลให้มีความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ น้อย อันเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่อย่างมาก การบำบัดรักษาจึงไม่ได้ผลสมบูรณ์ ผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาจำนวนไม่น้อยที่ไม่ยอมอยู่ครบหลักสูตร บางคนย้ายไปทำงานนอกพื้นที่ไม่กลับมารายงานตัวกับเจ้าหน้าที่ตามกำหนดเวลา บางคนเลิกเสพยาเสพติดมานานแล้วแต่ต้องเข้ามารายงานตัวเพราะมีรายชื่ออยู่ในบัญชี ถ้าไม่มากก็จะถูกดำเนินคดี จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ เพราะรู้สึกว่าจะเสียเวลาในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว นับเป็นบทเรียนที่เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรนำมาทบทวนเพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์จริง ไม่ใช่การทำงานแบบเร่งด่วนโดยไม่สนใจว่าผลกระทบจะเกิดขึ้นกับผู้บริสุทธิ์หรือไม่และเพียงไร

ปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายประกาศสงครามยาเสพติดและสถานการณ์ปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามนโยบายประกาศสงครามกับยาเสพติด ได้แสดงความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดภายในจังหวัด ว่ามีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) เจ้าหน้าที่รับผิดชอบมีภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานหลายด้านในเวลาเดียวกัน
- 2) การดำเนินการต่อกลุ่มเป้าหมายปัจจุบันทำได้ยากขึ้น เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายได้ยุติบทบาทลงและมีบางรายออกนอกพื้นที่ ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถทราบว่าจะไปอยู่ที่ใด
- 3) นโยบายในการตัดบัญชีผู้ค้าไม่มีความชัดเจน เพราะมีผู้ค้าที่สมัครใจยุติบทบาทและยินยอมเข้าร่วมโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดินแล้วตามนโยบายของรัฐบาล แต่ยังไม่สามารถที่จะนำมาหักออกจากบัญชีได้ และปัจจุบันบุคคลดังกล่าวได้เลิกพฤติกรรมไปแล้ว ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายที่จะต้องทำเป้าหมายให้ได้ตามที่กำหนด ซึ่งเป็นเรื่องยากสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ เพราะในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ค้ารายย่อย

ผลกระทบทางสังคมของมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล

ประเด็นผลกระทบของมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลนี้ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานตามนโยบายประกาศสงครามกับยาเสพติด พบว่าผลกระทบทางสังคมทั้งทางบวกและทางลบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนทั้งสองมีหลายประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

ผลกระทบเชิงบวก

ผลกระทบเชิงบวกสำหรับผู้ที่เคยเสพหรือติดยาเสพติดส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยส่วนใหญ่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงขึ้น กลับไปประกอบอาชีพที่สุจริตดั้งเดิม ในส่วนของผู้เสพที่ยังเป็นวัยรุ่นก็กลับไปเรียนหนังสือ ชาวบ้านก็มีความพึงพอใจที่ลูกหลานไม่ต้องจมปลักกับยาเสพติด และมีความชื่นชมการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังมีผลกระทบเชิงบวกในประเด็นอื่นๆ อีก ได้แก่

- ปัญหาคาอาชญากรรมลดลง
- ยาเสพติดหาได้ยากขึ้น และจำนวนผู้ใช้ยาเสพติดลดลง
- เกิดบูรณาการในการทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ การที่รัฐบาลประกาศออกมาอย่างชัดเจนว่าต้องการกวาดล้างยาเสพติด ทำให้หลายหน่วยงานมาเนื้กกำลังกันทำงานเป็นรูปธรรมมากขึ้น เจ้าหน้าที่ก็เอาใจจริงเอาใจกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมากขึ้น
- เกิดการกระตุ้นชาวบ้านให้มีความสามัคคี มีระเบียบวินัย และร่วมกันทำงานเพื่อส่วนรวมมากขึ้น

ผลกระทบเชิงลบ

เมื่อมีการปราบปรามยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย ผู้เสพบางส่วนหันไปใช้ยาเสพติดที่ไม่ผิดกฎหมาย เช่น เหล้า บุหรี่ ยานอนหลับ ยาแก้ปวด หรือแม้กระทั่งสูดดมก๊าสหุงต้มแทน และเมื่อมีการเน้นการปราบปรามไปที่ยาบ้า ยาบ้าเริ่มหาได้ยาก ผู้เสพบางส่วนก็ใช้ยาเสพติดประเภทอื่นแทน เช่น สารระเหยประเภทกาวและทินเนอร์ กัญชา และบางส่วนก็ใช้อีและยาเค ผลกระทบเชิงลบอีกด้านหนึ่งคือความรู้สึกต่อต้านจากครอบครัวผู้เสพ/ผู้ค้า ยาเสพติดในระยะแรกๆ เพราะพ่อแม่มักปกป้องลูกตนเองไม่ยอมรับว่าลูกตนเองติดยาเสพติด แต่เมื่อทางเจ้าหน้าที่ชี้แจงถึงแนวทางการปฏิบัติต่อผู้เสพครอบครัวก็เข้าใจและยอมรับมากขึ้น และคิดว่าทางเจ้าหน้าที่หวังดีกับลูกของตน ไม่อยากให้เยาวชนไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

ปัญหาการใช้ความรุนแรงปราบปราม (ฆ่าตัดตอน) และการกลั่นแกล้งในเรื่องบัญชีรายชื่อ ในพื้นที่จังหวัด ตราดและสระแก้วมีผู้เสียชีวิตจากการฆ่าตัดตอนทั้งสิ้น 7 และ 10 รายตามลำดับ ซึ่งนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ท่านหนึ่งให้ความเห็นในประเด็นเกี่ยวกับการฆ่าตัดตอนว่า

“ในการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจบางครั้งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องให้มาตรการเด็ดขาด แต่กลับถูกกล่าวหาจากคนบางกลุ่มว่าเป็นการกระทำที่เกินกว่าเหตุ”

ส่วนปัญหาในเรื่องการขวยโอกาสจากกลุ่มผู้มีอำนาจ หรืออิทธิพลในลักษณะของการกลั่นแกล้งและข่มขู่ใส่ร้ายให้เกิดความกลัวว่ามีรายชื่ออยู่ในบัญชีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้น พบว่ารายชื่อที่อยู่ในบัญชีดำเนินจริงๆ แล้วบางคนที่มีชื่อไม่ได้เป็นผู้เสพหรือผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเลย แต่ถูกกลั่นแกล้งจากผู้มีอำนาจหรือผู้มีอิทธิพลในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนที่อาจจะเคยมีความขัดแย้งส่วนตัวกันมาก่อน หรืออาจจะถูกข่มขู่ด้วยเงื่อนไขและผลประโยชน์บางประการ

นอกจากนี้ยังเกิดผลกระทบทางลบด้านอื่นๆอีกหลายประการ ดังนี้

- เกิดการกระทบกระทั่งกันระหว่างชาวบ้านและข้าราชการ ในเรื่องของรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และก่อให้เกิดความหวาดระแวงกันเองในหมู่บ้าน/ชุมชน
- เกิดการปิดบังข้อมูลเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดหรือมีการเสพยาเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากความต้องการที่จะรักษาสถานภาพความเป็นชุมชนปลอดยาเสพติดเอาไว้ เพราะหมู่บ้านของตนได้ประกาศว่าเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนเอาชนะปัญหาเสพติดได้แล้ว ดังนั้นถ้าปรากฏว่ามีผู้เสพหรือมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดขึ้นมาอีก ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนก็ไม่อยากแจ้งข้อมูลให้กับทางราชการเพราะกลัวหมู่บ้านตนเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสียชื่อเสียง อีกอย่างคือคนในหมู่บ้านต่างก็เป็นเครือญาติกันก็ไม่อยากให้ญาติพี่น้องของตนต้องเข้าสู่กระบวนการทางกฎหมายอีก

- เกิดปัญหาระหว่างส่วนราชการที่ไม่เข้าใจกัน เนื่องจากแต่ละหน่วยงานก็มีแบบแผนการทำงานคนละอย่างต่างฝ่ายก็ยึดถือแบบของตนเองซึ่งต้องใช้เวลาพอสมควรกว่าจะประสานกันได้
- การที่ยาเสพติดหายากและมีราคาแพง จะทำให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งและปรับปรุงคดีค้นยาเสพติดชนิดใหม่ๆ ขึ้นมาทดแทน ทั้งนี้เพราะมีแรงจูงใจด้านราคา ซึ่งทำให้ผู้ผลิตและผู้ค้ายอมเสี่ยงและอีกอย่างผู้ที่เคยเสพและไปบำบัดมาอาจแค่หยุดใช้ชั่วคราวเพราะยาเสพติดหายาก หากมีช่องทางที่จะหาซื้อยาเสพติดได้ก็อาจจะกลับมาเสพอีกครั้ง
- ปัญหาด้านขวัญและกำลังใจของบุคลากร เนื่องจากบุคลากรจำนวนหนึ่งที่ถูกโอนย้ายไปทำงานด้านยาเสพติดบางส่วนไม่охอยากทำ เพราะเรื่องยาเสพติดเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพล จึงมีความเกรงกลัวผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัว จึงทำงานในลักษณะกลัวๆ กลัวๆ ไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มกำลังความสามารถที่มีอยู่จริง

จากผลกระทบทางบวกและทางลบที่เกิดขึ้นสามารถนำมาประมวลสถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบัน ภายหลังจากการประกาศสงครามยาเสพติดได้ ดังนี้

- สถานการณ์ด้านการเสพยาบ้ามีลดน้อยจากเดิมมาก แต่ก็เริ่มมีการใช้ยาเสพติดที่เปลี่ยนรูปแบบไปเนื่องจากยาบ้าเริ่มหาได้ยากและมีราคาแพง ผู้เสพจึงหันไปหายาเสพติดชนิดใหม่แทนได้แก่ สารระเหยประเภททินเนอร์และกาวที่กลุ่มวัยรุ่นนิยมเสพแทนยาบ้า ยาเคและยาอีซึ่งกลุ่มผู้ใช้จะเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวชาวไทยบางกลุ่มที่มาจากกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ๆ อย่างเช่น พัทยาและชลบุรี เนื่องจากราคาค่อนข้างสูงราวเม็ดละ 600-1,500 บาท แตกต่างกันตามคุณภาพยา และมีการใช้ยาเสพติดอีกรูปแบบหนึ่งคือการนำสารโคเฟนิลามีนซึ่งมีอยู่ในยาแก้ไอหวัด นำไปบดและเผาใช้เสพแทนยาบ้า
- สำหรับสถานการณ์การค้าก็มีการเปลี่ยนรูปแบบไปเช่นเดียวกัน คือถ้าไม่รู้จักคู้หน้าจะไม่ขายและคนขายจะไม่มีการพกยาเสพติดติดตัว แต่จะไปซุกไว้ตามจุดที่ได้ทำการนัดหมายไว้ เช่น ใต้ต้นไม้ ดังนั้นเมื่อตำรวจทำการตรวจค้นผู้ค้าก็จะได้ของกลาง รวมทั้งยังเปลี่ยนวิธีการลำเลียง คือเมื่อก่อนผู้ขายจะเป็นผู้ส่งสินค้าแต่เปลี่ยนมาเป็นผู้หญิงแทน เมื่อก่อนคนไทยจำหน่ายโดยตรงก็เปลี่ยนมาใช้แรงงานต่างด้าวผู้หญิงแทน แต่ในภาพรวมถือว่าไม่รุนแรง สถานการณ์โดยทั่วไปเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคิดว่ายังสามารถควบคุมได้

ในปัจจุบันสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในบริเวณชายแดนถือว่ามีความสงบเงียบลงไปมาก ทั้งนี้เป็นผลมาจากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างแข็งขันและชาวบ้านก็มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามเนื่องจากตามแนวชายแดนทั้งสองจังหวัดมีช่องทางลักลอบข้ามแดนได้มากมาย ก็อาจทำให้ยาเสพติดบางส่วนสามารถเล็ดลอดเข้ามาได้ แม้ว่าจะเป็นส่วนน้อยแต่ก็บ่งชี้ว่าหากเจ้าหน้าที่ไม่เข้มงวดกวดขันในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด ก็มีโอกาสเป็นไปได้ที่ปัญหายาเสพติดทั้งทางด้านการค้าและการเสพจะกลับมาแพร่ระบาดได้อีกครั้ง ดังจะเห็นได้ว่านับตั้งแต่ช่วงต้นปี 2547 เป็นต้นมาเริ่มมีข่าวเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดปรากฏออกมาเรื่อยๆ ล่าสุดเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2547 ที่จังหวัดตราดมีคดียิงกันตายเกิดขึ้นในเขตพื้นที่อำเภอคลองใหญ่ ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ตำรวจคาดว่าเหตุน่าจะเกิดจากการหักหลังกันในเรื่องของยาเสพติด ทั้งนี้เพราะคันตั่วผู้ตายพบยาบ้า (สีกะปิ) จำนวน 120 เม็ด ซึ่งคาดว่าผู้ตายน่าจะเป็นชาวกัมพูชา เนื่องจากได้ประกาศให้ทราบทั่วกันแล้วแต่ไม่ปรากฏว่ามีผู้แจ้งเข้ามาว่าเป็นญาติ และเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2547 ที่ด่านบ้านไม้รูด สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดพร้อมของกลางได้ยาบ้า (สีกะปิ) จำนวน 65 เม็ด แบ่งบรรจุในหลอดกาแฟหลอดละ 5 เม็ด โดยที่ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าหลอดกาแฟที่นำมาแบ่งบรรจุมักมีสีชาวด่าง ซึ่งก็ไม่ทราบแน่ชัดว่าเพราะเหตุใดจึงมีความนิยมใช้หลอดสีชาวด่างในการแบ่งบรรจุ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย และข้อเสนอแนะด้านวิจัย

ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติด

การแก้ไขปัญหาเสพติดในจังหวัดชายแดน ควรจะเน้นที่การลดอุปสงค์ควบคู่ไปกับการจำกัดหรือตัดทอนอุปทานของยาเสพติด และไม่ใช่เน้นที่การปราบปรามเพียงอย่างเดียว แต่ควรจะใช้กระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนมาเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยเงื่อนไขที่สำคัญคือ การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนให้มีความพร้อมต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้นำชุมชนควรมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหและพัฒนาชุมชนของตน แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันผู้นำชุมชนในจังหวัดตราดและสระแก้ว ส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริง ผู้นำยังคงรักษาสถานภาพการเป็นผู้รับนโยบายและรับคำสั่งจากภาคราชการอยู่เช่นเดิม ส่งผลให้ชุมชนส่วนใหญ่ขาดโอกาสในการพัฒนากระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ไม่สามารถสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นได้ ไม่เกิดการร่วมมือกันทำงานอย่างแท้จริง ยังมีลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการผนึกกำลังการทำงานในรูปแบบเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากเงื่อนไขดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ และสามารถที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน มิใช่ยอมรับการเข้าไปกระตุ้นผลักดันอย่างเร่งรัดของภาคราชการที่จะให้มีการจัดตั้งชุมชนเข้มแข็งในหมู่บ้าน/ชุมชนต่างๆ เพื่อตอบสนองนโยบายหรือเป้าหมายที่รัฐบาลกำหนดไว้ การดำเนินงานของภาครัฐในรูปแบบฝักชี่โรยหน้า ไม่ใช่กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบนพื้นฐานการตระหนักในปัญหาและการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงไม่สามารถนำไปสู่แนวทางพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคตได้

การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดระยะยาวแบบยั่งยืน ควรใช้มาตรการป้องกันมากกว่าการปราบปราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้มาตรการลดความต้องการใช้ยาเสพติดของประชาชน โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาบุคคลให้มีภูมิคุ้มกันยาเสพติด ด้วยการให้การศึกษา ข่าวสาร ความรู้ และข้อมูลในเรื่องคุณภาพชีวิต และยาเสพติด ตลอดจนการป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชน ให้รอดพ้นจากยาเสพติดด้วยวิธีการต่างๆ รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมใกล้ตัวที่มีส่วนผลักดันให้ใช้ยาเสพติดควบคู่กันไปด้วย การแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่ควรจะเน้นการปราบปรามเหมือนเช่นที่ผ่านมา ผลของการปราบปรามอย่างเฉียบขาดจะเป็นผลในระยะสั้น พอการปราบปรามบรรเทาลงกระบวนการค้ายาเสพติดก็จะกลับมาอีก เพราะอุปสงค์ของการใช้ยาเสพติดยังไม่ถูกจำกัดหรือกำจัดให้หมดไป

สถานการณ์ดังกล่าวนี้จะสามารถจัดให้หมดไปได้ด้วยกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง โดยให้ชุมชนสอดส่องดูแลและแก้ไขปัญหาตนเอง ด้วยรากฐานความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นเชิงเครือญาติของชุมชน ชุมชนจะสามารถช่วยกันดูแลและแก้ปัญหายาเสพติดได้อย่างยั่งยืน โดยนำผู้ที่ยังเสพยาอยู่ไปบำบัดรักษา สำหรับผู้ค้าก็ให้ตรวจสอบกันเองแล้วกดดันหรือตักเตือนให้เลิก ให้กลับใจ ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการแก้ปัญหายาที่รากฐานและแก้อย่างถาวรภาคเอกชน ดึงว่าวิธีการเดิมที่มุ่งเน้นแต่การปราบปราม เปรียบเหมือนการตัดยอดของต้นไม้ ที่ยิ่งตัดก็ยิ่งแตกกิ่งก้านสาขา ตำรวจและเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีทางจะรู้สถานการณ์ได้ดีเท่าคนในชุมชน ถ้าชุมชนมีความจริงจังในการแก้ปัญหายา ก็จะทำได้สำเร็จอย่างยั่งยืนกว่าการที่ภาคราชการจัดกำลังเข้ามาตรวจสอบและปราบปรามเป็นครั้งคราว ผลจากการศึกษาข้อมูลสนามยืนยันในประเด็นนี้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐและตำรวจอาจจะรู้จำนวนผู้เสพยาผู้ค้าเพียงจำนวนหนึ่ง แต่สมาชิกของชุมชนที่อยู่รอบๆบ้านของผู้เสพยาผู้ค้าจะรู้และจะให้ข้อมูลได้ครบถ้วนถ้าคนเหล่านี้ร่วมมือกัน ดังนั้นวิธีการใหม่ที่จะนำมาใช้เพื่อแก้ปัญหายาเสพติดคือการรวมพลังของชุมชนร่วมกันแก้ปัญหายา เป็นการใช้นิตาสมาชิกในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลทั้งชาวบ้านและคณะกรรมการชุมชนต้องร่วมมือกันสอดส่องและระบุว่าใครค้า ใครเสพยา และใครที่มีพฤติกรรมน่าสงสัย เพื่อจะได้ให้การช่วยเหลือแก่บุคคลเหล่านี้ ถ้าชุมชนรู้แต่ไม่บอกออกมาจะทำให้ยังคงมีผู้เสพยาผู้ค้าที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือหลงเหลืออยู่ในชุมชน ซึ่งทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหายาได้อย่างเด็ดขาด

โดยสรุปแล้วการแก้ปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนต้องใช้กลไกที่เหมาะสม คือชาวบ้านต้องมาร่วมมือแก้ปัญหายาเองจึงจะเกิดความยั่งยืน การรอเจ้าหน้าที่มาแก้ปัญหายาให้อาจทำได้ไม่ต่อเนื่อง เพราะเมื่อถึงเวลาหนึ่งเจ้าหน้าที่ก็ต้องย้าย แต่ชุมชนยังต้องอยู่ไปตลอด เมื่อชุมชนเข้าใจในประเด็นดังกล่าวชุมชนก็จะสามารถแก้ไขปัญหายาของตนเองได้ ซึ่งจะไม่ใช้การแก้ไขเฉพาะปัญหายาเสพติดเท่านั้น แต่จะเป็นทุกๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน อย่างไรก็ตามในที่นี่จะไม่กล่าวถึงและวิธีการดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เนื่องจากมีการดำเนินการโดยหลายหน่วยงาน ทั้งกระทรวงมหาดไทยที่ใช้รูปแบบ 6 ขั้นตอน และหน่วยงาน ปปส. ที่ใช้รูปแบบ 9 ขั้นตอน ทั้งนี้ยังไม่สามารถหาข้อยุติ

ได้ว่าวิธีการของใครจะมีความเหมาะสมมากกว่ากัน ต่างฝ่ายต่างมีจุดแข็งและจุดอ่อนที่แตกต่างกัน แต่ข้อตั้งข้อสังเกตไว้ประการหนึ่งว่าวิธีการดำเนินการแบบ 6 ขั้นตอนของกระทรวงมหาดไทยนั้น เป็นวิธีการและกระบวนการที่กำลังสร้างความสับสนและเข้าใจผิดต่อกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ชุมชนเข้มแข็งจะเกิดขึ้นได้มิใช่เกิดจากการเข้าไปจัดตั้งของเจ้าหน้าที่หรือบุคคลภายนอก แต่จะต้องเกิดจากความพร้อมและการดำเนินงานจากภายในชุมชน เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรจากภายนอก เป็นเพียงส่วนหนึ่งของกลไกที่ควรจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้กระตุ้นหรือสนับสนุนในสิ่งที่จำเป็นต่อชุมชนเท่านั้น เพื่อให้ชาวบ้านและผู้นำชุมชนเกิดความตระหนักในปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาของตนเอง การเกิดชุมชนเข้มแข็งไม่สามารถจะเร่งรัดได้ ไม่สามารถกำหนดได้ว่าจะต้องเกิดขึ้นให้ครบทุกชุมชนภายในเดือนธันวาคม พ.ศ.2546 อย่างที่รัฐบาลต้องการ การจะขึ้นป้ายหรือแต่งเติมสีสนั้นนั้นทำได้แต่กระบวนการชุมชนเข้มแข็งที่แท้จริงนั้นคนภายนอกไม่สามารถเข้าไปเขียนบทหรือกำหนดเวลาให้เกิดขึ้นได้ การสร้างกระบวนการชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืนมานอกจากจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้แล้ว ยังจะเป็นการสะสมพอกพูนหรือชุกซ่อนปัญหาเสมือนกับที่เคยทำกันมาตลอดหลายสิบปี

อย่างไรก็ตามการวิจัยนี้ขอเสนอมาตรการระยะสั้นบางประการ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด ที่อาจจะดำเนินการในลักษณะควบคู่ไปกับมาตรการกระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดที่จะต้องดำเนินการในลักษณะที่เป็นมาตรการระยะยาว โดยข้อเสนอแนะดังกล่าวมี 2 มาตรการ ดังนี้

มาตรการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

มาตรการนี้ใช้การพัฒนาควบคู่ไปกับการป้องกันและปราบปราม เพื่อให้สามารถกำหนดมาตรการในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีภูมิหลังทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาที่ต่างกัน รวมทั้งทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจน ง่ายต่อการดำเนินงาน จึงควรมีการแบ่งกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในสถานศึกษา หมายถึง เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา
2. กลุ่มเป้าหมายในชุมชน หมายถึง เด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา อันได้แก่ เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา (ไม่ได้ศึกษาในระบบการศึกษาภาคบังคับหรือศึกษาไม่ครบตามเกณฑ์ที่กำหนด)
3. กลุ่มเป้าหมายในสถานประกอบการ หมายถึง ผู้ใช้แรงงาน และผู้ให้บริการในสาขาอาชีพต่างๆ อันได้แก่ กลุ่มแรงงานทั่วไป กลุ่มแรงงานประมง กลุ่มแรงงานขนส่ง กลุ่มแรงงานในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวและกลุ่มผู้ให้บริการในสถานเริงรมย์

มาตรการป้องกันยาเสพติด

1. มาตรการให้การศึกษา หมายถึง การให้การศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่เสริมสร้างและพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยไม่พึ่งพายาเสพติด มาตรการให้การศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานในระยะยาวที่ต้องการความต่อเนื่อง และควรมีลักษณะเน้นการศึกษาแบบผสมผสาน ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาทุกระดับชั้น จึงควรบูรณาการเนื้อหาให้การศึกษาเพื่อป้องกันยาเสพติดเข้าไปอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับต่างๆ ด้วย ตลอดจนการจัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อประโยชน์ในการป้องกันยาเสพติด อย่างเช่น การจัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด การจัดค่ายฝึกทักษะชีวิต การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อนห่างไกลยาเสพติด เป็นต้น

2. มาตรการเสริมข้อมูลข่าวสาร หรือการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติด เป็นการให้ข่าวสารความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติด และวิธีการป้องกันยาเสพติด โดยผ่านช่องทางต่างๆ ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ สื่อผ่านหอกระจายข่าว สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อพื้นบ้าน มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งข่าวสารหรือเนื้อหาข้อมูลที่ต้องการเผยแพร่ ไปยังกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ผู้รับข่าวสารได้รับข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ทางเลือกในการตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ยาที่ถูกต้อง การตระหนักถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด ตลอดจนเสนอทางเลือกที่จะแก้ปัญหาโดยไม่พึ่งพายาเสพติด อย่างไรก็ตามในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันยาเสพติดไปสู่ประชาชนนั้นจะต้องดำเนินการให้ข่าวสารด้านยาเสพติดที่ไม่เป็นการกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกอยากรู้ อยากรลอง แต่ต้องชี้ผลร้ายของยาเสพติด

3. มาตรการทางเลือก เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไปรู้จักใช้เวลาว่างที่มีอยู่ไปในทางสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น มาตรการเหล่านี้มีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนเป็นการส่งเสริมทักษะและประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ เกิดความมั่นคงในจิตใจ รู้จักการปรับตัวและพึ่งตนเอง กิจกรรมทางเลือกมีประโยชน์ในการช่วยเบี่ยงเบนความสนใจของกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดในสังคม เช่น กิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกาย การส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในสังคมให้มีโอกาสหารายได้ตามความสนใจและความถนัดของตน

4. มาตรการกลุ่มเพื่อน ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด และควรจะตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน จึงควรใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันยาเสพติด เพื่อให้มีการชักชวนกันไปในทางที่ถูกต้องดีงาม มาตรการกลุ่มเพื่อนสามารถใช้ได้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มหญิงบริการ กลุ่มผู้ต้องขัง และกลุ่มนักเรียนนักศึกษา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะรูปแบบที่เหมาะสมในการศึกษาข้อมูลยาเสพติดในพื้นที่ชายแดน

ข้อเสนอแนะในส่วนนี้เป็นเพียงข้อสังเกตที่ผู้ศึกษาประมวลขึ้นมาจากประสบการณ์การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาประเด็นหลัก 3 ประเด็น คือ อุปสงค์ อุปทาน และผลกระทบของยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชายแดน ที่จริงแล้วในช่วงที่เริ่มต้นทำการวิจัยโครงการนี้ ผู้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหา ยาเสพติดเพียงเล็กน้อยมาก จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้ศึกษาเริ่มต้นจากความไม่รู้อะไรเลย แล้วพยายามทดลองการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ พร้อมทั้งพยายามเปรียบเทียบโดยการปฏิบัติว่าวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีการใดที่จะ ทำให้ผู้ศึกษาได้ข้อมูลมาเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดใน 3 ประเด็น ดังกล่าวข้างต้นได้ดี ซึ่งผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสมในการศึกษาข้อมูลยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชายแดน ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณมีประโยชน์ในแง่การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนและชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดน ตลอดจนความคิดเห็นต่อสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดในชุมชน อันเป็นข้อมูลที่จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจสถานการณ์ปัญหาและสถานการณ์ยาเสพติดได้ ชัดเจนมากขึ้น แต่ทั้งนี้การวิจัยเชิงปริมาณจะมีประโยชน์น้อยมากกับการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเชิงลึกของ สถานการณ์ปัญหา ยาเสพติด และพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของกลุ่มประชากรเป้าหมายที่จะศึกษาวิจัย

2. การรวบรวมสถิติและข้อมูลเอกสารจากหน่วยงาน/องค์กรต่างๆในพื้นที่ชายแดน ข้อมูลสถิติเหล่านี้จะเป็น ข้อมูลเบื้องต้นในการประเมินสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติด ข้อมูลด้านอุปสงค์ และอุปทานของยาเสพติด โดย แหล่งข้อมูลสำคัญที่ควรรวบรวม คือ

- สถิติการจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติดจากสถานีตำรวจภูธรประจำอำเภอ/ตำบลที่เป็นพื้นที่ศึกษา รวมทั้ง แพ้เอกสารของสายสืบตำรวจ
- สถิติการปฏิบัติงานด้านยาเสพติดของหน่วยงานตำรวจตระเวนชายแดน ตำรวจน้ำ และทหารที่ปฏิบัติงาน ประจำอยู่ในพื้นที่
- สถิติการผ่านเข้า-ออกด่านชายแดนหรือรายชื่อของกลุ่มพ่อค้าที่มีการค้าหรือขนส่งสินค้าผ่านด่านชายแดน อยู่เป็นประจำ จากเจ้าหน้าที่ศุลกากรและตำรวจตรวจคนเข้าเมือง
- เอกสาร รท.101 ที่เป็นการบันทึกประวัติของผู้ต้องโทษในเรือนจำกลางประจำจังหวัด
- สถิติและประวัติผู้ป่วยยาเสพติดที่เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลต่าง ๆ
- สถิติและประวัติของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ที่อยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรเอกชนที่ ดำเนินกิจกรรมอยู่ในพื้นที่ศึกษา ตัวอย่างเช่น กลุ่มเด็กในความอุปการะของสถานสงเคราะห์ทั้งภาครัฐ

และเอกชน กลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก กลุ่มผู้อยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติ กลุ่มหญิงอาชีพพิเศษที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ กลุ่มทหารเกณฑ์ เป็นต้น

3. การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นวิธีการที่ดูเหมือนว่าจะยุ่งยากซับซ้อน และใช้เวลายาวนานกว่าวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเอกสาร แต่ผลของการวิจัยเชิงคุณภาพจะสามารถสะท้อนข้อมูลที่เป็นจริงได้ชัดเจนมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการเสพยาเสพติด กระบวนการค้ายาเสพติด และการฟื้นฟูบำบัดผู้ติดยาเสพติด โดยข้อเท็จจริงเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดมาตรการต่างๆ ในพื้นที่ชายแดน การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่ควรจะต้องใช้กับการวิจัยในลักษณะนี้คือการสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) สำหรับการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม นั้น วิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดคือการฝึกอบรมผู้ช่วยนักวิจัยที่เป็นคนท้องถิ่น หรือเป็นคนในกลุ่มเป้าหมายการศึกษาวิจัย เพื่อเข้าไปทำหน้าที่แทนนักวิจัย เพราะจะสามารถกลมกลืนเข้าไปสังเกตแบบมีส่วนร่วมได้ดีกว่านักวิจัยซึ่งเป็นคนนอกพื้นที่ ตัวอย่างเช่น การเก็บรวบรวมข้อมูลสถานการณ์และปัญหาเสพติดในโรงเรียน ผู้ช่วยนักวิจัยที่มีความเหมาะสมที่สุดคือครูหรือนักเรียนในโรงเรียน หรือการเก็บข้อมูลการใช้สารเสพติดในกลุ่มหญิงอาชีพบริการ ก็อาจหาบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับอาชีพนั้นมาเป็นผู้ช่วยวิจัย แต่ไม่จำเป็นว่า จะต้องเป็นหญิงบริการ อาจจะเป็นพนักงานทำความสะอาดหรือเด็กเฝ้าประตูหรือเด็กเชียร์แขกในสถานบริการนั้นๆ ก็ได้ แต่ในหลายกลุ่มเป้าหมายนักวิจัยควรจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ สำหรับกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ควรจะต้องเน้นการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อช่วยให้การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาเสพติดมีความชัดเจนขึ้นนั้น ควรจะประกอบด้วย

- 1) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยตรงกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับยาเสพติด ได้แก่ ตำรวจ สายสืบตำรวจ เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง แพทย์หรือพระสงฆ์หรือทหารผู้ทำหน้าที่ในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด
- 2) นักโทษผู้กระทำผิด พ.ร.บ.ยาเสพติดในเรือนจำต่างๆ ในพื้นที่ศึกษา โดยอาจจะจำแนกเป็นผู้กระทำผิดในคดีค้ายาเสพติดและคดีเสพยาเสพติด จำแนกตามเพศและกลุ่มอายุ
- 3) ผู้ถูกจับกุมเพื่อรอการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ.ยาเสพติด
- 4) ผู้เสพที่เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลต่างๆ และผู้เสพที่เข้าร่วมฝึกในค่ายฟื้นฟูสมรรถภาพที่หน่วยงานต่างๆ จัด เช่น ค่ายวิวัฒน์พลเมืองของฝ่ายทหาร สถานฟื้นฟูบำบัดรักษาของวัด เป็นต้น
- 5) ครูและนักเรียนในโรงเรียนเป้าหมาย

- 6) หญิงบริการและผู้ทำงานในสถานบริการหรือแหล่งบันเทิงในย่านที่เป็นแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติด
- 7) แรงงานประมงบนเรือประมงพาณิชย์ ทั้งที่เป็นแรงงานประมงไทยและแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน
- 8) พ่อค้าแม่ค้าและแรงงานรับจ้างขนส่งสินค้าตามแนวชายแดนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณด้านถาวรตามแนวชายแดนต่างๆ

สุดท้ายข้อมูลที่ได้จากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกวิธีจะต้องนำมาตรวจสอบและอ้างอิงซึ่งกันและกัน เพื่อการประมวลและสังเคราะห์สถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่ชายแดน แต่จากประสบการณ์การทำงานสนามในจังหวัดตราดและสระแก้วพบว่า ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพสามารถนำมาประมวลและสังเคราะห์สถานการณ์ปัญหาเสพติดได้ชัดเจนมากกว่าวิธีการอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ตำรวจ นักโทษในเรือนจำ ผู้ถูกฝากขังในคดียาเสพติดและผู้เข้ารับการบำบัดรักษาในรูปแบบต่างๆ อย่างน้อยการจับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เหล่านี้ ยังสามารถใช้ในการตรวจสอบเพื่อยืนยันข้อมูลเอกสารและสถิติจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ สำหรับความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาระบบฐานข้อมูลยาเสพติดของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคตะวันออกนั้น ผลการศึกษาข้อมูลสนามพบว่าการจัดระบบฐานข้อมูลทำได้ยากในพื้นที่จังหวัดชายแดน เพราะความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ แต่ละหน่วยงานจะมีหน่วยงานการข่าวของตนเองโดยเฉพาะ มักมีการเก็บข้อมูลของตนเองไว้เป็นความลับ ไม่ประสานและแบ่งปันข้อมูล เพราะไม่ไว้วางใจว่าเจ้าหน้าที่อีกฝ่ายหนึ่งอาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้า ถ้าแลกเปลี่ยนข่าวก็อาจจะรั่วไหลไปถึงผู้กระทำผิดรวมทั้งยังเกรงกลัวความไม่ปลอดภัยและการแย่งผลงานเมื่อดำเนินการจับกุมได้สำเร็จแล้ว แต่ที่น่าสนใจมากที่สุดคือทุกหน่วยงานในพื้นที่ชายแดนไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่จากส่วนกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ ป.ป.ส. และตำรวจจากกองบัญชาการปราบปรามยาเสพติดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน, 2543. "พช. กับ ชุมชน : มุมมองของ วิบูลย์ เข็มเฉลิม" *cd forum*'43.

[http://www.thai.net/rdcdd/cdforum/cd_forum_4302.htm]

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 2, 2546. *งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค2*. [<http://www.geocities.com/chumchon2/kai.htm>]

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545. *ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว*. ตราด: สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดตราด. <http://sunsite.au.ac.th/ThailInfo/TourismInThailand/Thailand76/East/trat/his.html>

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,สำนักงานภาคกลางเขต 8, *คู่มือท่องเที่ยวสระแก้ว*. นครนายก: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 8.

คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านข้อมูลและวิชาการยาเสพติด และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2545. *การป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับอำเภอ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

คำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 29/2546 เรื่อง *การต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด*. ลงวันที่ 28 มกราคม 2546, เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ เพื่อจัดทำแนวทางการบูรณาการแก้ไขปัญหายาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติดในระดับพื้นที่ ระหว่างวันที่ 30-31 มกราคม 2546 ณ เดอะรอยัลเจมส์ลอดจ์ 2000 อ.ศาลายา จ.นครปฐม.

ถนัด ไบยา และคณะ, 2545. *ชุมชนเข้มแข็ง คือ หัวใจของการแก้ไขปัญหายาเสพติด*. รายละเอียดรายงานของ สกว. ภาค [<http://www.agri.cmu.ac.th/trfn/Announce/reportdetails.asp?ID=60>]

ทักษิณ ชินวัตร, 2546. *การมอบหมายและชี้แจงนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด*. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ เพื่อจัดทำแนวทางการบูรณาการแก้ไขปัญหายาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติดในระดับพื้นที่ ระหว่างวันที่ 30-31 มกราคม 2546 ณ เดอะรอยัลเจมส์ลอดจ์ 2000 อ.ศาลายา จ.นครปฐม.

ประเวศ วะสี, 2542. *วิถีนุรณาการ : ทางออกทางภูมิปัญญาพลิกวิกฤตสังคมไทย*. [<http://www.carefor.org-bin/story/generate.cgi?content=0031&board=people>]

พรพิมล ตริโชติ, วัชรินทร์ ยงศิริ, สุกลักษณ์ กาญจนขุนดี, และ ทรงฤทธิ์ โพนเงิน, 2544. *การศึกษาความร่วมมือในการแก้ไข
ปัญหาอาเสพติดในประเทศไทย ลาว พม่า จีน กัมพูชา และเวียดนาม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

พลเดช ปิ่นประทีป, 2545. *ภาพรวมเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง*.

[http://www.rakbankerd.com/01_jam/thaiinfor/country_info/index.html?topic_id=812&db_file=]

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม, 2543. "ชุมชน-ประชาคมเข้มแข็ง รากฐานที่แข็งแกร่งของสังคมไทย" คอลัมน์หมายเหตุเศรษฐกิจไทย,
หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ. ประจำวันพุธที่ 31 พฤษภาคม 2543, หน้า The Asian Wall Street Journal.

มูลนิธิสำนึกรักบ้านเกิด, 2545. *ชุมชนเข้มแข็งทางเลือกใหม่ในการพัฒนา*.

[http://www.rakbankerd.com/01_jam/thaiinfor/country_info/index.html?topic_id=788&db_file=]

วุฒิชัย หล้าเมือง, 2545. *ประชาสังคมเพื่อการพัฒนากระบวนการชุมชนเข้มแข็ง*.

[http://www.rakbankerd.com/01_jam/thaiinfor/country_info/index.html?topic_id=791&db_file=]

สมพร เทพสิทธา, 2544. *การมุ่งไปสู่การปรีกษาหารือ และความร่วมมือระหว่างรัฐ ประชาสังคมนานาชาติ และศาสนาต่างๆ*.
กรุงเทพมหานคร: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

สมพันธ์ เตชะอธิก, อนุสรณ์ ไชยพานม และพัชรา แสงวิเศษ, 2545. *ประชาคมตำบลเข้มแข็ง : หนองแจ้งใหญ่ นครราชสีมา*.

[http://www.rakbankerd.com/01_jam/thaiinfor/country_info/index.html?topic_id=808&db_file=]

สังคม สัจจกร, 2544. "เส้นทางเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีชุมชนราชธานีโคก" *เส้นทางเศรษฐกิจพอเพียง*.

[<http://www.thaitopic.com/mag/econ/civiccommun.htm>]

สามารถ ศรีจำนงค์, สถาพร สมศักดิ์, และสมนึก เบญจวิทยาธรรม, 2545. *ศิลาแลง : บทเรียนแห่งการสร้างชุมชนเข้มแข็งของ
ชุมชนโดยผ่านการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ*.

[http://www.rakbankerd.com/01_jam/thaiinfor/country_info/index.html?topic_id=810&db_file=]

สุวัฒน์ คงแป้น, 2544. *พรานบ้าน พรานเมือง การพัฒนาภาคประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันองค์กรชุมชน (องค์กร
มหาชน) และมูลนิธิชุมชนเมือง (มชม.).

สำนักงานกึ่งอำเภอเกาะช้าง, *บรรยายสรุป กึ่งอำเภอเกาะช้าง*. ตรวต: สำนักงานกึ่งอำเภอเกาะช้าง.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานคณะกรรมการประสานการพัฒนาพื้นที่เฉพาะและเมือง (สพม.) และสำนักงานแม่บท การพัฒนาและจัดการเชิงพื้นที่
เกาะช้างและพื้นที่ใกล้เคียง รายงานความก้าวหน้า ฉบับที่ 2 ส่วนที่ 1 การใช้ประโยชน์ที่ดินและการพัฒนาการท่องเที่ยว.
ตราด: สำนักงานคณะกรรมการประสานการพัฒนาพื้นที่เฉพาะและเมือง.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2545ก. ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2545ข. สรุปแผนปฏิบัติการเพื่อเอาชนะยาเสพติด พ.ศ.2544-2545
และ รายงานการประเมินผลแผน (ระยะ 6 เดือนแรก ปีงบประมาณ 2545). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2545ค. การดำเนินงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.
[<http://www.oncb.go.th/document/p1-solution02112101.htm>]

สำนักงานจังหวัดตราด, ฝ่ายข้อมูลและติดตามประเมินผล, 2545, ข้อมูลทั่วไปจังหวัดตราด. ตราด: สำนักงานจังหวัดตราด.
<http://www.trat.go.th/index.php#>

สำนักงานจังหวัดตราด, ฝ่ายนโยบายและแผนงาน, 2545. เอกสารประกอบการประชุม “การประชุมร่วมจังหวัดตราด-จังหวัดเกาะ
กง เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามแนวชายแดน ครั้งที่ 7”. ตราด: สำนักงานจังหวัดตราด.

สำนักงานจังหวัดสระแก้ว, กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร, 2546. บรรยายสรุปจังหวัดสระแก้ว. สระแก้ว: สำนักงาน
จังหวัดสระแก้ว.

ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว, อำเภอรอรัญประเทศเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดและผู้มี
อิทธิพล. สระแก้ว: ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด อ.อรัญประเทศ.

สำนักงาน ป.ป.ส. ,2546. ชัยชนะยาเสพติดเพื่อแผ่นดิน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติด.

สำนักงาน ป.ป.ส. และตำรวจภูธรจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2545. เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตร “การอบรมวิทยากร
กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด” กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.

สำนักงานวิจัยและพัฒนาการทหารกลาโหม (สวพ.กน.), 2545ก. ผลการสำรวจข้อมูลการดำเนินงานตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี
ที่ 119/2544 เรื่องแนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด เอกสารประกอบการสัมมนา “กองทัพไทยร่วมใจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แก้ภัยยาเสพติด" ณ อาคารสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม (แจ้งวัฒนะ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานวิจัยและพัฒนาการทหารกลาโหม

สำนักงานวิจัยและพัฒนาการทหารกลาโหม (สวพ.กท.), 2545ข. รายงานผลการศึกษาเรื่องการศึกษาผลกระทบของปัญหา
ยาเสพติดต่อความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานวิจัยและพัฒนาการทหารกลาโหม

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalinet

3 0021 00255508 4